

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΑΙΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΜΣ «ΠΡΟΗΓΜΕΝΗ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΜΕΝΗ ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ
ΦΡΟΝΤΙΔΑ»

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

**«Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς
δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική
υγεία των εφήβων»**

Συγγραφέας:

Κυριακή Ευδαίμων

A.M.: 20023

Επιβλέπουσα:

Αγγελική Σαρέλλα

Επίκουρη Καθηγήτρια

Σχολή Επιστημών Υγείας & Πρόνοιας

Τμήμα Μαιευτικής ΠΑ.Δ.Α.

Αθήνα, Ιανουάριος 2023

UNIVERSITY OF WEST ATTICA
SCHOOL OF HEALTH AND CARE SCIENCES
DEPARTMENT OF MIDWIFERY
MSc «ADVANCED AND APPLIED OBSTETRIC CARE»

Diploma Thesis

**«The role of educational programs for secondary school teachers in
adolescent sexual and reproductive health»**

Student:

Kyriaki Evdaimon

Registration Number: 20023

Supervisor:

Angeliki Sarella

Assistant Professor

School of Health and Care Sciences

Department of Midwifery University of West Attica

Athens, January 2023

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΑΙΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΜΣ «ΠΡΟΗΓΜΕΝΗ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΜΕΝΗ ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ
ΦΡΟΝΤΙΔΑ»

Τίτλος εργασίας:

«Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων»

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής συμπεριλαμβανομένου και του Εισηγητή:

Σαρέλλα Αγγελική
Λυκερίδου – Αβραμιώτη Αικατερίνη
Βιβιλάκη Βικτωρία

Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία εξετάστηκε επιτυχώς από την κάτωθι Εξεταστική Επιτροπή:

A/a	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΑΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
	ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΣΑΡΕΛΛΑ ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ	ΕΠΙΚΟΥΡΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	
	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΛΥΚΕΡΥΔΟΥ	ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΜΑΙΕΥΤΙΚΗΣ	
	ΒΙΚΤΩΡΙΑ ΒΙΒΙΛΑΚΗ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογράφουσα Κυριακή Ευδαίμων του Σταύρου, με αριθμό μητρώου 20023 φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Προηγμένη και Τεκμηριωμένη Μαιευτική Φροντίδα» του Τμήματος Μαιευτικής της Σχολής Επιστημών Υγείας και Πρόνοιας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Η Δηλούσα

Κυριακή Ευδαίμων

Μαία/Εκπαιδευτικός ΠΕ87.02

Περίληψη Διπλωματικής Εργασίας

Τίτλος εργασίας: Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων.

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια: Κυριακή Ευδαίμων

Εισηγήτρια: Αγγελική Σαρέλλα, Επίκουρη Καθηγήτρια, Σχολή Επιστημών Υγείας και Πρόνοιας, Τμήμα Μαιευτικής, ΠΑ.Δ.Α.

Η υγεία αναμφισβήτητα είναι το σημαντικότερο αγαθό που χρειάζεται να έχει ο άνθρωπος. Για τη διαφύλαξη και τη διατήρηση της υγείας όμως, μεγάλο ρόλο παίζει η πρόληψη. Υπάρχουν πολλοί γνωστοί τρόποι πρόληψης εκ των οποίων ο κυριότερος είναι η έγκυρη, έγκαιρη και σωστή ενημέρωση του πληθυσμού. Η ενημέρωση αυτή για να είναι αποτελεσματική και προσοδοφόρα πρέπει να μεθοδεύεται από τους κατάλληλους ανθρώπους, σε κατάλληλα οργανωμένα προγράμματα και στους κατάλληλους κάθε φορά ακροατές. Αν η πρόληψη μέσω της ενημέρωσης εστιάζει στα παιδιά και στους εφήβους, τότε η δημιουργία νέων πιο ενημερωμένων και πιο υπεύθυνων γενεών δεν θα φαντάζει ακατόρθωτη.

Στους κορυφαίους κινδύνους που απειλούν την υγεία των νέων κατατάσσονται τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα και οι ανεπιθύμητες εφηβικές κυήσεις. Προκειμένου να αντιμετωπίσουμε αυτή την "πληγή" και να προφυλάξουμε την σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των νέων, εστιάζουμε στην πρόληψη διαμέσου της ενημέρωσής τους εφαρμόζοντας σχολικά προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής. Με αυτόν τον τρόπο, επιχειρούμε να καλλιεργήσουμε τις γνώσεις των νέων, να τους πείσουμε να υιοθετήσουν υγιείς σεξουαλικές συμπεριφορές και έτσι, να διαμορφώσουμε ευσυνείδητους ανθρώπους.

Ο σκοπός επομένως, της παρούσας εργασίας δεν είναι άλλος από το να διερευνήσει τις γνώσεις των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τη

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων και να αναδείξει την αναγκαιότητα οργάνωσης επιμορφωτικών προγραμμάτων προς βελτίωση των γνώσεων των εκπαιδευτικών, ώστε να παρέχεται σωστή ενημέρωση σε θέματα αγωγής υγείας των εφήβων από αυτούς.

Το ερευνητικό μέρος της εργασίας αυτής διεξήχθη μέσω διαδικτύου και κοινωνικών μέσων επικοινωνίας από τον Ιούνιο 2022 έως και τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους. Έλαβαν μέρος συνολικά 192 εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με ανάθεση μαθημάτων σχετικών με την αγωγή υγείας, από όλες τις περιφέρειες της Ελλάδας, με τη συμπλήρωση του ανώνυμου ερωτηματολογίου που δημιουργήθηκε για να εξυπηρετήσει τις ανάγκες και τους στόχους της έρευνας. Οι συμμετέχοντες, πέρα από τα κοινωνικοδημογραφικά τους χαρακτηριστικά που συμπλήρωσαν στο πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου, καλέστηκαν να απαντήσουν και στα άλλα τρία μέρη του. Το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου είχε σκοπό να διερευνήσει τις γνώσεις τους σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, οπότε ερωτήθηκαν σε ποιο βαθμό πιστεύουν ότι γνωρίζουν τη σεξουαλική υγεία, ποιες οι γνώσεις τους για τους τρόπους μετάδοσης και προφύλαξης των σεξουαλικώς μεταδιδόμενων νοσημάτων, σε ποιο βαθμό θεωρούν πως είναι ικανοί να παρέχουν συμβουλές στους μαθητές τους σε θέματα σεξουαλικότητας. Το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου αποσκοπούσε στη διερεύνηση των απόψεών τους για τα αποτελέσματα των μέχρι σήμερα υλοποιημένων προγραμμάτων αγωγής υγείας στους εφήβους, έτσι ερωτήθηκαν σε ποιο βαθμό πιστεύουν ότι η σεξουαλική αγωγή πραγματοποιείται στο σχολείο, αν θεωρούν ενθαρρυντικά τα αποτελέσματα των μέχρι σήμερα υλοποιημένων προγραμμάτων, αν έχουν μειωθεί τα ποσοστά των μολύνσεων από σεξουαλικώς μεταδιδόμενα νοσήματα και των ανεπιθύμητων εφηβικών κυήσεων και αν έχουν παρακολουθήσει οι ίδιοι κάποιο επιμορφωτικό πρόγραμμα σχετικό. Στο τέταρτο και τελευταίο μέρος του ερωτηματολογίου εξετάστηκαν οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την αναγκαιότητα οργάνωσης επιμορφωτικών προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής για τους ίδιους, συνεπώς σ' αυτό ερωτήθηκαν για την ανάγκη τους για επιπλέον εκπαίδευση σε θέματα σεξουαλικότητας, για το αν έχουν προσπαθήσει να συμπεριλάβουν τη σεξουαλική αγωγή στο διδακτικό τους έργο, αν τη θεωρούν σημαντική, αν συναντά εμπόδια η υλοποίησή της, ποια θεωρούν καταλληλότερη βαθμίδα εκπαίδευσης γι'

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

αυτήν, τι θα επιθυμούσαν για να βοηθηθούν στη διδασκαλία της και τέλος, πως θα πρέπει να διδάσκεται και από ποιους.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας λοιπόν, οι εκπαιδευτικοί σε ποσοστό 37,40% δεν θεωρούν τους εαυτούς τους ικανούς να συμβουλευθούν επαρκώς σε θέματα σεξουαλικότητας τους μαθητές τους και σε ποσοστό 83,20% θεωρούν ότι χρήζουν επιπλέον επιμόρφωσης ώστε να ανταπεξέλθουν. Παρ' όλα αυτά όμως, το 57,60% αυτών δεν έχουν φροντίσει να παρακολουθήσουν κάποιο αντίστοιχο επιμορφωτικό πρόγραμμα. Το 29,30% και το 45,00% των εκπαιδευτικών θεωρούν πως η Σεξουαλική Αγωγή δεν πραγματοποιείται καθόλου και πραγματοποιείται λίγο στο σχολικό περιβάλλον αντίστοιχα. Εφόσον όμως, το 98,40% τη θεωρεί σημαντική, ένα ποσοστό αυτών που φτάνει στο 65,30% έχει προσπαθήσει να τη συμπεριλάβει στο διδακτικό του έργο. Πλειοψηφικά, σε ποσοστό 39,30%, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ως καταλληλότερη βαθμίδα εκπαίδευσης της σεξουαλικής αγωγής τη δευτεροβάθμια. Και τέλος, μεγάλο ποσοστό, της τάξης του 43,20%, είναι δεκτικό στην οργάνωση και παρακολούθηση επιμορφωτικών προγραμμάτων με σκοπό τη γνωστική και διδακτική βελτίωσή τους.

Εν κατακλείδι, έχουμε αποφανθεί πως παρ' ότι ο αποδέκτης και ο στόχος μας στην ένταξη και διδασκαλία της Σεξουαλικής Αγωγής στο σχολείο είναι οι μαθητές εντούτοις, η κύρια παρέμβαση αφορά και πρέπει να γίνει πρώτα στους εκπαιδευτικούς, με την διοργάνωση επιμορφωτικών προγραμμάτων ώστε να ενισχύσουμε τις γνώσεις αλλά και τις ικανότητες-δεξιότητες τους που απαιτούνται και προηγούνται της επιτυχίας της διδασκαλίας του συγκεκριμένου αντικειμένου.

Λέξεις-Κλειδιά: αγωγή υγείας, σεξουαλική αγωγή, επιμορφωτικό πρόγραμμα, εκπαιδευτικός, έφηβος.

Master' s Thesis Abstract

Title: The role of educational programs for secondary school teachers in adolescent sexual and reproductive health

Graduate student: Kyriaki Evdaimon

Supervisor: Angeliki Sarella, Assistant Professor, School of Health and Care Sciences, Department of Midwifery, University of West Attica

Health is undoubtedly the most important good that a person needs to have. However, prevention plays a big role in safeguarding and maintaining health. There are many known ways of prevention, the main one of which is the valid, timely and correct information of the population. In order for this information to be effective and profitable, it must be carried out by the right people, in properly organized programs and to the right listeners each time. If prevention through information focuses on children and adolescents, then creating new more informed and more responsible generations will not seem impossible.

Sexually transmitted diseases and unwanted teenage pregnancies rank among the top risks that threaten the health of young people. In order to deal with this "hurt" and to protect the sexual and reproductive health of young people, we focus on prevention through informing them by implementing school programs of Sexual Education. In this way, we attempt to cultivate the knowledge of young people, convince them to adopt healthy sexual attitudes and thus, shape conscientious people.

Therefore, the purpose of this work is none other than to investigate the knowledge of secondary school teachers regarding the sexual and reproductive health of adolescents and to highlight the necessity of organizing training programs to improve the knowledge of teachers, in order to provide correct information to adolescent health education issues from them.

The research part of this work was conducted via the internet and social media from June 2022 until September of the same year. A total of 192 secondary education teachers assigned courses related to health education, from all regions of

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Greece, participated by completing the anonymous questionnaire created to serve the needs and objectives of the research. The participants, in addition to their socio-demographic characteristics that they filled in the first part of the questionnaire, were invited to answer the other three parts as well. The second part of the questionnaire was intended to investigate their knowledge on sexual and reproductive health issues, so they were asked to what extent they think they know sexual health, what their knowledge is about the ways of transmission and prevention of sexually transmitted diseases, to what extent they consider how they are able to provide advice to their students on sexuality issues. The third part of the questionnaire aimed to explore their opinions on the results of the health education programs implemented to date for adolescents, so they were asked to what extent they believe that Sex Education is carried out at school, if they consider the results of the programs implemented to date to be encouraging, if rates of infections from sexually transmitted diseases and unwanted teenage pregnancies have decreased and if they themselves have attended a relevant educational program. In the fourth and last part of the questionnaire, the opinions of the teachers were examined regarding the necessity of organizing educational programs of Sexual Education for themselves, therefore they were asked about their need for additional education on sexuality issues, whether they have tried to include Sexual Education in their teaching work, if they consider it important, if there are obstacles to its implementation, what they consider the most appropriate level of education for it, what they would like to help in its teaching and finally, how it should be taught and by whom.

According to the results of the survey, 37.40% of teachers do not consider themselves capable of adequately advising their students on sexuality issues and 83.20% consider that they need additional training to cope. Despite all this, 57.60% of them have not taken care to attend any corresponding training program. The 29.30% and 45,00% of teachers believe that Sex Education is not carried out at all and is carried out a little in the school environment, respectively. However, since 98.40% consider it important, a percentage of those reaching 65.30% have tried to include it in their teaching work. In the majority, at a rate of 39.30%, teachers consider secondary education to be the most appropriate level of education for Sex

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Education. And finally, a large percentage, of the order of 43.20%, is receptive to the organization and monitoring of educational programs in order to improve their knowledge and teaching.

In conclusion, we have decided that although the recipient and our goal in the integration and teaching of Sex Education at school are the students, nevertheless, the main intervention concerns must first be done to the teachers, with the organization of educational programs in order to strengthen the knowledge but also their ability-skills that are required and precede the success of teaching the specific subject.

Keywords: health education, sexual education, educational program, teacher, adolescent.

Πίνακας περιεχομένων

Κατάλογος Πινάκων	14
Κατάλογος Διαγραμμάτων	16
Κατάλογος Εικόνων	18
Ευχαριστίες	19
Εισαγωγή	21
Κεφάλαιο 1 ^ο : Η Έννοια της Υγείας	26
Κεφάλαιο 2 ^ο : Επιδημιολογικά Δεδομένα Σήμερα στην Ελλάδα για τα ΣΜΝ και τις Ανεπιθύμητες Κυήσεις και Αμβλώσεις	29
2.1. Στατιστικά Δεδομένα	29
Κεφάλαιο 3 ^ο : Γνώσεις των Συντελεστών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Μαθητών και Εκπαιδευτικών, για τη Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία στην Ελλάδα	39
3.1. Περιγραφή Προβλήματος	39
Κεφάλαιο 4 ^ο : Προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής	46
4.1. Ιστορική Αναδρομή και Προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής στην Ελλάδα	46
4.2. Παράγοντες που Συμβάλλουν στην Επιτυχία των Προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής	53
4.3. Οφέλη των Προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής	55
4.4. Στόχοι των Προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής	58
4.5. Διδακτικές Μέθοδοι και Εκπαιδευτικά Εργαλεία των Προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής	60
4.6. Ο Ρόλος και τα Προσόντα των Εκπαιδευτικών των Προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής	62
4.7. Τα Προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής ως Πεδίο Σύγκρουσης	65
Κεφάλαιο 5 ^ο : Εκπαιδευτικοί Προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής	70
5.1. Ειδικότητες Εκπαιδευτικών με Αρμοδιότητα Διδασκαλίας της Βιολογίας και της Αγωγής Υγείας	70
5.2. Αποτελέσματα της Διδασκαλίας των Μαθημάτων Βιολογίας και Αγωγής Υγείας έως Σήμερα	73
5.3. Αναγκαιότητα Ορισμού της Σεξουαλικής Αγωγής ως Ξεχωριστό Μάθημα στο Σχολείο	79
5.4. Αναγκαιότητα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών στη Σεξουαλική Αγωγή ή/και Συνδιδασκαλίας του Μαθήματος με Εκπαιδευτικούς του Τομέα Υγείας	83

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Κεφάλαιο 6 ^ο : Ερευνητικά Ερωτήματα, Σκοπός και Στόχοι της Έρευνας	88
6.1. Σκοπός και Στόχοι της Έρευνας.....	88
Κεφάλαιο 7 ^ο : Μεθοδολογία της Έρευνας και Ευρήματα	90
7.1. Τόπος Διεξαγωγής της Έρευνας.....	90
7.2. Πληθυσμός της Έρευνας	90
7.3. Ερευνητικό Εργαλείο-Ερωτηματολόγιο της Έρευνας.....	90
7.4. Στατιστικό Δείγμα και Συλλογή Αποτελεσμάτων της Έρευνας	92
7.5. Στατιστική Ανάλυση.....	92
Κεφάλαιο 8 ^ο : Αποτελέσματα της Έρευνας	94
8.1. Αποτελέσματα Περιγραφικής Στατιστικής	94
8.1.1. Κοινωνικοδημογραφικά Χαρακτηριστικά του Στατιστικού Δείγματος (α' μέρος ερωτηματολογίου).....	94
8.1.2. Οι Γνώσεις των Εκπαιδευτικών σε Θέματα Σεξουαλικής και Αναπαραγωγικής Υγείας (β' μέρος ερωτηματολογίου)	101
8.1.3. Οι Απόψεις των Εκπαιδευτικών για τα Αποτελέσματα των Μέχρι Σήμερα Υλοποιημένων Προγραμμάτων Αγωγής Υγείας στους Εφήβους (γ' μέρος ερωτηματολογίου).....	106
8.1.4. Οι Απόψεις των Εκπαιδευτικών Σχετικά με την Αναγκαιότητα Οργάνωσης Επιμορφωτικών Προγραμμάτων σε Θέματα Σεξουαλικής και Αναπαραγωγικής Υγείας προς τους Ίδιους (δ' μέρος ερωτηματολογίου)	110
8.2. Αποτελέσματα Επαγωγικής Στατιστικής	122
8.2.1. Επίπεδο Γνώσεων σε Θέματα Σεξουαλικής και Αναπαραγωγικής Υγείας, Ειδικότητα και Ηλικία Εκπαιδευτικών.....	122
8.2.2. Επίπεδο Γνώσεων σε Θέματα Σεξουαλικής και Αναπαραγωγικής Υγείας και Παρακολούθηση ή μη Συναφούς Επιμορφωτικού Προγράμματος.....	126
8.2.3. Αξιολόγηση Συμπεριφορών Μαθητών/τριών και Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών	129
Κεφάλαιο 9 ^ο : Ανάλυση των Αποτελεσμάτων της Έρευνας	133
9.1. Αντιπροσώπηση, Δυσκολίες και Περιορισμοί της Έρευνας	133
9.2. Η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση ως Πεδίο Εφαρμογής της Σεξουαλικής Αγωγής.....	134
9.3. Η Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών.....	136
9.4. Ζητήματα Διδασκαλίας της Σεξουαλικής Αγωγής.....	138
9.5. Το Μέλλον της Σεξουαλικής Αγωγής στο Ελληνικό Σχολείο.....	140

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Κεφάλαιο 10 ^ο : Αναμενόμενες Συνέπειες της Έρευνας και Συμπεράσματα	142
Βιβλιογραφικές Αναφορές	146
1. Ελληνόγλωσσες Βιβλιογραφικές Αναφορές	146
2. Ξενόγλωσσες Βιβλιογραφικές Αναφορές	149
3. Ιστοσελίδες.....	158
Παραρτήματα	160
I. Έντυπο Ενημερωμένης Συγκατάθεσης και Συμμετοχής σε Έρευνα 160	
II. Ερωτηματολόγιο Έρευνας.....	162
III. Έντυπο Παραπόνων-Καταγγελιών Έρευνας	170
IV. Έγκριση Διεξαγωγής Έρευνας	171

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Περιγραφικά μέτρα για την ηλικία εκπαιδευτικών (σε έτη).....	94
Πίνακας 2: Περιγραφικά μέτρα για την προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών (σε έτη).....	97
Πίνακας 3: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών σε ερωτήσεις σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία.....	102
Πίνακας 4: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών σε ερωτήσεις σχετικά με τους τρόπους μετάδοσης νοσημάτων.....	103
Πίνακας 5: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών σε ερωτήσεις σχετικά με το επίπεδο γνώσεων τους σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και περιγραφικά μέτρα αυτών.....	105
Πίνακας 6: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών σε ερωτήσεις αναφορικά με την ενημέρωση των μαθητών σχετικά με τη σεξουαλικότητά τους και περιγραφικά μέτρα αυτών.....	107
Πίνακας 7: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών σε ερωτήσεις αναφορικά με τη συχνότητα εκδήλωσης ορισμένων συμπεριφορών από τα παιδιά και περιγραφικά μέτρα αυτών.....	109
Πίνακας 8: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών σε ερωτήσεις αναφορικά με τη συχνότητα εκδήλωσης ορισμένων συμπεριφορών από τα παιδιά και περιγραφικά μέτρα αυτών.....	111
Πίνακας 9: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών σε ερωτήσεις αναφορικά με τη συμβολή της διδασκαλίας της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στο σχολείο και περιγραφικά μέτρα αυτών.....	115
Πίνακας 10: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών σε ερωτήσεις αναφορικά με τα εμπόδια που προκύπτουν κατά την υλοποίηση σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στα σχολεία και περιγραφικά μέτρα αυτών.....	116
Πίνακας 11: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών σε ερωτήσεις αναφορικά με τα χαρακτηριστικά του/της εκπαιδευτικού που θα αναλάμβανε τη διδασκαλία της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής και περιγραφικά μέτρα αυτών.....	119
Πίνακας 12: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών αναφορικά με τα εφόδια που επιθυμούν σχετικά με τη συμπερίληψη της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στο διδακτικό τους έργο.....	120
Πίνακας 13: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών αναφορικά με τη διδασκαλία της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής.....	121
Πίνακας 14: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών σχετικά με τα αρμόδια άτομα για τη διδασκαλία της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής.....	122
Πίνακας 15: Αποτελέσματα t-test για τη διερεύνηση διαφοροποιήσεων στο επίπεδο γνώσεων των εκπαιδευτικών σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας ανάλογα με την ειδικότητά τους.....	123

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Πίνακας 16: Αποτελέσματα Pearson για τη συσχέτιση μεταξύ του επιπέδου γνώσεων των εκπαιδευτικών σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και της ηλικίας τους.....	125
Πίνακας 17: Αποτελέσματα t-test για τη διερεύνηση διαφοροποιήσεων στο επίπεδο γνώσεων των εκπαιδευτικών σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας ανάλογα με την παρακολούθηση ή μη συναφούς επιμορφωτικού προγράμματος.....	128
Πίνακας 18: Αποτελέσματα t-test για τη διερεύνηση διαφοροποιήσεων στις απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη συμπεριφορά των μαθητών ανάλογα με την παρακολούθηση ή μη συναφούς επιμορφωτικού προγράμματος.....	129
Πίνακας 19: Αποτελέσματα t-test για τη διερεύνηση διαφοροποιήσεων στις απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη συμπεριφορά των μαθητών ανάλογα με την ανάγκη για επιπλέον εκπαίδευση σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή.....	131

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Φύλο εκπαιδευτικών.....	94
Διάγραμμα 2: Ηλικία εκπαιδευτικών.....	95
Διάγραμμα 3: Ειδικότητες εκπαιδευτικών.....	96
Διάγραμμα 4: Βαθμίδα εκπαίδευσης εκπαιδευτικών.....	96
Διάγραμμα 5: Διάγραμμα προϋπηρεσίας εκπαιδευτικών.....	97
Διάγραμμα 6: Βασικό πτυχίο εκπαιδευτικών.....	98
Διάγραμμα 7: Επίπεδο μόρφωσης εκπαιδευτικών.....	98
Διάγραμμα 8: Οικογενειακή κατάσταση εκπαιδευτικών.....	99
Διάγραμμα 9: Ύπαρξη παιδιών εκπαιδευτικών.....	99
Διάγραμμα 10: Αριθμός παιδιών εκπαιδευτικών.....	100
Διάγραμμα 11: Περιφέρεια σχολικών μονάδων εκπαιδευτικών.....	101
Διάγραμμα 12: Γνώση σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας εκπαιδευτικών.....	102
Διάγραμμα 13: Συμβουλευτική μαθητών σε θέματα ανατομίας αναπαραγωγικού συστήματος, σεξουαλικώς μεταδιδόμενων νοσημάτων και αντισύλληψης από εκπαιδευτικούς.....	106
Διάγραμμα 14: Άποψη των εκπαιδευτικών για το βαθμό ικανοποίησης από την πραγματοποίηση σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στο σχολείο.....	108
Διάγραμμα 15: Άποψη των εκπαιδευτικών για τα ενθαρρυντικά αποτελέσματα των μέχρι σήμερα υλοποιημένων προγραμμάτων σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στους εφήβους.....	109
Διάγραμμα 16: Παρακολούθηση επιμορφωτικού προγράμματος σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή από τους εκπαιδευτικούς.....	110
Διάγραμμα 17: Άποψη των εκπαιδευτικών για την ανάγκη επιπλέον εκπαίδευσής τους μέσω της παρακολούθησης επιμορφωτικών προγραμμάτων για την καλύτερη αντιμετώπιση σεξουαλικών και αναπαραγωγικών αποριών και συμπεριφορών των εφήβων.....	113
Διάγραμμα 18: Προσπάθεια των εκπαιδευτικών συμπερίληψης της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στο διδακτικό τους έργο.....	113
Διάγραμμα 19: Άποψη των εκπαιδευτικών για τη σημαντικότητα της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στα σχολεία.....	114
Διάγραμμα 20: Άποψη των εκπαιδευτικών για την καταλληλότερη βαθμίδα εκπαίδευσης για την εισαγωγή της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής.....	117

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Διάγραμμα 21: Άποψη των εκπαιδευτικών για την ένταξη στην επιμόρφωσή τους προγραμμάτων σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής.....120

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1: Πρώιμη σύφιλη ανά φύλο, ηλικία και κατηγορία μετάδοσης στην Ελλάδα το 2020.....	30
Εικόνα 2: Πρώιμη σύφιλη ανά φύλο και κατηγορία μετάδοσης στην Ελλάδα (2012 – 2020).....	30
Εικόνα 3: Ποσοστιαία κατανομή πρώιμης σύφιλης ανά φύλο στην Ελλάδα (2012-2020).....	31
Εικόνα 4: Γονόρροια ανά φύλο, ηλικία και κατηγορία μετάδοσης στην Ελλάδα το 2020.....	32
Εικόνα 5: Γονόρροια ανά φύλο και κατηγορία μετάδοσης στην Ελλάδα (2012-2020).....	32
Εικόνα 6: Ποσοστιαία κατανομή γονόρροιας ανά φύλο στην Ελλάδα (2012-2020).....	33
Εικόνα 7: Ταξινόμηση χλαμυδιακών λοιμώξεων στην Ελλάδα (2012 – 2020).....	34
Εικόνα 8: Χλαμυδιακές λοιμώξεις ανά φύλο, ηλικία και κατηγορία μετάδοσης στην Ελλάδα το 2020.....	34
Εικόνα 9: Χλαμυδιακές λοιμώξεις ανά φύλο και κατηγορία μετάδοσης στην Ελλάδα (2012-2020).....	35
Εικόνα 10: Ποσοστιαία κατανομή χλαμυδιακών λοιμώξεων ανά φύλο στην Ελλάδα (2012-2020).....	35
Εικόνα 11: Ανάθεση μαθήματος Βιολογίας Γυμνασίου.....	70
Εικόνα 12: Ανάθεση μαθήματος Βιολογίας Γενικού Λυκείου.....	71
Εικόνα 13: Ανάθεση μαθήματος Βιολογίας Επαγγελματικού Λυκείου.....	71
Εικόνα 14: Ανάθεση μαθήματος Αγωγής Υγείας Επαγγελματικού Λυκείου.....	72

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να εκφράσω ένα μεγάλο ευχαριστώ στην αξιότιμη επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, κα. Σαρέλλα Αγγελική, για την πάντοτε πολύτιμη βοήθεια που μου παρέχει, αλλά κυρίως για την διάθεσή της να αποτελεί πηγή έμπνευσης και δημιουργίας για μένα!

Επίσης, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στους φίλους και καθηγητές-συναδέλφους μου, Βενετάνη Χρύσα και Λιαπάκη Αναστάσιο, για την ανεκτίμητη συμβολή τους στην διάρθρωση της παρούσας εργασίας!

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω από καρδιάς όλους τους δικούς μου ανθρώπους που με υπομονή μου συμπαραστάθηκαν στην πορεία της εκπόνησης αυτής της ερευνητικής διπλωματικής εργασίας, τόσο με την βοήθειά τους όσο και με την ψυχολογική τους υποστήριξη και αποτέλεσαν τους συνοδοιπόρους μου στην πραγματοποίηση του στόχου (και ονείρου!) μου!

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

**ΣΤΟΛΙΣΤΕ ΤΙΣ ΨΥΧΕΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ
ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΆΛΛΗΛΗ ΜΌΡΦΩΣΗ
ΚΙ ΌΛΑ Τ' ΆΛΛΑ Θ' ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΟΥΝ.**

Γ. Θεολόγος

Εισαγωγή

Η υγεία αποτελεί το ύψιστο ατομικό και κοινωνικό αγαθό για κάθε άνθρωπο. Σύμφωνα με τον ΠΟΥ ως υγεία ορίζεται «η κατάσταση της πλήρους σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας και όχι μόνο η απουσία ασθένειας ή αναπηρίας». Σημαντικό ρόλο στη διασφάλιση της υγείας διαδραματίζει η πρόληψη. Ο όρος «πρόληψη» αντικατοπτρίζει όλες τις ενέργειες και τα μέτρα που μπορούν να ληφθούν με σκοπό την αποφυγή ανεπιθύμητων καταστάσεων ή συνεπειών. Όσον αφορά λοιπόν την υγεία, η πρωτογενής πρόληψη στοχεύει στην ενημέρωση, στην ευαισθητοποίηση και στην εκπαίδευση τόσο του γενικού πληθυσμού όσο και των ειδικών πληθυσμιακών ομάδων σχετικά με νοσήματα και ατομικές συμπεριφορές που καθορίζουν την υγεία. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της εφαρμογής προγραμμάτων αγωγής υγείας (ΕΟΔΥ, 2021; WHO, 1986).

Ένας από τους κύριους άξονες για την εφαρμογή των προγραμμάτων αγωγής υγείας είναι το σχολικό περιβάλλον. Άλλωστε, η αγωγή υγείας «είναι μια διαδικασία που στηρίζεται σε επιστημονικές αρχές και χρησιμοποιεί προγραμματισμένες ευκαιρίες μάθησης που δίνουν τη δυνατότητα στους ανθρώπους, όταν λειτουργούν ως άτομα ή ως σύνολο, να αποφασίζουν και να ενεργούν συνειδητά κατόπιν ενημέρωσης για θέματα που επηρεάζουν την υγεία τους». Συγκεκριμένα, τα προγράμματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας που πραγματοποιούνται στα σχολεία είναι ευρέως αποδεκτά ως μια προσέγγιση για τη μείωση της σεξουαλικής συμπεριφοράς υψηλού κινδύνου μεταξύ των εφήβων. Η γνώση όταν προσφέρεται στο σχολείο φθάνει στους εφήβους εγκαίρως, προτού αναπτύξουν λανθασμένες και επικίνδυνες για την υγεία τους συμπεριφορές (Mason-Jones et al, 2016; WHO, 1986).

Τα δεδομένα συνεχίζουν να υποδεικνύουν υψηλά ποσοστά εφηβικών ανεπιθύμητων κηύσεων και σεξουαλικώς μεταδιδόμενων νοσημάτων. Αυτό αναδεικνύει επομένως, την ανάγκη βελτίωσης των γνώσεων και την επιβολή καλύτερης προετοιμασίας των εκπαιδευτικών, ώστε να καταστούν ικανοί στη διδασκαλία της Σεξουαλικής Αγωγής και εν τέλει, στην υιοθέτηση υγιών

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

στρατηγικών από τους εφήβους. Η βελτίωση των εκπαιδευτικών ικανοτήτων ενισχύει τα μαθησιακά και κατά συνέπεια, τα κοινωνικά αποτελέσματα των μαθητών, αποκτώντας τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την προσαρμογή, την εξάσκηση και τη διατήρηση υγιών συμπεριφορών καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Παράλληλα, οι φραγμοί που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί Σεξουαλικής Αγωγής χρειάζεται να ξεπεραστούν, όπως οι περιορισμοί και η καθοδήγηση των προγραμμάτων σπουδών, οι ανησυχίες και οι αντιδράσεις των γονέων-κηδεμόνων και της διεύθυνσης των σχολείων κ.α., ώστε να δοθεί η δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να συνεισφέρουν σημαντικά στη ζωή και την ευημερία των μαθητών (Barr et al, 2014; Eisenberg et al, 2013; Francis & DePalma, 2015; Gingiss & Hamilton, 1989; Jouriles et al, 2018; Lieberman, 2012; Lopez et al, 2013; Mon Kyaw Soe et al, 2018; Peterson et al, 2019; Szucs et al, 2021).

Η παρούσα επομένως, ποσοτική μελέτη εκφέρει απαντήσεις στα παρακάτω ερωτήματα:

- ❖ Οι γνώσεις των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας σχετίζονται με την επιτυχή εφαρμογή προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής;
- ❖ Οι γνώσεις των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας διαφοροποιούνται ανάλογα με την ειδικότητά και την ηλικία τους;
- ❖ Τα προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής σχετίζονται με την υιοθέτηση υγιών στρατηγικών των εφήβων;
- ❖ Τα επιμορφωτικά προγράμματα προς τους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας σχετίζονται με την υιοθέτηση υγιών συμπεριφορών από τους εφήβους;

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να μελετήσει τις γνώσεις των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων και να αναδείξει την αναγκαιότητα οργάνωσης επιμορφωτικών προγραμμάτων προς βελτίωση των γνώσεων των εκπαιδευτικών, ώστε να παρέχεται σωστή ενημέρωση σε θέματα αγωγής υγείας των εφήβων από αυτούς.

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Οι αντικειμενικοί στόχοι της παρούσας εργασίας είναι:

- ✓ Καταγραφή των κοινωνικοδημογραφικών στοιχείων των καθηγητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- ✓ Καταγραφή του βαθμού των γνώσεων των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας.
- ✓ Καταγραφή του βαθμού των αποτελεσμάτων των μέχρι σήμερα πραγματοποιηθέντων προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής.
- ✓ Καταγραφή των απόψεων των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με την αναγκαιότητα οργάνωσης επιμορφωτικών προγραμμάτων σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας προς αυτούς.

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε μέσω διαδικτύου λόγω της πανδημίας Covid-19, η οποία κατέστησε αδύνατη την εύρεση και συμμετοχή των εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα σχολεία της Ελλάδας. Ο πληθυσμός αναφοράς ήταν οι εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των ειδικοτήτων που διδάσκουν μαθήματα σχετικά με την αγωγή υγείας και που εργάζονται σε σχολεία της Ελλάδας (Εκπαιδευτικοί Γυμνασίου – Λυκείου – Επαγγελματικού Λυκείου). Χρησιμοποιήθηκε ανώνυμο, δομημένο ερωτηματολόγιο και δημιουργήθηκε ιστοσελίδα την οποία επισκεπτόταν ο κάθε εκπαιδευτικός προκειμένου να συμπληρώσει το ερωτηματολόγιο και να συμμετάσχει στην έρευνα. Στην ιστοσελίδα αυτή υπήρχαν όλες οι απαραίτητες πληροφορίες για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, τον σκοπό και την αναγκαιότητα της έρευνας έτσι ώστε να διασφαλίζεται η ενημερωμένη συγκατάθεση όλων των εκπαιδευτικών. Το ερωτηματολόγιο κατέγραψε τα κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία των εκπαιδευτικών, τις γνώσεις τους σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, τα αποτελέσματα των μέχρι σήμερα υλοποιημένων προγραμμάτων αγωγής υγείας στους εφήβους και τις απόψεις τους σχετικά με την αναγκαιότητα οργάνωσης επιμορφωτικών προγραμμάτων σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας προς αυτούς. Αποτελούνταν από τέσσερα μέρη τα οποία είναι:

1. Κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

2. Γνώσεις σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας
3. Αποτελέσματα των μέχρι σήμερα υλοποιημένων προγραμμάτων αγωγής υγείας στους εφήβους
4. Απόψεις σχετικά με την αναγκαιότητα οργάνωσης επιμορφωτικών προγραμμάτων σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας προς τους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Όλα τα δεδομένα συλλέχθηκαν ανώνυμα, σύμφωνα με τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων της ΕΕ (GDPR) αριθ. 679/2016, και υπεβλήθησαν σε επεξεργασία συνολικά. Η στατιστική ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε από την ίδια τη μεταπτυχιακή φοιτήτρια μέσω του στατιστικού προγράμματος SPSS.

Το πρώτο μέρος της παρούσας αποτελεί το θεωρητικό μέρος της εργασίας. Στο πρώτο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στην έννοια της υγείας και δίδονται ορισμοί για την αγωγή υγείας, τη σεξουαλική υγεία και άλλους όρους που χρησιμοποιήθηκαν ευρέως στη συγγραφή της μελέτης. Στο δεύτερο κεφάλαιο, παρουσιάζονται επιδημιολογικά δεδομένα για τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα και τις ανεπιθύμητες κυήσεις και αμβλώσεις που αφορούν στη σημερινή κατάσταση στην Ελλάδα. Στο τρίτο κεφάλαιο, καθορίζονται οι γνώσεις των εκπαιδευτικών και των μαθητών σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, όπως αυτές προκύπτουν από άλλες πρόσφατες έρευνες. Το τέταρτο κεφάλαιο, πραγματεύεται τα προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής, ξεκινώντας με μια σύντομη ιστορική αναδρομή και συνεχίζοντας με τα οφέλη, τους στόχους, τις διδακτικές μεθόδους, το ρόλο και τα προσόντα των εκπαιδευτικών, τις συγκρούσεις της διδασκαλίας της Σεξουαλικής Αγωγής. Κλείνοντας το θεωρητικό μέρος, στο πέμπτο κεφάλαιο, αναφέρονται οι εκπαιδευτικοί προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής και συγκεκριμένα οι ειδικότητες εκπαιδευτικών που τους ανατίθενται, τα αποτελέσματα της μέχρι σήμερα διδασκαλίας τους, η αναγκαιότητα ύπαρξης ξεχωριστού μαθήματος Σεξουαλικής Αγωγής αλλά και η αναγκαιότητα επιμόρφωσής τους.

Το δεύτερο μέρος της παρούσας είναι το ερευνητικό. Έναρξη γίνεται στο 6^ο κεφάλαιο, παραθέτοντας τα ερευνητικά ερωτήματα, το σκοπό και τη στοχοθεσία της έρευνας. Το 7^ο κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στη μεθοδολογία της έρευνας και

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

συγκεκριμένα, γίνεται αναφορά στον τόπο διεξαγωγής, στον υπό μελέτη πληθυσμό, στο ερωτηματολόγιο, στο στατιστικό δείγμα, τη συλλογή αποτελεσμάτων και τη στατιστική ανάλυσή της. Στο 8^ο κεφάλαιο, παρατίθενται τα αποτελέσματα της έρευνας και οι συσχετίσεις αυτών. Στο 9^ο κεφάλαιο, γίνεται ανάλυση των αποτελεσμάτων που προέκυψαν και ειδικά, αναφέρονται δυσκολίες και περιορισμοί της έρευνας, ο ρόλος της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως πεδίο εφαρμογής της Σεξουαλικής Αγωγής, η ανάγκη επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, ζητήματα διδασκαλίας και κλείνοντας, πως προβλέπεται το μέλλον της Σεξουαλικής Αγωγής στο ελληνικό σχολείο. Τέλος, με την ολοκλήρωση της παρούσας μελέτης, στο 10^ο κεφάλαιο συγκρίνονται οι αναμενόμενες συνέπειές της και εξάγονται τα τελικά συμπεράσματα.

Κεφάλαιο 1^ο: Η Έννοια της Υγείας

Η υγεία αποτελεί το ύψιστο ατομικό και κοινωνικό αγαθό για κάθε άνθρωπο. Υγεία, σύμφωνα με τον ορισμό που διατυπώθηκε στον πρόλογο του καταστατικού του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (Π.Ο.Υ.) το 1946, είναι η κατάσταση της πλήρους σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας και όχι μόνο η απουσία ασθένειας ή αναπηρίας. Συνεπώς, όταν αναφερόμαστε στην υγεία και στη διαφύλαξη αυτής αναφερόμαστε σε ένα σύνολο παραγόντων που δύναται να της ασκούν επιρροή. Παράλληλα, ο όρος «Πρόληψη» αντικατοπτρίζει όλες τις ενέργειες και τα μέτρα που μπορούν να ληφθούν με σκοπό την αποφυγή ανεπιθύμητων καταστάσεων ή συνεπειών. Όσον αφορά λοιπόν την υγεία, η πρωτογενής πρόληψη στοχεύει στην ενημέρωση, στην ευαισθητοποίηση και στην εκπαίδευση τόσο του γενικού πληθυσμού όσο και των ειδικών πληθυσμιακών ομάδων σχετικά με νοσήματα και ατομικές συμπεριφορές που καθορίζουν την υγεία. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της εφαρμογής προγραμμάτων αγωγής υγείας (ΕΟΔΥ, 2021; <https://www.who.int/about/governance/constitution>).

Αντίστοιχα, το 2002 ο Π.Ο.Υ. κατέληξε στον αναθεωρημένο ορισμό της Σεξουαλικής Υγείας, όπου: *«Η σεξουαλική υγεία είναι μια κατάσταση σωματικής, συναισθηματικής, πνευματικής και κοινωνικής ευεξίας σε σχέση με τη σεξουαλικότητα—δεν είναι απλώς η απουσία ασθένειας, δυσλειτουργίας ή αναπηρίας»*. Η σεξουαλική υγεία απαιτεί μια θετική προσέγγιση και με σεβασμό προς την σεξουαλικότητα και τις σεξουαλικές σχέσεις, καθώς και τη δυνατότητα ευχάριστων και ασφαλών σεξουαλικών εμπειριών, χωρίς εξαναγκασμό, διακρίσεις και βία. Για να επιτευχθεί και να διατηρηθεί η σεξουαλική υγεία, τα σεξουαλικά δικαιώματα όλων των ατόμων πρέπει να γίνονται σεβαστά, να προστατεύονται και να πληρούνται (<https://askitis.gr/ti-einai-i-sexoualiki-ygeia/>).

Η Σεξουαλικότητα με τη σειρά της είναι ένα αναπόσπαστο κομμάτι της προσωπικότητας του καθενός που αποτελεί ουσιαστικά ένα πρίσμα μέσα από το οποίο άνδρες και γυναίκες αντιλαμβάνονται και ανταποκρίνονται στον κόσμο. Περιλαμβάνει την εξέλιξη του ανθρώπου σε σωματικό, συναισθηματικό, πνευματικό και διαπροσωπικό επίπεδο και έχει τόσο βιολογικές (φυσικά

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

χαρακτηριστικά διαφοροποίησης των φύλων) όσο και ψυχολογικές (προσδιορισμός ατομικότητας, αυτοαντίληψης, ταυτότητας κ.α.) διαστάσεις (Γερούκη, 2011; Μπαρμπούδη, 2012).

Η Σεξουαλική Συμπεριφορά δε, ορίζεται ως το σύνολο των ενεργειών μέσω των οποίων εκφράζουμε τη σεξουαλικότητά μας. Επηρεάζεται στον ίδιο βαθμό από την προσωπικότητά μας όσο και από το κοινωνικό μας πλαίσιο, τις αξίες μας, τις ηθικές μας πεποιθήσεις και γενικότερα τις διαπροσωπικές μας σχέσεις. Σύμφωνα με τον Αμερικανικό Οργανισμό Υγείας (Pan American Health Organization-PAHO), η υπεύθυνη σεξουαλική συμπεριφορά εκφράζεται σε ατομικό, διαπροσωπικό και κοινωνικό επίπεδο. Χαρακτηρίζεται από αυτονομία, αμοιβαιότητα, ειλικρίνεια, σεβασμό, συναίνεση, προστασία, επιδίωξη ευχαρίστησης και ευεξία. Το άτομο που επιδεικνύει υπεύθυνη σεξουαλική συμπεριφορά δεν σκοπεύει να προκαλέσει βλάβη και αποφεύγει την εκμετάλλευση, παρενόχληση, χειραγώγηση και διακρίσεις (Γερούκη, 2011; Χεζάνογλου, 2019; PAHO, 2000).

Τι ορισμό αποδίδουμε όμως, στις Διαπροσωπικές Σχέσεις; *«Είναι οι σχέσεις που μπορούμε να αναπτύξουμε με τους άλλους ανθρώπους γύρω μας, οι σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων»*. Βασικό στοιχείο στην ανάπτυξη αυτών των σχέσεων αποτελεί η επικοινωνιακή διαδικασία και είναι ζωτικής σημασίας καθότι μέσω αυτής εκφραζόμαστε, εξερευνούμε τη σεξουαλικότητά μας και ικανοποιούμε τις ανάγκες μας. Η αγωγή των διαπροσωπικών σχέσεων προσεγγίζεται μαζί με τη σεξουαλική αγωγή στο πλαίσιο των παρεμβάσεων αγωγής υγείας (Βιθυνός, Παπαμαύρου & Σπηλιώτης, 2011; Γερούκη, 2011).

Στη Σεξουαλική Αγωγή, ο Π.Ο.Υ. δίνει τον ορισμό ως *«Η μάθηση σε σχέση με τις γνωστικές, συναισθηματικές, κοινωνικές, σωματικές και διαδραστικές πτυχές της σεξουαλικότητας»*. Ο ορισμός αυτός έχει αναφορές σε διάφορα επίπεδα τόσο των χαρακτηριστικών συμπεριφοράς ενός ατόμου, όσο και των πλαισίων μέσα στα οποία αποκτούνται ή και αναπτύσσονται αυτά, όσον αφορά τη σεξουαλικότητα του. Η Σεξουαλική Αγωγή προάγει τη σεξουαλική υγεία και αφορά στην εκμάθηση και στην μύηση τέτοιων σεξουαλικών και αναπαραγωγικών συμπεριφορών ώστε να εξασφαλίζεται η αρμονία τους με τις κοινωνικές και προσωπικές ηθικές αρχές του ατόμου (Γερούκη, 2011; Πλουμίδης, 2022; WHO & BZgA, 2010).

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Τέλος, στην Αγωγή Υγείας έχει αποδοθεί από τον Π.Ο.Υ. ο παρακάτω ορισμός ως «Μια διαδικασία εκμάθησης όπου διαμέσου αυτής το άτομο δύναται να υιοθετήσει συμπεριφορές ωφέλιμες για την υγεία». Ως Αγωγή Υγείας, προσδιορίζεται η αρχή με την οποία άτομα και ομάδες ανθρώπων μαθαίνουν να συμπεριφέρονται με έναν τρόπο πρόσφορο και αποτελεσματικό για την προαγωγή, διατήρηση ή αποκατάσταση της υγείας τους, δηλαδή είναι μια διαδικασία που στηρίζεται σε επιστημονικές αρχές και χρησιμοποιεί προγραμματισμένες ευκαιρίες μάθησης που δίνουν τη δυνατότητα στους ανθρώπους, όταν λειτουργούν ως άτομα ή ως σύνολο, να αποφασίζουν και να ενεργούν συνειδητά κατόπιν ενημέρωσης για θέματα που επηρεάζουν την υγεία τους. Ο τελικός στόχος των μεθόδων Αγωγής Υγείας είναι η θετική τροποποίηση της συμπεριφοράς και αφορά στη μετάδοση γνώσεων, στην εκπαίδευση σε δεξιότητες και στην οικοδόμηση αυτοεκτίμησης. Ένας από τους κύριους άξονες για την εφαρμογή των προγραμμάτων Αγωγής Υγείας είναι το σχολικό περιβάλλον. Τα σχολικά προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής και Αγωγής Υγείας που υλοποιούνται στο σχολικό περιβάλλον είναι ευρέως αποδεκτά ως μια προσέγγιση για τη μείωση της σεξουαλικής συμπεριφοράς υψηλού κινδύνου μεταξύ των εφήβων και έχουν ως στόχο τη διαμόρφωση σεξουαλικά μορφωμένων ατόμων. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι η πρόθεσή τους είναι τόσο ο εμπλουτισμός των γνώσεων όσο και η υιοθέτηση υγιών σεξουαλικών στάσεων και συμπεριφορών των ατόμων. Άλλωστε, η γνώση όταν προσφέρεται στο σχολείο φθάνει στους εφήβους εγκαίρως, προτού αναπτύξουν λανθασμένες και επικίνδυνες για την υγεία τους συμπεριφορές (Ασημακοπούλου, 2021; Γερούκη, 2011; Mason-Jones et al, 2016; WHO, 1986).

Κεφάλαιο 2^ο: Επιδημιολογικά Δεδομένα Σήμερα στην Ελλάδα για τα ΣΜΝ και τις Ανεπιθύμητες Κυήσεις και Αμβλώσεις

2.1. Στατιστικά Δεδομένα

Η επιδημιολογική επιτήρηση των Σεξουαλικά Μεταδιδόμενων Νοσημάτων (Σ.Μ.Ν.) αποτελεί αρμοδιότητα του Τμήματος Σεξουαλικά Μεταδιδόμενων Νοσημάτων του ΕΟΔΥ.

Σύμφωνα λοιπόν, με τα επιδημιολογικά δεδομένα του ΕΟΔΥ για την πρώιμη σύφιλη παρατηρείται:

Για το 2020, το σύνολο των περιστατικών πρώιμης σύφιλης που δηλώθηκαν στο Τμήμα Σ.Μ.Ν. με ατομικά δελτία δήλωσης ανέρχεται σε 404 περιστατικά (από τα 3217 που έχουν δηλωθεί συνολικά την περίοδο 2012-2020), εκ των οποίων τα 387 αφορούν σε άνδρες (95,80%). Επί του συνόλου των 374 ανδρών που είναι γνωστός ο σεξουαλικός προσανατολισμός, 85,02% είναι άνδρες ομοφυλόφιλοι. Ο κύριος όγκος του προσβαλλόμενου πληθυσμού είναι ηλικίας 25-64 ετών, όπως φαίνεται στην εικόνα 1, πράγμα που αποδεικνύει ότι στις ηλικίες της ενεργούς σεξουαλικής δραστηριότητας υπάρχει άγνοια και απουσία προφύλαξης. Η ετήσια κατανομή της πρώιμης σύφιλης ανά φύλο απεικονίζεται στην εικόνα 3, σύμφωνα με την οποία παρατηρείται μια ελαφρώς αυξητική τάση στα ποσοστά των ανδρών και, συνεπώς, αντίστοιχη ελάττωση στα ποσοστά των γυναικών έως το 2016. Το 2017 υπάρχει μικρή μεταβολή αυτής της εικόνας με τα ποσοστά να επανέρχονται στα επίπεδα του 2014, ενώ το 2020 ξεπερνάμε και τα επίπεδα του 2016 (εικόνα 2) (https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2019/05/epid_epit_smn_2020.pdf).

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Ηλικία	Άνδρες			Γυναίκες		Σύνολο
	Ετεροφυλοφιλική επαφή	Όμο/Αμφιφυλοφιλική επαφή	Άγνωστο	Ετεροφυλοφιλική επαφή	Άγνωστο	
0-4	0	0	0	0	0	0
5-14	0	0	0	0	0	0
15-19	2	5	0	0	0	7
20-24	4	20	0	0	0	24
25-34	18	73	2	3	0	96
35-44	12	118	5	4	1	140
45-64	17	95	5	5	0	122
65+	3	7	1	2	0	13
Άγνωστο	0	0	0	0	0	0
Σύνολο	56	318	13	14	1	404*

*Υπάρχουν 2 άτομα αγνώστου φύλου και τρόπου μετάδοσης

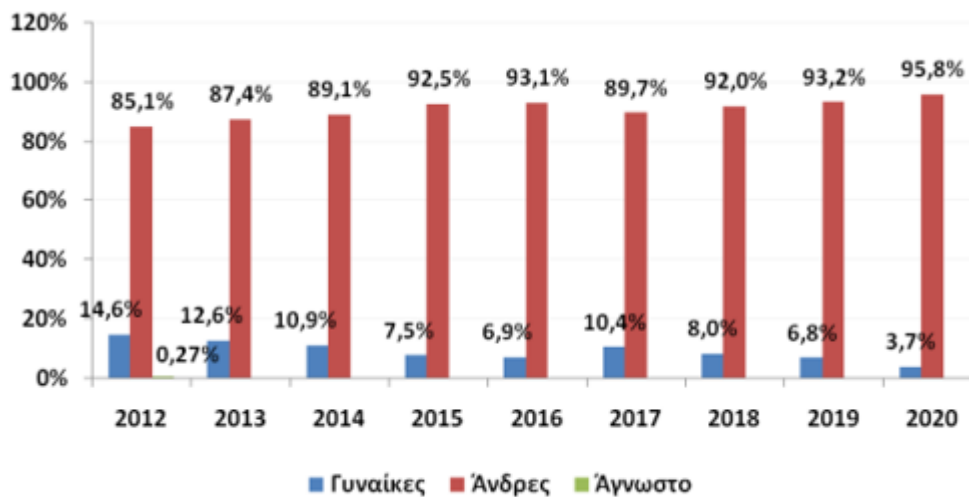
Εικόνα 1. Πρώιμη σύφιλη ανά φύλο, ηλικία και κατηγορία μετάδοσης στην Ελλάδα το 2020 (https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2019/05/epid_epit_smn_2020.pdf)

Έτος διάγνωσης	Ετεροφυλοφιλική επαφή (γυναίκες)	Λ.τρόποι/Άγνωστο (γυναίκες)	Ετεροφυλοφιλική επαφή (άνδρες)	Όμο/Αμφιφυλοφιλική επαφή (άνδρες)	Λ.τρόποι / Άγνωστο (άνδρες)	Σύνολο
	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)	
2012	53 (14,40)	1 (0,27)	118 (32,07)	188 (51,09)	8 (2,17)	368
2013	37 (12,29)	1 (0,33)	91 (30,23)	163 (54,15)	9 (2,99)	301
2014	27 (10,93)	0 (0,00)	72 (29,15)	143 (57,89)	5 (2,02)	247
2015	24 (7,50)	0 (0,00)	69 (21,56)	223 (69,69)	4 (1,25)	320
2016	23 (6,59)	1 (0,29)	95 (27,22)	212 (60,74)	18 (5,16)	349
2017	41 (10,35)	0 (0,00)	106 (26,77)	244 (61,62)	5 (1,26)	396
2018	31 (7,99)	0 (0,00)	98 (25,26)	255 (65,72)	4 (1,03)	388
2019	30 (6,76)	0 (0,00)	95 (21,40)	318 (71,62)	1 (0,23)	444
2020	14 (3,47)	1 (0,25)	56 (13,86)	318 (78,71)	13 (3,22)	404*
Σύνολο	280 (8,70)	4 (0,12)	800 (24,87)	2064 (64,16)	67 (2,08)	3.217

*Υπάρχουν 2 άτομα αγνώστου φύλου και τρόπου μετάδοσης

Εικόνα 2. Πρώιμη σύφιλη ανά φύλο και κατηγορία μετάδοσης στην Ελλάδα (2012 – 2020) (https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2019/05/epid_epit_smn_2020.pdf)

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Εικόνα 3. Ποσοστιαία κατανομή πρώιμης σύφιλης ανά φύλο στην Ελλάδα (2012-2020) (https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2019/05/epid_epit_smn_2020.pdf)

Σύμφωνα με τα επιδημιολογικά δεδομένα του ΕΟΔΥ για τη γονόρροια παρατηρείται:

Το σύνολο των επιβεβαιωμένων περιστατικών γονόρροιας που δηλώθηκαν στον ΕΟΔΥ για το 2020 ανέρχεται σε 164 (από τα 1.413 που έχουν δηλωθεί την περίοδο 2012 – 2020) που στο 97,60% αφορούσαν σε άνδρες (εικόνα 6). Επί του συνόλου των 147 ανδρών που είναι γνωστός ο σεξουαλικός προσανατολισμός, το 52,00% αφορούσε σε άνδρες ομοφυλόφιλους. Η κύρια ηλικιακή ομάδα που προσβάλλεται είναι αυτή των 25-34 ετών, ενώ ακολουθούν τα άτομα 35-44 ετών, όπως φαίνεται στην εικόνα 4. Η κατανομή της γονόρροιας ανά φύλο και κατηγορία μετάδοσης απεικονίζεται στην εικόνα 5, όπου διαπιστώνεται ελαττωμένος αριθμός δηλώσεων σε σχέση με το 2019, αλλά σε παρόμοια επίπεδα με το 2015 (https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2019/05/epid_epit_smn_2020.pdf).

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

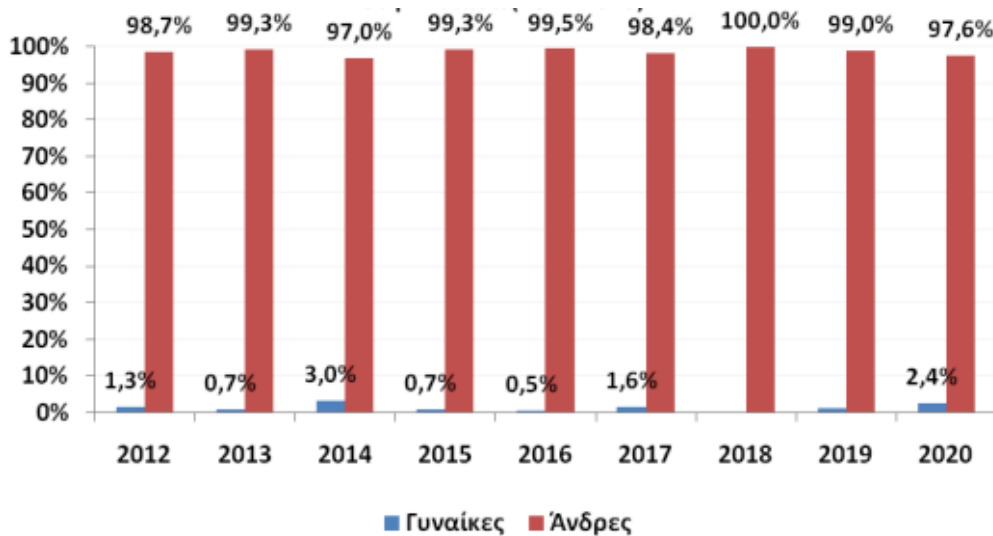
Ηλικία	Ανδρες			Γυναίκες		Σύνολο
	Ετεροφυλοφιλική επαφή	Όμο/Αμφιφυλοφιλική επαφή	Άγνωστο	Ετεροφυλοφιλική επαφή	Άγνωστο	
0-4	0	0	0	0	0	0
5-14	0	0	0	0	0	0
15-19	4	3	1	0	0	8
20-24	11	19	1	2	1	34
25-34	32	29	4	1	0	66
35-44	13	14	5	0	0	32
45-64	8	10	2	0	0	20
65+	1	2	0	0	0	3
Άγνωστο	1	0	0	0	0	1
Σύνολο	70	77	13	3	1	164

Εικόνα 4. Γονόρροια ανά φύλο, ηλικία και κατηγορία μετάδοσης στην Ελλάδα το 2020 (https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2019/05/epid_epit_smn_2020.pdf)

Έτος διάγνωσης	Ετεροφυλοφιλική επαφή (γυναίκες)	Ετεροφυλοφιλική επαφή (άνδρες)	Όμο/Αμφιφυλοφιλική επαφή (άνδρες)	Λοιποί τρόποι / Άγνωστο (γυναίκες)	Λοιποί τρόποι / Άγνωστο (άνδρες)	Σύνολο N
	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)	
2012	2 (1,33)	99 (66,00)	42 (28,00)	0 (0,00)	7 (4,67)	150
2013	1 (0,74)	103 (76,30)	26 (19,26)	0 (0,00)	5 (3,70)	135
2014	4 (3,01)	79 (59,40)	34 (25,56)	0 (0,00)	16 (12,03)	133
2015	1 (0,66)	93 (61,18)	48 (31,58)	0 (0,00)	10 (6,58)	152
2016	1 (0,50)	150 (74,26)	49 (24,26)	0 (0,00)	2 (0,99)	202
2017	0 (0,00)	78 (60,47)	45 (34,88)	2 (1,55)	4 (3,10)	129
2018	0 (0,00)	77 (52,38)	67 (45,58)	0 (0,00)	3 (2,04)	147
2019	2 (1,00)	108(53,73)	86 (42,79)	0 (0,00)	5 (2,49)	201
2020	3 (1,83)	70 (42,68)	77 (46,95)	1 (0,61)	13 (7,93)	164
Σύνολο	14 (0,99)	857 (60,65)	474 (33,55)	3 (0,21)	65 (4,60)	1.413

Εικόνα 5. Γονόρροια ανά φύλο και κατηγορία μετάδοσης στην Ελλάδα (2012 – 2020) (https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2019/05/epid_epit_smn_2020.pdf)

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Εικόνα 6. Ποσοστιαία κατανομή γονόρροιας ανά φύλο στην Ελλάδα (2012-2020) (https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2019/05/epid_epit_smn_2020.pdf)

Σύμφωνα με τα επιδημιολογικά δεδομένα του ΕΟΔΥ για τα χλαμύδια παρατηρείται:

Από το σύνολο των 1.013 δηλώσεων χλαμυδιακών λοιμώξεων με ατομικά δελτία δήλωσης έως το τέλος του 2020 τα 850 (83,91) πληρούν τον ορισμό κρούσματος. Το 2020 η πληρότητα έφτασε το 100,00% (εικόνα 7). Όπως φαίνεται στην εικόνα 7, τα επιβεβαιωμένα κρούσματα ενώ φαίνεται να αυξάνονται ποσοστιαία, ταυτόχρονα ελαττώνονται σε απόλυτους αριθμούς ακολουθώντας την ελάττωση του συνολικού ετήσιου αριθμού δηλώσεων. Ως εκ τούτου δε μπορούν να προκύψουν πολύ ασφαλή συμπεράσματα αναφορικά με τη γενικότερη δήλωση της χλαμυδιακής λοίμωξης. Από τα 67 κρούσματα που δηλώθηκαν το 2020 τα 59 αφορούν σε γυναίκες, εκ των οποίων οι 21 (31,82%) αφορούν σε ετεροφυλοφιλική επαφή, όπως και ο 1 (14,30%) από τους 7 άνδρες (εικόνα 8). Τα έτη 2015 και 2016 (εικόνα 10) το ποσοστό των ανδρών έχει διπλασιαστεί συγκρινόμενο με τα έτη 2013 και 2014, ενώ έχει υποδιπλασιαστεί συγκρινόμενο με το 2012. Αντίθετα το 2017 είναι μόλις στο 1,10%. Η εικόνα αυτή οφείλεται στη μείωση του συνολικού αριθμού των κρουσμάτων που στην ουσία αποδίδεται στην μείωση των δηλώσεων των γυναικών, μιας και σε απόλυτα αριθμητικά δεδομένα οι άνδρες είναι ελάχιστοι σε όλα τα έτη δήλωσης. Κι αυτό φαίνεται ιδιαίτερα από τα ποσοστά του 2019 και του 2020 όπου στα 62 και 67

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

άτομα οι άνδρες αποτελούν το 11,3% και 10,5% αντίστοιχα (εικόνα 9) (https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2019/05/epid_epit_smn_2020.pdf).

Έτος διάγνωσης	Επιβεβαιωμένο (%)	Πιθανό (%)	Σύνολο (%)
2012	67 (44.67)	83 (55.33)	150
2013	140 (80.00)	35 (20.00)	175
2014	153 (91.07)	15 (8.93)	168
2015	105 (84.68)	19 (15.32)	124
2016	104 (99.05)	1 (0.95)	105
2017	92 (92.93)	7 (7.07)	99
2018	60 (95.24)	3 (4.76)	63
2019	62 (100.00)	0 (0.00)	62
2020	67 (100.00)	0 (0.00)	67
Σύνολο	850 (83.91)	163 (16.09)	1013

Εικόνα 7. Ταξινόμηση χλαμυδιακών λοιμώξεων στην Ελλάδα (2012 – 2020) (https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2019/05/epid_epit_smn_2020.pdf)

Ηλικία	Ανδρες			Γυναίκες		Σύνολο
	Ετεροφυλο-φιλική επαφή	Όμο/Αμφιφυλο-φιλική επαφή	Άγνωστο	Ετεροφυλο-φιλική επαφή	Άγνωστο	
0-4	0	0	0	0	0	0
5-14	0	0	0	0	0	0
15-19	0	0	0	5	3	8
20-24	0	0	0	4	11	15
25-34	0	1	3	10	10	25*
35-44	0	0	1	0	9	10
45-64	0	0	1	2	4	7
65+	1	0	0	0	1	2
Σύνολο	1	1	5	21	38	67

*Υπάρχει 1 άτομο για το οποίο δεν έχει δηλωθεί το φύλο

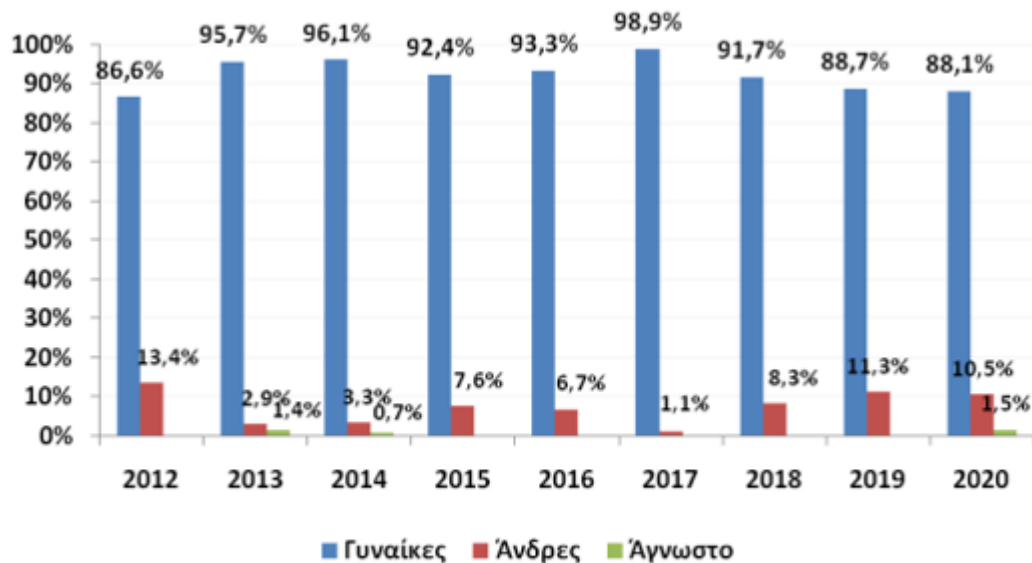
Εικόνα 8. Χλαμυδιακές λοιμώξεις ανά φύλο, ηλικία και κατηγορία μετάδοσης στην Ελλάδα το 2020 (https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2019/05/epid_epit_smn_2020.pdf)

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Έτος διάγνωσης	Ετεροφυλοφιλική επαφή (γυναίκες) N (%)	Λ. τρόποι / Άγνωστο (γυναίκες) N (%)	Ετεροφυλοφιλική επαφή (άνδρες) N (%)	Όμοι/ Αμφιφυλοφιλική επαφή (άνδρες) N (%)	Λ. τρόποι/ Άγνωστο (άνδρες) N (%)	Σύνολο N
2012	36 (53.73)	22 (32.84)	7 (10.45)	1 (1.49)	1 (1.49)	67
2013	134 (97.10)	0 (0.00)	4 (2.90)	0 (0.00)	0 (0.00)	140*
2014	140 (92.11)	7 (4.61)	3 (1.97)	0 (0.00)	2 (1.32)	153*
2015	93 (88.57)	4 (3.81)	6 (5.71)	1 (0.95)	1 (0.95)	105
2016	92 (88.46)	5 (4.81)	5 (4.81)	1 (0.96)	1 (0.96)	104
2017	89 (96.74)	2 (2.17)	1 (1.09)	0 (0.00)	0 (0.00)	92
2018	45 (75.00)	10 (16.67)	3 (5.00)	0 (0.00)	2 (3.33)	60
2019	41 (66.13)	14 (22.58)	5 (8.06)	0 (0.00)	2 (3.23)	62
2020	21 (31.82)	38 (57.58)	1 (1.52)	1 (1.52)	5 (7.58)	67*
Σύνολο	691 (81.68)	102 (12.06)	35 (4.14)	4 (0.47)	14 (1.65)	850*

*Υπάρχουν 4 άτομα με αδηλώτο φύλο και τρόπο μετάδοσης

Εικόνα 9. Χλαμυδιακές λοιμώξεις ανά φύλο και κατηγορία μετάδοσης στην Ελλάδα (2012-2020) (https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2019/05/epid_epit_smn_2020.pdf)

Εικόνα 10. Ποσοστιαία κατανομή χλαμυδιακών λοιμώξεων ανά φύλο στην Ελλάδα (2012-2020) (https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2019/05/epid_epit_smn_2020.pdf)

Όσον αφορά τα ποσοστά των ανεπιθύμητων εφηβικών κηρίσεων αλλά και αμβλώσεων στην Ελλάδα φαίνεται πως δεν είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά. Σε μια

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

μελέτη συνολικά 150 εγκύων εφήβων, οι 38 αρνήθηκαν να συμμετάσχουν και από τις 112 που δέχτηκαν να συμμετάσχουν τελικά μόνο οι 74 (66,00%) απάντησαν. Οι περισσότερες από αυτές ζούσαν σε πόλη (65,00%), ήταν άγαμοι (73,00%), το 62,00% είχε σεξουαλική επαφή για πρώτη φορά μετά την ηλικία των 15 ετών και το μορφωτικό επίπεδο των γονιών τους ήταν σπάνια σε υψηλότερο βαθμό (πατέρας: 20,00%, μητέρα: 16,00%). Μεταξύ αυτών, το 74,00% δήλωσε ότι είχε λάβει πληροφορίες για την αντισύλληψη (64,00% από φίλους, 47,00% από γιατρούς, 36,00% από μέσα ενημέρωσης). Συνολικά, η διακεκομμένη συνουσία (49,00%) και το ανδρικό προφυλακτικό (28,50%) ήταν οι δημοφιλείς αντισυλληπτικές μέθοδοι. Η άμβλωση ήταν απόφαση των εφήβων σε ποσοστό 65,00%, ενώ η επιρροή του συντρόφου στην περίπτωση μιας κοινής απόφασης ήταν έως και 73,00%. Οι περισσότεροι έφηβοι (91,00%) γνώριζαν για τους πιθανούς κινδύνους της άμβλωσης κυρίως από τον γιατρό τους (87,00%) και ως επί το πλείστον ισχυρίστηκαν κοινωνικοοικονομικούς λόγους (89,00%). Οι γονείς τους σπάνια γνώριζαν για την εγκυμοσύνη τους (28,00%) και την απόφαση για έκτρωση (28,00%). Στις περισσότερες περιπτώσεις ήταν η πρώτη έκτρωση (78,00%) και οι έφηβοι δήλωσαν ότι γνώριζαν την αντίθεση της Ελληνικής Εκκλησίας (89,00%) και την ύπαρξη νόμου για τις αμβλώσεις (86,00%). Συνεπώς, στην Ελλάδα η κακή εκπαίδευση στο θέμα της αντισύλληψης εξακολουθεί να παραμένει μείζον πρόβλημα μεταξύ των εφήβων, συμβάλλοντας στον αυξημένο επιπολασμό ανεπιθύμητων κυήσεων και αμβλώσεων (Mavroforou, Koumantakis & Michalodimitrakis, 2004).

Σε μια άλλη μελέτη, αναφέρεται ότι η Ελλάδα έχει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά αμβλώσεων και παρ' όλα αυτά η σεξουαλική αγωγή εξακολουθεί να μην συμπεριλαμβάνεται στα σχολικά προγράμματα. Αν και ο δημόσιος τομέας καλείται να παρέχει υπηρεσίες οικογενειακού προγραμματισμού από το 1980, μόνο το 2,00% των γυναικών αναπαραγωγικής ηλικίας είχαν πρόσβαση σε αυτές τις υπηρεσίες το 1990, με βάση κυρίως τα αστικά κέντρα. Το 2001 μία στις τέσσερις γυναίκες αναπαραγωγικής ηλικίας είχε τουλάχιστον μία ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη που κατέληξε σε άμβλωση. Το ποσοστό ανερχόταν σε μία στις δέκα στην ηλικιακή ομάδα των 16-24 ετών και μία στις τρεις στην ηλικιακή ομάδα των 35-45. Με μια σχεδόν παντελή έλλειψη προληπτικών πολιτικών στην Ελλάδα, οι γυναίκες

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

εξακολουθούν να βασίζονται στην άμβλωση για τον έλεγχο των ανεπιθύμητων κυήσεων (Ioannidi-Karolou, 2005).

Επιπλέον, μια ακόμη μελέτη καταλήγει ότι από το 2000 και μετά η Ελλάδα σημείωσε μια αυξητική τάση φθάνοντας το 12,02/1000 το 2008, 38,00% υψηλότερο ποσοστό από το 2000, με ελαφρά πτώση στο 11,61/1000 το 2009. Ακόμη, το ποσοστό των εφήβων μητέρων αυξάνεται συνεχώς, από 18,26% το 2001 σε 26,82% το 2010. Ένα αξιοσημείωτο χαρακτηριστικό των αναπαραγωγικών ρυθμών στην Ελλάδα είναι το υψηλό ποσοστό γεννήσεων των εξαιρετικά νεαρών εφήβων (<15 ετών). Από το 1988 και μετά, το ποσοστό των γεννήσεων σε γυναίκες ηλικίας <15 ετών μεταξύ των γεννήσεων σε γυναίκες <20 ετών έχει αυξηθεί 9,50 φορές, φθάνοντας σε υψηλό ρεκόρ 3,88% το 2012, από 0,41% το 1988. Το ποσοστό των γεννήσεων σε έφηβους ηλικίας <15 ετών επί του συνόλου των γεννήσεων αυξήθηκε επίσης 2,90 φορές, από 0,35/1000 το 1988 σε 1,0/1000 το 2011, με ελαφρά μείωση το 2012 σε 0,93/1000 (Vlachadis, Pliodromiti, Vlachadi et al, 2013).

Τέλος, σε μελέτη στην οποία έλαβαν μέρος 3.370 γυναίκες, το ποσοστό μίας άμβλωσης σε ηλικία 15-19 ετών ανερχόταν στο 9,70%, δηλαδή συνολικά 328 γυναίκες από τις 3.370. Όταν αυτές οι γυναίκες χωρίστηκαν σε 5 ηλικιακές ομάδες, τα ποσοστά των αμβλώσεων ήταν στην ηλικία των 20-24 ετών: 7,50%, στην ηλικία των 25-29 ετών: 8,40%, στην ηλικία των 30-34 ετών: 8,20%, στην ηλικία των 35-39 ετών: 12,00% και στην ηλικία των 40 ετών και άνω: 13,90% (Tsakiridis et al., 2019).

Είναι ενδιαφέρον ότι εκτός από αυτές τις μελέτες δεν έχουν γίνει αρκετές άλλες έρευνες για το θέμα αυτό. Τα μόνα δεδομένα που σχετίζονται με την άμβλωση προέρχονται από μεμονωμένους γυναικολόγους σε παρουσιάσεις σε συνέδρια. Ταυτόχρονα, οι γυναικείες οργανώσεις τα τελευταία χρόνια φαίνεται να επικεντρώνονται σε άλλα θέματα, όπως η εμπορία ανθρώπων, το HIV/AIDS, ο καρκίνος και τα ναρκωτικά, αλλά όχι στις αμβλώσεις. Φαίνεται ότι δεν υπάρχει ενδιαφέρον για περαιτέρω διερεύνηση αυτού του ζητήματος από την πλευρά των κρατικών ή ιδιωτικών φορέων που εμπλέκονται. Ως εκ τούτου, δεν είναι εύκολο για μεμονωμένους κοινωνικούς ερευνητές να βρουν τους απαραίτητους οικονομικούς

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

πόρους για τη διεξαγωγή διαχρονικής, ποιοτικής έρευνας σε αυτά τα θέματα (Ioannidi-Karolou, 2005).

Κεφάλαιο 3^ο: Γνώσεις των Συντελεστών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Μαθητών και Εκπαιδευτικών, για τη Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία στην Ελλάδα

3.1. Περιγραφή Προβλήματος

Οι συνέπειες των σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων (Σ.Μ.Ν.), των εφηβικών ανεπιθύμητων κυήσεων και αμβλώσεων δύναται να είναι οδυνηρές και πολλές φορές ακόμη και μη αναστρέψιμες, τόσο στη σωματική όσο και στην ψυχολογική υγεία των ατόμων. Η έγκαιρη πληροφόρηση και ενημέρωση, ως πυλώνες της πρόληψης, μπορούν να αποτρέψουν την εξέλιξη τέτοιων καταστάσεων. Δυστυχώς όμως, έρευνες αποδεικνύουν πως στην Ελλάδα δεν δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα σε αυτά τα θέματα.

Σύμφωνα με έρευνα λοιπόν, που αντικατοπτρίζει τις γνώσεις των εφήβων (n=720) της Αθήνας σχετικά με τα Σ.Μ.Ν., διαπιστώθηκε ότι η πληροφόρησή τους σχετικά με το AIDS και τη σύφιλη βρίσκεται σε ικανοποιητικό επίπεδο και μάλιστα σε ποσοστό 98,30% και 83,00% αντίστοιχα. Ανεπαρκής όμως, είναι η πληροφόρηση των εφήβων για τη βλεννόρροια (60,00%) καθώς και για ασθένειες αρκετά διαδεδομένες, σοβαρές και επικίνδυνες, ενώ ακόμα λιγότερη ενημέρωση έχουν για τα υπόλοιπα Σ.Μ.Ν. Αρκετοί από τους εφήβους-ερωτηθέντες δήλωσαν ασθένειες, όπως την αιμορροφιλία (23,00%), την ηπατίτιδα Α (17,00%) και τη μεσογειακή αναιμία (16,00%), ως σεξουαλικά μεταδιδόμενες, κάτι που δεν ισχύει και αυτά τα ποσοστά αναδεικνύουν τη στρεβλή πληροφόρησή τους. Τουλάχιστον ως ανησυχητικό μπορεί να χαρακτηριστεί το γεγονός ότι το 20,00% των εφήβων αγνοούν τους τρόπους προφύλαξης από τα Σ.Μ.Ν. Ευτυχώς δε, σε έρευνα που διεξήχθη από το Κέντρο Υγείας Κοζάνης, σε δείγμα 3.242 εφήβων του νομού, για τις στάσεις και τις γνώσεις τους απέναντι στο AIDS, η σεξουαλική επαφή αναγνωρίστηκε ως ο κύριος τρόπος μετάδοσής του από το 98,30% των ερωτηθέντων. Σε έρευνα βέβαια, που πραγματοποιήθηκε σε εφήβους που ζουν στο Κιλκίς, βρέθηκε πως το 100,00% των συμμετεχόντων γνωρίζει ότι το AIDS μεταδίδεται με τη σεξουαλική επαφή, ενώ το 65,00% γνωρίζει ότι η Ηπατίτιδα Β

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

μεταδίδεται με τη σεξουαλική επαφή. Το 94,00% απάντησε σωστά ότι η χρήση προφυλακτικού είναι τρόπος προφύλαξης από το AIDS και το 80,00% ότι προφυλάσσουν και από την Ηπατίτιδα Β. Όμως, περίπου οι μισοί από τους εφήβους συμμετέχοντες (48,00%) θεωρούν ότι η μόνιμη σχέση αποτελεί προφύλαξη από το AIDS και ακριβώς οι μισοί (50,00%) θεωρούν ότι το AIDS και η Ηπατίτιδα Β μεταδίδονται με το σάλιο και τη χρήση τουαλέτας (Λιακόπουλος & Μπάρδα, 2012; Σιδηροπούλου, 2018).

Με δεδομένα που εξήγαγε άλλη έρευνα, που πραγματοποιήθηκε την προγραμμαία σεξουαλική και αντισυλληπτική συμπεριφορά σε δείγμα 300 εφήβων, φάνηκε ότι τα προφυλακτικά ως αντισυλληπτική μέθοδος χρησιμοποιούνται κατά περιόδους από τα 2/3 περίπου του συνολικού δείγματος. Το ποσοστό των νέων που κάνουν συστηματική χρήση αυτών είναι 27,40% και η κατανομή του στους άνδρες είναι 33,80% ενώ στις γυναίκες 19,50%. Ομοίως, τα αποτελέσματα παρόμοιας μελέτης σε δείγμα αθηναϊκού πληθυσμού, έδειξαν ότι η ηλικιακή ομάδα 15-19 ετών των νέων χρησιμοποιεί το προφυλακτικό για προφύλαξη από τα Σ.Μ.Ν. σε ποσοστό 69,70%. Το υπόλοιπο 12,10% χρησιμοποιεί τη μέθοδο του πλυσίματος και το 28,80% δε λαμβάνει καμία μέθοδο προφύλαξης. Πολύ κοντά στα ευρήματα αυτής βρίσκονται και τα αποτελέσματα ακόμη μιας μελέτης, που παρουσιάζουν πως το 60,00% των συμμετεχόντων της χρησιμοποιεί προφυλακτικό, το 7,00% δεν χρησιμοποιεί καμία αντισυλληπτική μέθοδο, το 11,00% χρησιμοποιεί αντισυλληπτικά δισκία και διακεκομμένη συνουσία και μόλις το 1,00% χρησιμοποιεί κολπικό διάφραγμα. Ακόμη λοιπόν και το προφυλακτικό, που αποτελεί την κατ' εξοχήν ανδρική αντισυλληπτική μέθοδο στις νεαρές ηλικίες, είναι φθινό και εύχρηστο, οι άνδρες μπορούν να εξασφαλίσουν εύκολα την κατοχή και τη χρήση του και προστατεύει από τα Σ.Μ.Ν. δεν υιοθετείται από τους εφήβους (Λιακόπουλος & Μπάρδα, 2012; Χείλαρης, 2013).

Στην Ελλάδα, η κατ' εξοχήν γυναικεία μέθοδος αντισύλληψης είναι τα αντισυλληπτικά χάπια που λαμβάνονται όμως σε μικρό ποσοστό, ιδιαίτερα στην εφηβική ηλικία, σε αντίθεση με άλλες ανεπτυγμένες Δυτικές χώρες. Όπως προκύπτει από έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο Κέντρο Οικογενειακού Προγραμματισμού του Μαιευτηρίου «Αλεξάνδρα» συνολικά σε 260 κορίτσια, το 65,50% αυτών

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

προτίμησαν το αντισυλληπτικό χάπι ως βασική μέθοδο αντισύλληψης, ενώ οι υπόλοιπες μέθοδοι ήταν λιγότερο επιθυμητές. Άλλη έρευνα στην Ελλάδα, αποδεικνύει επίσης ότι το χάπι δεν αποτελεί συνηθισμένη μέθοδο αντισύλληψης για τους εφήβους, αφού μόνο το 4,00% ανέφερε ότι το χρησιμοποίησε και μάλιστα οι Έλληνες έφηβοι βρίσκονται στην τελευταία θέση με το χαμηλότερο ποσοστό όλων των χωρών της έρευνας. Δεν πρέπει φυσικά, να παραλείψουμε ότι οι νεαρές Ελληνίδες έχουν στρεβλή πληροφόρηση για το θέμα αυτό, κάτι που ασκεί ανασταλτική επίδραση στη χρήση αυτής της αποτελεσματικής μεθόδου (Κοκκέβη, Ξανθάκη, Φωτίου et al, 2010; Λιακόπουλος & Μπάρδα, 2012).

Αντίστοιχη έρευνα που πραγματοποιήθηκε στον ελληνικό χώρο και συγκεκριμένα στο Δήμο Αρχανών του Νομού Ηρακλείου στην Κρήτη, έδειξε ότι οι νέοι ηλικίας 17–25 ετών εφαρμόζουν σε ποσοστό 53,60% τη διακεκομμένη συνουσία ως μέθοδο αντισύλληψης, σε ποσοστό 37,90% το προφυλακτικό, σε ποσοστό 3,60% τις κολπικές πλύσεις ενώ το αντισυλληπτικό χάπι σε ποσοστό 25,00%. Παράλληλα μια ακόμη έρευνα, η οποία πραγματοποιήθηκε στο Ηράκλειο της Κρήτης, αναδεικνύει τη διακεκομμένη συνουσία με ποσοστό 35,30% ως την επικρατέστερη αντισυλληπτική μέθοδο σε νεαρές γυναίκες έως την ηλικία των 19 ετών ενώ ένα ποσοστό 26,00% δεν χρησιμοποιεί καμία προφυλακτική μέθοδο. Μόλις το 21,00% των νεαρών γυναικών έως 19 ετών κάνει χρήση προφυλακτικού και το 8,00% λαμβάνει αντισυλληπτικό χάπι. Η πηγή του προβλήματος βέβαια, σύμφωνα με έρευνες, έγκειται στο γεγονός ότι η πληροφόρηση των εφήβων σε τέτοια θέματα αντλείται από τις παρέες, από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και λιγότερο από την οικογένεια και το σχολείο (Κοκκέβη, Φωτίου, Σταύρου et al, 2010; Λιακόπουλος & Μπάρδα, 2012; Σιέττου & Σαρίδη, 2011).

Επιπρόσθετα, σε μια ακόμη έρευνα της οποίας το δείγμα αποτελείται από 300 νεαρά άτομα, 150 εκ των οποίων κατοικούν στη Θεσσαλονίκη και τα άλλα 150 στο Διδυμότειχο, αποδείχθηκε ότι οι 248 (το 82,70%) ερωτηθέντες χρησιμοποιούν προφυλακτικό, οι 34 (το 11,30%) αντισυλληπτικό χάπι και οι 18 (το 6,00%) κάποια άλλη μέθοδο. Οι 287 (το 95,70%) ερωτηθέντες δήλωσαν ότι γνωρίζουν τι είναι τα Σ.Μ.Ν. ενώ οι 13 (το 4,30%) δήλωσαν ότι δεν γνωρίζουν. Οι 271 (το 90,30%) ερωτηθέντες πιστεύουν ότι υπάρχουν Σ.Μ.Ν. που οδηγούν στο θάνατο ενώ οι 29 (το

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

9,70%) δεν το πιστεύουν. Οι 190 (το 63,30%) ερωτηθέντες πιστεύουν ότι οι νεαρές γυναίκες καταφεύγουν περισσότερο στην αντισύλληψη και οι 110 (το 36,70%) πιστεύουν ότι καταφεύγουν στην άμβλωση. Οι 108 (το 36,00%) των ερωτηθέντων θεωρούν ότι οι συνομήλικοί τους είναι ενημερωμένοι γύρω από το θέμα του σεξ, οι 106 (το 35,30%) θεωρούν ότι οι συνομήλικοί τους δεν είναι ενημερωμένοι και οι 86 (το 28,70%) δεν γνωρίζουν. Οι 277 (το 92,30%) ερωτηθέντες θα ήθελαν το σχολείο τους να είχε προγραμματίσει σεμινάρια ενημέρωσης για την σεξουαλική διαπαιδαγώγηση ενώ οι 23 (το 7,70%) δεν θα ήθελαν. Οι 275 (το 91,70%) ερωτηθέντες πιστεύουν ότι θα έπρεπε να υπάρχει σαν μάθημα η Σεξουαλική Αγωγή στα σχολεία ενώ οι 25 (το 8,30%) δεν θα ήθελαν (Λιακόπουλος & Μπάρδα, 2012; Παπαβασιλείου, 2020).

Τέλος, σύμφωνα με διάφορα δημοσιεύματα, η Ελλάδα παρουσιάζει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά διακοπής κηύσεων στον κόσμο και το υψηλότερο ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ετήσιος αριθμός των αμβλώσεων ξεπερνά τις 200.000, αριθμός που είναι διπλάσιος από αυτόν των γεννήσεων. Σύμφωνα με σχετική έρευνα μία στις τέσσερις γυναίκες στην Ελλάδα που βρίσκονται σε αναπαραγωγική ηλικία έχει καταφύγει σε μία τουλάχιστον διακοπή ανεπιθύμητης κύησης. Το ποσοστό για τις ηλικίες 16-24 είναι μία στις δέκα, ενώ στις ηλικίες 35-45 μία στις τρεις. Σύμφωνα με τον Γ. Τούντα, πρόεδρο του Ινστιτούτου Κοινωνικής και Προληπτικής Ιατρικής, «*Η Ελλάδα παρουσιάζει την εικόνα μιας υποανάπτυκτης χώρας σε θέματα πρόληψης. Μία λύση στο πρόβλημα είναι και η εκπαίδευση των νέων, οι οποίοι θα πρέπει να αναπτύξουν κατάλληλη σεξουαλική συμπεριφορά. Το θέμα αυτό θα πρέπει να εισαχθεί στα σχολεία. Πρέπει να γίνει μέρος της καθημερινής τους ζωής έτσι ώστε να ξεπεράσουν τα διάφορα ταμπού που υπάρχουν γύρω από τη σεξουαλική συμπεριφορά*» (Γερούκη, 2011; Δημητρίου, 2021; Θανοπούλου, 2020).

Συμπερασματικά, κατανοούμε ότι οι έφηβοι στην Ελλάδα, όσον αφορά τα Σ.Μ.Ν., τους τρόπους μετάδοσής τους και τις μεθόδους προφύλαξης από αυτά, έχουν όχι απλά ανεπαρκή και λιγοστή ενημέρωση αλλά ακόμα και λανθασμένη. Η αναγκαιότητα λοιπόν, της εμπειριστατωμένης, ολοκληρωμένης και ουσιαστικής πληροφόρησής τους σε θέματα σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία δεν δύναται να αμφισβητηθεί, έτσι ώστε να προστατευθούν και συνεπώς να

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

προάγουν την υγεία τους. Τα αποτελέσματα των ερευνών από μόνα τους αποδεικνύουν την έλλειψη γνώσεων, την έξαρση των Σ.Μ.Ν. και των εφηβικών ανεπιθύμητων κυήσεων και αυτό επιβάλλει την κατάρτιση σχολικών προγραμμάτων σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης. Είναι ο πιο αποτελεσματικός και προσοδοφόρος τρόπος για να επιτευχθεί μείωση των ανεπιθύμητων κυήσεων που μπορεί να καταλήξουν στην άμβλωση κατά τη διάρκεια της εφηβείας, αλλά και μείωση των κρουσμάτων λοίμωξης από Σ.Μ.Ν. (Ανδριοπούλου, Χατζηανδρέου & Χρυσανθοπούλου, 2015; Βάσου & Λαβράνος, 2017; Δρακωνάκη & Σιάμου, 2003; Κατσούρη, 2011; Λιακόπουλος & Μπάρδα, 2012).

Απαραίτητη προϋπόθεση βέβαια, για την οργάνωση σχολικών προγραμμάτων σεξουαλικής αγωγής είναι η επάρκεια των γνώσεων των εκπαιδευτικών σχετικά με αυτό το θέμα. Η σεξουαλική αγωγή αποτελεί ένα αντικείμενο που χρειάζεται ειδικές γνώσεις προκειμένου να καταστεί δυνατή η διδασκαλία του. Παρ' όλο που οι εκπαιδευτικοί θεωρούν αρκετά σημαντική την ύπαρξη της σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία, εντούτοις οι γνώσεις τους δεν φαίνεται να επαρκούν.

Σύμφωνα με τα ευρήματα μιας πρόσφατης έρευνας, που πραγματοποιήθηκε σε εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης όλων των ειδικοτήτων που εργάζονται σε σχολεία της Ελλάδας, το 96,10% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως η Σεξουαλική Αγωγή δεν πραγματοποιείται σε ικανοποιητικό επίπεδο στο σχολείο παρά το γεγονός ότι το 94,90% αυτών δήλωσαν πως κατά τη γνώμη τους η Σεξουαλική Αγωγή στα σχολεία είναι σημαντική. Όσον αφορά τις γνώσεις τους, το 34,30% των εκπαιδευτικών είναι αρκετά εξοικειωμένοι με τον όρο Σεξουαλική Αγωγή, το 26,50% σε απόλυτο βαθμό και το 24,50% σε μέτριο βαθμό. Αρκετά κατατοπιστικά για την ανάδειξη του επιπέδου γνώσεων των εκπαιδευτικών σχετικά με τη Σεξουαλική Αγωγή είναι τα παρακάτω ποσοστά: το 26,50% των εκπαιδευτικών δήλωσαν πως δεν γνωρίζουν για την ηπατίτιδα Β, το 40,00% για την βλεννόρροια, το 15,50% για την μυκητίαση, το 42,40% για τις τριχομονάδες, το 38,20% για τα χλαμύδια, το 13,50% για τον HIV, το 29,40% για την σύφιλη, το 26,30% για τον έρπητα γεννητικών οργάνων, το 21,40% για τον HPV, το 68,40% για τον γονόκοκκο, το 45,90% για την ψώρα και το 23,50% για τις ψείρες εφηβαίου. Μόλις το 20,40% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι θα μπορούσαν να συμβουλέψουν κατάλληλα και με

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

αποδοτικό τρόπο τους μαθητές τους στα Σ.Μ.Ν., το 32,20% σε μέτριο βαθμό, το 27,50% σε λίγο βαθμό ενώ το 10,60% δεν μπορούν να τους συμβουλέψουν καθόλου. Αντίστοιχα, το 34,10% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι θα μπορούσαν να συμβουλέψουν κατάλληλα και με αποδοτικό τρόπο τους μαθητές τους στην αντισύλληψη σε αρκετά μεγάλο βαθμό, το 25,70% σε μέτριο βαθμό, το 19,00% σε απόλυτο βαθμό ενώ το 15,30% σε λίγο βαθμό. Αρκετά διαφωτιστικό είναι και ότι, το 39,00% των εκπαιδευτικών συμφωνούν σε αρκετό βαθμό με την άποψη ότι οι καθηγητές αποφεύγουν να εμβαθύνουν σε θέματα Σεξουαλικής Αγωγής διότι δεν έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, το 30,00% συμφωνούν σε απόλυτο βαθμό ενώ το 20,60% συμφωνούν σε μέτριο βαθμό. Τέλος, το 52,90% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως ο καταλληλότερος επαγγελματίας για να είναι περισσότερο αποδοτική η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στα σχολεία είναι ο εκπαιδευτικός που είναι καταρτισμένος σε θέματα Σεξουαλικής Αγωγής (παρακολούθηση σεμιναρίων κλπ.), το 17,50% η μαία/μαιευτής σε συνεργασία με το κέντρο υγείας της περιοχής, το 14,50% άλλος επαγγελματίας υγείας και το 13,90% ο/η σχολικός/ή νοσηλευτής/τρια (Λαδοπούλου, 2022).

Άλλη μια πρόσφατη έρευνα στη Φλώρινα, το 2021, αναδεικνύει ότι οι εκπαιδευτικοί σε ποσοστό 37,00% θεωρούν αρκετά καταρτισμένους τους εαυτούς τους σε ζητήματα ταυτότητας, χαρακτηριστικών, έκφρασης φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού και το 24,00% λίγο. Το 22,00% δήλωσαν μέτρια, ένα ποσοστό της τάξεως του 10,00% θεωρεί ότι δεν είναι καθόλου καταρτισμένοι και το 7,00% πιστεύει ότι είναι πολύ. Οι ερωτηθέντες σε ποσοστό 34,00% απάντησαν ότι μπορούν να ανταπεξέλθουν αρκετά σε μαθήματα σεξουαλικής εκπαίδευσης με τις υπάρχουσες γνώσεις τους. Ένα ποσοστό 32,00% ότι μπορεί να ανταποκριθεί μέτρια, λίγο δήλωσε ένα ποσοστό 22,00%, το 7,00% μπορεί πολύ και το 5,00% καθόλου. Ενδιαφέρον για να λάβουν επιμόρφωση σε θέματα Σεξουαλικής Αγωγής έχει το 58,00% που απάντησε πολύ, το 27,00% που δήλωσε αρκετά. Το 10,00% απάντησε μέτρια και το 5,00% λίγο. Στην ερώτηση αν ένιωσαν ποτέ την ανάγκη να επιμορφωθούν σε τέτοιου είδους θέματα Σεξουαλικής Αγωγής, το 42,00% απάντησε αρκετά. Επιπλέον, 24,00% δήλωσε μέτρια, το 17,00% πολύ, το 12,00% λίγο και τέλος το 5,00% απάντησε καθόλου (Κερίμι, 2021).

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Έρευνα που διεξήχθη το 2016, στα συμπεράσματά της καταλήγει ότι το 84,00% των εκπαιδευτικών δήλωσε ότι γνωρίζουν τις έννοιες Προαγωγή Υγείας και Αγωγή Υγείας, εν αντιθέσει με το 10,40% των εκπαιδευτικών που δήλωσε ότι δε γνώριζε αυτές τις έννοιες. Μόλις το 5,70% των εκπαιδευτικών επιπλέον, εξέφρασε ότι δε γνωρίζει αν ξέρει αυτές τις έννοιες. Το 44,80% των εκπαιδευτικών επιπλέον έκριναν ως πάρα πολύ σημαντική την Προαγωγή Υγείας στην εκπαίδευση. Θεώρησαν ότι είναι απαραίτητη να εφαρμοστεί στην τάξη τους στο μέλλον και θα συνδράμει θετικά στον εκπαιδευτικό χώρο. Το 25,90% αξιολόγησε ως πολύ σημαντική την ένταξη της Προαγωγή Υγείας στην εκπαίδευση, με το 23,60% και μόλις το 1,90% των εκπαιδευτικών αξιολόγησαν την εν λόγω δράση ως αρκετά και λίγο σημαντική αντίστοιχα. Μόλις το 28,60% των συμμετεχόντων εξέφρασε ότι έχει εκπαιδευτεί μέσω των επιμορφωτικών σεμιναρίων, ενώ το 71,40% δεν έχει συμμετάσχει σε τέτοια προγράμματα. Οι 118 εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι ο πιο σημαντικός λόγος για τη μη υλοποίηση κάποιου Προγράμματος Αγωγής Υγείας στην τάξη τους μέχρι τώρα ήταν η έλλειψη χρόνου καθώς το 22,90% των συμμετεχόντων θεωρεί ότι είναι πάρα πολύ σημαντική αιτία. Το 25,70% των εκπαιδευτικών όμως, κρίνει αρκετά σημαντικό λόγο την έλλειψη γνώσεων και δεξιοτήτων για το αντικείμενο (Πολυμερίδου, 2016).

Εν κατακλείδι, αυτό που διαφαίνεται ξεκάθαρα από τα ανωτέρω, είναι πως εν έτη 2022 οι γνώσεις των εκπαιδευτικών, των κατ' εξοχήν αρμόδιων για την εκμάθηση και υιοθέτηση υγιών σεξουαλικών συμπεριφορών στους εφήβους, είναι ελλιπείς. Συνεπώς, για να επιτευχθεί σωστή ενημέρωση και διαπαιδαγώγηση σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας στους εφήβους στα σχολεία, κρίνεται πρωτίστως απαραίτητο να επιμορφωθούν κατάλληλα και ολοκληρωμένα οι εκπαιδευτικοί που δύναται να διδάξουν αντίστοιχα μαθήματα, καθώς ακόμη και να αποδοθούν τέτοιες διδακτικές ώρες σε εκπαιδευτικούς του τομέα υγείας, δηλαδή ήδη γνώστες του αντικειμένου της Σεξουαλικής Αγωγής.

Κεφάλαιο 4^ο: Προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής

4.1. Ιστορική Αναδρομή και Προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής στην Ελλάδα

Η πρώτη απόπειρα για την εισαγωγή ενός μαθήματος Σεξουαλικής Αγωγής στα Ελληνικά σχολεία σημειώνεται το 1964. 13 χρόνια μετά όμως, το 1977, ξεκίνησε η προσέγγιση του θέματος, με την Ελληνική Εταιρεία Παιδικής και Νεανικής Γυναικολογίας και την Εταιρεία Οικογενειακού Προγραμματισμού να προσπαθούν να οργανώσουν ημερίδες ενημέρωσης σε σχολεία. Τρία χρόνια αργότερα, το 1980, το Υπουργείο Υγείας έρχεται να αναγνωρίσει την αναγκαιότητα της Σεξουαλικής Αγωγής κι έτσι θεσμοθετεί τον Οικογενειακό Προγραμματισμό. Αργότερα όμως, διαπιστώθηκε πως τα συγκεκριμένα κέντρα δεν εξυπηρετούσαν τον πρωταρχικό τους στόχο, αλλά αφοσιώνονταν κυρίως σε θέματα ιατρικής φύσης. Στη συνέχεια, με το Προεδρικό Διάταγμα 35/1991, εντάχθηκε για πρώτη φορά στα σχολεία η Αγωγή Υγείας, μιας και το μάθημα «Θέματα Αγωγής και Υγείας» ορίστηκε ως προαιρετικό για όλες τις σχολικές μονάδες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Προεδρικό Διάταγμα 35/1991, Άρθρο 1). Όμως, δεν δόθηκαν κατευθυντήριες οδηγίες για τη διδακτέα ύλη κι έτσι, η διδασκαλία για σεξουαλικά ζητήματα στις σχολικές τάξεις επηρεαζόταν από τα ενδιαφέροντα και τις προθέσεις του εκάστοτε εκπαιδευτικού ή των προϊσταμένων του (Βάζλα, 2019; Τζιερτζής, 2022).

Ως δυνατότητα, η Σεξουαλική Αγωγή μέσα από το μάθημα της Αγωγής Υγείας υπάρχει από το 1995 για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και από το 2000 για την πρωτοβάθμια. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία που έχει αναφέρει η Ελλάδα, ως μία από τις 26 χώρες που συμμετείχαν στο πρόγραμμα Safe, η Σεξουαλική Αγωγή στην Ελλάδα είναι υποχρεωτική ήδη από το 1995. Επίσημα, ξεκινά στην ηλικία των 6 ετών όμως, όπου οι μαθητές έρχονται σε πρώτη επαφή με ανάλογα προγράμματα σε ηλικία περίπου 13,5 ετών και χωρίς να υπάρχουν θεσμοθετημένα εκπαιδευτικά κριτήρια και παιδαγωγικό πλαίσιο. Η πυροδότηση ώστε να εισαχθεί η Σεξουαλική Αγωγή στις σχολικές δραστηριότητες της Αγωγής Υγείας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, δόθηκε το 1992 με κύριο στόχο την ενημέρωση των εφήβων για το

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

AIDS. Από εκεί και πέρα το Υπουργείο Παιδείας προώθησε την ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων Αγωγής Υγείας στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση κι έτσι, το 2002, 1.800 τέτοια προγράμματα είχαν δημιουργηθεί για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και 7000 εκπαιδευτικοί της δευτεροβάθμιας είχαν επιμορφωθεί σε θέματα υγείας. Τη σχολική περίοδο 2001–2002 για τη πρωτοβάθμια και το 1995 για τη δευτεροβάθμια το ίδιο το Υπουργείο Παιδείας διόρισε σε κάθε περιφέρεια μία ή έναν εκπαιδευτικό που ήταν υπεύθυνος Αγωγής Υγείας. Εξέδωσε γενικές οδηγίες, σύμφωνα με τις οποίες, οι εκπαιδευτικοί που ενδιαφέρονται να δουλέψουν πάνω σε ένα πρόγραμμα Αγωγής Υγείας έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν μία από τις επτά γενικές κατηγορίες ή θεματικές ενότητες, οι οποίες είναι: διατροφή, καρδιαγγειακές παθήσεις–σωματική άσκηση, αγωγή του καταναλωτή, οδική συμπεριφορά–πρόληψη των ατυχημάτων, υγιεινή των δοντιών, εθισμοί–ψυχική υγεία και σεξουαλική διαπαιδαγώγηση των σχέσεων. Η επιλογή θεματικής ενότητας είναι ανεξάρτητη και ελεύθερη. Το 2002, στην Υπουργική Απόφαση Γ2/9921 (31-01-2002), καθορίζεται το πρόγραμμα σπουδών στο μάθημα «Ανατομία και Φυσιολογία» της Α' τάξης των Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων, όπου αναφέρεται πως ο σκοπός του μαθήματος αυτού είναι η γνωριμία των μαθητών με τα ανατομικά στοιχεία, τα συστήματα και τις λειτουργίες του ανθρώπινου οργανισμού. Στο κεφάλαιο 9, το οποίο σχετίζεται με το γεννητικό σύστημα, προτείνεται η συνοπτική μελέτη της δομής και των μερών του γεννητικού συστήματος των δύο φύλων αλλά δεν παρατηρείται κάποια αναφορά στη σεξουαλική λειτουργία του ανθρώπου και την λειτουργία των γεννητικών οργάνων κατά την αναπαραγωγή. Με την ίδια Υπουργική Απόφαση καθορίζεται και το αναλυτικό πρόγραμμα στο μάθημα «Νοσολογία» του Β' κύκλου του τομέα Υγείας & Πρόνοιας. Στο κεφάλαιο 7 «Λοιμώδη Νοσήματα», προσεγγίζεται η αιτιολογία, η κλινική εικόνα και η πρόληψη από ορισμένες σεξουαλικά μεταδιδόμενες λοιμώξεις (σύφιλη, βλεννόρροια, κονδυλώματα, κολπίτιδα λόγω τριχομονάδων), ενώ για το AIDS αφιερώνεται ξεχωριστό υποκεφάλαιο. Ωστόσο, δεν συμπεριλαμβάνονται πληροφορίες και για τα υπόλοιπα Σ.Μ.Ν., ώστε να δοθεί μία πλήρη εικόνα της συγκεκριμένης κατηγορίας νοσημάτων. Το 2003, με την Υπουργική Απόφαση Γ2/21072β (28-2-2003), καθορίστηκε το ολοκληρωμένο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών της Αγωγής Υγείας για όλες τις βαθμίδες υποχρεωτικής εκπαίδευσης

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

(Νηπιαγωγείο, Δημοτικό, Γυμνάσιο). Συνεχίζοντας, το 2009-2010 το Υπουργείο Παιδείας εισήγαγε προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής-Διαφυλικών Σχέσεων, βασιζόμενα σε δύο εγχειρίδια, ένα για παιδιά 6-8 ετών κι ένα για παιδιά 9-12 ετών, την συγγραφή των οποίων επιμελήθηκε ο Δρ. Θάνος Ασκητής κι έδωσε τη δυνατότητα να γίνονται και στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης. Δυστυχώς όμως, τα βιβλία αυτά παρ' όλο που εγκρίθηκαν από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, δεν μοιράστηκαν ποτέ στους μαθητές και παράλληλα δεν υπήρξε και καμία αιτιολόγηση για την απόσυρση της απόφασης περί της Σεξουαλικής Αγωγής. Η Υπουργική Απόφαση Γ2/100579 (04-09-2012), καθόρισε το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών στο επιλεγόμενο μάθημα «Αγωγή Υγείας-Πρώτες Βοήθειες» της Α' τάξης στα ημερήσια ΕΠΑ.Λ. (πρώην Τ.Ε.Ε), όμως, η Υπουργική Απόφαση αυτή δεν διαφοροποιήθηκε ουσιαστικά από την Γ2/43520 (18-04-2002) ως προς τους στόχους, το περιεχόμενο και τους θεματικούς άξονες, ενώ και το γνωστικό πεδίο «Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση-Διαφυλικές Σχέσεις» δεν προτεινόταν κατά προτεραιότητα ως υποχρεωτικό αντικείμενο διδασκαλίας. Μελετώντας γενικά τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών της Αγωγής Υγείας, τόσο για τη βασική (Νηπιαγωγείο, Δημοτικό, Γυμνάσιο), όσο και για την τεχνική εκπαίδευση συμπεραίνεται ότι η διδασκαλία της Σεξουαλικής Αγωγής και των διαφυλικών σχέσεων δεν είχε υποχρεωτικό χαρακτήρα και αυτό καταδεικνύει ότι βρισκόταν στην ευχέρεια του διδάσκοντα η μελέτη τέτοιου είδους ζητημάτων. Ακόμη, με εξαίρεση ορισμένες αναφορές στα ΑΠΣ των Τ.Ε.Ε., δεν εμπεριέχονταν σημαντικότερα θέματα που άπτονται του πεδίου της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, όπως η αντισύλληψη, οι αμβλώσεις, η σεξουαλική λειτουργία, η αποδοχή της σεξουαλικής διαφορετικότητας, η πρόληψη από τα αφροδίσια νοσήματα ενώ δεν προσεγγιζόταν ολιστικά σε καμία βαθμίδα η καίρια έννοια της σεξουαλικότητας. Με το Νόμο 4692/2020 όμως, εισήχθη πιλοτικά, τόσο στην Πρωτοβάθμια, όσο και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, μία καινοτόμος εκπαιδευτική δράση, τα «Εργαστήρια Δεξιοτήτων», μέσω της οποίας προστέθηκαν δοκιμαστικά νέοι θεματικοί κύκλοι στο υποχρεωτικό ωρολόγιο πρόγραμμα όλων των Νηπιαγωγείων, των Δημοτικών και των Γυμνασίων. Η συγκεκριμένη δράση είχε σκοπό να ενισχύσει την ανάπτυξη ήπιων δεξιοτήτων, δεξιοτήτων ζωής, αλλά και δεξιοτήτων αναφορικά με την τεχνολογία και την επιστήμη στους μαθητές. Τα «Εργαστήρια Δεξιοτήτων»

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

υλοποιήθηκαν αρχικά κατά το σχολικό έτος 2020-2021 και αποτελούνταν από τέσσερις θεματικούς κύκλους. Ο πρώτος θεματικός κύκλος «Ζω καλύτερα-Ευ Ζην», ο οποίος περιλάμβανε μαθήματα σχετικά με τη ζωή και την αγωγή της υγείας, εμπεριείχε στις επιμέρους θεματικές του ενότητες και τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση (Βάζλα, 2019; Γερούκη, 2011; Τζιερτζής, 2022).

Σήμερα, η θέση της Σεξουαλικής Αγωγής στην Ελλάδα βρίσκεται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, όπου παρουσιάζεται ως μέρος της Αγωγής Υγείας με προσδιορισμένους άξονες και περιεχόμενο. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το ΦΕΚ 304, 4344, η σεξουαλική αγωγή στο Αναλυτικό Πρόγραμμα εμφανίζεται να έχει δύο άξονες με συγκεκριμένο περιεχόμενο:

- Άξονας 1. Διαπροσωπικές Σχέσεις-Ψυχική Υγεία με περιεχόμενο: Ο εαυτός μου, Η σχέση μου με τους άλλους, Αυτοεκτίμηση, Ατομική ταυτότητα, Συναισθήματα, Επικοινωνία, Κοινωνικός αποκλεισμός, Ίσες ευκαιρίες, Ισότητα των δύο φύλων
- Άξονας 2. Σεξουαλική Αγωγή-Διαφυλικές Σχέσεις με περιεχόμενο: Σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα (HIV/AIDS, Ηπατίτιδα Β), Πρόληψη παιδικής κακοποίησης αντίστοιχα.

Ταυτόχρονα η προτεινόμενη θεματολογία για την εκπόνηση αντίστοιχων προγραμμάτων κατά τάξη, σύμφωνα με το ΦΕΚ 304, 4345-4349, συμπεριλαμβάνει:

- Νηπιαγωγείο: Παρατηρώ τον εαυτό μου, Φροντίζω το σώμα μου, Πώς ήρθα στον κόσμο, Πώς δημιουργούνται τα παιδιά
- Τάξεις Α και Β: Τι σημαίνει μεγαλώνω, Πώς φροντίζω τον εαυτό μου
- Τάξεις Γ και Δ: Φροντίδα του εαυτού μου, Οικογένεια, Η ασφάλειά μου
- Τάξη Ε: Οι αλλαγές στο σώμα μου (εμφάνιση δευτερογενών χαρακτηριστικών του φύλου), Η λειτουργία της αναπαραγωγής
- Τάξη ΣΤ: Κακοποίηση, Η αποδοχή του διαφορετικού (Γερούκη, 2011).

Συγκεκριμένα, η Σεξουαλική Αγωγή και οι διαφυλικές σχέσεις αποτελούν έναν από τους εννέα βασικούς άξονες γνωστικού περιεχομένου της Αγωγής Υγείας. Στο νηπιαγωγείο, μεταξύ άλλων, στόχος της αγωγής υγείας είναι να αναπτύξουν τα παιδιά αυτοεκτίμηση, να καλλιεργήσουν τις σχέσεις τους με τους άλλους και να

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες που θα τους επιτρέψουν να ακολουθούν τους βασικούς κανόνες υγιεινής. Στη θεματική ενότητα «Φροντίδα του εαυτού μου» προβλέπονται μεταξύ άλλων οι υποενότητες: «Πώς ήρθα στον κόσμο», «Τα μωρά μεγαλώνουν μέσα στη μητέρα πριν γεννηθούν», «Πώς δημιουργούνται τα παιδιά», «Πώς φροντίζουμε τα μωρά», και σύνδεση με ειδικότερα θέματα όπως «Υγιεινή σώματος» και «Σεξουαλική αγωγή». Στο Δημοτικό, και συγκεκριμένα στην Α' και Β' Δημοτικού υπάρχουν στόχοι και θέματα που άπτονται την ανάπτυξη αυτοεκτίμησης, την ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων περί των βασικών κανόνων υγιεινής, και σύνδεση της θεματικής ενότητας «Ο εαυτός μου» με ειδικότερα θέματα όπως «Αγάπη και φροντίδα» και «Σεξουαλική αγωγή». Στην Γ' και Δ' Δημοτικού στη θεματική ενότητα «Η σχέση μου με τους άλλους» συνδέεται με ειδικότερα θέματα όπως: «Σεξουαλική αγωγή», «Διαφυλικές σχέσεις» και «Ανθρώπινες σχέσεις». Στην Ε' Δημοτικού στη θεματική ενότητα «Πώς αλλάζω» περιλαμβάνεται η υποενότητα «Οι αλλαγές στο σώμα μου» και συνδέεται με ειδικότερα θέματα όπως: «Η εμφάνιση δευτερογενών χαρακτηριστικών του φύλου» και «Η λειτουργία της αναπαραγωγής». Στην ΣΤ' του Δημοτικού δίδεται έμφαση στη σχέση του παιδιού με τους άλλους. Τώρα, στο Γυμνάσιο αναλύονται οι υποενότητες «Οι σωματικές αλλαγές στην εφηβεία και η αφύπνιση της σεξουαλικότητας», «Οι σχέσεις μου με το άλλο φύλο» και «Σtereότυπα και προκαταλήψεις στους ρόλους των δύο φύλων και στην αποδοχή διαφορετικών ατόμων». Στην Α' Γυμνασίου, τίθεται ως στόχος η καλύτερη γνωριμία των παιδιών με τον εαυτό τους, ειδικότερα με τις μεταβολές κατά την εφηβική ηλικία. Εντάσσονται λοιπόν, ως ζήτημα προς μελέτη «Οι αλλαγές στην εφηβεία. Ομοιότητες και διαφορές στο βαθμό και στο ρυθμό αλλαγής σε σχέση με τους άλλους», που συνδέονται με τις σωματικές αλλαγές στην ηλικιακή περίοδο της εφηβείας και την αφύπνιση της σεξουαλικότητας. Στη Β' Γυμνασίου, διδάσκεται η ενότητα «Η σχέση μου με το άλλο φύλο (επιλογή, προσέγγιση, προσδοκίες)», που συσχετίζεται με τη σεξουαλική συμπεριφορά και την αντιμετώπιση καταστάσεων πίεσης στις σχέσεις με το άλλο φύλο. Και στη Γ' Τάξη, το μόνο προτεινόμενο θέμα που άπτεται της σεξουαλικότητας, είναι η διδασκαλία για τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις στους ρόλους των δύο φύλων και η αποδοχή διαφορετικών ατόμων. Πλέον, ο Νόμος 4807/2021 κατοχυρώνει τα «Εργαστήρια Δεξιοτήτων» ως μέρος των προγραμμάτων σπουδών και του

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

εβδομαδιαίου ωρολογίου προγράμματος σε όλα τα ελληνικά σχολεία υποχρεωτικής εκπαίδευσης -Νηπιαγωγεία, Δημοτικά, Γυμνάσια- με αρχή το σχολικό έτος 2021-2022. Στα εξαθέσια και άνω Δημοτικά Σχολεία καταλαμβάνουν εβδομαδιαία 3 διδακτικές ώρες στην Α' και Β' Τάξη, 2 στη Γ' και Δ' Τάξη και 1 ώρα στην Ε' και ΣΤ' Τάξη. Στα πενταθέσια και τετραθέσια για την Γ' και Δ' Τάξη προβλέπεται 1 εβδομαδιαία ώρα διδασκαλίας του αντικειμένου αυτού, αντί για 2, ενώ στα Νηπιαγωγεία υπάρχει ευελιξία ως προς το ωράριο διδασκαλίας και την επιλογή των θεματικών ενοτήτων για τη δραστηριότητα αυτή (Μπρουσκέλη, 2017; Τζιερτζής, 2022).

Ορισμένα βιβλία Θρησκευτικών ή Βιολογίας/Ανθρωπολογίας πραγματεύονται ζητήματα Σεξουαλικής Αγωγής. Ακόμη, αναφορά στο ανθρώπινο αναπαραγωγικό σύστημα γίνεται στο τελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου της Φυσικής Επιστήμης. Σπάνια βέβαια, αυτή η θεματολογία διδάσκεται στο σχολικό περιβάλλον. Στην πραγματικότητα, στην Ελλάδα Σεξουαλική Αγωγή διδάσκονται μόνο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και αυτό στα πλαίσια προγραμμάτων Αγωγής Υγείας. Η Ελλάδα είναι μία από τις ελάχιστες ευρωπαϊκές χώρες που δεν έχει συγκεκριμένη πολιτική για την Σεξουαλική Αγωγή. Το μάθημα αυτό παρ' ότι δεν είναι απαγορευμένο ουσιαστικά δε διδάσκεται. Η Αγωγή της Υγείας, ως μάθημα, δεν αποτελεί μέρος της επίσημης διδακτέας ύλης της πρωτοβάθμιας ενώ για τη δευτεροβάθμια πραγματοποιείται εκτός σχολικού ωραρίου. Αυτό πρακτικά, σημαίνει ότι δεν υπάρχουν διαθέσιμες σχολικές ώρες για αυτόν τον κύκλο μαθημάτων στο εβδομαδιαίο πρόγραμμα. Οι εκπαιδευτικοί που έχουν την προσωπική θέληση να πραγματοποιήσουν ένα τέτοιο πρόγραμμα πρέπει να βρουν τόσο το σχετικό υλικό όσο και τον απαιτούμενο χρόνο (Βάζλα, 2019; Γερούκη, 2011).

Ένα πρόγραμμα αφιερωμένο στην Σεξουαλική Αγωγή, έχει κατά μέσο όρο, διάρκεια ζωής πέντε μηνών. Πραγματοποιείται με μια ομάδα μαθητών που αποτελείται από 15 έως 30 άτομα, εκτός ωρολογιακού προγράμματος στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ στην πρωτοβάθμια κατακτά ένα δίωρο την εβδομάδα και αυτό προαιρετικά. Εκπονείται από έναν έως δύο εκπαιδευτικούς, χρηματοδοτείται από το κράτος, και ελέγχεται από τον Υπεύθυνο Υγείας της οικείας

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Διεύθυνσης. Το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιείται προέρχεται από το Υπουργείο Υγείας και συνήθως απευθύνεται σε μαθητές ηλικιών 8-12, 11-14 και 15-18 ετών. Στην Ελλάδα μέχρι σήμερα, δεν υπήρξε ποτέ μάθημα σεξουαλικής αγωγής, εντεταγμένο στο σχολικό πρόγραμμα, όπως σε άλλες χώρες της Ευρώπης (Βάζλα, 2019).

Φυσικά, δεν λείπουν οι προσπάθειες σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης εκτός του σχολικού περιβάλλοντος από διάφορους φορείς. Έλληνες συγγραφείς εκδίδουν βιβλία σχετικά με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση περίπου έναν αιώνα πριν, ήδη από το 1930. Μη κυβερνητικές οργανώσεις και ινστιτούτα έθιξαν ως θέμα δημοσίας συζήτησης τη σεξουαλική αγωγή, όπου το 1963 η Ελληνική Εταιρεία Ευγονικής και Γενετικής του Ανθρώπου δημιούργησε το πρώτο φόρουμ για τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση των νέων και το 1979 διοργάνωσε ένα επιστημονικό συμπόσιο με θέμα τη Σεξουαλική Εκπαίδευση στην Αθήνα. Παρόμοιας θεματολογίας επιστημονικές συζητήσεις οργάνωσαν και οργανώνουν κατά καιρούς και οι Ιατρικοί Σύλλογοι. Το ιδιωτικό κολλέγιο ανώτερης εκπαίδευσης Deree Pierce College, το 1977 ξεκίνησε έναν κύκλο μαθημάτων με τίτλο «Πλευρές Της Ανθρώπινης Σεξουαλικότητας», το οποίο μάλιστα απέκτησε μεγάλη δημοσιότητα και ήταν η αιτία να προκληθούν ποικίλες συζητήσεις γύρω από το θέμα αυτό. Το 1991, κυκλοφόρησε μια δίτομη έκδοση που περιείχε πρακτικά του συνεδρίου του Πανεπιστημίου Αθηνών για τη Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση και τις Διαφυλικές Σχέσεις. Φτάνοντας στο 1998, το Υπουργείο Παιδείας σε συνεργασία με το Ελληνικό Σεξολογικό Ινστιτούτο διοργάνωσε συνέδριο στην Αθήνα απευθυνόμενο σε εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τη σχολική Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση. Κατά την πορεία όλων αυτών των χρόνων, αυτές και άλλες πολλές προσπάθειες έλαβαν χώρα με σκοπό την ανάδειξη της αναγκαιότητας ύπαρξης σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης. Τα τελευταία 20 χρόνια, σημαντική θέση κατέχουν πλέον οι έρευνες, κυρίως από ιατρικούς φορείς, σε ζητήματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας. Τέλος, από το 2000 και μετά, η Ελλάδα είναι σε θέση να παρέχει στοιχεία τα οποία αφορούν τη σεξουαλική υγεία των εφήβων κι έτσι συμπληρώνει την παγκόσμια έρευνα «Υγιείς Συμπεριφορές του Μαθητικού Πληθυσμού», που κάθε δύο χρόνια ανανεώνεται από τον Π.Ο.Υ. (Γερούκη, 2011).

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Υγείας σήμερα, υπάρχει κατηγορία «Δράσεις-Παρεμβάσεις και Προγράμματα Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας/Αγωγή Υγείας» στην οποία βρίσκεται αναρτημένο και ενημερωμένο έντυπο και οπτικοακουστικό υλικό. Η θεματολογία του περιλαμβάνει γενικά ζητήματα Αγωγής Υγείας αλλά και υλικό για τη Σεξουαλική Αγωγή και απευθύνεται στο μαθητικό πληθυσμό. Επιπλέον, διάφοροι σύλλογοι-ενώσεις, κυρίως ιατρικών και παραϊατρικών επαγγελματιών, όπως η Ένωση Νοσηλευτών Ελλάδος (Ε.Ν.Ε.) κ.α., αλλά και άλλοι, όπως η Ε.Σ.Α.μεΑ., η Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων κ.α., δείχνουν ενδιαφέρον και θέληση στην ενημέρωση στην Αγωγή Υγείας και στη Σεξουαλική Αγωγή, οργανώνοντας οι ίδιοι προγράμματα και δράσεις απευθυνόμενα στη σχολική κοινότητα. Η προσπάθεια διεξαγωγής προγραμμάτων Αγωγής Υγείας και Σεξουαλικής Αγωγής ξεκινά από τη συνείδηση του καθενός κι έτσι, συναντούμε ακόμη και μεμονωμένους ανθρώπους, συνήθως πάλι ιατρικών και παραϊατρικών κλάδων καθ' ότι οι γνώσεις τους είναι εμπλουτισμένες λόγω της επαγγελματικής τους εκπαίδευσης, να πραγματώνουν με προσωπική τους πρωτοβουλία αντίστοιχα προγράμματα για το μαθητικό και εφηβικό κοινό (https://dide-a-ath.att.sch.gr/images/data/anakoinoiseis/20191111-1330-%CE%93%CE%93%CE%99%CE%A6_2019_2020%CE%92_%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%B1.pdf; <http://enne.gr/14584>; <https://www.esamea.gr/pressoffice/announcements/5633-imerida-sexoyaliki-anaparagogiki-ygeia-se-paidia-toma-me-anapiria-diastraseis-kai-problimatismoisto-plaisio-tis-oikogeneia>; <https://www.moh.gov.gr/articles/health/dieythynsh-prwtobathmias-frontidas-ygeias/draseis-kai-programmata-agwghs-ygeias/agwgh-ygeias/>).

4.2. Παράγοντες που Συμβάλλουν στην Επιτυχία των Προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής

Για την οργάνωση και την ένταξη προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής στο εκπαιδευτικό σύστημα χρειάζεται πρώτα απ' όλα η ανάλογη έγκριση των αρμόδιων αρχών, πράγμα χρονοβόρο ειδικά όσον αφορά τα Ελληνικά δρώμενα. Στη συνέχεια, θα πρέπει να λάβει χώρα ένας προσοδοφόρος διάλογος σχετικά με τους

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

αντικειμενικούς παιδαγωγικούς σκοπούς, κάτι το οποίο γίνεται απαραίτητα για κάθε ένα μάθημα το οποίο εντάσσεται στην εκπαίδευση. Εξέχοντα ρόλο ύστερα, διαδραματίζει η ανάγκη επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των βασικών συντελεστών της εκπαιδευτικής διαδικασίας, δηλαδή των εκπαιδευτικών και των μαθητών, αλλά και μεταξύ των μελών της κοινωνίας (γονείς-κηδεμόνες, κυβερνητικοί παράγοντες, δημόσια πρόσωπα) που επιδρούν στη διαμόρφωση πολιτικής γνώμης, στις πολιτικές και ηθικές αρχές. Ένας ακόμη πυλώνας πολύ σημαντικός για την επιτυχή ένταξη αλλά και έκβαση τέτοιων προγραμμάτων είναι το κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό. Η απαιτούμενη οικονομική ενίσχυση δεν θα μπορούσε να παραληφθεί και τέλος, η ένταξη των προγραμμάτων σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες (Γερούκη, 2011; Μπαρλαγιάννη, 2020; Χριστοφή, 2021; Kee-Jiar & Shih-Hui, 2020).

Για την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής απαραίτητες προϋποθέσεις είναι: να απευθύνονται σε όλο το μαθητικό πληθυσμό, χωρίς διακρίσεις φύλου, εθνικότητας, σχολικής επίδοσης κ.α. Να παρουσιάζουν με θετικό και ξεκάθαρο τρόπο το σεξ και τη σεξουαλικότητα, ενθαρρύνοντας την θετική εικόνα και την αυτοεκτίμηση. Να ενισχύουν θετικές αξίες και αρχές με επίκεντρο τη μείωση των επικείμενων κινδύνων. Να έχουν ως κύριο στόχο τα παιδιά και τους νέους ανθρώπους, καθ' ότι οι συγκεκριμένες ηλικιακές ομάδες δύναται να είναι ιδιαίτερα ευάλωτες λόγω οικονομικής και κοινωνικής θέσης. Να γίνεται χρήση των βιωματικών μεθόδων μάθησης και να ενθαρρύνεται η ενεργητική συμμετοχή των εκπαιδευόμενων, κάτι που φαίνεται να ασκεί θετική επίδραση στην εκμάθηση. Και τέλος, να διασφαλίζεται όσο αυτό είναι δυνατόν, ότι τα παιδιά και οι νέοι θα καλλιεργήσουν την κριτική τους σκέψη σε θέματα γύρω από τη σεξουαλικότητα και θα δύναται αργότερα να αντιμετωπίζουν κριτικά την όποια αντίστοιχη πληροφόρηση δέχονται (από τα Μ.Μ.Ε. κ.α.) (Βαγιωνάκη & Μανιουδάκης, 2019; Γερούκη, 2011; Μπρουσκέλη, 2017; Σταματάκη, 2018; Τσεσμελή, 2018).

Χαρακτηριστικό παράδειγμα των όσων προαναφέρθηκαν ώστε να εμφανίζει επιτυχία ένα πρόγραμμα Σεξουαλικής Αγωγής, είναι το πρόγραμμα SHARE που εφαρμόζεται στη Βρετανία. Είναι ένα πρόγραμμα που στόχο έχει τη μείωση των επικίνδυνων σεξουαλικών συμπεριφορών και των ανεπιθύμητων κυήσεων, καθώς

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

και τη βελτίωση της ποιότητας των σεξουαλικών σχέσεων. Περιλαμβάνει πενήμερη επιμόρφωση εκπαιδευτικών και 10 κύκλους μαθημάτων στη διάρκεια της τρίτης χρονιάς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (σε μαθητές 13-14 ετών) και άλλους 10 κύκλους την τέταρτη χρονιά. Το πρόγραμμα αναπτύχθηκε και εφαρμόστηκε πιλοτικά στη Σκωτία για πάνω από δύο χρόνια με τη συμβολή καθηγητών και ειδικών επιστημόνων πάνω σε θέματα Σεξουαλικής Αγωγής. Για την υλοποίησή του συνεργάστηκαν διάφορα πανεπιστημιακά τμήματα ειδικευμένα στο χώρο της εκπαίδευσης και της προαγωγής της υγείας. Αναπτύσσεται σε πλαίσιο ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος και η έναρξή του γίνεται κοντά στην εφηβεία. Τα παιδιά και οι νέοι άνθρωποι καλούνται να συμμετέχουν στο σχεδιασμό και την εφαρμογή των προγραμμάτων και τα σχολεία να συνεργάζονται με τους γονείς και άλλους κοινωνικούς φορείς. Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί που το εκπονούν είναι επαρκώς εκπαιδευμένοι και αισθάνονται εμπιστοσύνη στις ικανότητές τους. Οι παρεμβάσεις, επίσης, ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες της τοπικής κοινωνίας και υπάρχει διαρκής επικοινωνία και συνεργασία με άλλες υποστηρικτικές υπηρεσίες υγείας (Γερούκη, 2011).

Τα προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής του μέλλοντος οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη το πολιτιστικό και κοινωνικό περιβάλλον των νέων αλλά και την κουλτούρα τους. Πρέπει η δομή και η στοχοθεσία τους να ανταποκρίνεται στο αναπτυξιακό επίπεδο των παιδιών που θα τα παρακολουθήσουν και να σέβονται τη διαφορετικότητα. Πρέπει να απευθύνονται σε πληθώρα διαφορετικών ηλικιακών ομάδων, προσαρμόζοντας το περιεχόμενο και τη μεθοδολογία ανάλογα με την ομάδα-στόχο και να μην περιορίζουν τη θεματολογία σε ενότητες που σχετίζονται αυστηρά και άμεσα με τη σεξουαλικότητα. Τέλος, ως επιτακτική κρίνεται η ανάγκη για τη διαχρονική αξιολόγηση των ήδη εφαρμοζόμενων προγραμμάτων και τη διαρκή ανανέωση αυτών ανάλογα με τα ευρήματα της αξιολόγησης αλλά και τις ανάγκες της εκάστοτε εποχής (Μπρουσκέλη, 2017; Ventriglio & Bhugra, 2019).

4.3. Οφέλη των Προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Πλήθος ερευνών έχει επιστημονικά αποδείξει πως τα προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής, όταν αυτά πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια ώστε να διασφαλίζεται όσο είναι δυνατόν η επιτυχία τους (όπως αναφέραμε στο Κεφάλαιο 4.2), ασκούν θετική επίδραση στη σεξουαλική συμπεριφορά και υγεία των εφήβων. Αντίθετα, έχει αποδειχθεί ότι επιβλαβές για του εφήβους είναι η μη ή η ανεπαρκής ενημέρωση σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία τους. Δηλαδή, όταν οι έφηβοι έχουν ελλιπή ενημέρωση για αυτά τα θέματα έχει φανεί ότι δεν είναι προετοιμασμένοι για τις σωματικές και συναισθηματικές αλλαγές που συνοδεύουν την εφηβική περίοδό τους, δραστηριοποιούνται σεξουαλικά δίχως ακόμη να αισθάνονται έτοιμοι και υπεύθυνοι, δεν είναι σε θέση να επικοινωνήσουν ικανοποιητικά, να προστατευθούν αποδοτικά και να διαμορφώσουν ρεαλιστικές προσδοκίες για τις σεξουαλικές τους σχέσεις, δύναται να δημιουργήσουν τόσο ακατάλληλες όσο και μη συναινετικές σεξουαλικές σχέσεις, είναι επιρρεπείς στο να κατακλιστούν από συναισθηματικό άγχος αλλά και να οδηγηθούν στο να μετανιώσουν για τις πράξεις τους και τέλος, το πιο βασικό και επικίνδυνο είναι ότι αγνοούν τους τρόπους προφύλαξης από σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα και από ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη με αποτέλεσμα να κινδυνεύει η σεξουαλική υγεία και η γονιμότητά τους μελλοντικά. Όλοι αυτοί οι κίνδυνοι στους οποίους εκτίθενται οι έφηβοι υπάρχει η δυνατότητα να αποφευχθούν μέσω των προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής, που συνεπάγονται καθυστερημένη έναρξη της σεξουαλικής δραστηριότητας των νέων, μείωση του αριθμού των σεξουαλικών συντρόφων, υιοθέτηση μέτρων προφύλαξης, αποφυγή ανεπιθύμητων κήσεων και ελάττωση των φαινομένων σεξουαλικής βίας. Τα προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής απευθύνονται σε όλους τους μαθητές ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας, εθνικότητας κι έτσι αποδυναμώνουν ρατσιστικές συμπεριφορές, έχουν ως επίκεντρο τα παιδιά και τους εφήβους που αποτελούν τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες όσον αφορά τη σεξουαλικότητα και παράλληλα, η σωστή σεξουαλική συμπεριφορά αυτών μπορεί να καταλήξει στη δημιουργία επόμενων πιο υγιών γενεών, δημιουργούν υψηλή αυτοεκτίμηση στο άτομο και ενισχύουν θετικές στάσεις, καθώς δίνουν σαφή εικόνα για τη σεξουαλικότητα και την αναπαραγωγική υγεία, μειώνουν τους κινδύνους στους οποίους εκτίθενται τα παιδιά και οι έφηβοι και καλλιεργούν την κριτική τους σκέψη ώστε να φιλτράρουν τις πληροφορίες που τους δίνονται από άλλες

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

αναξιόπιστες πηγές (Βάζλα, 2019; Γερούκη, 2011; Λαδοπούλου, 2022; Hahn, Knopf, Wilson et al, 2015; Jouriles, Krauss, Vu et al, 2018; Kalra, Hooker, Reisenhofer et al, 2021; Kettrey & Marx, 2019; Kokanali, Kokanali, Ayhan et al, 2019; Lopez, Bernholc, Chen et al, 2016; Mason-Jones, Sinclair, Mathews et al, 2016; Peterson, Donze, Allen et al, 2019; Robbins & Ott, 2017; Soe, Bird, Schwandt et al, 2018; Todd & Black, 2020; Vongxay, Albers, Thongmixay et al, 2019; Walsh, Zwi, Woolfenden et al, 2015).

Πολλοί ερευνητές και συγγραφείς συμφωνούν στο γεγονός ότι οι έφηβοι επιθυμούν και ενδιαφέρονται να ενημερωθούν για τη σεξουαλική και αναπαραγωγική τους υγεία. Υποστηρίζεται ακόμη, ότι τα προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής δημιουργώντας ένα θετικό κλίμα στο σχολείο και ενισχύοντας τις γνώσεις των εφήβων, ασκούν θετική επιρροή και στη μείωση των ποσοστών της σχολικής διαρροής και των απουσιών (Βάζλα, 2019; Γερούκη, 2011).

Ειδικά στη σημερινή εποχή που ζούμε, υπάρχει πληθώρα πληροφοριών και μηνυμάτων για τη σεξουαλικότητα που δέχονται οι έφηβοι δίχως να είναι σε θέση να γνωρίζουν και να μπορούν να κρίνουν αυτή την πληροφορόρηση. Τα παιδιά και οι έφηβοι χρήζουν της υποστήριξης μας και της εμπιστοσύνης μας. Είναι πολύ σημαντικό να ξέρουν ότι μπορούν να απευθυνθούν σε κάποιον ενήλικα που τους εμπνέει εμπιστοσύνη και παράλληλα διακατέχεται από γνώσεις, ώστε να επιλύσει τις απορίες και τους προβληματισμούς τους σχετικά με τη σεξουαλικότητα. Επιπλέον, στις μέρες μας δεν είναι δύσκολο ένα παιδί ή ένας έφηβος να αποτελέσει αντικείμενο εκμετάλλευσης και σεξουαλικής κακοποίησης. Είναι ζωτικής σημασίας λοιπόν, να έχουμε καλλιεργήσει στα παιδιά και τους εφήβους όχι μόνο τη γνώση αλλά και την εμπιστοσύνη να απευθύνονται σε εμάς. Τέλος, ας μην παραλείψουμε τη σημερινή πραγματικότητα κατά την οποία ο θεσμός της οικογένειας έχει κλονιστεί και οι χρόνοι που αφιερώνουν πολλοί γονείς στα παιδιά τους έχουν περιοριστεί. Άρα, για αρκετά παιδιά το σχολικό περιβάλλον μπορεί να αποτελεί ίσως και το μόνο που δύναται να εμπλουτίσει τις γνώσεις τους και να τα μνήσει σε υγιείς τρόπους σεξουαλικής συμπεριφοράς. Συνεπώς, η εφαρμογή σχολικών προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής αποτελεί ιδιαίτερα σημαντική εκπαιδευτική

παρέμβαση (Βάζλα, 2019; Γερούκη, 2011; Λαδοπούλου, 2022; Fang, Zheng, Jin et al, 2022; Phongluxa, Langeslag, Jat et al, 2020).

4.4. Στόχοι των Προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής

Η στοχοθεσία κάθε εκπαιδευτικής δραστηριότητας αποτελεί τη βάση για τον σχεδιασμό της, την υλοποίηση και την διερεύνηση της επιτυχίας της. Επομένως, τόσο για να ανευρεθεί το κατάλληλο υλικό όσο και για να πραγματοποιηθεί και να αξιολογηθεί ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα, απαραίτητη προϋπόθεση είναι να οριστούν οι στόχοι του. Το ίδιο ακριβώς πρέπει να ακολουθηθεί και για τα προγράμματα της Σεξουαλικής Αγωγής. Οι θεωρητικοί της Σεξουαλικής Αγωγής έχουν λοιπόν, κατανείμει τους επιμέρους στόχους των προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής σε τρεις κατηγορίες: τους γνωστικούς στόχους, τους συναισθηματικούς στόχους και τους ψυχοκινητικούς στόχους ή αλλιώς στόχους συμπεριφοράς (Γερούκη, 2011; Sexuality Information and Education Council of the United States SIECUS, 1996).

Οι γνωστικοί στόχοι είναι αυτοί που περιλαμβάνουν όλες εκείνες τις γνώσεις που πρέπει να αποκτηθούν από το πρόγραμμα. Είναι γνώσεις σχετικές με την ανατομία και φυσιολογία του ανθρώπινου σώματος, του αναπαραγωγικού συστήματος ανδρικού και γυναικείου, την ορολογία των οργάνων, τα χαρακτηριστικά της εφηβείας, τη σεξουαλικότητα, τη σεξουαλική δραστηριότητα, τις διαπροσωπικές σχέσεις, τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, την αντισύλληψη, την εγκυμοσύνη κ.α. Αυτοί οι στόχοι καταναλώνουν και το μεγαλύτερο μέρος και υλικό του προγράμματος. Όμως, οι γνώσεις για να αποκτηθούν από τους έφηβους χρειάζεται και ο απαιτούμενος χρόνος, οι απαραίτητες επεξηγήσεις και οι ανάλογες συσχετίσεις, διαφορετικά η αποστήθιση απλώς των γνώσεων δεν συνεπάγεται και τροποποίηση σεξουαλικής συμπεριφοράς ή υιοθέτηση υγιούς σεξουαλικά συμπεριφοράς. Με λίγα λόγια, η γνώσεις από μόνες τους δεν επαρκούν για να επιτύχουμε την αλλαγή στη σεξουαλική ζωή των εφήβων (Γερούκη, 2011; Luo, Fan, Chen et al, 2021).

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Οι συναισθηματικοί στόχοι με τη σειρά τους, αφορούν αισθήματα, ενδιαφέροντα, αξίες, ηθικές αρχές, συμπεριφορές, εκτίμηση και αφομοίωση. Δηλαδή, έχουν να κάνουν με την εκπαίδευση σε θέματα αποδοχής της προσωπικής σεξουαλικότητας, αποδοχής του σώματος και της αυτοεικόνας, ανάπτυξης αυτοελέγχου, αυτοσεβασμού και σεβασμού προς το αντίθετο φύλο, λήψης σωστών επιλογών και αποφάσεων, προετοιμασίας για τη σεξουαλική σχέση και την οικογενειακή ζωή κ.λπ. Βέβαια, πάντοτε αυτοί οι στόχοι εμπεριέχονταν στα καθήκοντα του σχολείου. Η παιδεία, η κοινωνικοποίηση και η ολιστική ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού θεωρούνται οι κατ' εξοχήν στόχοι του σχολικού περιβάλλοντος. Πολύ πιο ευαίσθητο ρόλο αποκτούν οι ίδιοι αυτοί στόχοι όμως, όταν πρόκειται για πρόγραμμα Σεξουαλικής Αγωγής. Το πρόγραμμα αυτό ιδιαίτερα, οφείλει να αγγίζει τις κοινωνικές, ψυχολογικές και ηθικές επιπτώσεις των σεξουαλικών σχέσεων, ώστε να ευαισθητοποιούνται οι νέοι και να λαμβάνουν τις αποφάσεις τους με υπευθυνότητα (Γερούκη, 2011; Corcoran, Davies, Knight et al, 2020).

Και τέλος, οι ψυχοκινητικοί στόχοι ή στόχοι συμπεριφοράς περικλείουν όλες εκείνες τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για τη θετική σεξουαλική έκφραση. Πιο συγκεκριμένα, είναι η ικανότητα επιτυχούς επικοινωνίας, η ικανότητα της διαπραγμάτευσης και της πειθούς, η δυνατότητα λήψης αποφάσεων, η δυνατότητα ανάληψης ευθυνών και η βέλτιστη αντιμετώπιση προβληματικών καταστάσεων. Αυτή η κατηγορία στόχων παίζει πολύ σημαντικό ρόλο, καθώς επιτρέπει την αξιολόγηση της επιτυχίας του προγράμματος Σεξουαλικής Αγωγής στο σύνολό της, δηλαδή στην αξιολόγηση της επίτευξης των γνωστικών, των συναισθηματικών και των ψυχοκινητικών στόχων μαζί, αφού για να επιτευχθούν οι τελευταίοι απαραίτητη προϋπόθεση είναι να έχουν επιτευχθεί όλοι οι προηγούμενοι (Γερούκη, 2011; Krugu, Mevissen, Van Breukelen et al, 2018).

Ο ορισμός στόχων αποτελεί το θεωρητικό πλαίσιο ενός προγράμματος Σεξουαλικής Αγωγής που όμως, για να επιτευχθούν απαιτείται και το πρακτικό πλαίσιο, δηλαδή οι αντίστοιχες διδακτικές μέθοδοι, τεχνικές και εκπαιδευτικά εργαλεία. Αυτά επομένως, θα αποτελέσουν το θέμα του επόμενου κεφαλαίου.

4.5. Διδακτικές Μέθοδοι και Εκπαιδευτικά Εργαλεία των Προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής

Η επιτυχία των προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό και από τις διδακτικές μεθόδους και τα εκπαιδευτικά εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν. Προκειμένου να επιτευχθούν τα μέγιστα αποτελέσματα, συστήνεται να επιλέγονται μέθοδοι ενεργητικής μάθησης, διότι είναι οι πιο επιτυχημένες. Η ενεργητική μάθηση αποτελεί μια δημιουργική διαδικασία για να αναπτύξουν τις ικανότητες που στοχεύουμε οι έφηβοι. Άλλωστε και τα προγράμματα «Σεξουαλικής Αγωγής και Διαφυλικών Σχέσεων» για μαθητές του δημοτικού σχολείου, που εκπονήθηκαν το 2008 από τον καθηγητή και ψυχίατρο κ. Θάνο Ασκητή και τους συνεργάτες του υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας και τη συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, βασίζονταν στις τεχνικές ενεργητικής, βιωματικής και συνεργατικής μάθησης. Τα πέντε λειτουργικά στοιχεία της ενεργητικής μάθησης αποτελούνται από: το Συλλογισμό, το Σχεδιασμό, την Εξάσκηση, την Πράξη και τη Μάθηση. Συνεπώς, τα παιδιά δουλεύοντας μαζί σαν ομάδα, μαθαίνουν ο ένας από τον άλλο, εξασκούνται ανταλλάσσοντας γνώσεις, απόψεις, ιδέες και ικανότητες, αποκτούν εμπειρίες, διαμορφώνουν τις σχέσεις τους και όλο αυτό τελικά, συντελεί στην ενίσχυση της μάθησής τους. Τα οφέλη που προκύπτουν μέσω των ενεργητικών μεθόδων μάθησης είναι ποικίλα και προέρχονται από τη μαθητοκεντρική προσέγγιση των μεθόδων αυτών. Τα παιδιά είναι το επίκεντρο και μέσα από τη χρήση των εμπειριών τους ως παραδείγματα για τη διαδικασία της μάθησης, από την ομαδική δουλειά που προάγει την ανάπτυξη προσωπικών και κοινωνικών σχέσεων, από την θετική σχέση αλληλοεκτίμησης μεταξύ των εκπαιδευτικών και των μαθητών, από την ανάπτυξη κριτικής σκέψης, συλλογισμού και διαπραγματευτικών ικανοτήτων και από την εξάσκηση στην αποδοχή ή απόρριψη ιδεών και απόψεων αναδύονται οι θετικές εκβάσεις. Παραδείγματα δραστηριοτήτων της ενεργητικής μάθησης που μπορούμε να δώσουμε είναι: οι ελεύθερες ομιλίες, οι διάφορες τεχνικές συζητήσεων (brainstorming, μέθοδος χιονοστιβάδας κ.α.), οι αντιπαραθέσεις απόψεων (debates), οι λαϊκές παραδόσεις και μύθοι, η χρήση καρτών, φωτογραφιών, άρθρων περιοδικών, μελετών, οι ομιλίες προσκεκλημένων, το οπτικοακουστικό υλικό (powerpoint, video), τα παιχνίδια ρόλων-δραματοποίηση (Γερούκη, 2011;

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Κουβατσίδου, 2022; Alamrani, Alammrari, Alqahtani et al, 2018; Jacobsen, Eggen & Kauchak, 2011; Maya & Maraver, 2020; Moraros, Islam, Yu et al, 2015).

Η δασκαλοκεντρική προσέγγιση σε αντίθεση, που αποτελούσε παλαιότερα την παραδοσιακή μετωπική προσέγγιση και ήθελε τον εκπαιδευτικό ως το επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας καθώς τον θεωρούσε αυθεντία, έχουμε καταλήξει στο συμπέρασμα σήμερα ότι, από τους μαθητές κρίνεται παθητική και βαρετή. Οι διαλέξεις των εκπαιδευτικών αποτελούσαν απλά μεταδιδόμενες πληροφορίες που απαιτούνταν η αποστήθισή τους, χωρίς να συμμετέχει καθόλου ο μαθητής στη διαδικασία της μάθησης. Οι βιωματικές τεχνικές της ενεργητικής μάθησης λοιπόν, έχουν «κερδίσει» στις μέρες μας τα παιδιά γιατί τους δίνουν το λόγο, επιτρέπουν και επιβάλλουν τη συμμετοχή τους, ενθαρρύνουν την ανάμιξή τους στην ίδια τους τη μάθηση. Οι παραδοσιακές δασκαλοκεντρικές μέθοδοι διδασκαλίας επιλέγονται κατά κόρον όταν πρόκειται απλά για την επίτευξη γνωστικών στόχων. Όταν μας ενδιαφέρει περισσότερο οι μαθητές να υιοθετήσουν και να εδραιώσουν συμπεριφορές, τότε επιλέγονται οι ενεργητικές μέθοδοι διδασκαλίας. Στη Σεξουαλική Αγωγή επομένως, που στόχος είναι να εδραιώσουν οι μαθητές υγιείς σεξουαλικές στάσεις, συμπεριφορές και επιλογές, οι καταλληλότερες μέθοδοι είναι οι ενεργητικές (Γερούκη, 2011; Jacobsen, Eggen & Kauchak, 2011; Mousavinasab, Kalhori, Zarifsanaiey et al, 2020).

Παράλληλα, κάθε διδακτική μέθοδος συνοδεύεται και από έναν αριθμό εκπαιδευτικών εργαλείων. Με την έννοια των εκπαιδευτικών εργαλείων νοούμε όλα τα υλικά εκείνα που οργανώνουμε, ανακαλύπτουμε, σχεδιάζουμε και χρησιμοποιούμε ώστε να επιτύχουμε τη διαδικασία της μάθησης. Συγκεκριμενοποιώντας, στο πρόγραμμα της Σεξουαλικής Αγωγής, τα εκπαιδευτικά εργαλεία μας ταξινομούνται σε έξι κατηγορίες:

- 1) Στο γραπτό υλικό, δηλαδή εγχειρίδια, βιβλία, μυθιστορήματα, εγκυκλοπαίδειες, φυλλάδια, άρθρα περιοδικών κ.α.
- 2) Στο οπτικοακουστικό υλικό, δηλαδή ταινίες, video, slides, τηλεοπτικά προγράμματα κ.α.
- 3) Στο παραϊατρικό υλικό, δηλαδή αφίσες και πίνακες που απεικονίζουν π.χ. ανατομικά στοιχεία ή πληροφορίες για την αντισύλληψη, ιατρικά

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

αντικείμενα, αντικείμενα υγιεινής π.χ. για την έμμηνο ρύση, αντικείμενα προφύλαξης π.χ. προφυλακτικά κ.α.

- 4) Στο υλικό δραματοποίησης, δηλαδή στολές-κοστούμια-ιατρικές ποδιές για παιχνίδια ρόλων, σενάρια, χώροι για την δραματοποίηση κ.α.
- 5) Στο υλικό για διάφορα παιχνίδια και αυτοδημιούργητες δραστηριότητες, δηλαδή επιτραπέζια παιχνίδια, ερωτηματολόγια, παιχνίδια λέξεων, ζωγραφική κ.α.
- 6) Και στο υλικό πληροφορικής, δηλαδή υπολογιστές, CD-roms, διαδίκτυο κ.α.

Καλό είναι, κατά τη διδακτική διαδικασία του προγράμματος της Σεξουαλικής Αγωγής, να γίνεται χρήση διάφορων εκπαιδευτικών εργαλείων ώστε να υπάρχει ποικιλομορφία, να επιτρέπεται στους μαθητές να εξερευνήσουν διάφορες πλευρές μάθησης, να ενισχύεται η δημιουργικότητά τους και να ενθαρρύνεται η συμμετοχή τους. Έτσι, οι μαθητές εκφράζονται, καλλιεργούν ατομικές και κοινωνικές δεξιότητες και αναπτύσσουν θετικό κλίμα εμπιστοσύνης και ενδιαφέροντος με τον εκπαιδευτικό. Συνοψίζοντας, οι διδακτικές μέθοδοι και τα εκπαιδευτικά εργαλεία είναι μόνο τα υλικά μέσα που διαθέτει ο εκπαιδευτικός. Χρειάζονται όμως και ψυχοκοινωνικά μέσα και προσόντα για τη διδασκαλία ενός προγράμματος Σεξουαλικής Αγωγής. Προχωρώντας στο επόμενο κεφάλαιο θα αναλύσουμε αυτά (Γερούκη, 2011; Κουβατσίδου, 2022; Jacobsen, Eggen & Kauchak, 2011; Lameiras-Fernández, Martínez-Román, Carrera-Fernández et al, 2021).

4.6. Ο Ρόλος και τα Προσόντα των Εκπαιδευτικών των Προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής

Καθοριστικό ρόλο στην επιτυχία των προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής κατέχει ο εκπαιδευτικός που αναλαμβάνει τη διδασκαλία τους. Όπως προαναφέρθηκε, οι διδακτικές τεχνικές και τα εκπαιδευτικά εργαλεία υποστηρίζουν το έργο του εκπαιδευτικού που θα πρέπει όμως, ο ίδιος να κατέχει κάποια προσόντα και ιδιαίτερα προσωπικά χαρακτηριστικά για την ολοκλήρωσή του ως υπεύθυνος τέτοιων προγραμμάτων. Στην έρευνα του Kakavouli το 2001, με θέμα τη Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση στην Ελλάδα, όταν γονείς ερωτήθηκαν για τα προσόντα που θεωρούν ότι πρέπει να διαθέτει ο εκπαιδευτικός που διδάσκει τη

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Σεξουαλική Αγωγή, αυτοί απάντησαν πως οφείλουν να είναι άρτια καταρτισμένοι επιστημονικά, να έχουν καλές σχέσεις με τα παιδιά, να δείχνουν κοινωνική ωριμότητα, να λειτουργούν ως πρότυπα, να έχουν υψηλή αυτοεκτίμηση και ήθος και φυσικά, να είναι απαλλαγμένοι από προκαταλήψεις γύρω από το σεξ. Βασικό στοιχείο όμως, προκειμένου να οικοδομηθεί εμπιστοσύνη από τους γονείς απέναντι στους εκπαιδευτικούς αυτών των προγραμμάτων, είναι το να έχουν πεισθεί ότι οι εκπαιδευτικοί έχουν τα προσόντα να προσφέρουν εκπαίδευση Σεξουαλικής Αγωγής (Βάζλα, 2019; Γερούκη, 2011; Depauli & Plaute, 2018; Dyson & Smith, 2011).

Σε μια προσπάθεια να αναφέρουμε στο σύνολό τους όλα τα χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών-διδασκόντων της Σεξουαλικής Αγωγής, θα αναφέρουμε ότι ο Κρεατσάς (2003), απέδωσε πέντε ξεχωριστά κριτήρια στα οποία πρέπει να βασίζεται η επιλογή του εκπαιδευτικού που θα επωμισθεί τη διδασκαλία της Σεξουαλικής Αγωγής και των διαπροσωπικών σχέσεων. Αυτά είναι: πρώτον, η προσωπική προδιάθεση στη λήψη πληροφοριών και εκπαίδευσης σχετικά με τέτοια θέματα και η προαιρετική συμμετοχή σε τέτοιου είδους προγράμματα, δεύτερον, η πεποίθηση ότι η εφαρμογή προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής είναι βασική για την ολόπλευρη ανάπτυξη των νέων ανθρώπων, τρίτον, η αμεσότητα, η ειλικρίνεια, η αίσθηση του χιούμορ και η ανοχή στις διαφορετικές γνώμες, αξίες, απόψεις και τα θρησκευτικά πιστεύω των άλλων, τέταρτον, οι προσωπικές αξίες και το ήθος και πέμπτο, ο σεβασμός στα δικαιώματα των γονέων ως των πρωταρχικών εκπαιδευτών των παιδιών τους. Αντίστοιχα, η Kelly το 2009, προσδιόρισε έξι ιδιότητες που συντελούν έναν εξειδικευμένο εκπαιδευτικό Σεξουαλικής Αγωγής: η επιθυμία του να γίνει εκπαιδευτικός Σεξουαλικής Αγωγής, ο σεβασμός για τους μαθητές, η αποδοχή και εκτίμηση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας και η διασφάλιση πολιτιστικής ικανότητας στην τάξη, η ευαισθητοποίηση των αξιών και των πεποιθήσεών του για τη σεξουαλικότητα, τα κατάλληλα όρια με τους μαθητές και η αίσθηση του χιούμορ. Επιπροσθέτως, η Γερούκη (2011) διαμοίρασε τα χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών σε τρεις κατηγορίες: στις γνώσεις, στις συμπεριφορές και στα προσόντα τους. Μιλώντας για την πρώτη κατηγορία, τις γνώσεις τους, αυτές θα πρέπει να είναι σύγχρονες, αμερόληπτες, ακριβείς και ποικίλες. Οι συμπεριφορές τους, στη δεύτερη κατηγορία, περιλαμβάνουν το σεβασμό, την ανεκτικότητα, την ειλικρίνεια, την εμπιστοσύνη, την αυτοπεποίθηση,

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

την αμεροληψία, την κατανόηση, την ευαισθησία και την ευρύτητα σκέψης. Και τρίτη κατηγορία, τα προσόντα τους, που αφορούν τη λειτουργία τους ως θετικό πρότυπο, τις δεξιότητες διαπραγμάτευσης, τη μεταδοτικότητα και τη διαχείριση της τάξης τους. Σύμφωνα με τον Π.Ο.Υ. (2017), που δημιούργησε ένα πλαίσιο για τις ικανότητες των εκπαιδευτικών που διδάσκουν τη Σεξουαλική Αγωγή, αυτές χωρίζονται στις στάσεις, στις δεξιότητες και στη γνώση τους. Στις στάσεις έχουμε τη δέσμευση στην εκπαίδευση της σεξουαλικότητας, το σεβασμό ακεραιότητα και την κατανόηση των ορίων και την ανοιχτή σκέψη-σεβασμό για τους άλλους. Στις δεξιότητες συγκαταλέγονται η δυνατότητα δημιουργίας και διατήρησης ενός ασφαλούς, χωρίς αποκλεισμούς και ευνοϊκού μαθησιακού περιβάλλοντος, η ικανότητα χρήσης διαδραστικών προσεγγίσεων διδασκαλίας και μάθησης, η δυνατότητα αποτελεσματικής επικοινωνίας και η ικανότητα σκέψης και πεποιθήσεων. Και τέλος, η γνώση αφορά αυτή που σχετίζεται με τα θέματα της εκπαίδευσης της σεξουαλικότητας, αυτή που έχει να κάνει με την προαγωγή της υγείας και την ψυχολογία, αυτή των μεθόδων για την παροχή σεξουαλικής εκπαίδευσης και αυτή που αντικατοπτρίζει διαφορετικές προσεγγίσεις σεξουαλικότητας και τον αντίκτυπό τους (Γερούκη, 2011; Λαδοπούλου, 2022; Abbott, Ellis & Abbott, 2016; Francis & DePalma, 2015).

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού των προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής είναι διττός. Αφορά τόσο στην ενημέρωση για τις βιολογικές αλήθειες, για τις διαφορές των δύο φύλων, για τα θέματα του οικογενειακού προγραμματισμού αλλά και για θέματα σεξουαλικότητας για τα οποία οι έφηβοι δέχονται πολλαπλά αντιφατικά μηνύματα από το περιβάλλον τους, όσο και στον προσδιορισμό της σεξουαλικής λειτουργίας ως μορφή ανθρώπινης έκφρασης και επικοινωνίας που έχει σωματικό μα και ψυχολογικό υπόβαθρο, ως αμοιβαίας διαδικασίας ανάμεσα σε δύο ανθρώπους που την επιθυμούν, ως κοινωνικής λειτουργίας που επηρεάζεται από τις αξίες, τα νομικά, τα ηθικά και τα θρησκευτικά ιδεώδη της κοινωνίας. Ο εκπαιδευτικός είναι αυτός που θα ενθαρρύνει την κριτική ματιά του έφηβου απέναντι στα ερεθίσματα που δέχεται και θα τον καταστήσει δυνατό να επιλέγει με γνώμονα το νου και τις ανάγκες του. Επίσης, ο εκπαιδευτικός είναι αυτός που θα πρέπει να διαχειριστεί και μια ενδεχόμενη αρνητική στάση των εφήβων απέναντι σε όσα τους διδάσκονται επίσημα «από καθέδρας». Και ακόμη, ο εκπαιδευτικός είναι αυτός που θα δημιουργήσει

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

θετικό κλίμα εμπιστοσύνης στην τάξη και στους μαθητές του καθώς ο ρόλος του έχει τόσο εκπαιδευτικό όσο και συμβουλευτικό χαρακτήρα. Ο σύγχρονος εκπαιδευτικός επομένως, πρέπει να διαθέτει ποιότητα στη θεωρητική του κατάρτιση, τεχνογνωσία, διαπολιτισμική μόρφωση, επάρκεια ψυχοσυναισθηματικής και κοινωνικής ταυτότητας και να ασχολείται με την ψυχοπαιδαγωγική έρευνα (Βάζλα, 2019; Φρούντα, 2014; Preston, 2019; Zulu, Blystad, Haaland et al, 2019).

4.7. Τα Προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής ως Πεδίο Σύγκρουσης

Το θέμα της σεξουαλικότητας θεωρούνταν πάντοτε ταμπού και δυστυχώς αυτό δεν έχει αλλάξει ακόμα στις μέρες μας. Πλήθος ερευνών αποδεικνύουν ότι η Σεξουαλική Αγωγή αποτελεί πεδίο σύγκρουσης στο σχολικό περιβάλλον καθ' ότι επηρεάζεται από ποικίλους παράγοντες.

Στην πολύ πρόσφατη έρευνα της Λαδοπούλου (2022), τα δεδομένα δείχνουν ότι το 38,00% των εκπαιδευτικών συμφωνούν σε απόλυτο βαθμό με την άποψη ότι πολλές θρησκείες «παρεμποδίζουν» την υλοποίηση προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής στα σχολεία, το 28,20% συμφωνούν σε αρκετό βαθμό ενώ το 19,40% συμφωνούν σε μέτριο βαθμό. Επίσης, το 38,00% των εκπαιδευτικών συμφωνούν σε απόλυτο βαθμό με την άποψη ότι το πρόγραμμα σπουδών δεν δίνει τη δυνατότητα να συζητηθούν σε βάθος θέματα Σεξουαλικής Αγωγής, το 37,30% συμφωνούν σε αρκετό βαθμό ενώ το 14,90% συμφωνούν σε μέτριο βαθμό. Επιπλέον, το 36,30% των εκπαιδευτικών συμφωνούν σε απόλυτο βαθμό με την άποψη ότι τα εγχειρίδια–βιβλία που υπάρχουν δεν είναι επαρκή σε σύγχρονες πληροφορίες, το 32,70% συμφωνούν σε αρκετό βαθμό ενώ το 22,50% συμφωνούν σε μέτριο βαθμό. Ακόμη, το 27,60% των εκπαιδευτικών διαφωνούν με την άποψη ότι η άρνηση των μαθητών να αναφερθούν σε θέματα σεξουαλικής αγωγής αποτελεί εμπόδιο υλοποίησης Σεξουαλικής Αγωγής στα σχολεία, το 27,30% συμφωνούν σε λίγο βαθμό ενώ το 26,90% συμφωνούν σε μέτριο βαθμό. Και τέλος, το 85,90% των εκπαιδευτικών δήλωσαν πως για να συμπεριλάβουν τη Σεξουαλική Αγωγή στο διδακτικό τους έργο θα επιθυμούσαν επιμορφωτικά σεμινάρια, το 85,30% κατάλληλο εκπαιδευτικό

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

υλικό, το 67,10% να υπάρχει στο πρόγραμμα σπουδών, το 53,50% να έχουν τη στήριξη του συλλόγου γονέων, το 46,10% να έχουν την στήριξη της διεύθυνσης και το 40,60% να έχουν τη στήριξη του συλλόγου διδασκόντων (Βάζλα, 2019; Λαδοπούλου, 2022).

Η επίσης πρόσφατη έρευνα της Παπαβασιλείου (2020), δείχνει ότι όσον αφορά τον τρόπο που αντιμετωπίζουν οι γονείς την προοπτική του μαθήματος της Σεξουαλικής Αγωγής στο σχολείο, το 35,80% θεωρεί ότι οι γονείς είναι θετικοί, το 9,90% πως είναι ουδέτεροι, το 23,50% πως είναι αρνητικοί ενώ το 30,90% δεν έχει ξεκάθαρη άποψη. Όσον αφορά τον τρόπο που πρέπει να γνωστοποιείται στους γονείς η ύπαρξη του μαθήματος Σεξουαλικής Αγωγής, το 34,00% των καθηγητών πιστεύει ότι οι γονείς πρέπει να ενημερώνονται και ενυπόγραφα να δίνουν την άδεια, το 34,00% θεωρεί ότι οι γονείς πρέπει να ενημερώνονται χωρίς να είναι απαραίτητη η άδεια, το 19,80% πως δεν χρειάζεται να ενημερωθούν ή να δώσουν άδεια, ενώ το 12,20% δεν έχει ξεκάθαρη άποψη. Όπως αποκαλύπτεται από αυτή τη μελέτη, το 30,90% δε γνωρίζει την άποψη των γονέων για τη Σεξουαλική Αγωγή και την προοπτική εφαρμογής του προγράμματος εκπαίδευσης της στο σχολείο. Έτσι, εφόσον στην Ελλάδα δεν υπάρχει υποχρεωτικό πρόγραμμα Σεξουαλικής Αγωγής, θεωρείται αναγκαία η μελέτη των απόψεων των γονέων πριν την οργάνωση και εισαγωγή του στα σχολεία. Κάποιοι γονείς και εκπαιδευτικοί φαίνεται να ενοχλούνται από τη διδασκαλία τέτοιων ζητημάτων, ενώ κάποιοι άλλοι είναι θετικοί για τη προώθηση τους μέσω του σχολικού προγράμματος. Σε κάθε περίπτωση απαιτείται η επιμόρφωση και των δύο πλευρών ώστε οι πρώτοι να κατανοήσουν την ιδιαίτερη σημασία της Σεξουαλικής Αγωγής (Παπαβασιλείου, 2020).

Στην έρευνα της Γερούκη, το 2011, η ανάλυση των απαντήσεων έδειξε ότι σύμφωνα με τους ερωτηθέντες, τα εμπόδια που προκύπτουν στη διδασκαλία της Σεξουαλικής Αγωγής χωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Η μία αφορά εξωσχολικούς παράγοντες, όπως οι προκαταλήψεις της κοινωνίας, οι αντιρρήσεις από την οικογένεια και οι πιέσεις από την Εκκλησία, ενώ η άλλη αφορά ενδοσχολικούς παράγοντες που έχουν να κάνουν με την εκπαιδευτική πράξη γενικότερα, όπως η έλλειψη επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, οι ασαφείς πολιτικές της κεντρικής διοίκησης, η έλλειψη κατάλληλου υλικού και η έλλειψη διδακτικών ωρών.

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Ζητήθηκε, επίσης, η γνώμη των εκπαιδευτικών για το είδος της βοήθειας που πιθανόν να χρειαστούν, προκειμένου να μπορούν να εφαρμόσουν αποτελεσματικά προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής. Οι 95 από τους εκπαιδευτικούς που απάντησαν αυτήν την ερώτηση, υποστήριξαν ότι η συνεχής επιμόρφωση—με τη μορφή σεμιναρίων ή εργαστηρίων—πάνω στο θέμα, καθώς και η εύκολη πρόσβαση σε σχετικές πληροφορίες, είναι απαραίτητα στοιχεία για την ενίσχυση της εφαρμογής προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής. Επεσήμαναν, επίσης, ότι χρειάζονται κατάλληλο (εγκεκριμένο) εκπαιδευτικό υλικό όπως βιβλία, για εκπαιδευτικούς και μαθητές, καθώς και άλλα εκπαιδευτικά οπτικοακουστικά βοηθήματα. Έγινε ιδιαίτερη μνεία ακόμη, στην ανάγκη συνεργασίας με ειδικούς όπως ψυχολόγους, γιατρούς, κοινωνικούς λειτουργούς και εκπαιδευτικούς συμβούλους, ενώ μερικοί από τους ερωτηθέντες αναφέρθηκαν και στην ανάγκη συνεργασίας με τους γονείς. Έκριναν, επίσης, απαραίτητη την ύπαρξη οργανωμένης διδακτέας ύλης και την επάρκεια των διδακτικών ωρών για τη διδασκαλία του μαθήματος ή την εφαρμογή των προγραμμάτων. Τέλος, κάποιιοι πρότειναν τη χρήση της τεχνολογίας για την εξέλιξη και ανάπτυξη των εκπαιδευτικών βοηθημάτων, καθώς και για τη διδασκαλία του μαθήματος (Γερούκη, 2011).

Χωρίς αμφιβολία, η συζήτηση γύρω από το σεξ, τη σεξουαλικότητα και τις διαπροσωπικές σχέσεις αγγίζει ένα ιδιαίτερος ευαίσθητο τομέα. Πέρα από τις πιο προσωπικές πλευρές της ανθρώπινης ατομικότητας, καθώς αγγίζει ζητήματα ανατομίας, φυσιολογίας, βιοχημείας, αυτοαντίληψης, ταυτότητας του κοινωνικού φύλου, διαπροσωπικών σχέσεων κ.α., αναφέρεται και σε θέματα θρησκευτικών πεποιθήσεων, πολιτισμικών πλαισίων, κοινωνικής ηθικής, αρχών και αξιών. Επομένως, η διαδικασία δημιουργίας και προσφοράς της Σεξουαλικής Αγωγής ως εκπαιδευτικής πράξης, ρυθμίζεται από κάποιο συγκεκριμένο αξιακό σύστημα. Στο βιβλίο του Σεξουαλική Ιδεολογία και Σχολείο, ο McKay (1999) μιλά για δύο κυρίαρχες και αντιθετικές σεξουαλικές ιδεολογίες, την περιοριστική (restrictive) και την ανεκτική (permissive). Σύμφωνα με τον McKay λοιπόν, απόψεις που έχουν ως σημείο αναφοράς την περιοριστική σεξουαλική ιδεολογία, ορίζουν τη σεξουαλικότητα ως κάτι που πρέπει να περιορίζεται και να ελέγχεται. Γι' αυτό, θεωρούν την ανθρώπινη σεξουαλικότητα κυρίως αρνητική, πηγή διαφθοράς και πιθανώς επιζήμια σε συναισθηματικό, σωματικό και ψυχολογικό επίπεδο. Ηθικοί

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

ρυθμιστικοί κανόνες περιορίζουν την εκδήλωση σεξουαλικής δραστηριότητας και στο πλαίσιο αυτό, ο μαθητικός πληθυσμός που αποτελεί και την ομάδα-στόχο των προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής, δεν χρειάζεται τέτοιου είδους προγράμματα, αφού η ενημέρωση των εφήβων θεωρείται υποχρέωση και ευθύνη των γονέων. Συνεχίζοντας πάλι ο McKay, επισημαίνει ότι οι βασικές αρχές της ανεκτικής σεξουαλικής ιδεολογίας είναι διαφορετικές, καθ' ότι είναι ενδεικτικές των αλλαγών στη φιλοσοφική και επιστημονική θεώρηση της ανθρώπινης φύσης ως δυναμικά μεταβαλλόμενη και όχι προδιαγεγραμμένη, ως εξελικτικής και όχι θεολογικής. Σ' αυτό το πλαίσιο, η σεξουαλικότητα αξιολογείται ως ένα θετικό στοιχείο της ανθρώπινης φύσης που συμβάλλει στην αυτοαντίληψη και την υποκειμενική αίσθηση της ικανοποίησης και της ολοκλήρωσης. Υπό αυτό το πρίσμα, φιλελεύθερες αξίες καλλιεργούνται μέσω των προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής και αυτές οι εκπαιδευτικές παρεμβάσεις ενισχύουν τις ικανότητες επιλογής των νέων, προσφέρουν πληροφορίες γύρω από τις ασφαλείς μεθόδους σεξουαλικής επαφής, ξεπερνούν το βιολογικό και ανατομικό μέρος για να θέσουν υπό συζήτηση και θέματα απόλαυσης και σεξουαλικής έκφρασης. Τώρα, η μελέτη των δύο κυρίαρχων ρευμάτων σχολικής Σεξουαλικής Αγωγής: «αποχής και εγκράτειας» (abstinence) και «πολύπλευρης σεξουαλικής αγωγής» (comprehensive) αναδεικνύει το ρόλο της ιδεολογίας ως πεδίο σύγκρουσης. Οι υποστηρικτές των προγραμμάτων αποχής και εγκράτειας θεωρούν ότι: οι νέοι στερούνται λογικής και ενεργούν με βάση το συναίσθημα, οπότε ο μόνος τρόπος να αποφύγουν διάφορα νοσήματα είναι η εγκράτεια, η αποχή από το σεξ και η αποδοχή της σεξουαλικής δραστηριότητας στο πλαίσιο του έγγαμου βίου. Οι υποστηρικτές των προγραμμάτων πολύπλευρης Σεξουαλικής Αγωγής πιστεύουν ότι: οι νέοι άνθρωποι είναι ικανοί να παίρνουν αποφάσεις και η πρόσβαση σε τέτοιες πληροφορίες μπορεί να βελτιώσει τη λήψη αποφάσεων. Οι έφηβοι μπορεί να είναι ενεργά σεξουαλικά άτομα και γι' αυτό είναι αναγκαία η γνώση σε θέματα που αφορούν την αντισύλληψη, το ασφαλές σεξ κ.λπ. Όπως καταλαβαίνουμε, η μελέτη μιας σειράς ερευνητικών στοιχείων, φανερώνει ότι τα προγράμματα εγκράτειας και αποχής, σε αντίθεση με τα προγράμματα πολύπλευρης σεξουαλικής αγωγής, δεν κρίνονται επιτυχημένα ως προς την επίτευξη των στόχων τους (Γερούκη, 2011; MirzaiiNajmabadi, Karimi & Ebadi, 2019; Roudsari, Javadnoori, Hasanpour et al, 2013).

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Για να βελτιωθούν τα αποτελέσματα των σχολικών προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής για τους εφήβους, είναι σημαντικό να εμπλακούν οι βασικοί ενδιαφερόμενοι (Διευθυντές, εκπαιδευτικοί, γονείς και μαθητές) και να δημιουργηθεί ένα ευνοϊκό περιβάλλον και ένα κλίμα αμοιβαίας συνεργασίας και εμπιστοσύνης. Πρέπει, οι φραγμοί που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί Σεξουαλικής Αγωγής να ξεπεραστούν, όπως οι περιορισμοί και η καθοδήγηση των προγραμμάτων σπουδών, οι ανησυχίες και οι αντιδράσεις των γονέων-κηδεμόνων και της διεύθυνσης των σχολείων κ.α., ώστε να τους δοθεί η δυνατότητα να συνεισφέρουν σημαντικά στη ζωή και την ευημερία των μαθητών. Η συμμετοχή των γονέων, ιδιαίτερα των μητέρων, είναι ζωτικής σημασίας για την ενθάρρυνση της εκπαίδευσης της Σεξουαλικής Αγωγής και για την αποδοχή της πρόσβασης των εφήβων στα προγράμματα αυτά. Σημαντική είναι επίσης, η κινητοποίηση της ευρύτερης κοινότητας για την υποστήριξη των προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής στο σχολείο και το όραμα για ένα πιο υγιές μέλλον. Τα μηνύματα ευαισθητοποίησης που επικεντρώνονται στα οφέλη για την υγεία, την εκπαίδευση και την οικονομία από την πρόληψη των σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων και ανεπιθύμητης εφηβικής εγκυμοσύνης μπορεί να ξεπεράσουν τις εσφαλμένες αντιλήψεις, τα εμπόδια και τις συγκρούσεις που λαμβάνουν χώρα σήμερα κατά την οργάνωση και διεξαγωγή των προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής (Aventin, Gough, McShane et al, 2020; Eisenberg et al, 2013; Francis & DePalma, 2015; Gingiss & Hamilton, 1989; Nash, O'Malley, Geoffroy et al, 2019; Ram, Andajani & Mohammadnezhad, 2020).

Κεφάλαιο 5^ο: Εκπαιδευτικοί Προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής

5.1. Ειδικότητες Εκπαιδευτικών με Αρμοδιότητα Διδασκαλίας της Βιολογίας και της Αγωγής Υγείας

Σήμερα στην Ελλάδα, τα μαθήματα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα πλαίσια των οποίων δίνεται η δυνατότητα διδασκαλίας της Σεξουαλικής Αγωγής είναι δύο: για το Γυμνάσιο και το Γενικό Λύκειο η Βιολογία και για το Επαγγελματικό Λύκειο η Αγωγή Υγείας και η Βιολογία.

Σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας και το ΦΕΚ 2737/2020 για το Γυμνάσιο (Εικόνα 11) και το Γενικό Λύκειο (Εικόνα 12) και το ΦΕΚ 1664/2018 για το Επαγγελματικό Λύκειο (Εικόνες 13 & 14), οι ειδικότητες εκπαιδευτικών που έχουν ανάθεση διδασκαλίας αυτών των μαθημάτων έχουν ως εξής:

ΓΥΜΝΑΣΙΟ			
ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ / ΜΑΘΗΜΑ	Α' ΑΝΑΘΕΣΗ	Β' ΑΝΑΘΕΣΗ	Γ' ΑΝΑΘΕΣΗ
Βιολογία	ΠΕ04 (04, 03)	ΠΕ04 (01, 02, 05) ΠΕ87.01, ΠΕ88.01	

Εικόνα 11. Ανάθεση μαθήματος Βιολογίας Γυμνασίου (<https://edu.klimaka.gr/ekpaideytikoi/wrario-anatheseis/338-anatheseis-mathimatvngymnasio>)

Όπου ΠΕ04.04: Βιολόγοι, ΠΕ04.03: Φυσιολγώστες, ΠΕ04.01: Φυσικοί, ΠΕ04.02: Χημικοί, ΠΕ04.05: Γεωλόγοι, ΠΕ87.01: Ιατρικής/Φαρμακευτικής, ΠΕ88.01:

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Γεωπόνου (<https://edu.klimaka.gr/ekpaideytikoi/genika/163-ekpaidevtikoi-kladoi-eidikohtes-lektiko-kwdikoi>).

ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ

Φυσικές Επιστήμες			
Α' ΑΝΑΘΕΣΗ	Β' ΑΝΑΘΕΣΗ	Γ' ΑΝΑΘΕΣΗ	
Βιολογία	ΠΕ04 (04, 03)	ΠΕ04 (01, 02, 05) ΠΕ87.01 ΠΕ88.01	

Εικόνα 12. Ανάθεση μαθήματος Βιολογίας Γενικού Λυκείου (<https://edu.klimaka.gr/ekpaideytikoi/wrario-anatheseis/1007-anatheseis-mathmatwn-se-genika-lykeia>)

Όπου ΠΕ04.04: Βιολόγοι, ΠΕ04.03: Φυσιογνώστες, ΠΕ04.01: Φυσικοί, ΠΕ04.02: Χημικοί, ΠΕ04.05: Γεωλόγοι, ΠΕ87.01: Ιατρικής/Φαρμακευτικής, ΠΕ88.01: Γεωπόνου (<https://edu.klimaka.gr/ekpaideytikoi/genika/163-ekpaidevtikoi-kladoi-eidikohtes-lektiko-kwdikoi>).

ΕΠΑ.Λ

Φυσικές Επιστήμες	Α' ΑΝΑΘΕΣΗ	Β' ΑΝΑΘΕΣΗ	Γ' ΑΝΑΘΕΣΗ

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Βιολογία	ΠΕ04.04	ΠΕ04.01	
	ΠΕ04.03	ΠΕ04.02	
		ΠΕ04.05	
		ΠΕ87.02	
		ΠΕ87.04	
		ΠΕ87.01	
		ΠΕ88.01	

Εικόνα 13. Ανάθεση μαθήματος Βιολογίας Επαγγελματικού Λυκείου (<https://edu.klimaka.gr/ekpaideytikoi/wrario-anatheseis/1008-anatheseis-mathhmatwn-eraggelmatika-lykeia-epal>)

Όπου ΠΕ04.04: Βιολόγοι, ΠΕ04.03: Φυσιογνώστες, ΠΕ04.01: Φυσικοί, ΠΕ04.02: Χημικοί, ΠΕ04.05: Γεωλόγοι, ΠΕ87.02: Νοσηλευτικής, ΠΕ87.04: Ιατρικών εργαστηρίων, ΠΕ87.01: Ιατρικής/Φαρμακευτικής, ΠΕ88.01: Γεωπόνοι (<https://edu.klimaka.gr/ekpaideytikoi/genika/163-ekpaidevtikoi-kladoi-eidikothtes-lektiko-kwdikoi>).

Μαθήματα Επιλογής	A' ΑΝΑΘΕΣΗ	B' ΑΝΑΘΕΣΗ	Γ' ΑΝΑΘΕΣΗ
	Αγωγή Υγείας	ΠΕ87	

Εικόνα 14. Ανάθεση μαθήματος Αγωγής Υγείας Επαγγελματικού Λυκείου (<https://edu.klimaka.gr/ekpaideytikoi/wrario-anatheseis/1008-anatheseis-mathhmatwn-eraggelmatika-lykeia-epal>)

Όπου ΠΕ87: Υγείας-Πρόνοιας-Ευεξίας με υποκλάδους ΠΕ87.01: Ιατρικής/Φαρμακευτικής, ΠΕ87.02: Νοσηλευτικής, ΠΕ87.03: Αισθητικής, ΠΕ87.04: Ιατρικών εργαστηρίων, ΠΕ87.05: Οδοντοτεχνικής, ΠΕ87.06: Κοινωνικής εργασίας, ΠΕ87.07: Ραδιολογίας-Ακτινολογίας, ΠΕ87.08: Φυσιοθεραπείας,

ΠΕ87.09: Βρεφονηπιοκόμων, ΠΕ87.10: Δημόσιας υγιεινής (<https://edu.klimaka.gr/ekpaideytikoi/genika/163-ekpaidevtikoi-kladoi-eidikothtes-lectiko-kwdikoi>).

5.2. Αποτελέσματα της Διδασκαλίας των Μαθημάτων Βιολογίας και Αγωγής Υγείας έως Σήμερα

Τα μαθήματα Βιολογία και Αγωγή Υγείας έχουν ενταχθεί στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα εδώ και αρκετά χρόνια. Μέσω αυτών των μαθημάτων, οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν θέματα Σεξουαλικής Αγωγής, ώστε να προσφέρουν πολύτιμες γνώσεις στους εφήβους, να τους προστατεύσουν από τους επικείμενους κινδύνους της άγνοιας ή της ελλιπούς πληροφόρησης και να τους οδηγήσουν στην υιοθέτηση υγιών σεξουαλικών στάσεων και συμπεριφορών. Ας παραθέσουμε κάποια από τα δεδομένα ερευνών λοιπόν, για να αποσαφηνίσουμε κατά πόσο αυτό έχει επιτευχθεί.

Όσον αφορά τη σεξουαλική γνώση, οι περισσότερες γυναίκες στην Ελλάδα λαμβάνουν πληροφορίες για θέματα αντισύλληψης και σεξουαλικότητας από άτυπες πηγές, όπως το φιλικό περιβάλλον και τα Μ.Μ.Ε. και το ίδιο ισχύει και για τους άντρες. Οι περισσότεροι Έλληνες και Ελληνίδες φαίνεται να έχουν συγκεχυμένη κι εσφαλμένη εικόνα για την αντισύλληψη. Έρευνα πανελλαδικά, έδειξε ότι μόλις το 14,70% των ανδρών και το 30,60% των γυναικών ήταν σε θέση να απαντήσει σωστά τις μισές από τις ερωτήσεις που αφορούσαν θέματα αντισύλληψης. Σύμφωνα με την ίδια έρευνα που διεξήχθη για το Ινστιτούτο Κοινωνικής και Προληπτικής Ιατρικής, υπάρχει άγνοια για τις μεθόδους ελέγχου των γεννήσεων και οικογενειακού προγραμματισμού, κυρίως ανάμεσα στις νεαρές γυναίκες. Μόνο το 4,00% των Ελληνίδων θα συζητήσει προληπτικά θέματα αντισύλληψης με κάποιο ειδικό γιατρό. Η πρώτη επίσκεψη στο γυναικολόγο γίνεται κατά μέσο όρο στα 25 έτη. Οι περισσότερες Ελληνίδες (70,00%) πιστεύουν ότι είναι επαρκώς ενημερωμένες για θέματα αντισύλληψης, αναπαραγωγής και σεξουαλικής υγείας κι όμως, το 80,00% δεν γνωρίζει πότε είναι οι γόνιμες μέρες στο γυναικείο εμμηνορυσιακό κύκλο. Σε μια άλλη έρευνα στην Ελλάδα, φάνηκε ότι η μέση ηλικία έναρξης της σεξουαλικής δραστηριότητας ήταν τα 14,5 έτη. Τα προφυλακτικά ήταν η πιο προτιμώμενη

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

μέθοδος αντισύλληψης (79,90%) και ακολούθησε η απόσυρση (38,90%). Επείγουσα αντισύλληψη χρησιμοποιήθηκε από το 9,60% των συμμετεχόντων. Οι έφηβοι με χωρισμένους, διαζευγμένους γονείς ή με αποθανόντα γονέα και μη ελληνική υπηκοότητα έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να είναι σεξουαλικά ενεργοί. Οι έφηβοι που ανέφεραν σεξουαλική επαφή είχαν σημαντικά υψηλότερη βαθμολογία προβλημάτων σκέψης, δυσκολίες προσοχής, προβλήματα παραβατικής συμπεριφοράς, επιθετική συμπεριφορά και προβλήματα εξωτερικευσης (Γερούκη, 2011; Tsitsika, Andrie, Deligeoroglou et al, 2014).

Σε μια συγκριτική διαπολιτισμική έρευνα ανάμεσα σε φοιτητές και φοιτήτριες από την Ελλάδα και τη Σκωτία, βρέθηκε ότι γενικά οι φοιτητές και φοιτήτριες από την Ελλάδα αισθάνονται ότι δεν έχουν επαρκείς γνώσεις σχετικά με τη σεξουαλική τους ταυτότητα και επίσης, ότι έχουν λιγότερη αυτοπεποίθηση στις σχέσεις με το αντίθετο φύλο. Στην ίδια έρευνα, οι φοιτητές και φοιτήτριες από τη Σκωτία βρέθηκε να έχουν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση πάνω σε θέματα σεξουαλικών γνώσεων και το επίπεδο ωριμότητάς τους αναφορικά με τη σεξουαλική δραστηριότητα ήταν μεγαλύτερο από αυτό των Ελλήνων και Ελληνίδων. Εάν αυτή η διαφορά μπορεί να αποδοθεί στην έλλειψη σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στα ελληνικά σχολεία, αποτελεί ενδιαφέρον επιστημονικό ερώτημα. Οι ερευνητές πάντως, αναφέρουν ότι οι φοιτητές και φοιτήτριες από τη Σκωτία είχαν παρακολουθήσει γενικά στη διάρκεια της εκπαίδευσής τους τα τελευταία δέκα χρόνια περισσότερα προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής (Γερούκη, 2011).

Σύμφωνα με στοιχεία από τη Μονάδα Εφηβικής Υγείας της Β' Παιδιατρικής κλινικής Αθηνών, οι γνώσεις των εφήβων γύρω από τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα ήταν περιορισμένες κι ανεπαρκείς. Οι περισσότεροι από αυτούς γνώριζαν μόνο το AIDS (35,00%) ενώ το 22,10% γνώριζε το AIDS και την Ηπατίτιδα Β. Ελάχιστες ήταν οι γνώσεις για άλλα Σ.Μ.Ν. Τέλος, μόνο το 2,60% των εφήβων έδωσε 100,00% σωστές απαντήσεις σχετικά με τα Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα. Όταν οι Μερακού κ.ά. (2002) έκαναν σύγκριση των αποτελεσμάτων τις δικής τους έρευνας με αντίστοιχες έρευνες στις Η.Π.Α και τη Σουηδία, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι τα ποσοστά γνώσεων του ελληνικού δείγματος ήταν σαφώς χαμηλότερα. Σε άλλη έρευνα ανά την Ελλάδα, από τους συμμετέχοντες το 52,00%

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

δεν γνώριζε ότι τα Σ.Μ.Ν. μπορεί να προκαλέσουν στειρότητα. Μόνο το 40,40% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι χρησιμοποιούσε πάντα προφυλακτικά κατά τη σεξουαλική επαφή και το 48,60% δεν είχε ποτέ ελεγχθεί για Σ.Μ.Ν. Ακόμη, έρευνα που διεξήχθη για να μελετήσει τα ποσοστά εμβολιασμού έναντι του ιού HPV πανελλαδικώς, αποκάλυψε ότι μελετώντας συνολικά 191 γυναίκες, 75 (39,30%) από αυτές είχαν εμβολιαστεί για τον HPV και 116 (60,70%) δεν είχαν εμβολιαστεί. Οι κύριες μέθοδοι αντισύλληψης που χρησιμοποιούσαν και οι δύο ομάδες ήταν το ανδρικό προφυλακτικό (46,00%), η επείγουσα αντισύλληψη (14,00%) και η διακοπή της συνουσίας (12,00%). Η ομάδα που εμβολιάστηκε ήταν λιγότερο θρησκευόμενη και είχε καλύτερα μορφωμένες μητέρες σε σύγκριση με τη μη εμβολιασμένη ομάδα. Είχαν επίσης, πρόωμη έναρξη των σεξουαλικών επαφών (Γερούκη, 2011; Vatoroulou, Papanikolaou, Diavatis et al, 2019; Voyiatzaki, Venetikou, Papageorgiou et al, 2021).

Όσον αφορά τις κήσεις, σύμφωνα με διάφορα δημοσιεύματα, η Ελλάδα παρουσιάζει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά διακοπής κήσεων στον κόσμο και το υψηλότερο ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ετήσιος αριθμός των εκτρώσεων ξεπερνά τις 200.000, αριθμός που είναι διπλάσιος από αυτόν των γεννήσεων. Σύμφωνα με σχετική έρευνα, μία στις τέσσερις γυναίκες στην Ελλάδα που βρίσκονται σε αναπαραγωγική ηλικία έχει καταφύγει σε μία τουλάχιστον διακοπή ανεπιθύμητης κήσης. Το ποσοστό για τις ηλικίες 16-24 είναι μία στις δέκα, ενώ στις ηλικίες 35-45 μία στις τρεις (Βάζλα, 2019; Γερούκη, 2011; Ioannidi-Karolou, 2004).

Το 1988 το ποσοστό εφηβικών κήσεων στην Ελλάδα έφτανε στο 10,3 του συνολικού αριθμού των κήσεων. Την ίδια στιγμή στη Φινλανδία, για παράδειγμα, το ποσοστό έφτανε μόλις το 3,4. Στο 17ο συνέδριο του Ιατρικού Συλλόγου Βόρειας Ελλάδας ανακοινώθηκε ότι περίπου 40.000 εκτρώσεις κάθε χρόνο αφορούν νεαρές κοπέλες κάτω των δεκαέξι ετών. Το φαινόμενο αυτό αποδίδεται σύμφωνα με την ίδια ανακοίνωση στην πρόωμη σεξουαλική δραστηριότητα των εφήβων, όπως επίσης και στην έλλειψη παροχής σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης (Βάζλα, 2019; Γερούκη, 2011; Mesman, Harper, Edge et al, 2019).

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Με βάση τα στοιχεία που παρέχει η Ελλάδα στη διεθνή έρευνα για την υγεία του μαθητικού πληθυσμού, όσον αφορά στους έφηβους το 33,50% των δεκαπεντάχρονων αγοριών και το 10,00% των κοριτσιών, αντίστοιχα, έχει ήδη ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή. Σύμφωνα με πιο πρόσφατα στοιχεία της έρευνας, τα ποσοστά έχουν αυξηθεί και είναι 46,00% για τα αγόρια και 18,00% για τα κορίτσια. Άλλη ελληνική έρευνα, που αφορούσε στην ηλικία έναρξης των πρώτων ολοκληρωμένων σεξουαλικών σχέσεων, έδειξε ότι ο μέσος όρος ηλικίας έναρξης για τα αγόρια είναι τα δεκαεξιμισή τους χρόνια ενώ για τα κορίτσια σχεδόν τα δεκαοκτώ. Σύμφωνα με έρευνα της Μονάδας Εφηβικής Υγείας, μέχρι τα 16 τους χρόνια το 20,00% των εφήβων με αναλογία 1 προς 3 ανάμεσα σε αγόρια και κορίτσια, έχει σεξουαλική δραστηριότητα, ενώ γενικά το 40,00% των εφήβων είχε μια σεξουαλική εμπειρία αλλά όχι απαραίτητα ολοκληρωμένη. Το 4,00% αυτού του δείγματος δήλωσε ότι η σεξουαλική σχέση ήταν αποτέλεσμα πίεσης. Σε ακόμη μια ελληνική έρευνα, που μελέτησε την σχέση της σεξουαλικής δραστηριότητας με τον επιπολασμό της HPV λοίμωξης, οι ερευνητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι το χρονοδιάγραμμα και ο πληθυσμός στόχος για τον εμβολιασμό κατά του HPV μπορεί να χρειαστεί να επανεκτιμηθούν, εν όψει της σημαντικής αύξησης σεξουαλικής μετάδοσης του ιού HPV τόσο νωρίς στην παιδική ηλικία (Γερούκη, 2011; Bacopoulou, Karakitsos, Kottaridi et al, 2016).

Από το συνολικό αριθμό των σεξουαλικά δραστήριων εφήβων, σύμφωνα με τα στοιχεία που παραθέτει η Μονάδα Εφηβικής Υγείας, το 10,00% δεν χρησιμοποιούσε καμία αντισυλληπτική μέθοδο, το 39,00% χρησιμοποιούσε αναξίπιστες μεθόδους (π.χ. οι μέθοδοι ρυθμού ή απόσυρσης), το 51,00% προφυλακτικό και τέλος, το 5,00% χρησιμοποιούσε το "χάπι". Σε άλλη πανελλαδική έρευνα γύρω από την αντισύλληψη, περίπου οι μισοί από τους 1.500 ερωτώμενους δήλωσαν ότι χρησιμοποιούν προφυλακτικά ως μέσο αντισύλληψης, ενώ το 21,70% δήλωσε ότι επιλέγει την απότομη διακοπή (τράβηγμα). Περίπου το 5,00% των γυναικών στην Ελλάδα χρησιμοποιεί το αντισυλληπτικό χάπι ως μέθοδο αντισύλληψης. Το ποσοστό Ελληνίδων σε αναπαραγωγική ηλικία που δεν χρησιμοποιεί καμία μέθοδο αντισύλληψης κυμαίνεται από 14%-25%. Ακόμη μια έρευνα στην Ελλάδα, αποδεικνύει πως οι πιο συχνές αντισυλληπτικές επιλογές κατά την εφηβεία είναι το ανδρικό προφυλακτικό, η χρήση σπερματοκτόνων, η λήψη συνδυασμένων από του

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

στόματος αντισυλληπτικών αλλά και η επείγουσα αντισύλληψη (Γερούκη, 2011; Deligeoroglou, Christopoulos & Creatsas, 2006).

Άλλη έρευνα γύρω από τις μεθόδους προφύλαξης και αντισύλληψης των Ελλήνων νέων ανθρώπων (18 – 25 χρονών), έδειξε ότι λίγο περισσότεροι από τους μισούς νέους (58,00%) χρησιμοποίησαν προφυλακτικό κατά την πρώτη σεξουαλική τους επαφή με ένα νέο σύντροφο. Το ποσοστό αυτό όμως, μειώνεται όταν αναφέρονται στην πιο πρόσφατη σεξουαλική τους επαφή. Ένα τέταρτο από τους ερωτώμενους δήλωσαν ότι δεν χρησιμοποίησαν καμία μέθοδο προφύλαξης, ενώ στο 80,00% αυτών των περιπτώσεων η πιθανή χρήση προφυλακτικού ούτε καν συζητήθηκε. Οι υπόλοιποι (20,00%) δήλωσαν ότι ενώ έγινε κάποια σχετική συζήτηση ένας από τους συντρόφους αρνήθηκε να το χρησιμοποιήσει. Η ριψοκίνδυνη συμπεριφορά, όσον αφορά στο θέμα της προφύλαξης από τη μεριά των αγοριών κυρίως, καταγράφηκε και στην έρευνα του 1997 για το HIV/AIDS, όταν ένας αριθμός των ερωτηθέντων αγοριών δήλωσε ότι θα είχαν σεξουαλική επαφή με κάποιο κορίτσι που τους άρεσε πάρα πολύ χωρίς τη χρήση του προφυλακτικού. Και πάλι δεν είναι η μόνη έρευνα που κάνει λόγο για ανεύθυνη σεξουαλική συμπεριφορά των εφήβων. Σύμφωνα με το Ελληνικό Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ), ο αριθμός των κρουσμάτων HIV/AIDS στην Ελλάδα τον Οκτώβριο του 2006 έφτασε τα 8.080 περιστατικά (από τα υψηλότερα στην Ευρώπη). Ταυτόχρονα, παρατηρείται αύξηση των κρουσμάτων τόσο σε άντρες όσο και σε γυναίκες. Ιδιαίτερα το 2005, υπήρξε διπλασιασμός των κρουσμάτων σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά (Γερούκη, 2011; Petridou, Zavitsanos, Dessypris et al, 1997).

Όσον αφορά το θέμα της σεξουαλικής κακοποίησης, σύμφωνα με ελληνικά στοιχεία ένα στα έξι κορίτσια κι ένα στα δεκαέξι αγόρια έχει υποστεί κάποιο είδος σεξουαλικής παρενόχλησης ή κακοποίησης. Το "Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι (ΕΠΣΕ)", σε ανακοίνωση του στον τύπο, εκφράζει την ανησυχία του σχετικά με το θέμα της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης στην Ελλάδα. Επίσης, στην ίδια ανακοίνωση αναφέρονται ευρήματα του οργανισμού «Το Χαμόγελο Του Παιδιού» και του εγκληματολόγου Άγγελου Τσίγκρη, όπου δείχνουν ότι δεν τιμωρούνται αυστηρά όσοι κατηγορούνται για υποθέσεις σεξουαλικής κακοποίησης. Σύμφωνα με διεθνή έκθεση για την Ελλάδα ECPAT International,

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

40.000 γυναίκες και παιδιά ξένης προέλευσης, ηλικίας 12 με 25 χρονών, έχουν πέσει θύματα εκμετάλλευσης και εμπορίας στη χώρα μας. Στοιχεία του Υπουργείου Εσωτερικών, έδειξαν ότι το έτος 2002 πάνω από 17.000 γυναίκες είχαν εξωθηθεί στην πορνεία στην Ελλάδα. Ακόμη, σύμφωνα με τις εφημερίδες Το Βήμα και Ελευθεροτυπία (τεύχη 11/12/2002) 15.000 παιδιά, κυρίως κορίτσια, κάτω των 16 ετών έχουν υπάρξει θύματα σεξουαλικής κακοποίησης στην Ελλάδα τα τελευταία δέκα χρόνια. Αυτά τα παιδιά, τα οποία προέρχονται από Βαλκανικές, Ανατολικές ή Ασιατικές χώρες εξωθήθηκαν στην πορνεία. Σύμφωνα πάντα με τα ίδια άρθρα, περίπου 1.000.000 «ευπόληπτων» ανδρών (περίπου το ένα τρίτο του σημερινού σεξουαλικά ενεργού ανδρικού πληθυσμού) έχει πληρώσει για την παροχή τέτοιων «σεξουαλικών υπηρεσιών». Από έρευνες επίσης, προκύπτει ότι η σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών έχει συσχετιστεί με διαταραχές ψυχικής υγείας σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους, τόσο κατά την παιδική ηλικία και την εφηβεία όσο και την ενηλικίωση (Γερούκη, 2011; [Boumpa](#), [Papatoukaki](#), [Kourti](#) et al, 2022).

Προβλήματα που σχετίζονται με τη σεξουαλικότητα και τη σεξουαλική συμπεριφορά επηρεάζουν τη σωματική, διανοητική, πνευματική και ψυχική υγεία του ατόμου. Το πρόβλημα της διακοπής των κυήσεων αποτελεί ένα παράδειγμα που εξηγεί αυτήν τη θέση. Αυτή τη στιγμή, περίπου 150.000 ζευγάρια στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν προβλήματα γονιμότητας. Την ίδια στιγμή, το χαμηλό ποσοστό γεννήσεων αποτελεί πηγή μεγάλου προβληματισμού. Ένα μεγάλο ποσοστό των προβλημάτων γονιμότητας, σύμφωνα με ανακοινώσεις σε ιατρικά συνέδρια, αποδίδονται σε προηγούμενες αμβλώσεις. Ταυτόχρονα, για κάθε προσπάθεια τεχνητής γονιμοποίησης η οικογένεια πρέπει να ξοδεύει αρκετές χιλιάδες ευρώ. Μόνο ένα μέρος από τα έξοδα καλύπτεται από Κοινωνικούς Οργανισμούς Υγείας και αρμόδιους φορείς. Ωστόσο, αυτό που δεν μπορεί να μετρηθεί με οικονομικούς όρους είναι οι ψυχικές επιπτώσεις, δηλαδή η αγωνία, η απογοήτευση, η ενοχή, το αίσθημα της αναξιοσύνης που τέτοιου είδους προβλήματα επιφέρουν. Αυτά τα συναισθήματα βιώνονται τόσο από τους ανθρώπους που προσπαθούν να τεκνοποιήσουν όσο και από αυτούς που καταφεύγουν στην αμβλώση. Τέτοια προβλήματα μπορεί να αποτελέσουν πηγή δυστυχίας και αστάθειας στην οικογένεια. Τέλος, αν συνυπολογιστεί το γεγονός ότι ένας αριθμός όλων αυτών των προβλημάτων αφορά νεαρά άτομα, γεννάται το ερώτημα εάν ως πολιτεία

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

ακροβατούμε ανάμεσα στην ανευθυνότητα και την εγκληματική αμέλεια (Βάζλα, 2019; Γερούκη, 2011; Tarlatzis, Tarlatzis, Diakogiannis et al, 1993; Tzonou, Hsieh, Trichopoulos et al, 1993).

Όπως διαπιστώνουμε, η Σεξουαλική Αγωγή υστερεί στα ελληνικά σχολεία. Τόσο στο δημοτικό όσο στο γυμνάσιο και στο λύκειο το μάθημα της Σεξουαλικής Αγωγής κάνει αισθητή την απουσία του. Ένα μεγάλο ποσοστό των εφήβων είναι ανεπαρκώς ενημερωμένο για μείζονα θέματα υγείας. Ο προγραμματισμός Αγωγής Υγείας και Σεξουαλικής Αγωγής για τους νέους στα ελληνικά σχολεία είναι επιτακτική ανάγκη για την προώθηση του υγιεινού τρόπου ζωής και την πρόληψη χρόνιων μολυσματικών ασθενειών και ανεπιθύμητων κυήσεων (Βάζλα, 2019; Vardavas, Kondilis, Patelarou et al, 2009).

5.3. Αναγκαιότητα Ορισμού της Σεξουαλικής Αγωγής ως Ξεχωριστό Μάθημα στο Σχολείο

Αφού μελετήσαμε ανωτέρω, την εφαρμογή και αποτελεσματικότητα της Σεξουαλικής Αγωγής, μέσω των διαθέσιμων μαθημάτων, έως σήμερα στο σχολικό περιβάλλον και αποφανθήκαμε την αναγκαιότητα του προγραμματισμού της, ασχολούμαστε τώρα ένα άλλο μείζον θέμα για το οποίο οι απόψεις δίστανται: πρέπει να ενταχθεί η Σεξουαλική Αγωγή ως ξεχωριστό μάθημα στο σχολείο;

Οι εκπαιδευτικοί-οπαδοί της εισαγωγής της αγωγής υγείας ως μάθημα στο σχολείο επικεντρώνονται πλειοψηφικά στη Σεξουαλική Αγωγή. Θεωρούν ότι θα πρέπει να γίνει ξεχωριστό μάθημα και να ενταχθεί στο ωρολόγιο πρόγραμμα υπό κάποιες προϋποθέσεις. Δηλαδή, προτείνουν η διδασκαλία να πραγματοποιείται με διάλογο ώστε να δίνεται η δυνατότητα στα παιδιά να εκφράζονται, να μην βαθμολογείται και να γίνεται από κατάλληλα εκπαιδευμένους εκπαιδευτικούς. Στον αντίποδα, οι εκπαιδευτικοί που δεν επιθυμούν την ενσωμάτωση της αγωγής υγείας ως μάθημα, αναφέρονται γενικά σ' αυτή χωρίς να επικεντρώνονται στη Σεξουαλική Αγωγή. Πιστεύουν λοιπόν, ότι το σωστό είναι να μην ενταχθεί γιατί κινδυνεύει να έχει την τύχη των υπόλοιπων μαθημάτων. Δηλαδή, προτιμούν να συνεχιστούν τα προγράμματα αγωγής υγείας σε εθελοντική βάση ή ως μαθήματα επιλογής. Κάποιοι

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

εξ' αυτών βέβαια, ανησυχούν μήπως διακοπούν αυτά τα προγράμματα τελείως. Υποστηρίζουν όμως, πως αν είναι μάθημα επιλογής που θα γίνεται προαιρετικά, τότε τα παιδιά θα έχουν τη δυνατότητα να το επιλέξουν αν και εφόσον τα ενδιαφέρει. Θα μπορούσε ακόμη, να οριστεί και μια μέρα προγραμμάτων, π.χ. μια φορά το μήνα, όπου τα προγράμματα θα διεξάγονται εντός του σχολικού χώρου. Έτσι, μπορούν να συμμετέχουν όλα τα παιδιά δίχως να δημιουργούνται προβλήματα με τις αίθουσες και με τις ώρες (Φρούντα, 2014).

Πρόσφατη έρευνα του 2020, αποδεικνύει με νούμερα ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών σε ποσοστό 44,70% αναφέρει πως η Σεξουαλική Αγωγή πρέπει να διδάσκεται ως ξεχωριστό μάθημα στο πλαίσιο του σχολικού προγράμματος. Μόλις το 23,60% θεωρεί ότι πρέπει να εφαρμοστεί στο ευρύτερο πλαίσιο άλλων μαθημάτων (Βιολογία, Αγωγή Υγείας) ενώ το 31,70% θεωρεί πως πρέπει να διδάσκεται μέσω του προγράμματος «Αγωγής υγείας» που διοργανώνει του Υπουργείου Παιδείας. Όσον αφορά τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς που πιστεύουν ότι η Σεξουαλική Αγωγή θα πρέπει να ενταχθεί ως μάθημα στο σχολείο, το 83,30% θεωρεί ότι πρέπει να διδάσκεται 1 ώρα την εβδομάδα και το 16,70% 2 ώρες. Σχετικά με το αν πρέπει να γίνεται ανατροφοδότηση των γνώσεων που έχουν διδαχθεί τα παιδιά στη Σεξουαλική Αγωγή, το 85,70% θεωρεί ότι πρέπει να γίνεται και το 14,30% όχι. Για αυτούς που απάντησαν θετικά, το 12,90% αναφέρει πως αυτό πρέπει να είναι έργο του εκπαιδευτικού, το 43,20% έργο ενός επαγγελματία υγείας, το 10,80% από σχολικό ψυχολόγο και το 33,10% από τον υπεύθυνο της παρουσίασης. Επιπλέον, θεωρείται ότι η ανατροφοδότηση των γνώσεων πρέπει να γίνεται μέσω γραπτής δοκιμασίας σε ποσοστό 1,40%, μέσω ερωτηματολογίου σε ποσοστό 36,70% ή μέσω προφορικών ερωτήσεων και διαλόγου στο τέλος της διδασκαλίας σε ποσοστό 61,90%. Αναφορικά με την κατανομή συχνοτήτων περί των ενότητων που θα πρέπει να περιλαμβάνει το μάθημα της Σεξουαλικής Αγωγής στο σχολείο, το 75,90% υποστηρίζουν την «Ανατομία και φυσιολογία του ανθρωπίνου» σώματος, 66,00% θεωρεί τις «Αλλαγές στα γεννητικά όργανα των κοριτσιών και των αγοριών στην εφηβεία», το 70,40% στηρίζει την επιλογή της «Αναπαραγωγικής ηλικίας» και το 57,40% τη «Σεξουαλική συμπεριφορά, σχέσεις και σεξουαλικότητα». Το 75,90% βρίσκει καταλληλότερη την ενότητα «Σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία», ενώ κατά το 55,60%, οι εκπαιδευτικοί τονίζουν πως για

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

τα παιδιά ένα θέμα όπως «Τα είδη των σχέσεων» θα ήταν σημαντικό. Τέλος, οι περισσότεροι (61,70%) κρίνουν ως επιθυμητή ενότητα την «Κοινωνική αντιμετώπιση της σεξουαλικότητας» (Παπαβασιλείου, 2020).

Επιπροσθέτως, έρευνα του 2022 σε εκπαιδευτικούς απέδειξε ότι το 61,50% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως η ενότητα για την ανατομία αναπαραγωγικού συστήματος (γυναικείου–ανδρικού) ως μέρος της Σεξουαλικής Αγωγής πρέπει να ξεκινάει από το δημοτικό, το 74,10% δήλωσαν πως η ενότητα για τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα πρέπει να ξεκινάει από το γυμνάσιο, το 73,10% πως η ενότητα μέθοδοι αντισύλληψης πρέπει επίσης να ξεκινάει από το γυμνάσιο, το 52,70% πως η ενότητα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά δικαιώματα πρέπει κι αυτή να ξεκινάει από το γυμνάσιο, το 49,60% πως η ενότητα αναπαραγωγική υγεία πρέπει να ξεκινάει κι αυτή στο γυμνάσιο, το 39,80% πως η ενότητα έμφυλες ταυτότητες πρέπει επίσης να ξεκινάει στο γυμνάσιο και τέλος, το 44,00% δήλωσαν πως η ενότητα σεξουαλικός προσανατολισμός πρέπει να ξεκινάει στο γυμνάσιο. Όσον αφορά την άποψη ότι οι γονείς-κηδεμόνες των μαθητών δεν επιθυμούν τα μαθήματα Σεξουαλικής Αγωγής, το 42,20% των εκπαιδευτικών συμφωνούν σε μέτριο βαθμό, το 24,90% συμφωνούν σε αρκετό βαθμό ενώ το 15,10% συμφωνούν λίγο (Λαδοπούλου, 2022).

Σύμφωνα με τα πορίσματα της έρευνας της Γερούκη (2011), οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί θεώρησαν τη Σεξουαλική Αγωγή ως ένα σημαντικό εκπαιδευτικό θέμα. Πρότειναν ακόμη και την ένταξή της στη διδακτέα ύλη του δημοτικού σχολείου. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων υποστηρίζει την ένταξη του μαθήματος της Αγωγής Υγείας στο πλαίσιο της οποίας θα διδάσκεται η Σεξουαλική Αγωγή. Αυτό το ερευνητικό δεδομένο έχει ιδιαίτερη σημασία, καθ' ότι μας δίνει την πληροφορία ότι μια προσπάθεια προώθησης της Αγωγής Υγείας ως μάθημα του αναλυτικού προγράμματος θα έχει την αποδοχή και το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών. Σχεδόν στο σύνολό τους οι συμμετέχοντες στην έρευνα, θεώρησαν την εφαρμογή προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής στο σχολείο, μέσω του μαθήματος της Αγωγής Υγείας, εξαιρετικά ωφέλιμη για την πολύπλευρη ωρίμανση των παιδιών. Η Σεξουαλική Αγωγή ενταγμένη στο πρόγραμμα σπουδών, θα μπορούσε να ενισχύσει την ευημερία, την υγεία και τον αυτοσεβασμό των παιδιών.

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Θα μπορούσε να αποτρέψει περιστατικά σεξουαλικής κακοποίησης, να προάγει καλύτερες διαπροσωπικές σχέσεις και να προωθήσει υπεύθυνες συμπεριφορές. Θα μπορούσε να βοηθήσει στη πρόληψη και τη μείωση του κινδύνου εφηβικής εγκυμοσύνης και σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων. Αυτό που φάνηκε να προβληματίζει τους εκπαιδευτικούς, είναι οι επικείμενες συγκρούσεις που δύναται να προκληθούν έπειτα από την εφαρμογή προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρθηκαν σε πιθανές διαφωνίες μεταξύ σχολείου και οικογένειας όπου οι γονείς θα εκδηλώσουν αντιδράσεις. Προκειμένου όμως, να επιλυθούν αυτά τα ζητήματα, η ανάπτυξη πρώτα προγραμμάτων ενημέρωσης για τα οφέλη της Σεξουαλικής Αγωγής προς τους γονείς θα βελτιώσει τόσο την επικοινωνία όσο και τη συνεργασία μεταξύ σχολείου και οικογένειας. Άλλωστε, ένα υποστηρικτικό περιβάλλον για το παιδί και στο σπίτι και στο σχολείο, που διασφαλίζεται από την επαρκή επικοινωνία και συνεργασία του σχολείου με τους γονείς, αποτελεί τη βάση για την επιτυχία των προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής. Από την άλλη, προσεγγίζοντας το θέμα πιο σφαιρικά, ανακαλύπτουμε πως οι φόβοι αυτοί των εκπαιδευτικών περί συγκρούσεων σχολείου και οικογένειας δεν ευσταθούν αφού οι γονείς, σύμφωνα με έρευνες, συμμερίζονται και αναγνωρίζουν τη σημασία εφαρμογής προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής. Σύμφωνα με παλαιότερη έρευνα στην Ελλάδα, η πλειοψηφία των γονέων πιστεύουν ότι η εισαγωγή της σεξουαλικής αγωγής ως σχολικό μάθημα θα είναι επιτυχημένη. Άλλη μελέτη υποστήριζε ότι, σχεδόν όλοι οι γονείς θεωρούσαν ότι η Σεξουαλική Αγωγή θα έπρεπε να συμπεριληφθεί στη σχολική διδακτέα ύλη. Ακόμη, περίπου όλοι οι Έλληνες γονείς που συμμετείχαν σε μια τρίτη έρευνα, πίστευαν ότι η σεξουαλική ανάπτυξη και η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση θα έπρεπε να διδάσκονται ως συγκεκριμένο μάθημα στα πανεπιστημιακά προγράμματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Τέλος, σύμφωνα με πιο πρόσφατα στοιχεία γύρω από τη στάση των Ελλήνων γονέων στα προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής, το 70% των ερωτηθέντων θεωρούσαν τη σχολική Σεξουαλική Αγωγή όχι μόνο απαραίτητη αλλά και ότι θα έπρεπε να ξεκινά στην προεφηβική ηλικία των παιδιών τους. Η αμφισβήτηση των γονέων έγκειται μόνο στο κατά πόσον είναι τα σχολεία και οι εκπαιδευτικοί σε ετοιμότητα να εφαρμόσουν στην πράξη προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής, διότι θεωρούν ότι οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να έχουν την κατάλληλη επιμόρφωση για μια τέτοια

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

διδασκαλία (Γερούκη, 2011; Μελιτζάνη, 2008; Πλουμίδης, 2022; Breuner & Mattson, 2016).

Η Σεξουαλική Αγωγή στο σχολείο ζητείται επίσης και από τους νέους και μάλιστα σχετικά νωρίς και με συνέχεια στα διαφορετικά εκπαιδευτικά επίπεδα. Σύμφωνα με έρευνα, οι νέοι πιστεύουν ότι πρέπει να ξεκινήσει από την Ε΄ και την ΣΤ΄ δημοτικού, να συνεχίζεται στις τάξεις του γυμνασίου αλλά και στο λύκειο. Ένα τέτοιο αίτημα φαίνεται λογικό, μόνο αν λάβουμε υπόψη τη διαφορετική επίγνωση και κατανόηση που έχουν οι νέοι για τις ανάγκες τους που σχετίζονται με τη σεξουαλικότητα καθώς προχωρούν στην εφηβεία αλλά και τις διαφορές στην προθυμία και την ικανότητά τους να αντιμετωπίσουν διαφορετικά ζητήματα σεξουαλικότητας. Επιπλέον, δεδομένης της έντονης ανάγκης για σχολική σεξουαλική διαπαιδαγώγηση που εκφράζεται από τους νέους Έλληνες, σε συνδυασμό με την υποστήριξη αυτής της εκπαίδευσης από Έλληνες γονείς και εκπαιδευτικούς που αποδεικνύεται, φαίνεται επίκαιρο η τρέχουσα εκπαιδευτική πολιτική και οι πρακτικές στην Ελλάδα να επανεξεταστούν. Οι σχολικές βαθμίδες και το αναλυτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα μπορούν να χωρέσουν τη Σεξουαλική Αγωγή, ξεκινώντας από το δημοτικό και το γυμνάσιο και φτάνοντας μέχρι το λύκειο, καλύπτοντας όλα εκείνα τα κενά και την άγνοια που η συστηματική έρευνα αποδεικνύει αποτελεσματικά πως υπάρχουν στην ενημέρωση, την εκπαίδευση και την υποστήριξη των νέων προς μια υπεύθυνη και ευχάριστη σεξουαλική ζωή. Το μόνο που χρειάζεται είναι η κατάλληλη επιμόρφωση και η κατάρτιση των εκπαιδευτικών ώστε να την αναλάβουν (Φακίνος, 2010; Vassilikou & Ioannidi-Karolou, 2014).

5.4. Αναγκαιότητα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών στη Σεξουαλική Αγωγή ή/και Συνδιδασκαλίας του Μαθήματος με Εκπαιδευτικούς του Τομέα Υγείας

Τα δεδομένα συνεχίζουν να υποδεικνύουν υψηλά ποσοστά εφηβικών ανεπιθύμητων κυήσεων και σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων. Προκειμένου για την αποτελεσματική και επιτυχημένη ένταξη και εφαρμογή των προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής στα σχολεία, απαραίτητη προϋπόθεση, όπως έχουμε προαναφέρει, είναι η επιστημονική κατάρτιση και η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

ή η συνδιδασκαλία τους με εκπαιδευτικούς του τομέα υγείας (επαγγελματίες υγείας, π.χ. ιατροί, μαίες/μαιευτές, νοσηλεύτες). Αναδεικνύεται επομένως, ανάγκη βελτίωσης των γνώσεων και επιβολή καλύτερης προετοιμασίας των εκπαιδευτικών, ώστε να καταστούν ικανοί στη διδασκαλία της σεξουαλικής αγωγής και εν τέλει, στην υιοθέτηση υγιών στρατηγικών από τους εφήβους. Η διδασκαλία της Σεξουαλικής Αγωγής δεν είναι μια απλή υπόθεση αλλά μια σύνθετη και πολύπλοκη διαδικασία. Οι εκπαιδευτικοί-διδάσκοντες του μαθήματος της Σεξουαλικής Αγωγής, οφείλουν να έχουν κάποια χαρακτηριστικά και προσόντα που τους καθιστούν ικανούς να προσφέρουν γνώσεις σε θέματα σεξουαλικότητας, να ενθαρρύνουν τους μαθητές να συζητούν γι' αυτά και να εκφράζονται, να εμπνέουν εμπιστοσύνη, σεβασμό και ασφάλεια και να οδηγούν τους νέους προς έναν υγιή τρόπο σεξουαλικής ζωής. Η βελτίωση των εκπαιδευτικών ικανοτήτων ενισχύει τα μαθησιακά και κατά συνέπεια, τα κοινωνικά αποτελέσματα των μαθητών, αποκτώντας τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την προσαρμογή, την εξάσκηση και τη διατήρηση υγιών συμπεριφορών καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους (Barr et al, 2014; Jouriles et al, 2018; Lieberman, 2012; Lopez et al, 2013; Mon Kyaw Soe et al, 2018; Peterson et al, 2019; Szucs et al, 2021).

Τα αποτελέσματα της έρευνας της Γερούκη (2011), έδειξαν ότι η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών πίστευαν ότι τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού που θα εφαρμόσει παρεμβάσεις Σεξουαλικής Αγωγής είναι να νοιώθει άνετα με τη συζήτηση του θέματος μέσα στην τάξη και να κατανοεί τις πλευρές της ψυχοσεξουαλικής ανάπτυξης των παιδιών. Σχεδόν τα δύο τρίτα των ερωτηθέντων, θεώρησαν πολύ σημαντική προϋπόθεση την εφαρμογή καινούριων μεθόδων διδασκαλίας και τη χρήση ηλεκτρονικών πηγών πληροφόρησης και διαδικτύου σε θέματα που αφορούν τη σεξουαλική συμπεριφορά του ελληνικού πληθυσμού στις μέρες μας. Επίσης, πολύ σημαντικές θεωρήθηκαν, για περισσότερους από το ένα τρίτο των ερωτηθέντων, οι ιατρικές και βιολογικές γνώσεις καθώς και οι γνώσεις των αποτελεσμάτων των προγραμμάτων σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης σε διεθνές επίπεδο. Ακόμη, τα στοιχεία της έρευνας έδειξαν ότι, ανεξάρτητα από τη θέση τους, οι περισσότεροι θα ενδιαφέρονταν να επιμορφωθούν σε θέματα Σεξουαλικής Αγωγής (Γερούκη, 2011).

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Στην έρευνα της Λαδοπούλου (2022), εντυπωσιακό είναι το ποσοστό 85,90% των εκπαιδευτικών που δήλωσαν πως για να συμπεριλάβουν τη Σεξουαλική Αγωγή στο διδακτικό τους έργο θα επιθυμούσαν επιμορφωτικά σεμινάρια, το 85,30% κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό, το 67,10% να υπάρχει στο πρόγραμμα σπουδών, το 53,50% να έχουν τη στήριξη του συλλόγου γονέων, το 46,10% να έχουν την στήριξη της διεύθυνσης και το 40,60% να έχουν τη στήριξη του συλλόγου διδασκόντων. Στην ερώτηση για το ποιος πιστεύουν ότι είναι ο καταλληλότερος επαγγελματίας για να είναι περισσότερο αποδοτική η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στα σχολεία, το 52,90% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως είναι ο εκπαιδευτικός που είναι καταρτισμένος σε θέματα Σεξουαλικής Αγωγής (μέσω της παρακολούθησης σεμιναρίων κ.λπ.), το 17,50% πως είναι η μαία/μαιευτής σε συνεργασία με το κέντρο υγείας της περιοχής, το 14,50% άλλος επαγγελματίας υγείας και το 13,90% ο σχολικός νοσηλεύτης (Λαδοπούλου, 2022).

Σύμφωνα με κάποια άλλη έρευνα, η επιμόρφωση σε θέματα αναπαραγωγικής και σεξουαλικής υγείας, βελτίωσε τις γνώσεις των εκπαιδευτικών. Οι μαθητές που έλαβαν συμβουλές από εκπαιδευτικούς που είχαν επιμορφωθεί σε γνώσεις και καινοτόμες τεχνικές για την αναπαραγωγική και σεξουαλική υγεία, φάνηκε πως στη συνέχεια καθυστέρησαν την έναρξη των σεξουαλικών δραστηριοτήτων τους και χρησιμοποίησαν μεθόδους αντισύλληψης. Ως εκ τούτου, στους εκπαιδευτικούς πρέπει να δοθούν περισσότερες ευκαιρίες για να παρακολουθήσουν επιμορφωτικά σεμινάρια Σεξουαλικής Αγωγής που θα βοηθήσουν στη βελτίωση της αντίληψης και των γνώσεών τους και θα ενισχύσουν την διδακτική-επαγγελματική τους ικανότητα σε θέματα σεξουαλικότητας (Gelehkolaee, Maasoumi, Azin et al, 2021; Joseph, Mahato, Pandey et al, 2021; Ogolla & Ondia, 2019; Ramírez-Villalobos, Monterubio-Flores, Gonzalez-Vazquez et al, 2021).

Όσον αφορά την παρακολούθηση προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής συγκριτικά με τη διδακτική εμπειρία της Σεξουαλικής Αγωγής, οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών κατέδειξαν πως η διδακτική εμπειρία τους δεν αποτελεί τόσο σημαντικό εφόδιο, δηλαδή τα χρόνια εμπειρίας δεν θεωρήθηκαν σημαντικότερα από την επιμόρφωση και παρακολούθηση προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής. Το συγκεκριμένο εύρημα έρχεται σε συμφωνία τόσο με τη βιβλιογραφία όσο και με την

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

έρευνα, που κάνουν λόγο για περισσότερο καταρτισμένους εκπαιδευτικούς (παρακολούθηση επίσημων επιμορφωτικών προγραμμάτων, σεμιναρίων κ.λπ.). Η παροχή συνεχόμενων ευκαιριών εκπαίδευσης και επιμόρφωσης δίνει στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα να διερευνήσουν τις προσωπικές και επαγγελματικές τους στάσεις και απόψεις, επηρεάζοντας θετικά την ποιότητα της δουλειάς τους και κατ' επέκταση την ποιότητα της εκπαίδευσης που παρέχουν (Reitzug, 2002).

Άλλη έρευνα απέδειξε, πως οι εκπαιδευτικοί της τάξης σε συνεργασία με τους/τις νοσηλευτές/μαίες είναι αποτελεσματικοί στη μετάδοση πληροφοριών για την αναπαραγωγική και σεξουαλική υγεία σε μαθητές. Ωστόσο, η διδασκαλία των τεχνικών (π.χ. σωστή χρήση προφυλακτικού) και των διαπροσωπικών (π.χ. διαπραγμάτευσης) δεξιοτήτων που απαιτούνται για τη μείωση της σεξουαλικής συμπεριφοράς υψηλού κινδύνου, απαιτεί ένα μοναδικό σύνολο χαρακτηριστικών και εμπειριών που συνήθως, δεν έχουν οι εκπαιδευτικοί αλλά κατέχουν οι επαγγελματίες υγείας. Παρόμοια συμπεράσματα ανακτήθηκαν και από έρευνα που είχε την ίδια προσέγγιση στη διδασκαλία της Σεξουαλικής Αγωγής. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν ότι αυξήθηκε η συμμετοχή των μαθητών όταν εφαρμόσαν συμμετοχική διδασκαλία συνεργαζόμενοι με επαγγελματίες υγείας της κοινότητας. Ακόμη, αυξήθηκαν οι γνώσεις των μαθητών αλλά και η αυτοεκτίμησή τους. Ωστόσο, ορισμένοι εκπαιδευτικοί αντιμετώπισαν δυσκολίες με τα εγχειρίδια επειδή ορισμένες έννοιες της Σεξουαλικής Αγωγής αποτελούσαν ιατρική ορολογία και ήταν δύσκολο να κατανοηθούν. Η επιμόρφωση και η παροχή ενός λεπτομερούς εγχειριδίου διδασκαλίας όμως, μπορούν να λύσουν το πρόβλημα. Όσον αφορά τις συμμετοχικές προσεγγίσεις για την διδασκαλία της Σεξουαλικής Αγωγής, αυτές επιτρέπουν στους εκπαιδευτικούς να συζητούν εύκολα ευαίσθητα θέματα σεξουαλικότητας με τους μαθητές (Borawski, Tufts, Trapl et al, 2015; Chavula, Svanemyr, Zulu et al, 2022).

Η έλλειψη επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, οδηγεί σε εκπαίδευση Σεξουαλικής Αγωγής που συχνά εστιάζεται σε βιολογικά και όχι σε κοινωνικά και συναισθηματικά θέματα. Τα προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής στα σχολεία, όταν διδάσκονται, είναι πιθανότερο να επικεντρωθούν μόνο σε ζητήματα όπως η πρόληψη μόλυνσης από σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, η πρόληψη

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

εγκυμοσύνης και κακοποίησης. Τα περισσότερα σχολεία δίνουν σημαντικά λιγότερη προσοχή στις πιο θετικές πτυχές της σεξουαλικότητας. Όμως, η επιμόρφωση σε συνδυασμό με ένα επιστημονικά τεκμηριωμένο υλικό διδακτέας ύλης και σε συνεργασία με έναν επαγγελματία υγείας, μπορεί να ενισχύσει την εμπιστοσύνη των εκπαιδευτικών στην παράδοση θεμάτων Σεξουαλικής Αγωγής (Κουβατσίδου, 2022; Seiler-Ramadas, Grabovac, Niederkrotenthaler et al, 2020).

Ο αποδέκτης και ο στόχος μας είναι οι έφηβοι-μαθητές που επιθυμούμε τον εμπλουτισμό των γνώσεων τους και την υιοθέτηση υγιών στάσεων και συμπεριφορών αναφορικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική τους υγεία. Όμως, η κύρια παρέμβαση αντιλαμβανόμαστε ότι πρέπει να γίνει στους εκπαιδευτικούς πρώτα κι όχι στους μαθητές. Δεν μπορούμε να συζητάμε για την ένταξη της Σεξουαλικής Αγωγής ως μάθημα στο σχολείο, όταν πριν δεν έχουμε φροντίσει για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών που τα απαρτίζουν ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματική διδασκαλία της.

Κεφάλαιο 6^ο: Ερευνητικά Ερωτήματα, Σκοπός και Στόχοι της Έρευνας

6.1. Σκοπός και Στόχοι της Έρευνας

Η Σεξουαλική Αγωγή ανατίθεται στην σχολική εκπαίδευση καθ' ότι η κύρια παρέμβαση στους έφηβους μπορεί και είναι ορθό να ασκηθεί πριν την έναρξη της σεξουαλικής δραστηριότητας. Παλαιότερες μελέτες όμως, έδειξαν ότι τόσο οι γνώσεις όσο και οι απόψεις των εκπαιδευτικών είναι ανεπαρκείς, οι νέες και καινοτόμες εκπαιδευτικές τεχνικές δεν υιοθετούνται, τα σχολικά προγράμματα δεν εγκρίνονται και πληθώρα άλλων παραγόντων επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την επιτυχημένη εφαρμογή των παρεμβάσεων αυτών (Γερούκη, 2011; Vaughn, Cirino, Wanzek et al, 2010).

Με γνώμονα τα ανωτέρω, σχεδιάστηκε η παρούσα μελέτη κι αποσκοπεί να απαντήσει στα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

- ❖ Οι γνώσεις των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας σχετίζονται με την επιτυχή εφαρμογή προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής;
- ❖ Οι γνώσεις των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας διαφοροποιούνται ανάλογα με την ειδικότητά και την ηλικία τους;
- ❖ Τα προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής σχετίζονται με την υιοθέτηση υγιών στρατηγικών των εφήβων;
- ❖ Τα επιμορφωτικά προγράμματα προς τους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας σχετίζονται με την υιοθέτηση υγιών συμπεριφορών από τους έφηβους;

Όσον αφορά το σκοπό της παρούσας εργασίας, αυτός έγκειται στο να μελετήσει τις γνώσεις των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων και να αναδείξει την αναγκαιότητα οργάνωσης επιμορφωτικών προγραμμάτων προς βελτίωση των

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

γνώσεων των εκπαιδευτικών, ώστε να παρέχεται σωστή ενημέρωση σε θέματα αγωγής υγείας των εφήβων από αυτούς.

Οι επιμέρους αντικειμενικοί στόχοι της έρευνας χωρίζονται σε τέσσερις κατηγορίες και διαμορφώνονται ως εξής:

- i. Καταγραφή των κοινωνικοδημογραφικών στοιχείων των καθηγητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- ii. Καταγραφή του βαθμού των γνώσεων των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας.
- iii. Καταγραφή του βαθμού των αποτελεσμάτων των μέχρι σήμερα πραγματοποιηθέντων προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής.
- iv. Καταγραφή των απόψεων των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με την αναγκαιότητα οργάνωσης επιμορφωτικών προγραμμάτων σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας προς αυτούς.

Κεφάλαιο 7^ο: Μεθοδολογία της Έρευνας και Ευρήματα

7.1. Τόπος Διεξαγωγής της Έρευνας

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε μέσω διαδικτύου, όπου δημιουργήθηκε ιστοσελίδα που παρέπεμπε σε ανώνυμο, δομημένο ερωτηματολόγιο κι έτσι κάθε εκπαιδευτικός που επιθυμούσε να συμμετάσχει την επισκεπτόταν προκειμένου να το συμπληρώσει.

7.2. Πληθυσμός της Έρευνας

Στην μελέτη συμμετείχαν εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γυμνασίου – Λυκείου – Επαγγελματικού Λυκείου) οι οποίοι έχουν ανάθεση διδασκαλίας μαθήματων σχετικών με την αγωγή υγείας (Βιολογία, Αγωγή Υγείας) και εργάζονται σε σχολεία της Ελλάδας.

7.3. Ερευνητικό Εργαλείο-Ερωτηματολόγιο της Έρευνας

Ένα ανώνυμο, δομημένο ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε με τη βοήθεια της πλατφόρμας Microsoft Google Forms και χρησιμοποιήθηκε για να εξυπηρετήσει τις ανάγκες της παρούσας μελέτης. Στην ιστοσελίδα όπου βρισκόταν το ερωτηματολόγιο, υπήρχε το πρότυπο έντυπο ενημερωμένης συγκατάθεσης και συμμετοχής στην έρευνα έτσι ώστε να διασφαλιστεί η ενημερωμένη συγκατάθεση όλων των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών. Προκειμένου να επιτραπεί στον συμμετέχοντα να το συμπληρώσει, έπρεπε να δηλώσει την επιθυμία του για τη συμμετοχή του στην έρευνα. Επίσης, υπήρχαν όλες οι απαραίτητες πληροφορίες για την συμπλήρωσή του ερωτηματολογίου, για τον σκοπό και την αναγκαιότητα της έρευνας αλλά και για τη διασφάλιση της ανωνυμίας των συμμετεχόντων. Όσοι συμμετέχοντες θέλησαν να εκφράσουν παράπονα ή να υποβάλλουν καταγγελία για την παρούσα μελέτη είχαν τη δυνατότητα να το πραγματώσουν, είτε αποστέλλοντας

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

email στο αναγραφόμενο στο έντυπο ενημερωμένης συγκατάθεσης & συμμετοχής στην έρευνα είτε συμπληρώνοντας το αντίστοιχο έντυπο παραπόνων-καταγγελιών που δημιουργήθηκε για αυτό το σκοπό.

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από τέσσερα μέρη και καταγράφει:

- I. Κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία
- II. Γνώσεις σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας
- III. Αποτελέσματα των μέχρι σήμερα υλοποιημένων προγραμμάτων αγωγής υγείας στους εφήβους
- IV. Απόψεις σχετικά με την αναγκαιότητα οργάνωσης επιμορφωτικών προγραμμάτων σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας προς τους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Επιπλέον, το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 33 ερωτήσεις συνολικά, μαζί με τα κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία όπου οι ερωτήσεις είναι 11, εκ των οποίων οι 5 αφορούν στις γνώσεις των εκπαιδευτικών σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, οι άλλες 5 αφορούν στα αποτελέσματα των μέχρι σήμερα υλοποιημένων προγραμμάτων αγωγής υγείας στους εφήβους και οι τελευταίες 12 αφορούν στις απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την αναγκαιότητα οργάνωσης επιμορφωτικών προγραμμάτων σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας προς τους ίδιους. Από το σύνολο των ερωτήσεων, οι 30 είναι κλειστές και οι 3 ανοιχτές-σύντομης απάντησης. Από τις 22 ερωτήσεις που απομένουν, αν αφαιρέσουμε τα κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία, για τις 15 χρησιμοποιήθηκε 5βάθμια κλίμακα Likert και για τις υπόλοιπες 7 μια θετική ή αρνητική απάντηση (ναι-όχι) με τη μέθοδο πολλαπλής επιλογής. Η δημιουργία του ερωτηματολογίου βασίστηκε τόσο στη βιβλιογραφική ανασκόπηση με θέμα τη διδασκαλία της Σεξουαλικής Αγωγής, λαμβάνοντας υπόψη πανελλαδικές αλλά και διεθνείς έρευνες, όσο και στην ολιγοετή προσωπική εμπειρία της ερευνήτριας ως καθηγήτριας Επαγγελματικού Λυκείου. Δείγματα του ερωτηματολογίου πρώτα δοκιμάστηκαν πιλοτικά δια ζώσης σε ομάδα εκπαιδευτικών και στη συνέχεια, με τη βοήθεια των σχολίων και των παρατηρήσεων τους, διαμορφώθηκε η τελική του εκδοχή. Η πιλοτική εφαρμογή πραγματοποιήθηκε στην προσπάθεια να γίνει το

ερωτηματολόγιο όσο το δυνατό πιο κατανοητό κι εύκολο στη συμπλήρωσή του, αλλά και για να διασφαλιστεί η εγκυρότητά του. Το ερωτηματολόγιο συνοδευόταν από το πρότυπο έντυπο ενημερωμένης συγκατάθεσης και συμμετοχής σε έρευνα και από το πρότυπο έντυπο παραπόνων-καταγγελιών κατά την πιλοτική του εφαρμογή (παραρτήματα I, II, III). Παράλληλα, υπολογίστηκε η τιμή του δείκτη Cronbach alpha για το σύνολο του ερωτηματολογίου, η οποία ισούταν με 0,72. Η τιμή αυτή αναδεικνύει την αξιοπιστία του ερευνητικού εργαλείου που κατασκευάστηκε για τις ανάγκες της έρευνας.

7.4. Στατιστικό Δείγμα και Συλλογή Αποτελεσμάτων της Έρευνας

Το ερευνητικό μέρος της παρούσας μελέτης διεξήχθη μέσω διαδικτύου και κοινωνικών μέσων επικοινωνίας τη χρονική περίοδο από Ιούνιο 2022 έως και Σεπτέμβριο του ίδιου έτους. Έλαβαν μέρος συνολικά 192 εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με την αντίστοιχη ανάθεση μαθημάτων, όπως ορίζεται προηγουμένως στον Πληθυσμό Μελέτης, από όλες τις περιφέρειες της Ελληνικής επικράτειας, δείγμα ικανό να υποστηρίξει την εγκυρότητα της έρευνας. Ωστόσο, το δείγμα αυτό μπορεί να χαρακτηριστεί ως μη αντιπροσωπευτικό της χώρας, καθ' ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων εργαζόνταν σε διαφορετικά δημόσια σχολεία στην περιφέρεια της Αττικής.

Όλα τα δεδομένα συλλέχθηκαν ανώνυμα, σύμφωνα με τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων της ΕΕ (GDPR) αριθ. 679/2016 και υπεβλήθησαν σε επεξεργασία συνολικά. Τα ερωτηματολόγια της έρευνας διαφυλάσσονται από τη μεταπτυχιακή φοιτήτρια σε ηλεκτρονική μορφή και εκείνα που χρησιμοποιήθηκαν για την πιλοτική εφαρμογή σε έντυπη μορφή για χρονικό διάστημα ενός τουλάχιστον έτους από το πέρας της παρούσας έρευνας. Οποιοδήποτε κόστος προέκυψε κατά τη διάρκεια διεξαγωγής της μελέτης καλύφθηκε εξ' ολοκλήρου από την ερευνήτρια.

7.5. Στατιστική Ανάλυση

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Η στατιστική ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στα ερωτήματα, πραγματοποιήθηκε από τη μεταπτυχιακή φοιτήτρια με τη βοήθεια του στατιστικού προγράμματος IBM SPSS Statistics 26.0. Για την ανάλυση των δεδομένων και την απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων που τέθηκαν, χρησιμοποιήθηκε Περιγραφική και Επαγωγική Στατιστική.

Προκειμένου να διαφανεί το πώς απάντησαν οι συμμετέχοντες στις επιμέρους ερωτήσεις που τους τέθηκαν, υπολογίστηκαν κατάλληλα περιγραφικά μέτρα ανάλογα με το είδος της μεταβλητής. Για τις ερωτήσεις με κλίμακα τύπου Likert, υπολογίστηκαν η συχνότητα και το ποσοστό για κάθε κατηγορία, η διάμεση τιμή και το ενδοτεταρτημοριακό εύρος, στατιστικά μεγέθη που ενδείκνυνται για την περιγραφή των διατακτικών μεταβλητών. Για τις κατηγορικές μεταβλητές, υπολογίστηκαν η συχνότητα και το ποσοστό για κάθε κατηγορία αυτών. Να σημειωθεί ότι για την εκτίμηση του επιπέδου γνώσεων των εκπαιδευτικών σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, υπολογίστηκε η συνολική τους βαθμολογία στις ερωτήσεις που τέθηκαν, βάσει των ορθών/λανθασμένων απαντήσεων που έδωσαν. Έτσι, εάν η απάντηση που έδιναν σε μια ερώτηση ήταν σωστή, η μεταβλητή λάμβανε την τιμή 1, ενώ εάν ήταν λάθος, λάμβανε την τιμή 0. Στο τέλος υπολογίστηκε η συνολική βαθμολογία στις ερωτήσεις αυτές, αθροίζοντας τις επιμέρους τιμές της μεταβλητής.

Επίσης, για τη διερεύνηση των ερευνητικών ερωτημάτων που τέθηκαν, χρησιμοποιήθηκαν παραμετρικοί έλεγχοι. Η επιλογή των ελέγχων αυτών έγινε κατόπιν διερεύνησης της κανονικότητας των μεταβλητών, τόσο μέσω ελέγχου Kolmogorov-Smirnov, όσο και μέσω γραφικών ελέγχων. Πιο συγκεκριμένα, διερευνώντας εάν μια ποσοτική μεταβλητή διέφερε ανάμεσα σε δύο επίπεδα, χρησιμοποιήθηκε t-test για ανεξάρτητα δείγματα. Ακόμα, για τη διερεύνηση συσχετίσεων μεταξύ ποσοτικών μεταβλητών που είχαν κανονική κατανομή, υπολογίστηκε η τιμή του συντελεστή γραμμικής σχέσης Pearson. Το επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας για όλους τους ελέγχους ήταν το 5%.

Κεφάλαιο 8^ο: Αποτελέσματα της Έρευνας

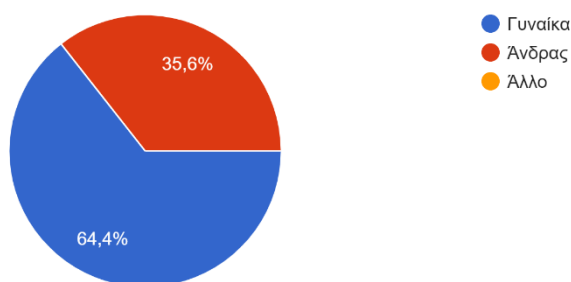
8.1. Αποτελέσματα Περιγραφικής Στατιστικής

8.1.1. Κοινωνικοδημογραφικά Χαρακτηριστικά του Στατιστικού Δείγματος (α' μέρος ερωτηματολογίου)

A1. Φύλο

Το 64,40% των εκπαιδευτικών ήταν γυναίκες και το 35,60% άνδρες, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 1.

Φύλο:
191 απαντήσεις

Διάγραμμα 1. Φύλο εκπαιδευτικών

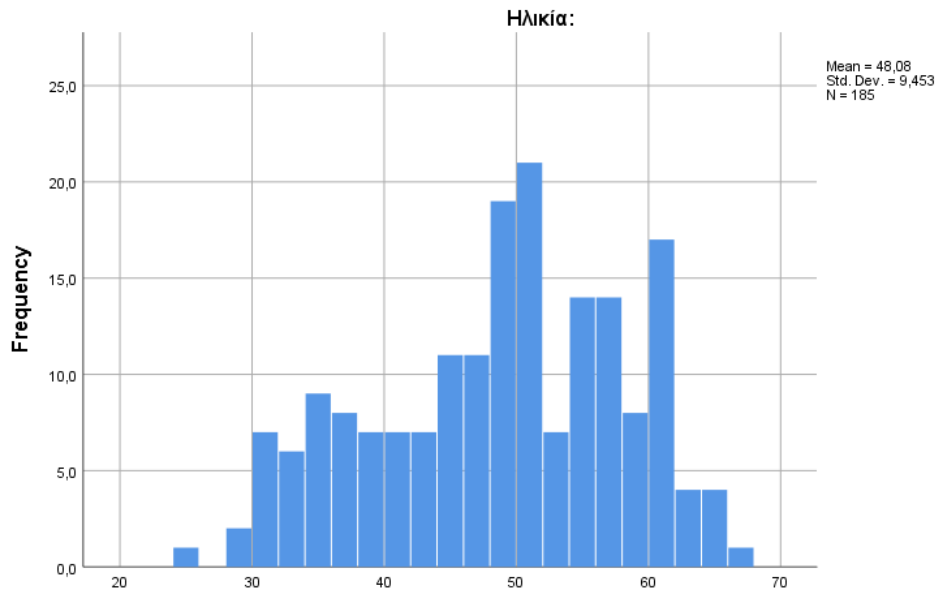
A2. Ηλικία

Ο μέσος όρος ηλικίας των συμμετεχόντων της έρευνας ήταν 48,04 έτη με τυπική απόκλιση περίπου 9,44 έτη. Ο νεαρότερος συμμετέχοντας ήταν 25 ετών και ο μεγαλύτερος 66 ετών (Πίνακας 1, Διάγραμμα 2).

Πίνακας 1: Περιγραφικά μέτρα για την ηλικία εκπαιδευτικών (σε έτη)

	Μέση τιμή	Τυπική απόκλιση	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Ηλικία	48,04	9,44	25	66

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

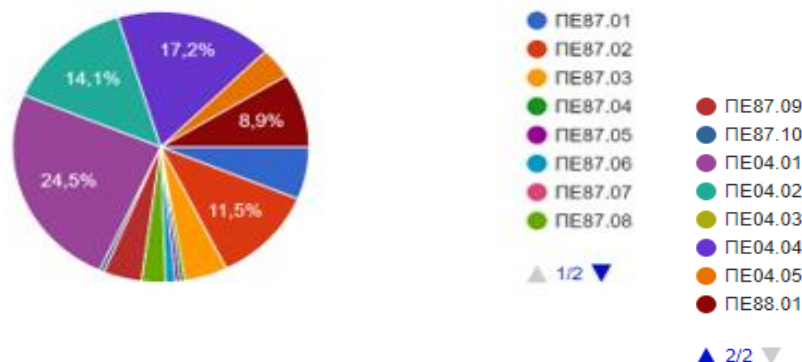
Διάγραμμα 2. Ηλικία εκπαιδευτικών

Α3. Ειδικότητα

Το 24,50% των εκπαιδευτικών ήταν Φυσικοί, το 17,20% Βιολόγοι, το 14,10% Χημικοί, το 11,50% Νοσηλευτές/Μαίες, το 8,90% Γεωπόνοι, το 6,30% Ιατροί/Φαρμακοποιοί, το 4,70% Αισθητικοί, το 4,20% Βρεφονηπιοκόμοι, το 3,60% Γεωλόγοι, το 2,60% Φυσικοθεραπευτές, το 1,00% Κοινωνικοί Λειτουργοί και με ίδιο ποσοστό 0,50% Τεχνολόγοι Ιατρικών Εργαστηρίων, Οδοντοτεχνίτες και Υγειονομικοί, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 3.

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Ειδικότητα στην οποία ανήκετε:
192 απαντήσεις

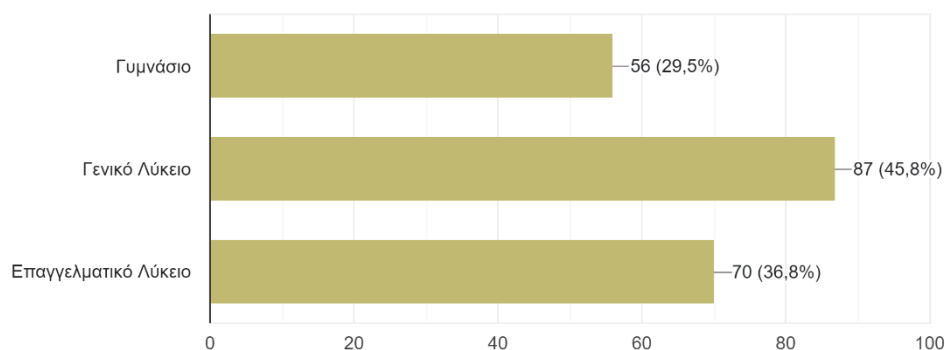

Διάγραμμα 3. Ειδικότητες εκπαιδευτικών

Α4. Βαθμίδα εκπαίδευσης

Το 45,80% των εκπαιδευτικών εργάζονταν σε Γενικό Λύκειο, το 36,80% σε Επαγγελματικό Λύκειο και το 29,50% σε Γυμνάσιο, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 4.

Βαθμίδα εκπαίδευσης:
190 απαντήσεις

Διάγραμμα 4. Βαθμίδα εκπαίδευσης εκπαιδευτικών

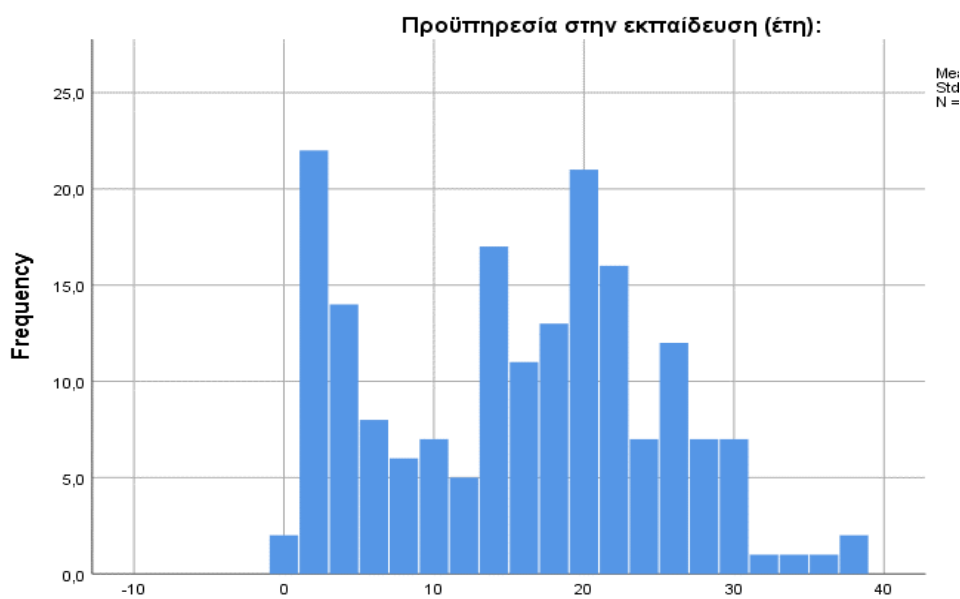
Α5. Προϋπηρεσία στην εκπαίδευση (έτη)

Ο μέσος όρος προϋπηρεσίας των συμμετεχόντων στην εκπαίδευση ήταν τα 15,14 έτη με Τυπική Απόκλιση περίπου τα 9,46 έτη. Η μικρότερη προϋπηρεσία που καταγράφηκε ήταν μηδενική και η μεγαλύτερη τα 38 έτη (Πίνακας 2, Διάγραμμα 5).

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Πίνακας 2: Περιγραφικά μέτρα για την προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών (σε έτη)

	Μέση τιμή	Τυπική απόκλιση	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή
Προϋπηρεσία	15,14	9,46	0	38

Διάγραμμα 5. Διάγραμμα προϋπηρεσίας εκπαιδευτικών

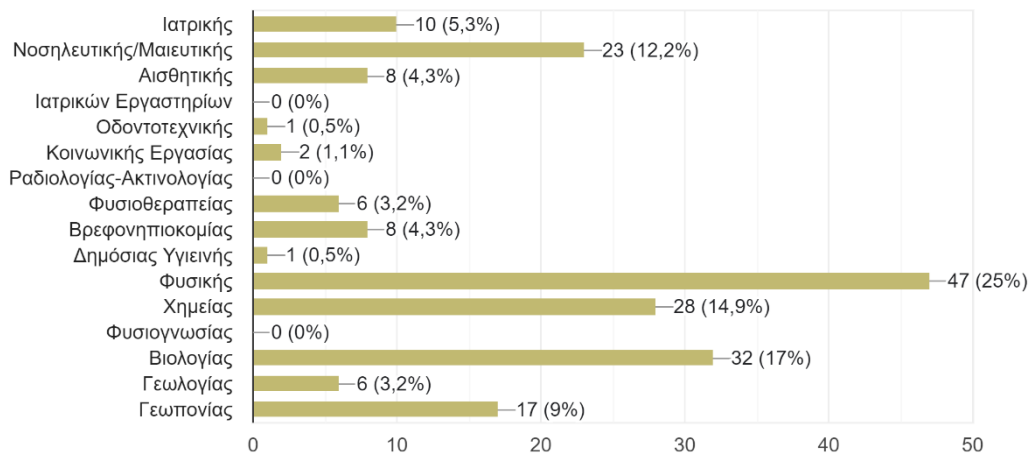
Α6. Βασικό πτυχίο

Το 25,00% των εκπαιδευτικών είχαν πτυχίο Φυσικής, το 17,00% Βιολογίας, το 14,90% Χημείας, το 12,20% Νοσηλευτικής/Μαιευτικής, το 9,00% Γεωπονίας, το 5,30% Ιατρικής/Φαρμακευτικής, το 4,30% Αισθητικής και το ίδιο ποσοστό Βρεφονηπιοκομίας, το 3,20% Γεωλογίας και το ίδιο ποσοστό Φυσικοθεραπείας, το 1,10% Κοινωνικής Εργασίας, το 0,50% Οδοντοτεχνικής και το ίδιο ποσοστό Δημόσιας Υγιεινής, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 6.

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Βασικό πτυχίο:

188 απαντήσεις

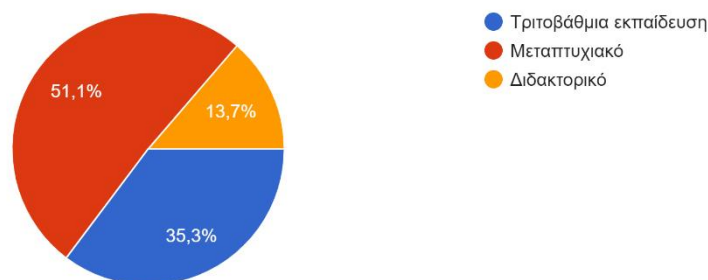
Διάγραμμα 6. Βασικό πτυχίο εκπαιδευτικών

A7. Επίπεδο μόρφωσης

Το 51,40% των εκπαιδευτικών είχαν μεταπτυχιακό τίτλο, το 35,30% είχαν πτυχίο Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και το 13,70% είχαν διδακτορικό τίτλο, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 7.

Επίπεδο μόρφωσης:

190 απαντήσεις

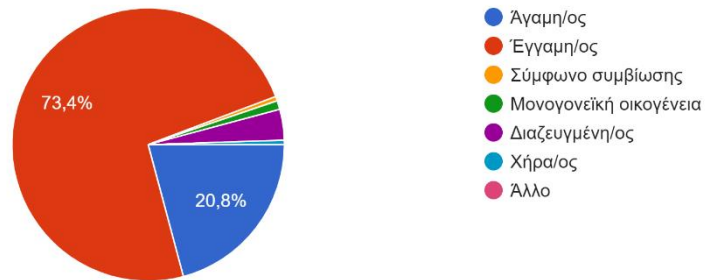
Διάγραμμα 7. Επίπεδο μόρφωσης εκπαιδευτικών

A8. Οικογενειακή κατάσταση

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Το 73,40% ήταν έγγαμοι, το 20,80% άγαμοι, το 3,60% διαζευγμένοι, το 1,00% μονογονεϊκή οικογένεια, το 0,50% είχαν σύμφωνο συμβίωσης και το ίδιο ποσοστό ήταν χήροι, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 8.

Οικογενειακή κατάσταση:
192 απαντήσεις

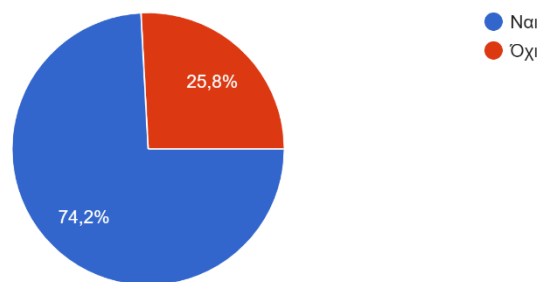

Διάγραμμα 8. Οικογενειακή κατάσταση εκπαιδευτικών

A9. Παιδιά

Το 74,20% των εκπαιδευτικών είχαν παιδιά ενώ το 25,80% όχι, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 9.

Έχετε παιδιά:
178 απαντήσεις

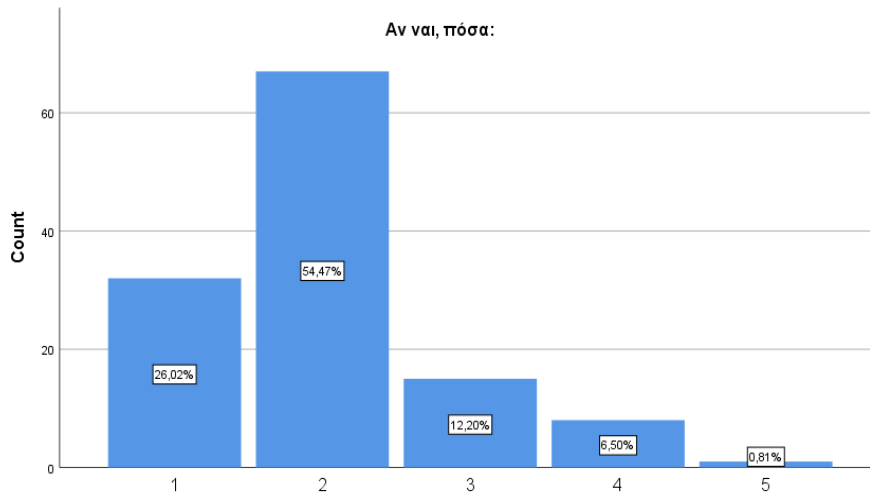
Διάγραμμα 9. Ύπαρξη παιδιών εκπαιδευτικών

A10. Αριθμός παιδιών

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευτικοί που ανέφεραν ότι έχουν παιδιά, κλήθηκαν να καταγράψουν το πλήθος αυτών. Πιο αναλυτικά, παρατηρήθηκε ότι το 54,47% των

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

εκπαιδευτικών είχε δύο παιδιά, το 26,02% είχε ένα παιδί, το 12,2% είχε τρία παιδιά, το 6,50% είχε τέσσερα παιδιά και το 0,81% είχε πέντε παιδιά (Διάγραμμα 10).

Διάγραμμα 10. Αριθμός παιδιών εκπαιδευτικών

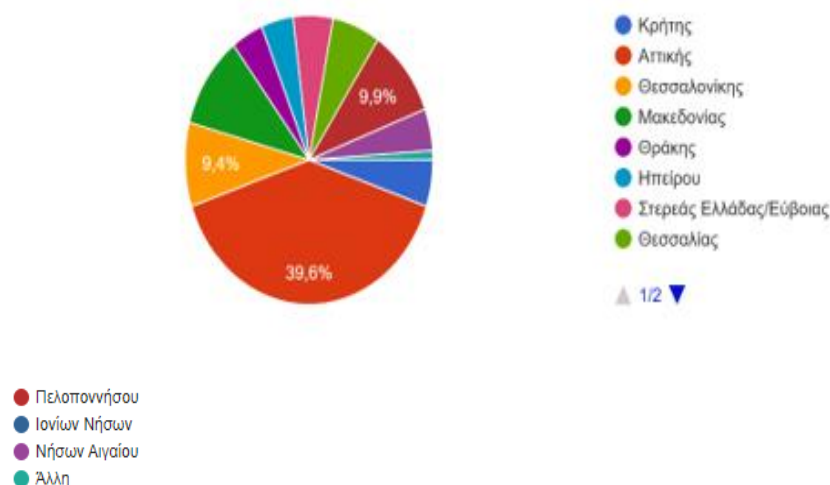
Α11. Περιφέρεια σχολικής μονάδας

Το 39,60% των εκπαιδευτικών δήλωσαν πως η σχολική μονάδα στην οποία εργάζονταν βρισκόταν στην περιφέρεια Αττικής, το 10,40% στη Μακεδονία, το 9,90% στην Πελοπόννησο, το 9,40% στη Θεσσαλονίκη, το 6,30% στη Θεσσαλία, το 5,20% στην Κρήτη και το ίδιο ποσοστό στη Στερεά Ελλάδα/Εύβοια, το 4,70% στα Νησιά Αιγαίου, το 4,20% στη Θράκη και το ίδιο ποσοστό στην Ήπειρο και το 1,00% σε άλλη, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 11.

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Σημειώστε τη περιφέρεια που βρίσκεται η σχολική μονάδα στην οποία ανήκετε/εργάζεστε:

192 απαντήσεις

▲ 2/2 ▼

Διάγραμμα 11. Περιφέρεια σχολικών μονάδων εκπαιδευτικών

8.1.2. Οι Γνώσεις των Εκπαιδευτικών σε Θέματα Σεξουαλικής και Αναπαραγωγικής Υγείας (β' μέρος ερωτηματολογίου)

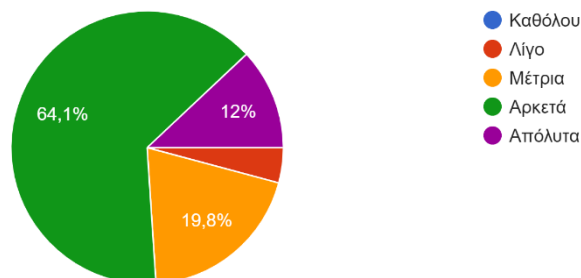
B1. Γνώση σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας

Το 64,10% των εκπαιδευτικών απάντησαν ότι γνωρίζουν αρκετά για τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, το 19,80% μέτρια, το 12,00% τη γνωρίζουν απόλυτα και το 4,20% λίγο, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 12. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η διάμεση τιμή στην εν λόγω μεταβλητή ήταν 4, με ενδοτεταρτημοριακό εύρος 0, συμπεραίνεται ότι οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι γνωρίζουν αρκετά τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία.

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι γνωρίζετε τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία;

192 απαντήσεις

Διάγραμμα 12. Γνώση σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας εκπαιδευτικών

B2. Επίπεδο γνώσεων εκπαιδευτικών σχετικά με σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία

Στον Πίνακα 3 παρουσιάζεται η κατανομή των απαντήσεων των εκπαιδευτικών στις ερωτήσεις που τους τέθηκαν σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρείται ότι η πλειονότητα των εκπαιδευτικών απάντησε λανθασμένα στις 4 από τις 9 ερωτήσεις που τους τέθηκαν. Παράλληλα, παρατηρείται ότι το ποσοστό των συμμετεχόντων που έδωσε τη σωστή απάντηση ανά ερώτηση είναι εξαιρετικά μικρό. Το γεγονός αυτό αναδεικνύει το ελλιπές επίπεδο γνώσεων των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη σεξουαλική και την αναπαραγωγική υγεία.

Πίνακας 3: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών σε ερωτήσεις σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία

Κατά τη γνώμη σας, οι μαθητές/τριες:	Συχνότητα (Ποσοστό %)			
	Λάθος απάντηση		Σωστή απάντηση	
Όλα τα Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα εμφανίζονται με συμπτώματα	84	43,8%	108	56,3%
Τα γλαμύδια ανήκουν στα Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα	52	27,1%	140	72,9%

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Τα κονδυλώματα μεταδίδονται μόνο με κολλική επαφή χωρίς προφύλαξη	118	61,5%	74	38,5%
Αυτοί που μολύνονται με HIV δεν εμφανίζουν πάντοτε συμπτώματα	96	50,0%	96	50,0%
Η ηπατίτιδα Β εκδηλώνεται με ίκτερο (κιτρίνισμα δέρματος και λευκού τμήματος των ματιών)	142	74,0%	50	26,0%
Η χρήση ανδρικού προφυλακτικού προστατεύει από τη μετάδοση όλων των Σεξουαλικά Μεταδιδόμενων Νοσημάτων	147	76,6%	45	23,4%
Η διακεκομμένη συνουσία έχει υψηλά ποσοστά επιτυχίας ως αντισυλληπτική μέθοδος	73	38,0%	119	62,0%
Το σπирάλ προστατεύει τόσο από ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη όσο και από Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα	57	29,7%	135	70,3%
Το χάπι της επόμενης μέρας αποτελεί μέθοδο επείγουσας αντισύλληψης	107	55,7%	85	44,3%

B3. Γνώσεις εκπαιδευτικών ως προς τους τρόπους μετάδοσης των νοσημάτων

Στον Πίνακα 4 παρουσιάζεται η κατανομή των απαντήσεων των εκπαιδευτικών σε ερωτήσεις σχετικά με τους τρόπους μετάδοσης των νοσημάτων. Ειδικότερα, διαπιστώνεται ότι η πλειονότητα των εκπαιδευτικών απάντησε λανθασμένα σε όλες τις ερωτήσεις που τους τέθηκαν. Ωστόσο, φαίνεται να είναι ενημερωμένοι σε μικρό βαθμό σχετικά με τους τρόπους μετάδοσης του HIV (46,8%), της Ηπατίτιδας Β (35,3%), της Ηπατίτιδας C (32,2%), των χλαμυδίων (23,4%), της γονόρροιας (22,9%) και της σύφιλης (20,8%). Σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα του Πίνακα 3 που αναλύθηκαν προηγουμένως, καθίσταται σαφές ότι το επίπεδο γνώσεων των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη σεξουαλική και την αναπαραγωγική υγεία, είναι εξαιρετικά χαμηλό.

Πίνακας 4: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών σε ερωτήσεις σχετικά με τους τρόπους μετάδοσης νοσημάτων

Συχνότητα (Ποσοστό %)

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Με ποιον/ποιους τρόπους μεταδίδονται τα παρακάτω νοσήματα:	Λάθος απάντηση		Σωστή απάντηση	
HIV	101	53,2%	89	46,8%
Ηπατίτιδα Β	119	64,7%	65	35,3%
Ηπατίτιδα C	118	32,2%	56	32,2%
Έρπης γεννητικών οργάνων	185	96,4%	7	3,6%
HPV (κονδυλώματα)	185	96,4%	7	3,6%
Γονόρροια	148	77,1%	44	22,9%
Σύφιλη	152	79,2%	40	20,8%
Χλαμύδια	147	76,6%	45	23,4%
Τριχομονάδες	155	80,7%	37	19,3%
Μύκητες	180	93,8%	12	6,3%
Ψώρα	187	97,4%	5	2,6%
Ψείρες γεννητικών οργάνων	189	98,4%	3	1,6%

B4. Αξιολόγηση επιπέδου γνώσεων εκπαιδευτικών σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας

Οι εκπαιδευτικοί ερωτήθηκαν σχετικά με το επίπεδο γνώσεων τους σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας. Από τον Πίνακα 5 προκύπτει ότι οι εκπαιδευτικοί αξιολόγησαν ως πολύ καλό το επίπεδο γνώσεων τους ως προς την ικανότητά τους να χειρίζονται τις νέες τεχνολογίες, όπως το διαδίκτυο, ώστε να αντλούν πληροφορίες/υλικό, την κατάρτισή τους για να χρησιμοποιούν νέες διδακτικές προσεγγίσεις και την προσωπική τους άνεση να συζητάνε στην τάξη σεξουαλικά και αναπαραγωγικά ζητήματα (Διάμεσος = 4). Ωστόσο, οι εκπαιδευτικοί αξιολόγησαν ως καλό το επίπεδο γνώσεων τους ως προς τα θέματα ιατρικής και βιολογίας των φύλων, την ψυχοσεξουαλική ανάπτυξη των παιδιών και την πληροφόρησή τους για θέματα που αφορούν τη σεξουαλική συμπεριφορά των σύγχρονων ανθρώπων (Διάμεσος = 3).

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Πίνακας 5: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών σε ερωτήσεις σχετικά με το επίπεδο γνώσεων τους σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και περιγραφικά μέτρα αυτών

Κατά τη γνώμη σας πόσο καλό επίπεδο έχετε αυτή τη στιγμή ως προς:	Συχνότητα (Ποσοστό %)					Δ.Τ.* (Ε.Ε.)					
	Καθόλου καλό	Όχι τόσο καλό	Καλό	Πολύ καλό	Πάρα πολύ καλό						
Τις γνώσεις για θέματα ιατρικής και βιολογίας των φύλων	6	3,1%	38	19,8%	81	42,2%	52	27,1%	15	7,8%	3 (1)
Τις γνώσεις για την ψυχοσεξουαλική ανάπτυξη των παιδιών	7	3,6%	69	35,9%	80	41,7%	32	16,7%	4	2,1%	3 (1)
Την πληροφόρηση για θέματα που αφορούν τη σεξουαλική συμπεριφορά των σύγχρονων ανθρώπων	3	1,6%	50	26,0%	80	41,7%	47	24,5%	12	6,3%	3 (2)
Την ικανότητα να χειρίζεστε τις νέες τεχνολογίες, όπως το διαδίκτυο, ώστε να αντλείτε πληροφορίες/υλικό	0	0,0%	5	2,6%	48	25,0%	61	31,8%	78	40,6%	4 (2)
Την κατάρτιση για να χρησιμοποιείτε νέες διδακτικές προσεγγίσεις	1	0,5%	24	12,6%	53	27,9%	72	37,9%	40	21,1%	4 (1)
Την προσωπική άνεση να συζητάτε στην τάξη σεξουαλικά και αναπαραγωγικά ζητήματα	5	2,6%	30	15,6%	40	20,8%	57	29,7%	60	31,3%	4 (2)

*Ε.Ε.: Ενδοτεταρτημοριακό εύρος, Δ.Τ.: Διάμεση τιμή

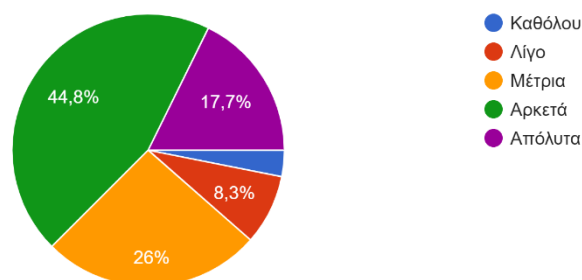
B5. Συμβουλευτική μαθητών σε θέματα ανατομίας αναπαραγωγικού συστήματος, σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων και αντισύλληψης

Το 44,80% των εκπαιδευτικών απάντησε ότι μπορεί σε αρκετά καλό βαθμό να συμβουλευτεί τους μαθητές τους σε θέματα ανατομίας αναπαραγωγικού συστήματος, σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων και αντισύλληψης, το 26,00% σε μέτριο βαθμό, το 17,70% απόλυτα, το 8,30% λίγο και το 3,10% καθόλου,

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 13. Δεδομένου ότι η διάμεση τιμή στην εν λόγω μεταβλητή ήταν 4, με ενδοτεταρτημοριακό εύρος 1, διαφαίνεται ότι οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι μπορούν να συμβουλέψουν αρκετά τους μαθητές τους σε θέματα ανατομίας αναπαραγωγικού συστήματος, σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων και αντισύλληψης.

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε πως θα μπορούσατε να συμβουλέψετε τους μαθητές σας σε θέματα ανατομίας αναπαραγωγικού συστήματος, σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων και αντισύλληψης;
192 απαντήσεις

Διάγραμμα 13. Συμβουλευτική μαθητών σε θέματα ανατομίας αναπαραγωγικού συστήματος, σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων και αντισύλληψης από εκπαιδευτικούς

8.1.3.Οι Απόψεις των Εκπαιδευτικών για τα Αποτελέσματα των Μέχρι Σήμερα Υλοποιημένων Προγραμμάτων Αγωγής Υγείας στους Εφήβους (γ' μέρος ερωτηματολογίου)

Γ1. Απόψεις αναφορικά με την ενημέρωση των μαθητών σχετικά με τη σεξουαλικότητά τους

Έπειτα, διερευνήθηκαν οι απόψεις των εκπαιδευτικών για τα αποτελέσματα των μέχρι σήμερα υλοποιημένων προγραμμάτων Αγωγής Υγείας στους εφήβους. Αρχικά, όπως φαίνεται από τον Πίνακα 6, οι εκπαιδευτικοί μάλλον συμφωνούν με τις απόψεις ότι οι μαθητές/τριες ενημερώνονται επαρκώς για θέματα σεξουαλικότητας από τους γονείς τους και θα ενδιαφέρονταν να παρακολουθήσουν στο σχολείο θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής (Διάμεσος = 4). Εν τούτοις, φαίνεται να έχουν ουδέτερη στάση ως προς τις απόψεις ότι οι μαθητές/τριες

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

αντλούν την πληροφόρησή τους για θέματα σεξουαλικότητας κυρίως από τα δημοφιλή τηλεοπτικά προγράμματα και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, έχουν ακριβή αντίληψη σχετικά με ό,τι αφορά το σώμα τους και το αναπαραγωγικό τους σύστημα και έχουν πρόσβαση σε κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό που αφορά θέματα σεξουαλικότητας (Διάμεσος = 3).

Πίνακας 6: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών σε ερωτήσεις αναφορικά με την ενημέρωση των μαθητών σχετικά με τη σεξουαλικότητά τους και περιγραφικά μέτρα αυτών

Κατά τη γνώμη σας, οι μαθητές/τριες:	Συχνότητα (Ποσοστό %)										Δ.Τ.* (Ε.Ε.)
	Διαφωνώ		Μάλλον διαφωνώ		Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ		Μάλλον συμφωνώ		Συμφωνώ		
Αντλούν την πληροφόρησή τους για θέματα σεξουαλικότητας κυρίως από τα δημοφιλή τηλεοπτικά προγράμματα και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης	5	2,6%	7	3,7%	21	11,0%	104	54,5%	54	28,3%	3 (1)
Έχουν ακριβή αντίληψη σχετικά με ό,τι αφορά το σώμα τους και το αναπαραγωγικό τους σύστημα	45	23,4%	92	47,9%	43	22,4%	12	6,3%	0	0,0%	3 (1)
Έχουν πρόσβαση σε κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό που αφορά θέματα σεξουαλικότητας	41	21,4%	95	49,5%	30	15,6%	21	10,9%	5	2,6%	3 (2)
Ενημερώνονται επαρκώς για θέματα σεξουαλικότητας από τους γονείς τους	57	29,7%	85	44,3%	41	21,4%	9	4,7%	0	0,0%	4 (1)
Θα ενδιαφέρονταν να παρακολουθήσουν στο σχολείο θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής	2	1,0%	5	2,6%	24	12,6%	67	35,1%	93	48,7%	4 (2)

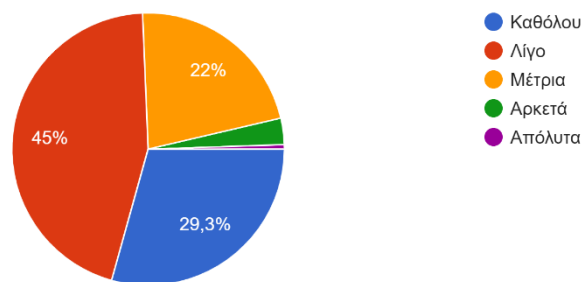
*Ε.Ε.: Ενδοτεταρτημοριακό εύρος, Δ.Τ.: Διάμεση τιμή

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Γ2. Αποψη για το βαθμό ικανοποίησης από την πραγματοποίηση σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στο σχολείο

Το 45,00% των εκπαιδευτικών απάντησαν ότι πραγματοποιείται σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή στο σχολείο σε λίγο ικανοποιητικό βαθμό, το 29,30% σε καθόλου ικανοποιητικό βαθμό, το 22,00% σε μέτριο, το 3,10% σε αρκετά και το 0,50% σε απόλυτα ικανοποιητικό βαθμό, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 14. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η διάμεση τιμή της μεταβλητής αυτής ήταν 2, με ενδοτεταρτημοριακό εύρος 2, διαπιστώνεται ότι η αναπαραγωγική αγωγή στο σχολείο πραγματοποιείται σε μικρό βαθμό.

Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι η σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή πραγματοποιείται σε ικανοποιητικό επίπεδο στο σχολείο;
191 απαντήσεις

Διάγραμμα 14. Αποψη των εκπαιδευτικών για το βαθμό ικανοποίησης από την πραγματοποίηση σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στο σχολείο

Γ3. Αποψη για τα ενθαρρυντικά αποτελέσματα των μέχρι σήμερα υλοποιημένων προγραμμάτων σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στους εφήβους

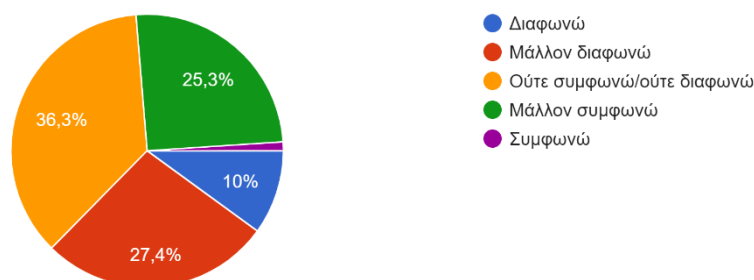
Το 36,30% των εκπαιδευτικών απάντησε πως ούτε συμφωνεί/ ούτε διαφωνεί για το αν είναι ενθαρρυντικά τα αποτελέσματα των μέχρι σήμερα υλοποιημένων προγραμμάτων σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στους εφήβους, το 27,40% μάλλον διαφωνεί, το 25,30% μάλλον συμφωνεί, το 10,00% διαφωνεί και το 1,10% συμφωνεί, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 15. Λόγω του γεγονός ότι η διάμεση τιμή της μεταβλητής αυτής ήταν 3, με ενδοτεταρτημοριακό εύρος 2, εξάγεται το συμπέρασμα ότι οι εκπαιδευτικοί τηρούν ουδέτερη στάση ως προς το

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

εάν τα αποτελέσματα των μέχρι σήμερα υλοποιημένων προγραμμάτων σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στους εφήβους, είναι ενθαρρυντικά.

Θεωρείτε ότι τα αποτελέσματα των μέχρι σήμερα υλοποιηθέντων προγραμμάτων σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στους εφήβους είναι ενθαρρυντικά;

190 απαντήσεις

Διάγραμμα 15. Άποψη των εκπαιδευτικών για τα ενθαρρυντικά αποτελέσματα των μέχρι σήμερα υλοποιημένων προγραμμάτων σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στους εφήβους

Γ4. Απόψεις σχετικά με τα ποσοστά μολύνσεων από σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα και ανεπιθύμητων κήσεων στους εφήβους

Στη συνέχεια, διερευνήθηκαν οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τα ποσοστά μολύνσεων από σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα και ανεπιθύμητων κήσεων στους εφήβους. Από τον Πίνακα 7 διαπιστώνεται ότι οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι τα ποσοστά μολύνσεων από σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα και ανεπιθύμητων κήσεων στους εφήβους, έχουν μειωθεί σε μικρό βαθμό (Διάμεσος = 2).

Πίνακας 7: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών σε ερωτήσεις αναφορικά με τη συχνότητα εκδήλωσης ορισμένων συμπεριφορών από τα παιδιά και περιγραφικά μέτρα αυτών

	Συχνότητα (Ποσοστό %)					Α.Τ.* (Ε.Ε.)
	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Απόλυτα	

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι τα ποσοστά των μολύνσεων από σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα έχουν μειωθεί στους εφήβους;

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι τα ποσοστά των ανεπιθύμητων κυήσεων έχουν μειωθεί στους εφήβους;

43	22,9%	62	33,0%	61	32,4%	22	11,7%	0	0,0%	2 (1)
----	-------	----	-------	----	-------	----	-------	---	------	-------

43	22,9%	60	31,7%	56	29,6%	29	15,3%	1	0,5%	2 (1)
----	-------	----	-------	----	-------	----	-------	---	------	-------

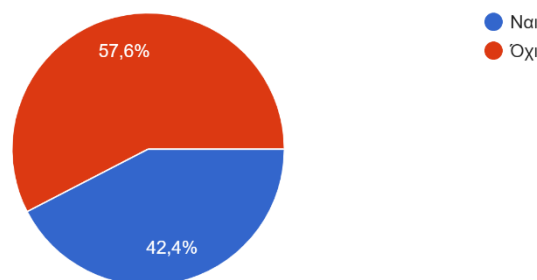
*Ε.Ε.: Ενδοτεταρτημοριακό εύρος, Δ.Τ.: Διάμεση τιμή

Γ5. Παρακολούθηση επιμορφωτικού προγράμματος σχετικά με την σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή

Το 57,60% των εκπαιδευτικών δεν είχε παρακολουθήσει επιμορφωτικό πρόγραμμα σχετικά με την σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή ενώ το 42,40% είχε παρακολουθήσει, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 16.

Έχετε παρακολουθήσει οποιοδήποτε επιμορφωτικό πρόγραμμα σχετικά με την σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή;

158 απαντήσεις

Διάγραμμα 16. Παρακολούθηση επιμορφωτικού προγράμματος σχετικά με την σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή από τους εκπαιδευτικούς

8.1.4. Οι Απόψεις των Εκπαιδευτικών Σχετικά με την Αναγκαιότητα Οργάνωσης Επιμορφωτικών Προγραμμάτων σε Θέματα Σεξουαλικής και

Αναπαραγωγικής Υγείας προς τους Ίδιους (δ' μέρος ερωτηματολογίου)

Δ1. Απόψεις σχετικά με τη συχνότητα εκδήλωσης ορισμένων συμπεριφορών από τα παιδιά

Στον Πίνακα 8 παρουσιάζονται η κατανομή των απαντήσεων των εκπαιδευτικών σε ερωτήσεις αναφορικά με τη συχνότητα εκδήλωσης ορισμένων συμπεριφορών από τα παιδιά και τα περιγραφικά μέτρα αυτών. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα αυτά, προκύπτει ότι οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν ότι μερικές φορές τον χρόνο, τα παιδιά προσπαθούν να αγγίξουν άλλους σε απόκρυφα σημεία του σώματος και φέρνουν στο σχολείο άσεμνες φωτογραφίες/περιοδικά ή παρακολουθούν ηλεκτρονικά άσεμνο υλικό (Διάμεσος = 4). Επίσης, μερικές φορές τον μήνα γράφουν/ανταλλάσσουν ερωτικά μηνύματα (ραβασάκια), συζητούν μεταξύ τους θέματα σεξουαλικής υγείας (π.χ. περίοδος, AIDS, κύηση), εκφράζουν στους εκπαιδευτικούς απορίες για σεξουαλικά/ αναπαραγωγικά θέματα, εκφράζουν ανησυχίες για τη σχέση τους με το άλλο φύλο και για τις αλλαγές στο σώμα τους που έχουν σχέση με το φύλο τους (Διάμεσος = 3). Ωστόσο, μερικές φορές την εβδομάδα χρησιμοποιούν άσχημη γλώσσα για να αναφερθούν στα γεννητικά όργανα ή στη σεξουαλική πράξη και κάνουν προσβλητικά σχόλια για τη σεξουαλική προδιάθεση κάποιου (Διάμεσος = 2).

Πίνακας 8: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών σε ερωτήσεις αναφορικά με τη συχνότητα εκδήλωσης ορισμένων συμπεριφορών από τα παιδιά και περιγραφικά μέτρα αυτών

Με βάση την εκπαιδευτική εμπειρία σας, πόσο συχνά τα παιδιά στο σχολείο εκδηλώνουν τις παρακάτω συμπεριφορές;	Συχνότητα (Ποσοστό %)					Δ.Τ.* (E.E.)					
	Κάθε μέρα	Μερικές φορές τη βδομάδα	Μερικές φορές το μήνα	Μερικές φορές το χρόνο	Ποτέ						
Γράφουν/ανταλλάσσουν ερωτικά μηνύματα (ραβασάκια)	33	17,6%	59	31,4%	40	21,3%	39	20,7%	17	9,0%	3 (2)
Προσπαθούν να αγγίξουν άλλους σε απόκρυφα σημεία του σώματος	11	5,9%	28	15,0%	41	21,9%	76	40,6%	31	16,6%	4 (1)

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Συζητούν μεταξύ τους θέματα σεξουαλικής υγείας (π.χ. περίοδος, AIDS, κύηση)	27	14,1%	63	33,0%	56	29,3%	39	20,4%	6	3,1%	3 (1)
Εκφράζουν στους εκπαιδευτικούς απορίες για σεξουαλικά/αναπαραγωγικά θέματα	7	3,7%	30	15,8%	64	33,7%	65	34,2%	24	12,6%	3 (1)
Εκφράζουν ανησυχίες για τη σχέση τους με το άλλο φύλο	25	13,4%	46	24,6%	52	27,8%	48	25,7%	16	8,6%	3 (2)
Χρησιμοποιούν άσχημη γλώσσα για να αναφερθούν στα γεννητικά όργανα ή στη σεξουαλική πράξη	89	47,6%	47	25,1%	22	11,8%	19	10,2%	10	5,3%	2 (2)
Εκφράζουν ανησυχίες για τις αλλαγές στο σώμα τους που έχουν σχέση με το φύλο τους	15	7,9%	51	27,0%	57	30,2%	44	23,3%	22	11,6%	3 (2)
Κάνουν προσβλητικά σχόλια για τη σεξουαλική προδιάθεση κάποιου	45	23,9%	58	30,9%	40	21,3%	37	19,7%	8	4,3%	2 (2)
Φέρνουν στο σχολείο άσεμνες φωτογραφίες/περιοδικά ή παρακολουθούν ηλεκτρονικά άσεμνο υλικό.	18	9,6%	38	20,3%	37	19,8%	57	30,5%	37	19,8%	4 (2)

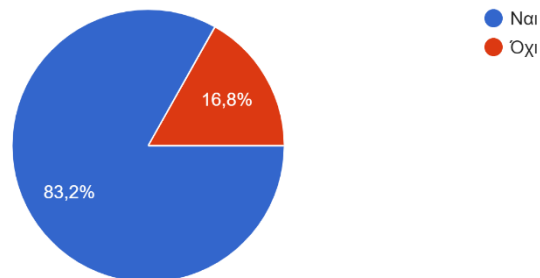
*E.E.: Ενδοτεταρτημοριακό εύρος, Δ.Τ.: Διάμεση τιμή

Δ2. Άποψη ανάγκης επιπλέον εκπαίδευσης μέσω της παρακολούθησης επιμορφωτικών προγραμμάτων για την καλύτερη αντιμετώπιση σεξουαλικών και αναπαραγωγικών αποριών και συμπεριφορών των εφήβων

Το 83,20% των εκπαιδευτικών απάντησε ότι έχει αισθανθεί πως χρειάζεται επιπλέον εκπαίδευση μέσω της παρακολούθησης επιμορφωτικών προγραμμάτων ώστε να αντιμετωπίσει καλύτερα σεξουαλικές και αναπαραγωγικές απορίες και συμπεριφορές των εφήβων, ενώ το 16,80% απάντησε ότι δεν το έχει αισθανθεί, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 17.

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Αισθανθήκατε ποτέ ότι χρειάζεστε επιπλέον εκπαίδευση μέσω της παρακολούθησης επιμορφωτικών προγραμμάτων ώστε να αντιμετω...ια/ες από τις προαναφερθείσες περιπτώσεις;
190 απαντήσεις

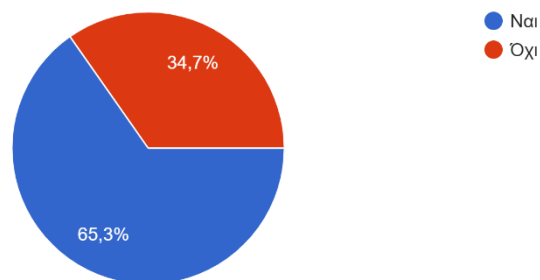

Διάγραμμα 17. Αποψη των εκπαιδευτικών για την ανάγκη επιπλέον εκπαίδευσής τους μέσω της παρακολούθησης επιμορφωτικών προγραμμάτων για την καλύτερη αντιμετώπιση σεξουαλικών και αναπαραγωγικών αποριών και συμπεριφορών των εφήβων

Δ3. Προσπάθεια συμπερίληψης της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στο διδακτικό έργο

Το 65,30% των εκπαιδευτικών απάντησε ότι έχει προσπαθήσει να συμπεριλάβει την σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή στο διδακτικό του έργο ενώ το 34,70% όχι, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 18.

Προσπαθήσατε ποτέ να συμπεριλάβετε την σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή στο διδακτικό σας έργο;
190 απαντήσεις

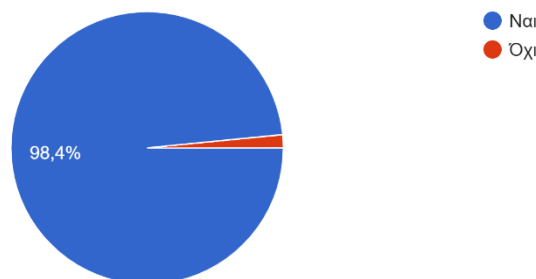
Διάγραμμα 18. Προσπάθεια των εκπαιδευτικών συμπερίληψης της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στο διδακτικό τους έργο

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Δ4. Άποψη για τη σημαντικότητα της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στα σχολεία

Το 98,40% των εκπαιδευτικών απάντησε ότι θεωρεί σημαντική την σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία στα σχολεία ενώ το 1,60% όχι, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 19.

Θεωρείτε ότι η σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή είναι σημαντική στα σχολεία;
191 απαντήσεις

Διάγραμμα 19. Άποψη των εκπαιδευτικών για τη σημαντικότητα της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στα σχολεία

Δ5. Απόψεις σχετικά με τη συμβολή της διδασκαλίας της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στο σχολείο

Επίσης, εξετάστηκαν οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τη συμβολή της διδασκαλίας της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στο σχολείο. Σύμφωνα με τον Πίνακα 9, οι εκπαιδευτικοί συμφωνούν με την άποψη ότι η διδασκαλία της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στο σχολείο θα μπορούσε να βοηθήσει τα παιδιά να μη γίνουν θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης, να βελτιώσει την υγεία των μαθητών/τριών, να ενισχύσει την αυτοεκτίμησή τους, να βοηθήσει στην καλύτερη αλληλοκατανόηση των φύλων, την αποδοχή και τον σεβασμό και να θεμελιώσει υπεύθυνη συμπεριφορά για το μέλλον (Διάμεσος =5). Αντιθέτως, τήρησαν ουδέτερη στάση ως προς την άποψη ότι θα μπορούσε να οδηγήσει σε πρόωγη έναρξη των σεξουαλικών σχέσεων (Διάμεσος = 3) και αρνητική στάση ως προς την άποψη ότι θα μπορούσε να προκαλέσει συγκρούσεις ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια (Διάμεσος = 1). Συνεπώς, καθίσταται σαφές ότι τα προγράμματα

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

σεξουαλικής αγωγής σχετίζονται με την υιοθέτηση υγιών συμπεριφορών των εφήβων.

Πίνακας 9: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών σε ερωτήσεις αναφορικά με τη συμβολή της διδασκαλίας της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στο σχολείο και περιγραφικά μέτρα αυτών

Θεωρείτε ότι η διδασκαλία της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στο σχολείο θα μπορούσε:	Συχνότητα (Ποσοστό %)										Δ.Τ.* (E.E.)
	Διαφωνώ		Μάλλον διαφωνώ		Ούτε συμφωνώ/ Ούτε διαφωνώ		Μάλλον συμφωνώ		Συμφωνώ		
Να βοηθήσει τα παιδιά να μη γίνουν θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης	7	3,6%	2	1,0%	11	5,7%	54	28,1%	118	61,5%	5 (1)
Να βελτιώσει την υγεία των μαθητών/τριών	0	0,0%	2	1,0%	6	3,1%	50	26,0%	134	69,8%	5 (1)
Να προκαλέσει συγκρούσεις ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια	41	21,4%	52	27,1%	61	31,8%	27	14,1%	11	5,7%	3 (1)
Να ενισχύσει την αυτοεκτίμηση των μαθητών/τριών	0	0,0%	3	1,6%	12	6,3%	61	31,9%	115	60,2%	5 (1)
Να οδηγήσει σε πρόωρη έναρξη των σεξουαλικών σχέσεων	63	33,0%	52	27,2%	59	30,9%	13	6,8%	4	2,1%	2 (2)
Να βοηθήσει στην καλύτερη αλληλοκατανόηση των φύλων, την αποδοχή και τον σεβασμό	1	0,5%	4	2,1%	13	6,8%	61	31,9%	112	58,6%	5 (1)
Να θεμελιώσει υπεύθυνη συμπεριφορά για το μέλλον	4	2,1%	4	2,1%	8	4,2%	47	24,7%	127	66,8%	5 (1)

*E.E.: Ενδοτεταρτημοριακό εύρος, Δ.Τ.: Διάμεση τιμή

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Δ6. Απόψεις σχετικά με τα εμπόδια που προκύπτουν κατά την υλοποίηση σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στα σχολεία

Στον Πίνακα 10 απεικονίζονται η κατανομή των απαντήσεων των συμμετεχόντων σε ερωτήσεις που αφορούσαν τα εμπόδια που προκύπτουν κατά την υλοποίηση σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στα σχολεία και τα περιγραφικά μέτρα αυτών. Βάσει των αποτελεσμάτων αυτών, διαπιστώνεται ότι οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι η υλοποίηση σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής συναντά εμπόδια στα σχολεία σε σημαντικό βαθμό από τα προγράμματα σπουδών και από τις εκάστοτε θρησκευτικές πεποιθήσεις (Διάμεσος = 4), ενώ σε μέτριο βαθμό, φαίνεται να συναντά εμπόδια από τους γονείς-κηδεμόνες (Διάμεσος = 3). Ακόμα, σε μικρό βαθμό αναφέρθηκε ότι η υλοποίηση σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής συναντά εμπόδια στα σχολεία από τους διευθυντές/τριες και από τους εκπαιδευτικούς (Διάμεσος = 2), ενώ δε φαίνεται να συναντά εμπόδια από τους/τις μαθητές/τριες (Διάμεσος = 1).

Πίνακας 10: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών σε ερωτήσεις αναφορικά με τα εμπόδια που προκύπτουν κατά την υλοποίηση σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στα σχολεία και περιγραφικά μέτρα αυτών

Θεωρείτε ότι η υλοποίηση σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής συναντά εμπόδια στα σχολεία:	Συχνότητα (Ποσοστό %)										Δ.Τ.* (E.E.)
	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Απόλυτα						
Από τους/τις μαθητές/τριες	96	50,5 %	53	27,9 %	34	17,9 %	5	2,6%	2	1,1%	1 (1)
Από τους γονείς-κηδεμόνες	12	6,3%	53	27,7 %	53	27,7 %	58	30,4 %	15	7,9%	3 (2)
Από τους διευθυντές/τριες	53	27,7 %	67	35,1 %	44	23,0 %	24	12,6 %	3	1,6%	2 (2)
Από τους εκπαιδευτικούς	44	23,0 %	67	35,1 %	49	25,7 %	30	15,7 %	1	0,5%	2 (1)
Από τα προγράμματα σπουδών	10	5,2%	25	13,1 %	29	15,2 %	78	40,8 %	49	25,7 %	4 (2)

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

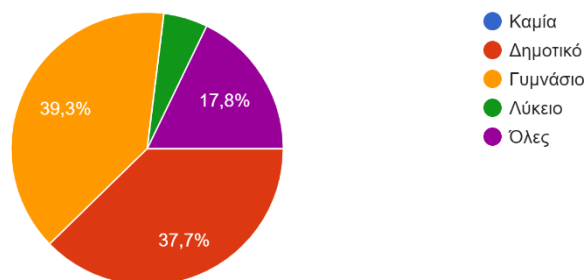
Από τις εκάστοτε θρησκευτικές πεποιθήσεις	11	5,8%	26	13,7%	39	20,5%	59	31,1%	55	28,9%	4 (2)
--	----	------	----	-------	----	-------	----	-------	----	-------	-------

*Ε.Ε.: Ενδοτεταρτημοριακό εύρος, Δ.Τ.: Διάμεση τιμή

Δ7. Άποψη για την καταλληλότερη βαθμίδα εκπαίδευσης για την εισαγωγή της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής

Το 39,30% των εκπαιδευτικών θεωρεί το Γυμνάσιο ως την καταλληλότερη βαθμίδα εκπαίδευσης για την εισαγωγή της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής, το 37,70% το Δημοτικό, το 17,80% όλες τις βαθμίδες και το 5,20% το Λύκειο, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 20.

Ποια βαθμίδα εκπαίδευσης θεωρείτε ως την καταλληλότερη για την εισαγωγή της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής;
191 απαντήσεις

Διάγραμμα 20. Άποψη των εκπαιδευτικών για την καταλληλότερη βαθμίδα εκπαίδευσης για την εισαγωγή της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής

Δ8. Απόψεις σχετικά με τα χαρακτηριστικά του/της εκπαιδευτικού που θα αναλάμβανε τη διδασκαλία της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής

Στη συνέχεια, διερευνήθηκε η σημαντικότητα ορισμένων χαρακτηριστικών του/της εκπαιδευτικού που θα αναλάμβανε τη διδασκαλία της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής. Σύμφωνα με τον Πίνακα 11, στον οποίο παρουσιάζονται η κατανομή των απαντήσεων των εκπαιδευτικών στις εν λόγω ερωτήσεις και τα περιγραφικά μέτρα αυτών, οι εκπαιδευτικοί αξιολόγησαν ως πάρα πολύ σημαντικό χαρακτηριστικό την προσωπική άνεση να συζητά τέτοια θέματα και κοινωνικές δεξιότητες (Διάμεσος = 5). Επίσης, αξιολόγησαν ως πολύ σημαντικά, τα ακόλουθα

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

χαρακτηριστικά: γνώσεις σε θέματα ιατρικής και βιολογίας, γνώσεις για την ψυχοσεξουαλική ανάπτυξη των παιδιών, πληροφόρηση για θέματα που αφορούν τη σεξουαλική συμπεριφορά των σύγχρονων ανθρώπων, ικανότητα να χειρίζεται τις νέες τεχνολογίες και κατάρτιση ώστε να χρησιμοποιεί νέες διδακτικές προσεγγίσεις (Διάμεσος = 4).

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Πίνακας 11: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών σε ερωτήσεις αναφορικά με τα χαρακτηριστικά του/της εκπαιδευτικού που θα αναλάμβανε τη διδασκαλία της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής και περιγραφικά μέτρα αυτών

Πόσο σημαντικά θεωρείτε τα παρακάτω χαρακτηριστικά του/της εκπαιδευτικού που θα αναλάμβανε τη διδασκαλία της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής;	Συχνότητα (Ποσοστό %)										Δ.Τ.* (E.E.)
	Καθόλου σημαντικό		Όχι τόσο σημαντικό		Σημαντικό		Πολύ σημαντικό		Πάρα πολύ σημαντικό		
Γνώσεις σε θέματα ιατρικής και βιολογίας	0	0,0%	7	3,9%	40	22,5%	64	36,0%	67	37,6%	4 (2)
Γνώσεις για την ψυχοσεξουαλική ανάπτυξη των παιδιών	0	0,0%	1	0,6%	28	15,6%	62	34,6%	88	49,2%	4 (3)
Πληροφόρηση για θέματα που αφορούν τη σεξουαλική συμπεριφορά των σύγχρονων ανθρώπων	0	0,0%	3	1,7%	30	16,7%	63	35,0%	84	46,7%	4 (1)
Ικανότητα να χειρίζεται τις νέες τεχνολογίες	4	2,2%	15	8,3%	63	35,0%	57	31,7%	41	22,8%	4 (1)
Κατάρτιση ώστε να χρησιμοποιεί νέες διδακτικές προσεγγίσεις	1	0,6%	17	9,5%	46	25,7%	65	36,3%	50	27,9%	4 (2)
Προσωπική άνεση να συζητά τέτοια θέματα και κοινωνικές δεξιότητες (εμπιστοσύνη, ήθος, αμεροληψία κ.α.)	0	0,0%	0	0,0%	14	7,8%	50	27,8%	116	64,4%	5 (1)

*E.E.: Ενδοτεταρτημοριακό εύρος, Δ.Τ.: Διάμεση τιμή

Δ9. Άποψη για την ένταξη στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής

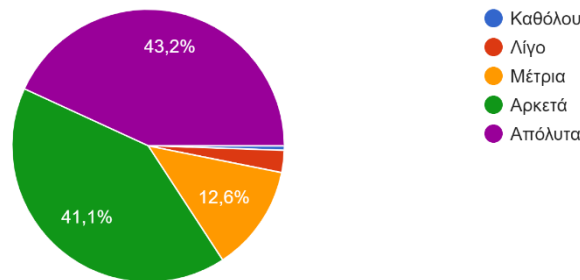
Το 43,20% των εκπαιδευτικών θεωρεί απόλυτα πως θα πρέπει να ενταχθούν στην επιμόρφωσή τους προγράμματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής, το 41,10% αρκετά, το 12,60% μέτρια, το 2,60% λίγο και το 0,50% καθόλου, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 21. Δεδομένου ότι η διάμεση τιμή της μεταβλητής αυτής ήταν 4 με ενδοτεταρτημοριακό εύρος 1, συμπεραίνεται ότι οι εκπαιδευτικοί θεωρούν

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

σε σημαντικό βαθμό ότι θα πρέπει να ενταχθούν στην επιμόρφωσή τους προγράμματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής.

Θεωρείτε ότι θα πρέπει να ενταχθούν στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών προγράμματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής;

190 απαντήσεις

Διάγραμμα 21. Άποψη των εκπαιδευτικών για την ένταξη στην επιμόρφωσή τους προγραμμάτων σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής

Δ10. Απόψεις αναφορικά με τα εφόδια που οι εκπαιδευτικοί επιθυμούν σχετικά με τη συμπερίληψη της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στο διδακτικό τους έργο

Στον Πίνακα 12 απεικονίζεται η κατανομή των απαντήσεων των εκπαιδευτικών αναφορικά με τα εφόδια που επιθυμούν σχετικά με τη συμπερίληψη της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στο διδακτικό τους έργο. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρείται ότι κυρίως αναφέρθηκε η επιθυμία για κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό (93,6%), επιμορφωτικά σεμινάρια (90,8%) και στήριξη από τη διεύθυνση, τους συναδέλφους και τους γονείς/κηδεμόνες (90,1%), ενώ σε μικρότερο αλλά εξίσου σημαντικό βαθμό, αναφέρθηκε η επιθυμία για πρόγραμμα σπουδών (89,3%).

Πίνακας 12: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών αναφορικά με τα εφόδια που επιθυμούν σχετικά με τη συμπερίληψη της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στο διδακτικό τους έργο

	Όχι	Ναι
--	-----	-----

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Για να συμπεριλάβετε τη σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή στο διδακτικό σας έργο τι θα επιθυμούσατε;	N	Ποσοστό %	N	Ποσοστό %
Επιμορφωτικά σεμινάρια	17	9,2%	167	90,8%
Κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό (βιβλία, βίντεο κ.α.)	12	6,4%	176	93,6%
Πρόγραμμα σπουδών	20	10,7%	167	89,3%
Στήριξη διεύθυνσης, συναδέλφων και γονέων/κηδεμόνων	18	9,9%	164	90,1%

Δ11. Απόψεις σχετικά με τη διδασκαλία της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής

Ακολουθως, σύμφωνα με τον Πίνακα 13, προκύπτει ότι η πλειονότητα του δείγματος θεωρεί ότι η σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή θα πρέπει να διδάσκεται ως μάθημα ενταγμένο στο αναλυτικό πρόγραμμα άλλων μαθημάτων (65,7%), σαν κεφάλαιο ενός νέου μαθήματος, της Αγωγής Υγείας (63,5%) ή σαν ανεξάρτητο μάθημα (57,8%). Αντιθέτως, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι δε θα έπρεπε να διδάσκεται μέσα από άλλα μαθήματα, όποτε το φέρει η περίπτωση (66,9%).

Πίνακας 13: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών αναφορικά με τη διδασκαλία της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής

Θεωρείτε ότι η σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή θα πρέπει να διδάσκεται:	Όχι		Ναι	
	N	Ποσοστό %	N	Ποσοστό %
Σαν ανεξάρτητο μάθημα	76	42,2%	104	57,8%
Σαν κεφάλαιο ενός νέου μαθήματος, της Αγωγής Υγείας	66	36,5%	115	63,5%
Ενταγμένο στο αναλυτικό πρόγραμμα άλλων μαθημάτων	62	34,3%	119	65,7%
Μέσα από άλλα μαθήματα όποτε το φέρει η περίπτωση	117	66,9%	58	33,1%

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Δ12. Απόψεις σχετικά με τα αρμόδια άτομα για τη διδασκαλία της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής

Διερευνώντας τις απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τα αρμόδια άτομα για τη διδασκαλία της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής, διαφάνηκε ότι η πλειονότητα του δείγματος θεωρεί ότι θα έπρεπε να διδάσκεται από εκπαιδευτικούς καταρτισμένους σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας (85,7%), καθώς επίσης, εξίσου σημαντικό ποσοστό του δείγματος δήλωσε ότι θα έπρεπε να διδάσκεται από εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων του τομέα υγείας (83,5%). Ωστόσο, σε μικρότερο ποσοστό αναφέρθηκε ότι η σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή θα πρέπει να διδάσκεται από επαγγελματίες υγείας (77,2%) (Πίνακας 14).

Πίνακας 14: Κατανομή απαντήσεων εκπαιδευτικών σχετικά με τα αρμόδια άτομα για τη διδασκαλία της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής

Θεωρείτε ότι η σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή θα πρέπει να διδάσκεται:	Όχι		Ναι	
	N	Ποσοστό %	N	Ποσοστό %
Από εκπαιδευτικούς καταρτισμένους σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας (μέσω της παρακολούθησης σεμιναρίων)	26	14,3%	156	85,7%
Από επαγγελματίες υγείας	42	22,8%	142	77,2%
Από εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων του τομέα υγείας	30	16,5%	152	83,5%

8.2. Αποτελέσματα Επαγωγικής Στατιστικής

8.2.1. Επίπεδο Γνώσεων σε Θέματα Σεξουαλικής και Αναπαραγωγικής Υγείας, Ειδικότητα και Ηλικία Εκπαιδευτικών

Ακολουθώς, μέσω t-test για ανεξάρτητα δείγματα διερευνήθηκε πιθανή διαφοροποίηση στο επίπεδο γνώσεων των εκπαιδευτικών σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας ανάλογα με την ειδικότητά τους. Πιο συγκεκριμένα,

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

εξετάστηκε εάν το επίπεδο γνώσεων των εκπαιδευτικών σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, διαφέρει ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς του τομέα υγείας και σε εκπαιδευτικούς λοιπών ειδικοτήτων.

Παρατηρώντας τον Πίνακα 15, συμπεραίνεται ότι το επίπεδο γνώσεων σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας διαφέρει ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς του τομέα υγείας και σε εκπαιδευτικούς λοιπών ειδικοτήτων ($t(156) = -3,61, p < 0,001$), με τους πρώτους να έχουν υψηλότερο επίπεδο γνώσεων για το εν λόγω θέμα. Επίσης, το επίπεδο γνώσεων σε θέματα ιατρικής και βιολογίας των φύλων ($t(156) = -4,92, p < 0,001$), η πληροφόρηση για θέματα που αφορούν τη σεξουαλική συμπεριφορά των σύγχρονων ανθρώπων ($t(156) = -2,00, p = 0,047$) και η ικανότητα παροχής συμβουλών στους μαθητές σε θέματα ανατομίας αναπαραγωγικού συστήματος, σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων και αντισύλληψης ($t(156) = -4,98, p < 0,001$), διαφέρουν ανάλογα με την ειδικότητα των εκπαιδευτικών. Πιο αναλυτικά, διαπιστώνεται ότι οι εκπαιδευτικοί του τομέα υγείας θεωρούν ότι έχουν υψηλότερο επίπεδο γνώσεων σε θέματα ιατρικής και βιολογίας των φύλων, ότι μπορούν σε υψηλότερο βαθμό να πληροφορούν για θέματα που αφορούν τη σεξουαλική συμπεριφορά των σύγχρονων ανθρώπων και έχουν σε υψηλότερο βαθμό την ικανότητα παροχής συμβουλών στους μαθητές σε θέματα ανατομίας αναπαραγωγικού συστήματος, σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων και αντισύλληψης, εν συγκρίσει με τους εκπαιδευτικούς λοιπών ειδικοτήτων.

Πίνακας 15: Αποτελέσματα *t*-test για τη διερεύνηση διαφοροποιήσεων στο επίπεδο γνώσεων των εκπαιδευτικών σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας ανάλογα με την ειδικότητά τους

Γνώσεις εκπαιδευτικών σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας	Εκπαιδευτικοί λοιπών ειδικοτήτων		Εκπαιδευτικοί τομέα υγείας		t (156)	p
	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.		
Επίπεδο γνώσεων σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας	5,85	3,51	7,71	3,44	-3,61	<0,001

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Επίπεδο γνώσεων σε θέματα ιατρικής και βιολογίας των φύλων	2,91	0,90	3,56	0,87	-4,92	<0,001
Επίπεδο γνώσεων στην ψυχοσεξουαλική ανάπτυξη των παιδιών	2,69	0,86	2,91	0,81	-1,73	0,085
Πληροφόρηση για θέματα που αφορούν τη σεξουαλική συμπεριφορά των σύγχρονων ανθρώπων	2,97	0,88	3,24	0,93	-2,00	0,047
Ικανότητα χειρισμού νέων τεχνολογιών, όπως το διαδίκτυο, για την άντληση πληροφοριών/ υλικού	4,16	0,82	4,01	0,94	1,16	0,247
Κατάρτιση στη χρήση νέων διδακτικών προσεγγίσεων	3,75	0,96	3,53	0,97	1,56	0,121
Προσωπική άνεση για συζήτηση σεξουαλικών και αναπαραγωγικών ζητημάτων στην τάξη	3,62	1,20	3,87	1,03	-1,49	0,137
Ικανότητα παροχής συμβουλών στους μαθητές σε θέματα ανατομίας αναπαραγωγικού συστήματος, σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων και αντισύλληψης	3,40	0,97	4,05	0,82	-4,98	<0,001

*Μ.Τ.: Μέση τιμή, Τ.Α.: Τυπική απόκλιση

Επιπλέον, με τη χρήση του συντελεστή Pearson εξετάστηκαν εάν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ του επιπέδου γνώσεων των εκπαιδευτικών σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και της ηλικίας τους. Παρατηρώντας τον Πίνακα 16, συμπεραίνεται ότι η ηλικία παρουσιάζει αρνητική σχέση με το επίπεδο γνώσεων των εκπαιδευτικών σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας ($r = -0,20$, $p < 0,01$), το επίπεδο γνώσεων των εκπαιδευτικών σε θέματα ιατρικής και βιολογίας των φύλων ($r = -0,15$, $p < 0,05$), την πληροφόρησή τους για θέματα που αφορούν τη σεξουαλική συμπεριφορά των σύγχρονων ανθρώπων ($r = -0,17$, $p < 0,05$)

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

και την κατάρτισή τους στη χρήση νέων διδακτικών προσεγγίσεων ($r = -0,19$, $p < 0,01$). Επομένως, εξάγεται το συμπέρασμα ότι όσο μεγαλύτεροι ηλικιακά είναι οι εκπαιδευτικοί, τόσο χαμηλότερο επίπεδο γνώσεων διαθέτουν σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και σε θέματα ιατρικής και βιολογίας των φύλων. Επίσης, όσο μεγαλύτεροι ηλικιακά είναι οι εκπαιδευτικοί, τόσο λιγότερο φαίνεται να πληροφορούνται για θέματα που αφορούν τη σεξουαλική συμπεριφορά των σύγχρονων ανθρώπων και να είναι καταρτισμένοι στη χρήση νέων διδακτικών προσεγγίσεων.

Πίνακας 16: Αποτελέσματα Pearson για τη συσχέτιση μεταξύ του επιπέδου γνώσεων των εκπαιδευτικών σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και της ηλικίας τους

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Επίπεδο γνώσεων σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας (1)	1								
Επίπεδο γνώσεων σε θέματα ιατρικής και βιολογίας των φύλων (2)	0,39**	1							
Επίπεδο γνώσεων στην ψυχοσεξουαλική ανάπτυξη των παιδιών (3)	0,23**	0,58**	1						
Πληροφόρηση για θέματα που αφορούν τη σεξουαλική συμπεριφορά των σύγχρονων ανθρώπων (4)	0,27**	0,55**	0,64**	1					
Ικανότητα χειρισμού νέων τεχνολογιών, όπως το διαδίκτυο, για την άντληση πληροφοριών/ υλικού (5)	0,31**	0,36**	0,27**	0,36**	1				
Κατάρτιση στη χρήση νέων διδακτικών προσεγγίσεων (6)	0,24**	0,38**	0,34**	0,33**	0,71**	1			

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Προσωπική άνεση για συζήτηση σεξουαλικών και αναπαραγωγικών ζητημάτων στην τάξη (7)	0,28**	0,39**	0,31**	0,35**	0,46**	0,41**	1		
Ικανότητα παροχής συμβουλών στους μαθητές σε θέματα ανατομίας αναπαραγωγικού συστήματος, σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων και αντισύλληψης (8)	0,32**	0,57**	0,37**	0,43**	0,19**	0,22**	0,59**	1	
Ηλικία (9)	-0,20**	-0,15*	-0,05	-0,17*	-0,14	-0,19**	-0,03	-0,08	1

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$

8.2.2. Επίπεδο Γνώσεων σε Θέματα Σεξουαλικής και Αναπαραγωγικής Υγείας και Παρακολούθηση ή μη Συναφούς Επιμορφωτικού Προγράμματος

Εν συνεχεία, μέσω t-test για ανεξάρτητα δείγματα διερευνήθηκε πιθανή διαφοροποίηση στο επίπεδο γνώσεων των εκπαιδευτικών σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας ανάλογα με την παρακολούθηση ή μη συναφούς επιμορφωτικού προγράμματος. Πιο συγκεκριμένα, εξετάστηκε εάν το επίπεδο γνώσεων των εκπαιδευτικών σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, διαφέρει ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς που έχουν παρακολουθήσει επιμορφωτικό πρόγραμμα σχετικό με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή και σε αυτούς που δεν έχουν παρακολουθήσει.

Σύμφωνα με τον Πίνακα 17, προκύπτει ότι το επίπεδο γνώσεων στην ψυχοσεξουαλική ανάπτυξη των παιδιών, διαφέρει ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς που έχουν παρακολουθήσει επιμορφωτικό πρόγραμμα σχετικό με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή και σε αυτούς που δεν έχουν παρακολουθήσει ($t(156) = -2,35$, $p=0,020$), με τους πρώτους να έχουν υψηλότερο επίπεδο γνώσεων στην ψυχοσεξουαλική ανάπτυξη των παιδιών. Επιπροσθέτως, οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την πληροφόρηση σε θέματα που αφορούν τη σεξουαλική

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

συμπεριφορά των σύγχρονων ανθρώπων ($t(156) = -2,42, p=0,017$) και την κατάρτιση στη χρήση νέων διδακτικών προσεγγίσεων ($t(156) = -2,15, p=0,033$), διαφέρουν ανάλογα με την παρακολούθηση ή μη συναφούς επιμορφωτικού προγράμματος. Ειδικότερα, διαφαίνεται ότι οι εκπαιδευτικοί που έχουν παρακολουθήσει επιμορφωτικό πρόγραμμα σχετικό με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή, θεωρούν ότι έχουν υψηλότερο επίπεδο γνώσεων στην ψυχοσεξουαλική ανάπτυξη των παιδιών, ότι μπορούν σε υψηλότερο βαθμό να πληροφορούν για θέματα που αφορούν τη σεξουαλική συμπεριφορά των σύγχρονων ανθρώπων και έχουν μεγαλύτερη κατάρτιση στη χρήση νέων διδακτικών προσεγγίσεων, σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς που δεν έχουν παρακολουθήσει.

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Πίνακας 17: Αποτελέσματα t-test για τη διερεύνηση διαφοροποιήσεων στο επίπεδο γνώσεων των εκπαιδευτικών σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας ανάλογα με την παρακολούθηση ή μη συναφούς επιμορφωτικού προγράμματος

Γνώσεις εκπαιδευτικών σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας	Παρακολούθηση επιμορφωτικού προγράμματος σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή				t (156)	p
	Όχι		Ναι			
	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.		
Επίπεδο γνώσεων σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας	6,23	3,37	7,19	3,91	-1,66	0,099
Επίπεδο γνώσεων σε θέματα ιατρικής και βιολογίας των φύλων	3,14	0,97	3,27	0,95	-0,81	0,418
Επίπεδο γνώσεων στην ψυχοσεξουαλική ανάπτυξη των παιδιών	2,65	0,85	2,97	0,85	-2,35	0,020
Πληροφόρηση για θέματα που αφορούν τη σεξουαλική συμπεριφορά των σύγχρονων ανθρώπων	2,97	0,90	3,31	0,87	-2,42	0,017
Ικανότητα χειρισμού νέων τεχνολογιών, όπως το διαδίκτυο, για την άντληση πληροφοριών/υλικού	4,14	0,85	4,25	0,77	-0,84	0,400
Κατάρτιση στη χρήση νέων διδακτικών προσεγγίσεων	3,58	1,03	3,90	0,82	-2,15	0,033
Προσωπική άνεση για συζήτηση σεξουαλικών και αναπαραγωγικών ζητημάτων στην τάξη	3,63	1,20	3,99	1,08	-1,97	0,051

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Ικανότητα παροχής συμβουλών στους μαθητές σε θέματα ανατομίας αναπαραγωγικού συστήματος, σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων και αντισύλληψης	3,42	1,01	3,96	0,84	-3,64	<0,001
--	------	------	------	------	-------	------------------

*Μ.Τ.: Μέση τιμή, Τ.Α.: Τυπική απόκλιση

8.2.3.Αξιολόγηση Συμπεριφορών Μαθητών/τριών και Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών

Τέλος, διερευνήθηκε εάν η υιοθέτηση υγιών συμπεριφορών από τους έφηβους σχετίζεται με τη λήψη επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας. Αρχικά, εξετάστηκε εάν υπάρχει διαφοροποίηση στις απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη συμπεριφορά των μαθητών ανάλογα με την παρακολούθηση ή μη συναφούς επιμορφωτικού προγράμματος.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του t-test για ανεξάρτητα δείγματα που παρουσιάζονται στον Πίνακα 18, οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τη συζήτηση των μαθητών/τριών μεταξύ τους για θέματα σεξουαλικής υγείας ($t(156) = 2,21, p=0,028$) και την έκφραση αποριών στους εκπαιδευτικούς για σεξουαλικά/αναπαραγωγικά θέματα ($t(156) = 2,74, p=0,007$), διαφέρουν ανάλογα με την παρακολούθηση ή μη συναφούς επιμορφωτικού προγράμματος. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρείται ότι οι εκπαιδευτικοί που δεν έχουν παρακολουθήσει επιμορφωτικό πρόγραμμα σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή, ανέφεραν σε υψηλότερο βαθμό ότι οι μαθητές/τριες συζητάνε μεταξύ τους για θέματα σεξουαλικής υγείας και εκφράζουν απορίες στους εκπαιδευτικούς για σεξουαλικά/αναπαραγωγικά θέματα, σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς που έχουν παρακολουθήσει.

Πίνακας 18: Αποτελέσματα t-test για τη διερεύνηση διαφοροποιήσεων στις απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη συμπεριφορά των μαθητών ανάλογα με την παρακολούθηση ή μη συναφούς επιμορφωτικού προγράμματος

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Συμπεριφορές μαθητών/τριών	Παρακολούθηση επιμορφωτικού προγράμματος σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή				t (156)	p
	Όχι		Ναι			
	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.		
Γράφουν/ανταλλάσσουν ερωτικά μηνύματα (ραβασάκια)	2,84	1,21	2,70	1,28	0,72	0,471
Προσπαθούν να αγγίξουν άλλους σε απόκρυφα σημεία του σώματος	3,61	1,08	3,33	1,18	1,53	0,129
Συζητούν μεταξύ τους θέματα σεξουαλικής υγείας (π.χ. περίοδος, AIDS, κύηση)	2,79	1,03	2,42	1,05	2,21	0,028
Εκφράζουν στους εκπαιδευτικούς απορίες για σεξουαλικά/αναπαραγωγικά θέματα	3,55	0,99	3,10	1,03	2,74	0,007
Εκφράζουν ανησυχίες για τη σχέση τους με το άλλο φύλο	3,08	1,21	2,73	1,20	1,80	0,074
Χρησιμοποιούν άσχημη γλώσσα για να αναφερθούν στα γεννητικά όργανα ή στη σεξουαλική πράξη	1,98	1,16	1,94	1,25	0,19	0,850
Εκφράζουν ανησυχίες για τις αλλαγές στο σώμα τους που έχουν σχέση με το φύλο τους	3,16	1,11	2,99	1,21	0,91	0,362
Κάνουν προσβλητικά σχόλια για τη σεξουαλική προδιάθεση κάποιου	2,48	1,19	2,49	1,26	-0,05	0,961
Φέρνουν στο σχολείο άσεμνες φωτογραφίες/περιοδικά ή παρακολουθούν ηλεκτρονικά άσεμνο υλικό	3,40	1,21	3,14	1,33	1,29	0,199

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Επίσης, διερευνήθηκε εάν υπάρχει διαφοροποίηση στις απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη συμπεριφορά των μαθητών ανάλογα με την ύπαρξη ανάγκης για επιπλέον εκπαίδευση σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή. Από τα αποτελέσματα αυτά, δεν εντοπίζεται κανένα στατιστικά σημαντικό αποτέλεσμα σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% ($p > 0,05$). Επομένως, οι εκπαιδευτικοί που δήλωσαν ότι έχουν ανάγκη για επιπλέον εκπαίδευση σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή, αξιολογούν με ανάλογο τρόπο τις συμπεριφορές των εφήβων, με τους εκπαιδευτικούς που ανέφεραν ότι δεν αισθάνονται την εν λόγω ανάγκη (Πίνακας 19).

Πίνακας 19: Αποτελέσματα t-test για τη διερεύνηση διαφοροποιήσεων στις απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη συμπεριφορά των μαθητών ανάλογα με την ανάγκη για επιπλέον εκπαίδευση σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή

Συμπεριφορές μαθητών/τριών	Ανάγκη για επιπλέον εκπαίδευση σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή				t (156)	p
	Όχι		Ναι			
	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.		
Γράφουν/ανταλλάσσουν ερωτικά μηνύματα (ραβασάκια)	2,97	1,28	2,67	1,22	1,21	0,226
Προσπαθούν να αγγίξουν άλλους σε απόκρυφα σημεία του σώματος	3,59	1,01	3,44	1,14	0,70	0,484
Συζητούν μεταξύ τους θέματα σεξουαλικής υγείας (π.χ. περίοδος, AIDS, κύηση)	2,94	1,04	2,59	1,05	1,68	0,095
Εκφράζουν στους εκπαιδευτικούς απορίες για σεξουαλικά/αναπαραγωγικά θέματα	3,36	0,99	3,20	1,16	0,09	0,926
Εκφράζουν ανησυχίες για τη σχέση τους με το άλλο φύλο	3,20	1,16	2,85	1,17	1,49	0,138

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Χρησιμοποιούν άσχημη γλώσσα για να αναφερθούν στα γεννητικά όργανα ή στη σεξουαλική πράξη	1,78	1,07	2,04	1,24	-1,09	0,276
Εκφράζουν ανησυχίες για τις αλλαγές στο σώμα τους που έχουν σχέση με το φύλο τους	3,31	1,00	2,97	1,16	1,54	0,126
Κάνουν προσβλητικά σχόλια για τη σεξουαλική προδιάθεση κάποιου	2,44	1,16	2,50	1,18	-0,26	0,796
Φέρνουν στο σχολείο άσεμνες φωτογραφίες/περιοδικά ή παρακολουθούν ηλεκτρονικά άσεμνο υλικό	3,31	1,09	3,30	1,30	0,06	0,955

Κεφάλαιο 9^ο: Ανάλυση των Αποτελεσμάτων της Έρευνας

9.1. Αντιπροσώπευση, Δυσκολίες και Περιορισμοί της Έρευνας

Στην παρούσα μελέτη, συλλέχθηκε ένα ερευνητικό δείγμα το οποίο δεν είναι απόλυτα αντιπροσωπευτικό εάν λάβουμε υπόψιν μας ότι η πλειοψηφία του προέρχεται από διαφορετικά δημόσια σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της περιφέρειας Αττικής. Υπήρξαν προβλήματα που η ερευνήτρια έπρεπε να αντιμετωπίσει, όπως την εργασία από απόσταση (διαδικτυακά), τον περιορισμένο διαθέσιμο χρόνο από μέρους της, τους μειωμένους πόρους χρηματοδότησης καθώς καλύφθηκε το κόστος της έρευνας εξ' ολοκλήρου από την ίδια. Αυτό λοιπόν, αποτελεί ένα από τα αδύναμα σημεία της έρευνας, διότι υπολείπονται στοιχεία από ημιαστικές και αγροτικές περιοχές που δύναται να επηρέαζαν τα αποτελέσματα και να προσέδιδαν μεγαλύτερη αξιοπιστία στη μελέτη αυτή. Παρ' όλα αυτά όμως, δεν μπορούμε να μην αναγνωρίσουμε το γεγονός ότι η περιφέρεια της Αττικής, ως αστική, φιλοξενεί πολύ μεγάλο μέρος του πληθυσμού της χώρας. Έτσι, οι εκπαιδευτικοί που απάντησαν και πλειοψηφικά ανήκαν στην περιφέρεια αυτή είναι πολύ πιθανό να εκπροσωπούν και τον τρόπο σκέψης αλλά και τις αντιλήψεις των μέσων Ελλήνων εκπαιδευτικών. Ακόμη, η παρατήρηση ότι περίπου τα 2/3 των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών στην έρευνα αντιστοιχούν στο γυναικείο φύλο ίσως θα μπορούσε να αντικατοπτρίζει την επικράτηση της γυναίκας στο ελληνικό σχολείο. Στο ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε για την έρευνα δεν πραγματοποιήθηκαν ειδικά τεστ για την εξακρίβωση της αξιοπιστίας του, όμως η πιλοτική του εφαρμογή σε εκπαιδευτικούς βοήθησε αρκετά ώστε να γίνει πιο κατανοητό. Επίσης, η διατήρηση της ανωνυμίας και η επάρκεια του χρόνου για τη συμπλήρωσή του θεωρείται ότι διευκόλυνε την αξιοπιστία και εγκυρότητα των απαντήσεων. Όπως έχει ήδη προαναφερθεί στο Κεφάλαιο 7.5, προκειμένου να διευκολυνθεί η στατιστική ανάλυση και η εξαγωγή αποτελεσμάτων, όσον αφορά τα κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία και συγκεκριμένα την ηλικία, την προϋπηρεσία και τον αριθμό παιδιών, που ήταν και οι ανοιχτές ερωτήσεις που περιλάμβανε το

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

ερωτηματολόγιο, διαμορφώθηκαν κατηγορίες για τις απαντήσεις που δόθηκαν. Συνεχίζοντας, θα πρέπει να αναφερθεί ότι δεν υπάρχουν ηθικοί ή/και δεοντολογικοί προβληματισμοί στη συγκεκριμένη έρευνα, καθ' ότι το ερωτηματολόγιο που κλήθηκαν να συμπληρώσουν οι εκπαιδευτικοί είναι αυστηρά ανώνυμο και δεν δύναται να προκύψει σύνδεσή του με κάποιο συγκεκριμένο πρόσωπο. Βέβαια, ένας προβληματισμός που υπάρχει σε όλες τις έρευνες που διασφαλίζουν την ανωνυμία των συμμετεχόντων και διεξάγονται μέσω διαδικτύου, είναι αν όλοι οι συμμετέχοντες πληρούν τα κριτήρια που τους επιτρέπουν τη συμμετοχή σε αυτή. Για να διασφαλιστεί όσο είναι δυνατόν αυτή η παράμετρος, επιλέχθηκε από την ερευνήτρια η αποστολή των ερωτηματολογίων σε συγκεκριμένο πληθυσμό που γνωρίζει ότι πληροί αυτά τα κριτήρια. Τέλος, όπως και σε όλες τις έρευνες έτσι και σ' αυτήν, δεν γίνεται να αποκλείσουμε το σφάλμα της προκατειλημμένης απάντησης. Δηλαδή, ότι κάποιοι συμμετέχοντες δύναται να έχουν απαντήσει στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου με τρόπο που να παρουσιάζει τον εαυτό τους και τις αντιλήψεις τους σε ευνοϊκότερη θέση από αυτήν που στην πραγματικότητα βρίσκονται ή μπορεί να μην κατάλαβαν τι ερωτήθηκαν ή μπορεί να απάντησαν χωρίς να γνωρίζουν την απάντηση απλά και μόνο για να μην δείξουν την άγνοιά τους.

Σε κάθε περίπτωση, η εγκυρότητα και η αξιοπιστία των αποτελεσμάτων αυτής της έρευνας φαίνεται να τροφοδοτείται από τα ευρήματα παρόμοιων μελετών που έχουν διεξαχθεί στην Ελλάδα και αναφέρονται εντός της παρούσης, κυρίως στο Θεωρητικό Μέρος, αφού δεν εμφανίζουν σημαντικές διαφορές. Σε αυτή τη μελέτη, κατεγράφησαν, όσο το δυνατόν με περισσότερη ακρίβεια, οι γνώσεις και οι απόψεις των εκπαιδευτικών για τη Σεξουαλική Αγωγή ως εκπαιδευτική παρέμβαση. Επόμενες έρευνες, θα μπορούσαν να συμπληρώσουν την ήδη υπάρχουσα γνώση και να ολοκληρώσουν τα στοιχεία για την αναγκαιότητα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών ώστε να παρέχεται έγκαιρη και σωστή πληροφόρηση στα παιδιά.

9.2. Η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση ως Πεδίο Εφαρμογής της Σεξουαλικής Αγωγής

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας, αναδεικνύουν ότι οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ως καταλληλότερη βαθμίδα εισαγωγής και εκπαίδευσης της Σεξουαλικής Αγωγής πρώτα το Γυμνάσιο και στη συνέχεια και πολύ κοντά με την πρώτη άποψη, έρχεται το Δημοτικό. Αυτό σημαίνει, ότι τόσο στη δευτεροβάθμια όσο και στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση το μάθημα της Σεξουαλικής Αγωγής είναι ευπρόσδεκτο σε μεγάλο ποσοστό από τους εκπαιδευτικούς και το εντάσσουν ως σχολική εκπαιδευτική παρέμβαση. Η θετική στάση των εκπαιδευτικών αποτελεί πολύ σημαντικό παράγοντα επιτυχίας για την εισαγωγή και εκπαίδευση της Σεξουαλικής Αγωγής.

Πλήθος εκπαιδευτικών επίσης, φαίνεται στην έρευνα αυτή να αναγνωρίζει ότι οι νέοι πληροφορούνται για θέματα σεξουαλικότητας κυρίως από τα δημοφιλή τηλεοπτικά προγράμματα και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, δεν έχουν ακριβή αντίληψη σχετικά με ότι αφορά το σώμα τους και το αναπαραγωγικό τους σύστημα, δεν ενημερώνονται επαρκώς για τέτοια ζητήματα από τους γονείς τους, δεν έχουν πρόσβαση σε κατάλληλο συναφές εκπαιδευτικό υλικό και το κυριότερο, θα ενδιαφέρονταν να παρακολουθήσουν στο σχολείο θέματα Σεξουαλικής Αγωγής. Επίσης, πολύ υψηλό ποσοστό των εκπαιδευτικών θεωρεί ορθώς ότι, τα ποσοστά των μολύνσεων από σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα αλλά και αυτά των ανεπιθύμητων εφηβικών κυήσεων δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερη μείωση στις μέρες μας. Απόρροια όλων αυτών είναι μεγάλο ποσοστό των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στη μελέτη, να θεωρούν ότι η Σεξουαλική Αγωγή είναι σημαντικό να διδάσκεται στο σχολείο και θα έχει θετικά αποτελέσματα στην σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των μαθητών, στην αυτοεκτίμηση, στην αλληλοκατανόηση των φύλων, στην αποδοχή, στο σεβασμό και δύναται να οδηγήσει σε υπεύθυνες σεξουαλικές συμπεριφορές στο μέλλον. Έτσι, φάνηκε να έκανε την προσπάθειά του ώστε να συμπεριλάβει τη Σεξουαλική Αγωγή στο διδακτικό του έργο, καθ' ότι δεν ήταν λίγες οι απορίες αλλά και οι συμπεριφορές των μαθητών σχετικά με την σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία. Άρα συμπεραίνουμε, πως στην πλειοψηφία τους οι εκπαιδευτικοί έχουν θέσει μέσα στην τάξη τους ζητήματα σεξουαλικότητας. Παρ' ότι λοιπόν, καταλαβαίνουμε ότι η Σεξουαλική Αγωγή στο σχολείο σήμερα αποτελεί μέρος του "κρυφού προγράμματος" εντούτοις, δεν μπορούμε να

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

αποκρύψουμε ότι το γεγονός αυτό είναι ίσως το πιο σημαντικό επιχείρημα υπέρ της ένταξης των προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής στο σχολικό περιβάλλον.

Επομένως, σύμφωνα με τα προαναφερθέντα, καταδεικνύεται η ετοιμότητα και η ωριμότητα του ελληνικού σχολείου να υποδεχθεί και να εντάξει στους κόλπους του τα προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής, με τη συγκατάθεση βέβαια και του Υπουργείου Παιδείας.

9.3. Η Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών

Σαφές έχει γίνει, ήδη από το Κεφάλαιο 4.2 της παρούσας μελέτης, ότι πολύ σημαντικό ρόλο για την επιτυχία των προγραμμάτων Σεξουαλικής Αγωγής διαδραματίζουν οι γνώσεις και οι ικανότητες των εκπαιδευτικών που αναλαμβάνουν τη διδασκαλία της. Ερωτώμενοι οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην έρευνα σε ποιο βαθμό θεωρούν πως θα μπορούσαν να συμβουλέψουν τους μαθητές τους σε θέματα ανατομίας αναπαραγωγικού συστήματος, σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων και αντισύλληψης, ένα μικρό ποσοστό μόνο απάντησε απόλυτα. Παρ' όλα αυτά, μεγάλο ποσοστό των εκπαιδευτικών στην ερώτηση εάν έχουν παρακολουθήσει οποιοδήποτε επιμορφωτικό πρόγραμμα σχετικά με τη Σεξουαλική Αγωγή απάντησε όχι. Βέβαια, αξίζει να σημειωθεί ότι και η ηλικία αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα στην επιμόρφωση, καθώς στη διερεύνηση της σχέσης της ηλικίας των εκπαιδευτικών με τις γνώσεις για τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, αποφάνθηκε πως όσο μεγαλύτεροι ηλικιακά είναι οι εκπαιδευτικοί τόσο λιγότερο ανευρίσκονται πληροφορημένοι για τη σεξουαλική συμπεριφορά των σύγχρονων ανθρώπων και παράλληλα, τόσο λιγότερο είναι καταρτισμένοι στη χρήση νέων διδακτικών προσεγγίσεων. Διερευνώντας όμως, τη συσχέτιση της παρακολούθησης επιμορφωτικού σεμιναρίου για τη Σεξουαλική Αγωγή με τις γνώσεις των εκπαιδευτικών, φυσικά φάνηκε πως το υψηλότερο επίπεδο γνώσεων είχαν αυτοί οι οποίοι έχουν παρακολουθήσει κάποιο συναφές. Αντιθέτως, όσοι εκπαιδευτικοί δεν έχουν παρακολουθήσει κάποιο επιμορφωτικό πρόγραμμα Σεξουαλικής Αγωγής, ανέφεραν σε υψηλότερο βαθμό ότι οι μαθητές συζητάνε μεταξύ τους για θέματα σεξουαλικής υγείας. Όπως φαίνεται αναμενόμενο λοιπόν,

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

πλήθος εκπαιδευτικών έχει αισθανθεί ότι χρειάζεται επιπλέον εκπαίδευση, μέσω της παρακολούθησης επιμορφωτικών προγραμμάτων, ώστε να αντιμετωπίσει απορίες και συμπεριφορές σεξουαλικού περιεχομένου των μαθητών. Γι' αυτό και συμφωνούν, ότι θα πρέπει να ενταχθούν στην επιμόρφωσή τους προγράμματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής. Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για την αναγκαιότητα επιμόρφωσής τους προκύπτουν από τις διάφορες καταστάσεις που βιώνουν στο εργασιακό τους περιβάλλον, δηλαδή στο σχολείο. Συνεπώς, γίνεται κατανοητό, ότι εφόσον καλούνται να αντιμετωπίσουν ζητήματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής φύσης και ήδη προκύπτουν συζητήσεις τέτοιου περιεχομένου στην τάξη όπως προαναφέραμε, οποιαδήποτε προσπάθεια επιμόρφωσης δοθεί από το Υπουργείο Παιδείας θα βρει άμεση ανταπόκριση και ενδιαφέρον από τους εκπαιδευτικούς.

Όσον αφορά τα χαρακτηριστικά και τα προσόντα των εκπαιδευτικών-διδασκόντων της Σεξουαλικής Αγωγής, οι εκπαιδευτικοί φαίνεται στην παρούσα έρευνα να θεωρούν σημαντικές τις γνώσεις σε θέματα ιατρικής και βιολογίας, τις γνώσεις για την ψυχοσεξουαλική ανάπτυξη των παιδιών, για θέματα που αφορούν τη σεξουαλική συμπεριφορά των σύγχρονων ανθρώπων, για τον χειρισμό νέων τεχνολογιών, για νέες διδακτικές προσεγγίσεις και σε πάρα πολύ μεγάλο ποσοστό θεωρούν σημαντική την προσωπικότητα του εκπαιδευτικού, δηλαδή την προσωπική του άνεση να συζητά τέτοια θέματα και να διακατέχεται από κοινωνικές δεξιότητες όπως η εμπιστοσύνη, το ήθος, η αμεροληψία κ.α. Άλλωστε, έχουμε προαναφέρει ότι μόνο οι γνώσεις δεν καθιστούν ικανούς και αποτελεσματικούς τους εκπαιδευτικούς στη διδασκαλία της Σεξουαλικής Αγωγής, αλλά χρειάζονται και προσωπικές και κοινωνικές δεξιότητες για να ολοκληρωθεί η καταλληλότητα του εκπαιδευτικού. Όλα αυτά φυσικά, είναι δυνατόν να γνωστοποιηθούν και να καλλιεργηθούν μέσω της συμμετοχής σε επιμορφωτικά προγράμματα και επειδή οι εκπαιδευτικοί τα γνωρίζουν όλα αυτά, συμφωνούν πλειοψηφικά στην παρούσα μελέτη ότι για να συμπεριλάβουν τη Σεξουαλική Αγωγή στο διδακτικό τους έργο θα επιθυμούσαν επιμορφωτικά σεμινάρια, κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό, πρόγραμμα σπουδών και τη στήριξη της διεύθυνσης, των συναδέλφων και των γονέων/κηδεμόνων. Εδώ χρήσιμο είναι συνεπώς να αναφέρουμε, ότι νέες έρευνες θα μπορούσαν να διεξαχθούν με ερωτήσεις κατάλληλες ώστε να εξυπηρετήσουν το σκοπό

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

διερεύνησης του είδους της θεματολογίας που, σύμφωνα με τις απόψεις των εκπαιδευτικών, θα έπρεπε να καλύπτει η επιμόρφωσή τους.

Με λίγα λόγια, οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην έρευνα αυτή φαίνεται να προτείνουν ένα συνδυασμό επαρκούς επιμόρφωσης, ενημερωμένων σχολικών εγχειριδίων και διαμορφωμένου προγράμματος σπουδών με κατάλληλη διδακτέα ύλη προκειμένου να ανταπεξέλθουν στη διδασκαλία της Σεξουαλικής Αγωγής. Εάν αυτά τα λάβει υπόψιν του το Υπουργείο Παιδείας, θα βοηθηθεί στην ανάπτυξη επιμορφωτικών προγραμμάτων γι' αυτούς.

9.4. Ζητήματα Διδασκαλίας της Σεξουαλικής Αγωγής

Λαμβάνοντας υπόψιν πάντα τα πορίσματα της παρούσας έρευνας, γίνεται εμφανές ότι οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν πως το μάθημα της Σεξουαλικής Αγωγής θα πρέπει να εντάσσεται στο αναλυτικό πρόγραμμα άλλων μαθημάτων. Με πολύ μικρές διαφορές βέβαια, φαίνεται να υποστηρίζουν πως θα πρέπει να διδάσκεται σαν κεφάλαιο ενός νέου μαθήματος, της Αγωγής Υγείας και ακολουθεί η άποψη πως θα πρέπει να αποτελεί ένα μοναδικό, ξεχωριστό μάθημα. Πλειοψηφικά, διαφώνησαν στη διδασκαλία της Σεξουαλικής Αγωγής μέσα από άλλα μαθήματα και όποτε το φέρει η περίπτωση. Μέσω λοιπόν, των απαντήσεων των εκπαιδευτικών αντιλαμβανόμαστε ότι το μάθημα της Σεξουαλικής Αγωγής θα κεντρίσει το ενδιαφέρον και θα γίνει εύκολα αποδεκτό από τους εκπαιδευτικούς με όποιον τρόπο κι αν προκύψει η ένταξή του στο πρόγραμμα σπουδών, εκτός από το να διδάσκεται όπως σήμερα, μέσα από άλλα μαθήματα που δεν είναι συγκεκριμένα και με κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό, όποτε το φέρει η περίπτωση. Ακόμη, δεν μπορούμε να κρύψουμε ότι το ερώτημα σχετικά με το πως θα πρέπει να διδάσκεται η Σεξουαλική Αγωγή, χρήζει περαιτέρω διερεύνησης με νέες έρευνες και μεγαλύτερο στατιστικό δείγμα, ώστε να αποφανθεί πως προτιμά η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών να πραγματοποιείται.

Αξίζει να αναφέρουμε ότι, παρά τη θετική στάση και διάθεση των εκπαιδευτικών στη διδασκαλία της Σεξουαλικής Αγωγής, οι ίδιοι όταν ερωτήθηκαν για το αν η υλοποίησή της συναντά εμπόδια στα σχολεία δήλωσαν πως αρκετά προβλήματα προκύπτουν πρώτον από τα προγράμματα σπουδών, δεύτερον από τις εκάστοτε

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

θρησκευτικές πεποιθήσεις και τρίτον από τους γονείς/κηδεμόνες. Δεν υπάρχει διαφωνία στο γεγονός ότι, οι γονείς παίζουν το σημαντικότερο ρόλο στη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση των παιδιών τους καθώς οι σχέσεις τους είναι πιο στενές. Παρ' όλα αυτά όμως, δεν είναι λίγες οι φορές που οι γονείς έρχονται σε δύσκολη θέση, αισθάνονται αμηχανία και παρουσιάζουν ελλείματα στις γνώσεις τους σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική θεματολογία και αυτό τους καθιστά ανεπαρκείς στη σωστή πληροφόρηση των παιδιών τους. Είναι αξιόλογο ότι, σε πολύ μεγάλο ποσοστό οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι δεν αντιμετωπίζονται καθόλου φραγμοί στη διδασκαλία της Σεξουαλικής Αγωγής από τους μαθητές. Αυτό και μόνο είναι πολύ σημαντικό στοιχείο που θα έπρεπε να αναλογιστεί το Υπουργείο Παιδείας και να εντάξει τη Σεξουαλική Αγωγή στο πρόγραμμα σπουδών, καθ' ότι μας δείχνει την αποδοχή και την ανάγκη των παιδιών για το θέμα αυτό. Σε κάθε περίπτωση, αυτό που θα παρέκαμπε τα εμπόδια της υλοποίησής της, είναι η εφαρμογή προγραμμάτων ενημέρωσης προς τους γονείς/κηδεμόνες για τα οφέλη της ένταξης ενός τέτοιου μαθήματος και παράλληλα η ανάπτυξη στρατηγικών επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων/κηδεμόνων.

Τέλος, σύμφωνα με τις απόψεις των εκπαιδευτικών τις οποίες εξέφρασαν στην μελέτη αυτή, η Σεξουαλική Αγωγή θεωρούν σε λίαν μεγάλο ποσοστό ότι θα πρέπει να διδάσκεται από εκπαιδευτικούς καταρτισμένους σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, μέσω της παρακολούθησης κατάλληλων επιμορφωτικών σεμιναρίων. Σε πολύ κοντινό ποσοστό με την πρώτη αυτή άποψη των εκπαιδευτικών, έρχεται και ακολουθεί η γνώμη τους ότι θα έπρεπε να διδάσκεται το μάθημα αυτό από εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων του τομέα υγείας, δηλαδή ιατρούς, νοσηλευτές/μαίες κ.λπ. Ακολούθως, με λίγο μικρότερο ποσοστό θεωρούν ότι η διδασκαλία του μαθήματος θα πρέπει να ανατίθεται σε επαγγελματίες υγείας. Επιπλέον, διερευνώντας το επίπεδο γνώσεων των εκπαιδευτικών για τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία ανάλογα με την ειδικότητά τους, διαφαίνεται ξεκάθαρα ότι οι εκπαιδευτικοί του τομέα υγείας διαθέτουν υψηλότερο επίπεδο γνώσεων στο εν λόγω θέμα. Αυτά τα ευρήματα έρχονται σε συνάφεια με το Κεφάλαιο 9.3, όπου η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών αναγνωρίζει και συμφωνεί στην αναγκαιότητα οργάνωσης και διεξαγωγής επιμορφωτικών προγραμμάτων προς τους ίδιους, ώστε

να καταστούν ικανοί και αποτελεσματικοί στη διδασκαλία της Σεξουαλικής Αγωγής.

9.5. Το Μέλλον της Σεξουαλικής Αγωγής στο Ελληνικό Σχολείο

Όπως συμπεραίνουμε από την παρούσα εργασία και μελέτη, η Σεξουαλική Αγωγή στο σχολικό περιβάλλον είναι ένα ζήτημα που χρήζει σοβαρής αντιμετώπισης τόσο από τους κύριους συντελεστές της εκπαίδευσης, δηλαδή τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς και τους μαθητές, όσο και από τους διοικητικούς φορείς, δηλαδή το Υπουργείο Παιδείας, τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης και τους πολιτικούς που ασχολούνται με την εκπαιδευτική πολιτική. Σήμερα, αυτό το μάθημα είναι εκδιωγμένο από το πρόγραμμα σπουδών και επαφίεται η διδασκαλία του στον εκάστοτε εκπαιδευτικό που σέβεται τα οφέλη της και επιθυμεί με δική του πρωτοβουλία να το αναπτύξει στη σχολική τάξη. Κρίνεται όμως, αναγκαίο, βάσει των ευρημάτων της παρούσας έρευνας αλλά και άλλων ερευνών που έχουν διεξαχθεί κατά το παρελθόν, η Σεξουαλική Αγωγή να τεθεί ως υποχρεωτική εκπαιδευτική παρέμβαση, να ενταχθεί στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών και να εξασφαλισθεί επάρκεια διδακτικών ωρών για τη διδασκαλία της.

Δεν δύναται να μας αφήσει ασυγκίνητους η διαπίστωση ότι, το μεγαλύτερο εμπόδιο που θεωρούν οι εκπαιδευτικοί ότι αντιμετωπίζουν στην υλοποίηση του μαθήματος της Σεξουαλικής Αγωγής είναι το πρόγραμμα σπουδών. Χρειάζεται να παραδειγματιστούμε από τις εκπαιδευτικές πολιτικές που εφαρμόζονται σε χώρες της Ευρώπης και αποφέρουν πολλαπλά οφέλη στους νέους ανθρώπους και να εφαρμόσουμε κι εμείς αντίστοιχες εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις προς όφελος των δικών μας παιδιών.

Το Υπουργείο Παιδείας είναι αυτό που έχει την πλήρη ευθύνη για την αναζήτηση πληροφοριών από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου εφαρμόζονται με επιτυχία προγράμματα Σεξουαλικής Αγωγής αλλά και για την δημιουργία, τη μεθόδευση και την ανάπτυξη παρόμοιων προγραμμάτων στη χώρα μας. Οι εκπαιδευτικοί από τη μεριά τους, το μόνο που μπορούν να κάνουν είναι να παρέχουν ικανοποιητική και

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

κατάλληλη ενημέρωση στους γονείς των μαθητών και να τους ευαισθητοποιήσουν, ώστε να στελεχώνονται οι απόψεις που θα εκφράσουν αυτοί σε μελλοντικές έρευνες από εμπειριστατωμένη και έγκυρη πληροφόρηση, απαλλαγμένη από κοινωνικούς, ηθικούς και θρησκευτικούς προβληματισμούς που αποτελούν σήμερα φραγμούς. Με τη διεξαγωγή επομένως, μελλοντικών ερευνών με θεματολογία συναφή με τη διδασκαλία της Σεξουαλικής Αγωγής στο σχολείο, δηλαδή τις απόψεις των εκπαιδευτικών, των μαθητών, των γονέων, τα ζητήματα μεθόδων διδασκαλίας, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και την δημιουργία κατάλληλων σχολικών εγχειριδίων, θα εμπλουτιστούν οι γνώσεις μας και θα αποφανθεί η αναγκαιότητα οργάνωσης επιμορφωτικών προγραμμάτων για τους εκπαιδευτικούς και η αναγκαιότητα ένταξης της Σεξουαλικής Αγωγής στην εκπαιδευτική διαδικασία. Έτσι, μέσω των μελλοντικών αυτών ευρημάτων και παρουσιάζοντας μια ευαισθησία οι πολιτικοί φορείς στις απόψεις της κοινωνίας, θα αναγκαστούν να οδηγηθούν στην επαναξιολόγηση των προγραμμάτων σπουδών και να επιτευχθεί επιτέλους, η ένταξη της Σεξουαλικής Αγωγής στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Κεφάλαιο 10^ο: Αναμενόμενες Συνέπειες της Έρευνας και Συμπεράσματα

Αναφερόμενοι στις αναμενόμενες συνέπειες της παρούσας μελέτης, αυτή πιθανολογούνταν να αναδείξει ελλείματα στις γνώσεις των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας. Απόρροια αυτού, ήταν να φανερώσει και την αναγκαιότητα διοργάνωσης επιμορφωτικών προγραμμάτων αντίστοιχης θεματολογίας για τους εκπαιδευτικούς, ώστε να παρέχεται σωστή και έγκυρη ενημέρωση σε θέματα αγωγής υγείας των εφήβων απ' αυτούς. Επιπρόσθετα, ήταν πολύ πιθανόν να αναδειχθεί η αναγκαιότητα υλοποίησης τέτοιων προγραμμάτων, τόσο για τους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης όσο και για τους έφηβους μαθητές, από καταρτισμένους εκπαιδευτικούς ή/και επαγγελματίες υγείας και πιο συγκεκριμένα από ιατρούς και νοσηλευτές/μαίες, καθ' ότι οι δράσεις τους κινούνται κατ' εξοχήν στα πλαίσια της πρόληψης και της αγωγής υγείας και αποτελούν τον κύριο ρόλο τους στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας. Τέλος, τα συμπεράσματα της παρούσας μελέτης αποσκοπούσαν εξ' αρχής στο να συγκριθούν ή/και να συμπληρώσουν τα αποτελέσματα άλλων αντίστοιχων μελετών και να προκύψουν έτσι, νέες μελέτες ή ακόμη και συμπεράσματα που θα οδηγούσαν ενδεχομένως σε αναθεώρηση και αναβάθμιση των προγραμμάτων σπουδών των ελληνικών σχολείων αλλά και της χρησιμότητας και του σπουδαίου ρόλου των επαγγελματιών υγείας στη διαχείριση και υλοποίηση των προγραμμάτων αγωγής υγείας.

Ας δούμε λοιπόν, εάν συμφωνούν αυτά που αναμέναμε με αυτά που τελικά αποκάλυψε η έρευνα. Όσον αφορά τις γνώσεις των εκπαιδευτικών για τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία αναδείχθηκαν ελλείματα στις γνώσεις τους, ικανά να δημιουργήσουν προβλήματα στην εγκυρότητα της πληροφόρησης που παρέχουν στους μαθητές. Επίσης, δεν είναι αμελητέο το ποσοστό των εκπαιδευτικών που θεωρούν ότι δεν είναι σε θέση να συμβουλέψουν επαρκώς τους μαθητές τους σε θέματα ανατομίας αναπαραγωγικού συστήματος, σεξουαλικώς μεταδιδόμενων νοσημάτων και αντισύλληψης.

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Σχετικά με την αποδοτικότητα των μέχρι σήμερα υλοποιημένων προγραμμάτων αγωγής υγείας, πλειοψηφικά οι εκπαιδευτικοί συμφωνούν ότι οι μαθητές πληροφορούνται κυρίως για θέματα σεξουαλικότητας από τα δημοφιλή τηλεοπτικά προγράμματα και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ενώ δεν ενημερώνονται κατάλληλα από τους γονείς τους ούτε έχουν πρόσβαση σε κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό για τη σεξουαλική υγεία. Τεράστιο είναι το ποσοστό των εκπαιδευτικών που θεωρούν ότι, η Σεξουαλική Αγωγή δεν πραγματοποιείται σε ικανοποιητικό επίπεδο στο σχολικό περιβάλλον και γι' αυτό τα ποσοστά των μολύνσεων από σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα αλλά και αυτά των ανεπιθύμητων εφηβικών κήσεων δεν παρουσιάζουν μείωση. Δυστυχώς όμως, το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών δεν φαίνεται να έχει φροντίσει για την επιμόρφωσή του αφού δεν έχει παρακολουθήσει οποιοδήποτε σεμινάριο για την Σεξουαλική Αγωγή.

Συνεχίζοντας, οι εκπαιδευτικοί, καλούμενοι όπως αναφέρουν να αντιμετωπίσουν προβληματισμούς και συμπεριφορές σεξουαλικού περιεχομένου των μαθητών τους κι έτσι αναγκασμένοι να συμπεριλάβουν τη Σεξουαλική Αγωγή στο διδακτικό τους έργο, αναγνωρίζουν στην πλειοψηφία τους την αναγκαιότητα οργάνωσης επιμορφωτικών προγραμμάτων με σκοπό τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητάς τους στα εκπαιδευτικά τους καθήκοντα. Άλλωστε, σχεδόν όλοι οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί συναινούν στη σημαντικότητα της Σεξουαλικής Αγωγής ως εκπαιδευτικής παρέμβασης και αποδέχονται τα οφέλη που δύναται να προκύψουν από αυτή την διαδικασία. Με πρώτη προτεινόμενη βαθμίδα εκπαίδευσης το Γυμνάσιο, αλλά και χωρίς να αποκλείουν καμία άλλη, εκφράζουν την επιθυμία τους για την εισαγωγή και διδασκαλία της. Μάλιστα, εκδηλώνουν και τις απόψεις τους για τον τρόπο με τον οποίο πιστεύουν ότι θα πρέπει να εισαχθεί και να διδαχθεί η Σεξουαλική Αγωγή στο σχολείο, με επικρατέστερη την άποψη ότι θα πρέπει να ενταχθεί στο αναλυτικό πρόγραμμα άλλων μαθημάτων και να διδάσκεται από εκπαιδευτικούς καταρτισμένους σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας διαμέσου της παρακολούθησης επιμορφωτικών σεμιναρίων. Αναφορικά με αυτά που θεωρούν ότι θα τους καθιστούσαν ικανούς για τη διδασκαλία της Σεξουαλικής Αγωγής, οι απαντήσεις τους, κατά αύξουσα σειρά, περιλαμβάναν το κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό, τα επιμορφωτικά σεμινάρια, το πρόγραμμα σπουδών και τη στήριξη της διεύθυνσης, των συναδέλφων και των γονέων. Τέλος, ως εμπόδια για

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

την υλοποίηση της Σεξουαλικής Αγωγής στο σχολείο, ανέφεραν πρώτον τα προγράμματα σπουδών, δεύτερον τις εκάστοτε θρησκευτικές πεποιθήσεις, τρίτον τους γονείς/κηδεμόνες, τέταρτον τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς και πέμπτο τους διευθυντές.

Συμπερασματικά, τα πορίσματα της παρούσας έρευνας ενισχύουν τη σημαντικότητα της ύπαρξης της Σεξουαλικής Αγωγής στο εκπαιδευτικό έργο. Ωστόσο, οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί που υποστηρίζουν αυτή την άποψη, παράλληλα αναγνωρίζουν ότι αποτελούν την πρώτη γραμμή παρέμβασης αφού χρήζουν επιμόρφωσης ώστε να ανταπεξέλθουν επιτυχώς και αποτελεσματικά στη διδασκαλία της. Η συνεργασία με επαγγελματίες υγείας, όπως ιατρούς και μαίες, θα μπορούσε να ωφελήσει τόσο στην διεξαγωγή από αυτούς επιμορφωτικών σεμιναρίων για εκπαιδευτικούς όσο και στη συνδιδασκαλία, δηλαδή εκπαιδευτικός και επαγγελματίας υγείας μαζί, του μαθήματος της Σεξουαλικής Αγωγής. Οι επαγγελματίες υγείας και κυρίως οι μαίες, ήδη δραστηριοποιούνται και οργανώνουν ενημερώσεις στα πλαίσια της πρόληψης και της αγωγής υγείας αφού αυτές αποτελούν και την κύρια θέση τους στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας. Επιπροσθέτως, οι μαίες μπορούν να αποτελέσουν τη διασύνδεση των μαθητών με τους φορείς υγείας, π.χ. κέντρα υγείας, τόσο για την πρόληψη (τεστ Παπανικολάου, εξέταση μαστών) όσο και για την άμεση παρέμβαση σε περιπτώσεις όπου πρόκειται για κάποιο ζήτημα προβλήματος υγείας σχετικού με τη σεξουαλική δραστηριότητα (σεξουαλική επαφή χωρίς προφύλαξη, σπάσιμο του προφυλακτικού, λοίμωξη από σεξουαλικά μεταδιδόμενο νόσημα). Το σημερινό ελληνικό σχολείο διακρίνεται να είναι έτοιμο και ώριμο να υποδεχθεί αυτό το μάθημα, καθ' ότι οι μαθητές εκδηλώνουν το ενδιαφέρον τους μέσω της έκφρασης σεξουαλικών αποριών και συμπεριφορών. Τα οφέλη από την ένταξη της Σεξουαλικής Αγωγής στο σχολείο θα είναι ποικίλα και γι' αυτό θα πρέπει να βελτιωθεί η επικοινωνία εκπαιδευτικών και γονέων, να υπάρξει μέριμνα για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και να επαναπροσδιοριστούν τα προγράμματα σπουδών έτσι ώστε να δώσουν χώρο σε αυτό το μάθημα.

Εν κατακλείδι, με την ολοκλήρωση της διαδικασίας βαθμολόγησης και αξιολόγησης της εργασίας από την αρμόδια τριμελή επιτροπή του Π.Μ.Σ.

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

«Προηγμένη και Τεκμηριωμένη Μαιευτική Φροντίδα», του Τμήματος Μαιευτικής, του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα της παρούσας μελέτης δύναται να δημοσιευθούν σε Ελληνικά ή/και διεθνή περιοδικά ή/και να παρουσιαστούν σε Ελληνικά συνέδρια, με σκοπό τη σύγκριση ή/και τη συμπλήρωση αντίστοιχων ερευνών, αλλά και την ανάδειξη της αναγκαιότητας διοργάνωσης επιμορφωτικών προγραμμάτων και συνεργασίας με επαγγελματίες υγείας για την αποτελεσματικότερη διδασκαλία του ωφέλιμου μαθήματος της Σεξουαλικής Αγωγής στο σχολείο.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

1. Ελληνόγλωσσες Βιβλιογραφικές Αναφορές

Ανδριοπούλου, Θ.Ο., Χατζηανδρέου, Α. & Χρυσανθοπούλου, Θ. (2015). Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση των γονέων σε παιδιά σχολικής ηλικίας. Μελέτη σε γονείς παιδιών ηλικίας 8 ετών. Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης, Ηράκλειο.

Ασημακοπούλου, Α.Χ. (2021). Προαγωγή της υγείας και ψυχοκοινωνική συμπεριφορά υγείας στην παιδική ηλικία. Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Αθήνα.

Βαγιωνάκη, Κ. & Μανιουδάκης, Ε. (2019). Σχεδιασμός προγράμματος για τη σεξουαλική υγεία των νέων. Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο, Κρήτη.

Βάζλα, Τ.Μ. (2019). Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στο σχολείο. Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα.

Βάσου, Π. & Λαβράνος, Γ. (2017). Προαγωγή της αναπαραγωγικής υγείας σε εφήβους. Εφαρμογή του μοντέλου πεποιθήσεων για την υγεία. *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής* 2017, 34, σ. 663-670.

Βιθυνός, Μ., Παπαμαύρου, Ε. & Σπηλιώτης, Κ. (2011). *Επικοινωνία – Διαπροσωπικές Σχέσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Διόφαντος.

Γερούκη, Μ. (2011). *Η Σεξουαλική Αγωγή στο Σχολείο Θεωρία και πράξη – Οι απόψεις των εκπαιδευτικών*. Αθήνα: Εκδόσεις Μαράθια.

Δημητρίου, Χ. (2021). Διερεύνηση της σεξουαλικής συμπεριφοράς και των αναγκών των Ελλήνων εφήβων με στόχο την συν σχεδίαση της μεθόδου σεξουαλικής διαπαιδαγώγησής τους. Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Αιγαίο.

Δρακωνάκη, Μ. & Σιάμου, Ε. (2003). Η αναγκαιότητα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στην εφηβική ηλικία. Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης, Ηράκλειο.

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

ΕΟΔΥ. (2021). *Αγωγή Υγείας*. Ανακτήθηκε 19 Δεκεμβρίου, 2021, από <https://eody.gov.gr/disease/agogi-ygeias/>

Θανοπούλου, Φ. (2020). Οι επιπτώσεις της άμβλωσης στη σωματική και ψυχική υγεία της γυναίκας. Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα.

Κατσούρη, Ε. (2011). Προαγωγή της σεξουαλικής υγείας των εφήβων: παρεμβάσεις στοχευμένες στη μείωση των σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων. Μια συστηματική ανασκόπηση. Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Κύπρος.

Κερίμι, Ν. (2021). Η διερεύνηση της ετοιμότητας των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου των παιδιών σχολικής ηλικίας. Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα.

Κοκκέβη, Α., Ξανθάκη, Μ., Φωτίου, Α. & Καναβού, Ε. (2010). *Οι έφηβοι στην Ελλάδα σε σύγκριση με τους συνομηλίκους τους στις χώρες της έρευνας HBSC*. Σειρά θεματικών τευχών: Έφηβοι, Συμπεριφορές & Υγεία. Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής, Αθήνα.

Κοκκέβη, Α., Φωτίου, Α., Σταύρου, Μ. & Καναβού, Ε. (2010). *Η ψυχοκοινωνική υγεία των εφήβων*. Σειρά θεματικών τευχών: Έφηβοι, Συμπεριφορές & Υγεία. Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής, Αθήνα.

Κουβατσίδου, Δ. (2022). Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση σε Εκπαιδευτικά Προγράμματα. Το περιεχόμενο και ο ρόλος των εκπαιδευτικών. Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Αιγάλεω.

Λαδοπούλου, Α.Μ. (2022). Γνώσεις, Απόψεις και Στάσεις των Εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Τυπικής Εκπαίδευσης για Θέματα Σεξουαλικής Αγωγής. Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Αθήνα.

Λιακόπουλος, Ζ. & Μπάρδα, Σ. (2012). Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση των νέων σήμερα. Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Καβάλας, Διδυμότειχο.

Μελιτζάνη, Α. (2008). Απόψεις και αντιδράσεις των εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε σχέση με τη σεξουαλική αγωγή των μαθητών. *Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών*, σ. 284. doi: [10.12681/eadd/24567](https://doi.org/10.12681/eadd/24567)

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

- Μπαρλαγιάννη, Ε. (2020). Σεξουαλική Αγωγή Ατόμων με Αυτισμό. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Λάρισα.
- Μπαρμπούδη, Ε. (2012). Σεξουαλικότητα και σεξουαλική εκπαίδευση ατόμων με αυτισμό ή/και νοητική καθυστέρηση. Μια πιλοτική έρευνα σε γονείς. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη.
- Μπρουσκέλη, Β. (2017). Σεξουαλική αγωγή ανά τον κόσμο, με έμφαση στις ευρωπαϊκές χώρες, για παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας: μία συστηματική ανασκόπηση. *Έρευνα στην Εκπαίδευση*, 6, σ. 214-227. doi: <https://doi.org/10.12681/hjre.14371>
- Παπαβασιλείου, Μ. (2020). Απόψεις εκπαιδευτικών γυμνασίων του Δήμου Τρικκαίων αναφορικά με το πρόγραμμα Σεξουαλικής Αγωγής στο σχολείο. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Λάρισα.
- Πλουμίδης, Χ. (2022). Η Σεξουαλική Αγωγή ως μάθημα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση- Απόψεις εκπαιδευτικών. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Αλεξανδρούπολη.
- Πολυμερίδου, Μ. (2016). Γνώσεις και στάσεις Εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ως προς τα Προγράμματα Αγωγής Υγείας. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Λάρισα.
- Σιδηροπούλου, Κ. (2018). Γνώσεις και στάσεις των εφήβων απέναντι στα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα (ΣΜΝ) και τη χρήση προφυλακτικού ως μέσου προστασίας από τα ΣΜΝ με βάση τη θεωρία της προσχεδιασμένης συμπεριφοράς. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Κιλκίς.
- Σιέττου, Μ. & Σαρίδη, Μ. (2011). Παράγοντες κινδύνου εφηβικής εγκυμοσύνης. *Το Βήμα του Ασκληπιού*, 10, σ. 38-55.
- Σταματάκη, Ι. (2018). Μελέτη των απόψεων εκπαιδευτικών, σχολείων της Αττικής για τα προγράμματα Αγωγής Υγείας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Κόρινθος.
- Τζιερτζής, Σ. (2022). Η Εκπαιδευτική Πολιτική για τη Σεξουαλική Αγωγή στην Ελλάδα και την Ευρώπη: Απόψεις Δασκάλων Δημοτικής Εκπαίδευσης. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Αλεξανδρούπολη.

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

- Τσεσμελή, Σ. (2018). Σεξουαλική αγωγή και παιδιά προσχολικής ηλικίας: αντιλήψεις και στάσεις γονέων. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Αλεξανδρούπολη.
- Φακίνος, Μ. (2010). Η σεξουαλική αγωγή στα ελληνικά σχολεία: Εμπειρία μαθητών και συστάσεις. *Electronic Journal of Human Sexuality*, 13.
- Φρούντα, Μ. (2014). Καινοτομικά προγράμματα αγωγής υγείας στη μέση εκπαίδευση: καθηγητές και σεξουαλική διαπαιδαγώγηση εφήβων (Σ.Δ.Ε.). Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα.
- Χεζάνογλου, Δ. (2019). Εμπειρίες και απόψεις εκπαιδευτικών γενικής και ειδικής αγωγής σχετικά με τη σεξουαλική συμπεριφορά και σεξουαλική διαπαιδαγώγηση μαθητών με διαταραχές αυτιστικού φάσματος (ΔΑΦ). Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη.
- Χείλαρης, Σ. (2013). Γνώσεις και στάσεις νέων μετεφηβικής ηλικίας για τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα και την αντισύλληψη. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Λάρισα.
- Χριστοφή, Α. (2022). Η αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής παρέμβασης για τη σεξουαλική αγωγή σε εκπαιδευτικούς Δημοτικής εκπαίδευσης και επισκέπτες υγείας στην Κύπρο. *Ελληνικό Περιοδικό Νοσηλευτικής Επιστήμης*, 14, σ. 34-46. doi: <https://doi.org/10.24283/hjns.202145>

2. Ξενόγλωσσες Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Abbott, K., Ellis, S.J. & Abbott, R. (2016). 'We 've got a lack of family values': an examination of how teachers formulate and justify their approach to teaching sex and relationships education. *Sex Education*, 16, pp. 678-691. doi: <https://doi.org/10.1080/14681811.2016.1169398>
- Alamrani, M.H., Alammari, K.A., Algahtani, S.S. & Salem, O.A. (2018). Comparing the Effects of Simulation-Based and Traditional Teaching Methods on the Critical Thinking Abilities and Self-Confidence of Nursing Students. *J Nurs Res*, 26, pp. 152-157. doi: [10.1097/jnr.0000000000000231](https://doi.org/10.1097/jnr.0000000000000231)

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

- Aventin, A., Gough, A., McShane, T., Gillespie, K., O'Hare, L., Young, H., Lewis, R., Warren, E., Buckley, K. & Lohan, M. (2020). Engaging parents in digital sexual and reproductive health education: evidence from the JACK trial. *Reprod Health*, 17, pp.132. doi: [10.1186/s12978-020-00975-y](https://doi.org/10.1186/s12978-020-00975-y)
- Bacopoulou, F., Karakitsos, P., Kottaridi, Ch., Stefanaki, Ch., Deligeoroglou, E., Theodoridou, K., Chrousos, G.P. & Michos, A. (2016). Genital HPV in Children and Adolescents: Does Sexual Activity Make a Difference? *J Pediatr Adolesc Gynecol*, 29, pp. 228-233. doi: [10.1016/j.jpag.2015.08.010](https://doi.org/10.1016/j.jpag.2015.08.010)
- Barr, E. M., Goldfarb, E. S., Russell, S., Seabert, D., Wallen, M. & Wilson, K. L. (2014). Improving sexuality education: the development of teacher-preparation standards. *J Sch Health*, pp. 396-415. doi: [10.1111/josh.12156](https://doi.org/10.1111/josh.12156)
- Boumpa, V., Papatoukaki, A., Kourti, A., Mintzia, S., Panagouli, E., Bacopoulou, F., Psaltopoulou, Th., Spiliopoulou, Ch., Tsofia, M., Sergentanis, T.N. & Tsitsika, A. (2022). Sexual abuse and post-traumatic stress disorder in childhood, adolescence and young adulthood: a systematic review and meta-analysis. *Eur Child Adolesc Psychiatry*. doi: [10.1007/s00787-022-02015-5](https://doi.org/10.1007/s00787-022-02015-5)
- Breuner, C.C., Mattson, G., Committee on adolescence & Committee on psychosocial aspects of child and family health (2016). Sexuality Education for Children and Adolescents. *Pediatrics*, 138. doi: [10.1542/peds.2016-1348](https://doi.org/10.1542/peds.2016-1348)
- Chavula, M.P., Svanemyr, J., Zulu, J.M. & Sandoy, I.F. (2022). Experiences of teachers and community health workers implementing sexuality and life skills education in youth clubs in Zambia. *Glob Public Health*, 17, pp. 926-940. doi: [10.1080/17441692.2021.1893371](https://doi.org/10.1080/17441692.2021.1893371)
- Corcoran, J.L., Davies, S.L., Knight, C.C., Lanzi, R.G., Li, P. & Ladores, S.L. (2020). Adolescents' perceptions of sexual health education programs: An integrative review. *J Adolesc*, 84, pp. 96-112. doi: [10.1016/j.adolescence.2020.07.014](https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2020.07.014)
- Deligeoroglou, E., Christopoulos, P. & Creatsas, G. (2006). Contraception in adolescent. *Ann N Y Acad Sci*, 1092, pp. 78-90. doi: [10.1196/annals.1365.007](https://doi.org/10.1196/annals.1365.007)

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

- Depauli, C. & Plaute, W. (2018). Parents' and teachers' attitudes, objections and expectations towards sexuality education in primary schools in Austria. *Sex Education, 18*, pp. 511-526.
- Dyson, S. & Smith, E. (2012). 'There are lots of different kinds of normal': families and sex education – styles, approaches and concerns. *Sex Education, 12*, pp. 219-229. doi: <https://doi.org/10.1080/14681811.2011.609053>
- Eisenberg M. E., Madsen, N., Oliphant, J. A. & Sieving, R. E. (2013). Barriers to providing the sexuality education that teachers believe students need. *J Sch Health*, pp. 335-342. doi: [10.1111/josh.12036](https://doi.org/10.1111/josh.12036)
- Fang, Y., Zheng, Y., Jin, Y., Yu, Ch., Zuo, X., Lian, Q., Lou, Ch., Li, L., Hong, P. & Tu, X. (2022). Sexual – Related Knowledge, School and Family Sexuality Education and Its Association with Experience of Sexual Intercourse among Vocational Secondary School Students in China. *Children (Basel)*, 9. doi: [10.3390/children9081206](https://doi.org/10.3390/children9081206)
- Francis, D.A. & DePalma, R. (2015). 'You need to have some guts to teach': Teacher preparation and characteristics for the teaching of sexuality and HIV/AIDS education in South African schools. *Sahara J*, 12, pp. 30-38. doi: [10.1080/17290376.2015.1085892](https://doi.org/10.1080/17290376.2015.1085892)
- Gelehkolaee, K.S., Maasoumi, R., Azin, S.A., Nedjat, S., Parto, M. & Hajiabadi, I.Z. (2021). Stakeholders' perspectives of comprehensive sexuality education in Iranian male adolescents. *Reprod Health*, 18, pp. 26. doi: [10.1186/s12978-021-01084-0](https://doi.org/10.1186/s12978-021-01084-0)
- Gingiss, P. L. & Hamilton, R. (1989). Teacher perspectives after implementing a human sexuality education program. *J Sch Health*, pp. 427-431. doi: [10.1111/j.1746-1561.1989.tb04656.x](https://doi.org/10.1111/j.1746-1561.1989.tb04656.x)
- Hahn, R.A., Knopf, J.A., Wilson, S.J., Truman, B.I., Milstein, B., Johnson, R.L., Fielding, J.E., Muntaner, C.J., Jones, C.P., Fyllilove, M.T., Moss, R.D., Ueffing, E. & Hunt, P.C. (2015). Programs to increase high school completion: a community guide systematic health equity review. *American Journal of Preventive Medicine*, 48, pp. 599-608. doi: [10.1016/j.amepre.2014.12.005](https://doi.org/10.1016/j.amepre.2014.12.005)

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

- Ioannidi-Kapolou, E. (2005). Use of Contraception and Abortion in Greece: A Review. *Reproductive Health Matters*, 12, pp. 174-183. doi: [https://doi.org/10.1016/S0968-8080\(04\)24001-0](https://doi.org/10.1016/S0968-8080(04)24001-0)
- Jacobsen, D.A., Eggen, P. & Kauchak, D. (2011). *Μέθοδοι Διδασκαλίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Διάδραση.
- Joseph, N., Mahato, V., Pandey, A., Mishra, S., Prakash, G. & Gandhi, R. (2021). Experiences and perception towards reproductive health education among secondary school teachers in South India. *Reprod Health*, 18, pp. 175. doi: [10.1186/s12978-021-01224-6](https://doi.org/10.1186/s12978-021-01224-6)
- Jouriles, E.N., Krauss, A., Vu, N.L., Banyard, V.L. & McDonald, R. (2018). Bystander programs addressing sexual violence on college campuses: A systematic review and meta-analysis of program outcomes and delivery methods. *J Am Coll Health*, 66, pp. 457-466. doi: [10.1080/07448481.2018.1431906](https://doi.org/10.1080/07448481.2018.1431906)
- Kalra, N., Hooker, L., Reisenhofer, S., Di Tanna, G.L. & Garcia-Moreno, C. (2021). Training healthcare providers to respond to intimate partner violence against women. *Cochrane Database Syst Rev*, 5. doi: [10.1002/14651858.CD012423.pub2](https://doi.org/10.1002/14651858.CD012423.pub2)
- Kee-Jiar, Y. & Shih-Hui, L. (2020). A Systematic Review of Parental Attitude and Preferences towards Implementation of Sexuality Education. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 9, pp. 971-978.
- Kettrey, H.H. & Marx, R.A. (2019). The Effects of Bystander Programs on the Prevention of Sexual Assault across the College Years: A Systematic Review and Meta-analysis. *J Youth Adolesc*, 48, pp. 212-227. doi: [10.1007/s10964-018-0927-1](https://doi.org/10.1007/s10964-018-0927-1)
- Kokanalı, D., Kokanalı, M.K., Ayhan, S., Cengaver, N., Ozaksit, G. & Engin-Ustun, Y. (2019). Contraceptive choices of adolescents before and after the voluntary termination of pregnancy. *J Obstet Gynaecol*, 39, pp. 822-826. doi: [10.1080/01443615.2019.1579176](https://doi.org/10.1080/01443615.2019.1579176)
- Krugu, J.K., Mevissen, F.E., Breukelen, G.V. & Ruiter, R.A. (2018). SPEEK: effect evaluation of a Ghanaian school-based and peer-led sexual education programme. *Health Educ Res*, 33, pp. 292-314. doi: [10.1093/her/cyy017](https://doi.org/10.1093/her/cyy017)

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

- Kyaw Soe, N.M., Bird, Y., Schwandt, M. & Moraros, J. (2018). STI Health Disparities: A Systematic Review and Meta-Analysis of the Effectiveness of Preventive Interventions in Educational Settings. *Int J Environ Res Public Health*, 15, pp. 2819. doi: [10.3390/ijerph15122819](https://doi.org/10.3390/ijerph15122819)
- Lameiras-Fernandez, M., Martinez-Roman, R., Carrera-Fernandez, M.V. & Rodriguez-Castro, Y. (2021). Sex Education in the Spotlight: What Is Working? Systematic Review. *Int J Environ Res Public Health*, 18, pp. 2555. doi: [10.3390/ijerph18052555](https://doi.org/10.3390/ijerph18052555)
- Lieberman, L. D. (2012). Relationships and Context as a Means for Improving Disease Prevention and Sexual Health Messages. *Health Education & Behavior*. doi: <https://doi.org/10.1177/1090198112446337>
- Lopez, L.M., Bernholc, A., Chen, M. & Tolley, E.E. (2016). School-based interventions for improving contraceptive use in adolescents. *Cochrane Database Syst Rev*, 6. doi: [10.1002/14651858.CD012249](https://doi.org/10.1002/14651858.CD012249)
- Lopez, L.M., Otterness, C., Chen, M., Steiner, M. & Gallo, M. F. (2013). Behavioral interventions for improving condom use for dual protection. *Cochrane Library*. doi: [10.1002/14651858.CD010662.pub2](https://doi.org/10.1002/14651858.CD010662.pub2)
- Luo, Y.F., Fan, L.R., Chen, Y.C., Gu, Y.Z., Cai, Y.S., Han, Z.G., He, W.Y., Yao, Z.L., Liang, Q.E., Liu, F.H., Du, Y.Y. & Xu, H.F. (2021). Cluster analysis on survey of sexual health characteristics and health education demands in young students. *Zhonghua Liu Xing Bing Xue Za Zhi*, 42, pp. 1923-1929. doi: [10.3760/cma.j.cn112338-20210114-00037](https://doi.org/10.3760/cma.j.cn112338-20210114-00037)
- Mason-Jones, A.J., Sinclair, D., Mathews, C., Kagee, A., Hillman, A. & Lombard, C. (2016). School-based interventions for preventing HIV, sexually transmitted infections, and pregnancy in adolescents. *Cochrane Database Syst Rev*, 11. doi: [10.1002/14651858.CD006417.pub3](https://doi.org/10.1002/14651858.CD006417.pub3)
- Mavroforou, A., Koumantakis, E. & Michalodimitrakis, E. (2004). Adolescence and abortion in Greece: women's profile and perceptions. *J Pediatr Adolesc Gynecol*, 17, pp. 321-326. doi: [10.1016/j.jpag.2004.06.007](https://doi.org/10.1016/j.jpag.2004.06.007)

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

- Maya, J. & Maraver, J. (2020). Teaching-Learning Processes: Application of Educational Psychodrama in the University Setting. *Int J Environ Res Public Health*, 17. doi: [10.3390/ijerph17113922](https://doi.org/10.3390/ijerph17113922)
- Mesman, G.R., Harper, S.L., Edge, N.A., Brandt, T.W. & Pemberton, J.L. (2019). Problematic Sexual Behavior in Children. *J Pediatr Health Care*, 33, pp. 323-331. doi: [10.1016/j.pedhc.2018.11.002](https://doi.org/10.1016/j.pedhc.2018.11.002)
- MirzaiiNajmabadi, Kh., Karimi, L. & Ebadi, A. (2019). Exploring the Barriers to Sexual and Reproductive Health Education for Men in Iran: A Qualitative Study. *Iran J Nurs Midwifery Res*, 24, pp. 179-186. doi: [10.4103/ijnmr.IJNMR_132_18](https://doi.org/10.4103/ijnmr.IJNMR_132_18)
- Moraros, J., Islam, A., Yu, S., Banow, R. & Schindelka, B. (2015). Flipping for success: evaluating the effectiveness of a novel teaching approach in a graduate level setting. *BMC Med Educ*, 15. doi: [10.1186/s12909-015-0317-2](https://doi.org/10.1186/s12909-015-0317-2)
- Mousavinasab, E.S., Kalhori, S.R., Zarifsanaiey, N., Rakhshan, M. & Ghazisaeedi, M. (2020). Nursing process education: A review of methods and characteristics. *Nurse Educ Pract*, 48. doi: [10.1016/j.nepr.2020.102886](https://doi.org/10.1016/j.nepr.2020.102886)
- Nash, K., O'Malley, G., Geoffroy, E., Schell, E., Bvumbwe, A. & Denno, D.M. (2019). 'Our girls need to see a path to the future'-perspectives on sexual and reproductive health information among adolescent girls, guardians, and initiation counselors in Mulanje district, Malawi. *Reprod Health*, 16, pp. 8. doi: [10.1186/s12978-018-0661-x](https://doi.org/10.1186/s12978-018-0661-x)
- Ogolla, M.A. & Ondia, M. (2019). Assessment of the Implementation of Comprehensive Sexuality Education in Kenya. *Afr J Reprod Health*, 23, pp. 110-120. doi: [10.29063/ajrh2019/v23i2.11](https://doi.org/10.29063/ajrh2019/v23i2.11)
- Pan American Health Organization, Regional Office of the World Health Organization (2000). Promotion of sexual health: Recommendations for action.
- Peterson, A.J., Donze, M., Allen, E. & Bonell, C. (2019). Effects of Interventions Addressing School Environments or Educational Assets on Adolescent Sexual Health: Systematic Review and Meta-analysis. *Perpect Sex Reprod Health*, 51, pp. 91-107. doi: [10.1363/psrh.12102](https://doi.org/10.1363/psrh.12102)

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

- Petridou, E., Zavitsanos, X., Dessypris, N., Frangakis, C., Mandyla, M., Doxiadis, S. & Trichopoulos, D. (1997). Adolescents in high-risk trajectory: clustering of risky behavior and the origins of socioeconomic health differentials. *Prev Med*, 26, pp. 215-219. doi: [10.1006/pmed.1996.0130](https://doi.org/10.1006/pmed.1996.0130)
- Phongluxa, K., Langeslag, G., Jat, T.R., Kounnavong, S., Khan, M.A. & Essink, D.R. (2020). Factors influencing sexual and reproductive health among adolescents in Lao PDR. *Glob Health Action*, 2. doi: [10.1080/16549716.2020.1791426](https://doi.org/10.1080/16549716.2020.1791426)
- Preston, M. (2019). 'I'd rather beg for forgiveness than ask for permission': Sexuality education teachers' mediated agency and resistance. *Teaching and Teacher Education*, 77, pp. 332-340. doi: <https://doi.org/10.1016/j.tate.2018.10.017>
- Ram, S., Andajani, S. & Mohammadnezhad, M. (2020). Parent's Perception regarding the Delivery of Sexual and Reproductive Health (SRH) Education in Secondary Schools in Fiji: A Qualitative Study. *J Environ Public Health*. doi: [10.1155/2020/3675684](https://doi.org/10.1155/2020/3675684)
- Ramirez-Villalobos, D., Monterubio-Flores, E.A., Gonzalez-Vazquez, T.T., Molina-Rodriguez, J.F., Ruelas-Gonzalez, M.G. & Alcalde-Rabanal, J.E. (2015). Effectiveness of health education teachers and school nurses teaching sexually transmitted infections/human immunodeficiency virus prevention knowledge and skills in high school. Delaying sexual onset: outcome of a comprehensive sexuality education initiative for adolescents in public schools. *J Sch Health*, 85, pp. 189-196. doi: [10.1186/s12889-021-11388-2](https://doi.org/10.1186/s12889-021-11388-2)
- Reitzug, U.C., Molnar, A., Barnett, W.S., Finn, J.D., Howley, C., Glass, G.V., Downey, D., Lugg, C.A., Rosenshine, B., Carini, R.M., Kupermintz, H. & Bracey, G.W. (2002). School Reform Proposals: The Research Evidence. *NEPC*.
- Robbins, C.L. & Ott, M.A. (2017). Contraception options and provision to adolescents. *Minerva Pediatr*, 69, pp. 403-414. doi: [10.23736/S0026-4946.17.05026-5](https://doi.org/10.23736/S0026-4946.17.05026-5)
- Roudsari, R.L., Javadnoori, M., Hasanpour, M., Hazavehei, S.M. & Taghipour, A. (2013). Socio-cultural challenges to sexual health education for female adolescents in Iran. *Iran J Reprod Med*, 11, pp. 101-110.

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

- Seiler-Ramadas, R., Grabovac, I., Niederkrotenthaler, T. & Dorner, T.E. (2020). Adolescents' Perspective on Their Sexual Knowledge and the Role of School in Addressing Emotions in Sex Education: An Exploratory Analysis of Two School Types in Austria. *J Sex Res*, 57, pp. 1180-1188. doi: [10.1080/00224499.2020.1802644](https://doi.org/10.1080/00224499.2020.1802644)
- Sexuality Information and Education Council of the United States SIECUS (1996). Issues and answers. Fact sheet on sexuality education. *SIECUS Rep*, 24, pp. 1-4.
- Szucs, L. E., Andrzejewski, J. D., Robin, L., Telljohann, S., Barnes, S. P. & Hunt, P. (2021). The Health Education Teacher Instructional Competency Framework: A Conceptual Guide for Quality Instruction in School Health. *J Sch Health*. doi: [10.1111/josh.13076](https://doi.org/10.1111/josh.13076)
- Tarlatzis, I., Tarlatzis, B.C., Diakogiannis, I., Bontis, J., Lagos, S., Gavriilidou, D. & Mantalenakis, S. (1993). Psychosocial impacts of infertility on Greek couples. *Hum Reprod*, 8, pp. 396-401. doi: [10.1093/oxfordjournals.humrep.a138059](https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.humrep.a138059)
- Todd, N. & Black, A. (2020). Contraception for Adolescents. *J Clin Res Pediatr Endocrinol*, 12, pp. 28-40. doi: [10.4274/jcrpe.galenos.2019.2019.S0003](https://doi.org/10.4274/jcrpe.galenos.2019.2019.S0003)
- Tsakiridis, I., Mamopoulos, A., Athanasiadis, A. & Dagklis, Th. (2019). Trends in Induced Abortions in Greece: A Cross-sectional Study. *Elsevier*, 33, pp. 149-152. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jpag.2019.11.006>
- Tsitsika, A., Andrie, E., Deligeoroglou, E., Tzavara, Ch., Sakou, I., Greydanus, D., Papaevangelou, V., Tsolia, M., Creatsas, G. & Bakoula, Ch. (2014). Experiencing sexuality in youth living in Greece: contraceptive practices, risk taking, and psychosocial status. *J Pediatr Adolesc Gynecol*, 27, pp. 232-239. doi: [10.1016/j.jpag.2013.11.009](https://doi.org/10.1016/j.jpag.2013.11.009)
- Tzonou, A., Hsieh, C.C., Trichopoulos, D., Aravandinos, D., Kalandidi, A., Margaritis, D., Goldman, M. & Toupadaki, N. (1993). Induced abortions, miscarriages, and tobacco smoking as risk factors for secondary infertility. *J Epidemiol Community Health*, 47, pp. 36-39. doi: [10.1136/jech.47.1.36](https://doi.org/10.1136/jech.47.1.36)
- Vardavas, C.I., Kondilis, B.K., Patelarou, E., Akrivos, P.D. & Falagas, M.E. (2009). Health literacy and sources of health education among adolescents in Greece. *Int J Adolesc Med Health*, 21, pp. 179-186. doi: [10.1515/ijamh.2009.21.2.179](https://doi.org/10.1515/ijamh.2009.21.2.179)

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

- Vassilikou, K. & Ioannidi-Kapolou, E. (2014). Sex education and sex behaviour in Greek adolescents: a research review. *Social Cohesion and Development*, 9, pp. 143-154. doi: <https://doi.org/10.12681/scad.8912>
- Vatopoulou, A., Papanikolaou, A., Diavatis, S. & Goulis, D.G. (2019). Human papilloma virus vaccination and attitudes towards contraception: a cross-sectional study. *The European Journal of Contraception & Reproductive Health Care*, 24, pp. 182-187. doi: <https://doi.org/10.1080/13625187.2019.1595573>
- Vaughn, S., Cirino, P.T., Wanzek, J., Wexler, J., Fletcher, J.M. & Denton, C.D. (2010). Response to Intervention for Middle School Students With Reading Difficulties: Effects of a Primary and Secondary Intervention. *School Psychology Review*, 39, pp. 3-21. doi: <https://doi.org/10.1080/02796015.2010.12087786>
- Ventriglio, A. & Bhugra, D. (2019). Sexuality in the 21st Century: Sexual Fluidity. *East Asian Arch Psychiatry*, 1, pp. 30-34.
- Vlachadis, N., Iliodromiti, Z., Vlachadi, M., Siristatidis, Ch., Deligeoroglou, E. & Vrachnis, N. (2013). Adolescent birth rates in Greece: features and recent unfavorable trends. *Acta Obstetricia et Gynecologica Scandinavica*, 93, pp. 121-122. doi: <https://doi.org/10.1111/aogs.12270>
- Vongxay, V., Albers, F., Thongmixay, S., Thongsombath, M., Broerse, J., Sychareun, V. & Essink, D.R. (2019). Sexual and reproductive health literacy of school adolescents in Lao PDR. *PLoS One*, 14. doi: [10.1371/journal.pone.0209675](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0209675)
- Voyiatzaki, Ch., Venetikou, M.S., Papageorgiou, E., Anthouli-Anagnostopoulou, F., Simitzis, P., Chaniotis, D.I. & Adamopoulou, M. (2021). Awareness, Knowledge and Risky Behaviors of Sexually Transmitted Diseases among Young People in Greece. *Int J Environ Res Public Health*, 18. doi: [10.3390/ijerph181910022](https://doi.org/10.3390/ijerph181910022)
- Walsh, K., Zwi, K., Woolfenden, S. & Shlonsky, A. (2015). School-Based Education Programs for the Prevention of Child Sexual Abuse: A Cochrane Systematic Review and Meta-Analysis. *Research on Social Work Practise*, 28. doi: [10.1177/104973151515619705](https://doi.org/10.1177/104973151515619705)

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

WHO. (1986). *The Ottawa Charter for Health Promotion. The 1st International Conference on Health Promotion*. Retrieved 3 January, 2022, from <https://www.who.int/teams/health-promotion/enhanced-wellbeing/first-global-conference>

Zulu, J.M., Blystad, A., Haaland, M.E., Michelo, Ch., Haukanes, H. & Moland, K.M. (2019). Why teach sexuality education in school? Teacher discretion in implementing comprehensive sexuality education in rural Zambia. *Int J Equity Health*, 18, pp. 116. doi: [10.1186/s12939-019-1023-1](https://doi.org/10.1186/s12939-019-1023-1)

3. Ιστοσελίδες

<https://askitis.gr/ti-einai-i-sexoualiki-ygeia/>

https://dide-a-ath.att.sch.gr/images/data/anakoinoseis/20191111-1330-%CE%93%CE%93%CE%99%CE%A6_2019_2020%CE%92_%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%B1.pdf

<https://edu.klimaka.gr/ekpaideytikoi/genika/163-ekpaidevtikoi-kladoi-eidikohtes-lektiko-kwdikoi>

<https://edu.klimaka.gr/ekpaideytikoi/wrario-anatheseis/1008-anatheseis-mathhmatwn-epaggelmatika-lykeia-epal>

<https://edu.klimaka.gr/ekpaideytikoi/wrario-anatheseis/338-anatheseis-mathimatvn-gymnasio>

<https://edu.klimaka.gr/ekpaideytikoi/wrario-anatheseis/1007-anatheseis-mathhmatwn-se-genika-lykeia>

<http://enne.gr/14584>

https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2019/05/epid_epit_smn_2020.pdf

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

<https://www.esamea.gr/pressoffice/announcements/5633-imerida-sexoyaliki-anaparagogiki-ygeia-se-paidia-toma-me-anapiria-diaastaseis-kai-problimatismois-to-plaisio-tis-oikogeneia>

<https://www.icmec.org/wp-content/uploads/2016/06/WHOStandards-for-Sexuality-Education-in-Europe.pdf>

<https://www.moh.gov.gr/articles/health/dieythynsh-prwtobathmias-frontidas-ygeias/draseis-kai-programmata-agwghs-ygeias/agwgh-ygeias/>

<https://www.who.int/about/governance/constitution>

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Παραρτήματα

I. Έντυπο Ενημερωμένης Συγκατάθεσης και Συμμετοχής σε Έρευνα

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
UNIVERSITY OF WEST ATTICA

Έντυπο ενημερωμένης συγκατάθεσης & συμμετοχής σε έρευνα

Αγαπητή/έκυρία/ε,

Σας προσκαλώ να συμμετάσχετε στην επιστημονική έρευνα με τίτλο: **«Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων».**

Η έρευνα αυτή διεξάγεται στα πλαίσια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Προηγμένη & Τεκμηριωμένη Μαιευτική Φροντίδα» του Τμήματος Μαιευτικής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής όπου φοιτώ και θα αποτελέσει το ερευνητικό μέρος της Διπλωματικής μου εργασίας, ώστε να καταστώ πτυχιούχος αποκτώντας τον μεταπτυχιακό μου τίτλο.

Σκοπός της έρευνας είναι να μελετήσει τις γνώσεις των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων και να αναδείξει την αναγκαιότητα οργάνωσης επιμορφωτικών προγραμμάτων προς βελτίωση των γνώσεων των εκπαιδευτικών, ώστε να παρέχεται σωστή ενημέρωση σε θέματα αγωγής υγείας των εφήβων από αυτούς. Η βελτίωση των εκπαιδευτικών ικανοτήτων ενισχύει τα μαθησιακά και κατά συνέπεια, τα κοινωνικά αποτελέσματα των μαθητών, αποκτώντας τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την προσαρμογή, την εξάσκηση και τη διατήρηση υγιών συμπεριφορών καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους.

Η συμμετοχή σας στην παρούσα έρευνα προϋποθέτει τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου που ακολουθεί και το οποίο αποτελεί το ερευνητικό μου

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

εργαλείο. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από τέσσερα μέρη τα οποία καλείστε να απαντήσετε και τα οποία είναι: (α) κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία, (β) γνώσεις σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, (γ) αποτελέσματα των μέχρι σήμερα υλοποιημένων προγραμμάτων αγωγής υγείας στους εφήβους και (δ) απόψεις σχετικά με την αναγκαιότητα οργάνωσης επιμορφωτικών προγραμμάτων σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας προς τους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το ερωτηματολόγιο μπορεί να συμπληρωθεί από καθηγητές των ειδικοτήτων που διδάσκουν μαθήματα σχετικά με την αγωγή υγείας και που εργάζονται σε σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Ο χρόνος που θα χρειαστεί προκειμένου να συμπληρώσετε το ερωτηματολόγιο είναι περίπου 15 λεπτά και για οποιαδήποτε πληροφορία ή διευκρίνιση μπορείτε να επικοινωνήσετε μαζί μου στα παρακάτω στοιχεία.

Η συμμετοχή σας είναι εθελοντική και η απόφασή σας να μη συμμετέχετε ή να διακόψετε είναι εφικτή ανά πάσα στιγμή χωρίς καμία συνέπεια ή κύρωση. Οι πληροφορίες που θα δώσετε θα διατηρηθούν ανώνυμες και θα χρησιμοποιηθούν αυστηρά και μόνο στα πλαίσια της στατιστικής ανάλυσης για τη διεξαγωγή των αποτελεσμάτων της έρευνας. Δεν υπάρχουν κίνδυνοι που να προκύπτουν από την συμμετοχή σας στην παρούσα έρευνα. Εάν αισθανθείτε δυσφορία κατά την απάντησή σας σε συγκεκριμένες ερωτήσεις μη διστάσετε να τις παραλείψετε. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου αποτελεί τη συγκατάθεση συμμετοχής σας στην παρούσα έρευνα.

Η συμμετοχή σας θα αποτελέσει σημαντική συνεισφορά στην προσπάθεια όλων μας να βοηθήσουμε ουσιαστικά τα παιδιά μας.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων.

Με εκτίμηση,
Κυριακή Ευδαίμων, MSc
kiriaki_evd@hotmail.gr

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

II. Ερωτηματολόγιο Έρευνας

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

Παρακαλώ να συμπληρώσετε το ερωτηματολόγιο κάνοντας «κλικ» όπου υπάρχουν κουτάκια ή αναγράφοντας την απάντηση που σας εκφράζει περισσότερο.

A. Κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία

Φύλο:	Γυναίκα ☐	Άνδρας ☐	Άλλο ☐
Ηλικία (στο περίπου):			

Ειδικότητα στην οποία ανήκετε:			
ΠΕ87.01 ☐	ΠΕ87.02 ☐	ΠΕ87.03 ☐	ΠΕ87.04 ☐
ΠΕ87.05 ☐	ΠΕ87.06 ☐	ΠΕ87.07 ☐	ΠΕ87.08 ☐
ΠΕ87.09 ☐	ΠΕ87.10 ☐	ΠΕ04.01 ☐	ΠΕ04.02 ☐
ΠΕ04.03 ☐	ΠΕ04.04 ☐	ΠΕ04.05 ☐	ΠΕ88.01 ☐
Βαθμίδα εκπαίδευσης:	Γυμνάσιο ☐	Γενικό Λύκειο ☐	Επαγγελματικό Λύκειο ☐
Προϋπηρεσία στην εκπαίδευση (έτη):			

Βασικό πτυχίο:			
Ιατρικής ☐	Νοσηλευτικής/Μαιευτικής ☐	Αισθητικής ☐	Ιατρικών Εργαστηρίων ☐
Οδοντοτεχνικής ☐	Κοινωνικής Εργασίας ☐	Ραδιολογίας-Ακτινολογίας ☐	Φυσιοθεραπείας ☐
Βρεφονηπιοκομίας ☐	Δημόσιας Υγιεινής ☐	Φυσικής ☐	Χημείας ☐
Φυσιογνωσίας ☐	Βιολογίας ☐	Γεωλογίας ☐	Γεωπονίας ☐
Επίπεδο μόρφωσης:	Τριτοβάθμια εκπαίδευση ☐	Μεταπτυχιακό ☐	Διδακτορικό ☐

Οικογενειακή κατάσταση:	Άγαμη/ος ☐	Έγγαμη/ος ☐	Σύμφωνο συμβίωσης ☐	Μονογονεϊκή οικογένεια ☐
	Διαζευγμένη/ος ☐	Χήρα/ος ☐	Άλλο: <input type="text"/>	

Έχετε παιδιά:	Ναι ☐	Όχι ☐
Αν ναι, πόσα:	

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Σημειώστε τη περιφέρεια που βρίσκεται η σχολική μονάδα στην οποία ανήκετε/εργάζεστε:

Κρήτης	Αττικής	Θεσσαλονίκης
Μακεδονίας	Θράκης	Ηπείρου
Στερεάς Ελλάδας/Εύβοιας	Θεσσαλίας	Πελοποννήσου
Ιονίων νήσων	Νήσων Αιγαίου	Άλλη:

Β. Γνώσεις σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Απόλυτα
Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι γνωρίζετε τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία;					

Με ποιες από τις παρακάτω προτάσεις συμφωνείτε και με ποιες διαφωνείτε;

	Διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ /ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ
Όλα τα Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα εμφανίζονται με συμπτώματα.					
Τα χλαμύδια ανήκουν στα Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα.					
Τα κονδυλώματα μεταδίδονται μόνο με κολπική επαφή χωρίς προφύλαξη.					
Αυτοί που μολύνονται με HIV δεν εμφανίζουν πάντοτε συμπτώματα.					
Η ηπατίτιδα Β εκδηλώνεται με ίκτερο (κιτρίνισμα δέρματος και λευκού τμήματος των ματιών).					
Η χρήση ανδρικού προφυλακτικού προστατεύει από τη μετάδοση όλων των Σεξουαλικά Μεταδιδόμενων Νοσημάτων.					
Η διακεκομμένη συνουσία έχει υψηλά ποσοστά επιτυχίας ως αντισυλληπτική μέθοδος.					

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Το σπινάκι προστατεύει τόσο από ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη όσο και από Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα.					
Το χάπι της επόμενης μέρας αποτελεί μέθοδο επείγουσας αντισύλληψης.					

Με ποιον/ποιους τρόπους μεταδίδονται τα παρακάτω νοσήματα (μπορείτε να επιλέξετε παραπάνω από έναν);					
	Δερματική επαφή κατά την σεξουαλική επαφή	Απλή δερματική επαφή	Σεξουαλική επαφή (σωματικά υγρά)	Κοινή χρήση σεξουαλικών αντικειμένων	Κοινή χρήση ματισμού, αντικειμένων
HIV					
Ηπατίτιδα Β					
Ηπατίτιδα C					
Έρπης γεννητικών οργάνων					
HPV (κονδυλώματα)					
Γονόρροια					
Σύφιλη					
Χλαμύδια					
Τριχομονάδες					
Μύκητες					
Ψώρα					
Ψείρες γεννητικών οργάνων					

Κατά τη γνώμη σας πόσο καλό επίπεδο έχετε αυτή τη στιγμή ως προς...					
	Καθόλου καλό	Όχι τόσο καλό	Καλό	Πολύ καλό	Πάρα πολύ καλό
Τις γνώσεις για θέματα ιατρικής και βιολογίας των φύλων;					
Τις γνώσεις για την ψυχοσεξουαλική ανάπτυξη των παιδιών;					
Την πληροφόρηση για θέματα που αφορούν τη σεξουαλική συμπεριφορά των σύγχρονων ανθρώπων;					
Την ικανότητα να χειρίζεστε τις νέες τεχνολογίες, όπως το διαδίκτυο, ώστε να αντλείτε πληροφορίες/υλικό;					
Την κατάρτιση για να χρησιμοποιείτε νέες διδακτικές προσεγγίσεις;					
Την προσωπική άνεση να συζητάτε στην τάξη σεξουαλικά και αναπαραγωγικά ζητήματα;					

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Απόλυτα
Σε ποιο βαθμό θεωρείτε πως θα μπορούσατε να συμβουλευέστε τους μαθητές σας σε θέματα ανατομίας αναπαραγωγικού συστήματος, σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων και αντισύλληψης;					

Γ. Αποτελέσματα των μέχρι σήμερα υλοποιημένων προγραμμάτων αγωγής υγείας στους εφήβους

Κατά τη γνώμη σας οι μαθητές/τριες...

	Διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ /ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ
Αντλούν την πληροφόρησή τους για θέματα σεξουαλικότητας κυρίως από τα δημοφιλή τηλεοπτικά προγράμματα και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.					
Έχουν ακριβή αντίληψη σχετικά με ό,τι αφορά το σώμα τους και το αναπαραγωγικό τους σύστημα.					
Έχουν πρόσβαση σε κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό που αφορά θέματα σεξουαλικότητας.					
Ενημερώνονται επαρκώς για θέματα σεξουαλικότητας από τους γονείς τους.					
Θα ενδιαφέρονταν να παρακολουθήσουν στο σχολείο θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής.					

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Απόλυτα
Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι η σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή πραγματοποιείται σε ικανοποιητικό επίπεδο στο σχολείο;					

	Διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ/	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

			ούτε διαφωνώ		
Θεωρείτε ότι τα αποτελέσματα των μέχρι σήμερα υλοποιημένων προγραμμάτων σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στους εφήβους είναι ενθαρρυντικά;					

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι τα ποσοστά...					
	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Απόλυτα
Των μολύνσεων από σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα έχουν μειωθεί στους εφήβους;					
Των ανεπιθύμητων κυήσεων έχουν μειωθεί στους εφήβους;					

	Ναι	Όχι
Έχετε παρακολουθήσει οποιοδήποτε επιμορφωτικό πρόγραμμα σχετικά με την σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή;		

Δ. Απόψεις σχετικά με την αναγκαιότητα οργάνωσης επιμορφωτικών προγραμμάτων σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας προς τους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Με βάση την εκπαιδευτική εμπειρία σας, πόσο συχνά τα παιδιά στο σχολείο εκδηλώνουν τις παρακάτω συμπεριφορές;					
	Κάθε μέρα	Μερικές φορές τη βδομάδα	Μερικές φορές το μήνα	Μερικές φορές το χρόνο	Ποτέ
Γράφουν/ανταλλάσσουν ερωτικά μηνύματα (ραβασάκια).					
Προσπαθούν να αγγίξουν άλλους σε απόκρυφα σημεία του σώματος.					
Συζητούν μεταξύ τους θέματα σεξουαλικής υγείας (π.χ. περίοδος, AIDS, κύηση).					
Εκφράζουν στους εκπαιδευτικούς απορίες για					

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

σεξουαλικά/αναπαραγωγικά θέματα.					
Εκφράζουν ανησυχίες για τη σχέση τους με το άλλο φύλο.					
Χρησιμοποιούν άσχημη γλώσσα για να αναφερθούν στα γεννητικά όργανα ή στη σεξουαλική πράξη.					
Εκφράζουν ανησυχίες για τις αλλαγές στο σώμα τους που έχουν σχέση με το φύλο τους.					
Κάνουν προσβλητικά σχόλια για τη σεξουαλική προδιάθεση κάποιου.					
Φέρνουν στο σχολείο άσεμνες φωτογραφίες/περιοδικά ή παρακολουθούν ηλεκτρονικά άσεμνο υλικό.					

	Ναι	Όχι
Αισθανθήκατε ποτέ ότι χρειάζεστε επιπλέον εκπαίδευση μέσω της παρακολούθησης επιμορφωτικών προγραμμάτων ώστε να αντιμετωπίσετε καλύτερα κάποια/ες από τις προαναφερθείσες περιπτώσεις;		
Προσπαθήσατε ποτέ να συμπεριλάβετε την σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή στο διδακτικό σας έργο;		
Θεωρείτε ότι η σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή είναι σημαντική στα σχολεία;		

Θεωρείτε ότι η διδασκαλία της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής στο σχολείο θα μπορούσε...					
	Διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ/ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ
Να βοηθήσει τα παιδιά να μη γίνουν θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης;					
Να βελτιώσει την υγεία των μαθητών/τριών;					
Να προκαλέσει συγκρούσεις ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια;					
Να ενισχύσει την αυτοεκτίμηση των μαθητών/τριών;					

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

Να οδηγήσει σε πρόωρη έναρξη των σεξουαλικών σχέσεων;					
Να βοηθήσει στην καλύτερη αλληλοκατανόηση των φύλων, την αποδοχή και τον σεβασμό;					
Να θεμελιώσει υπεύθυνη συμπεριφορά για το μέλλον;					

Θεωρείτε ότι η υλοποίηση σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής συναντά εμπόδια στα σχολεία...					
	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Απόλυτα
Από τους μαθητές/τριες;					
Από τους γονείς-κηδεμόνες;					
Από τους διευθυντές/τριες;					
Από τους εκπαιδευτικούς;					
Από τα προγράμματα σπουδών;					
Από τις εκάστοτε θρησκευτικές πεποιθήσεις;					

	Καμία	Δημοτικό	Γυμνάσιο	Λύκειο	Όλες
Ποια βαθμίδα εκπαίδευσης θεωρείτε ως την καταλληλότερη για την εισαγωγή της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής;					

Πόσο σημαντικά θεωρείτε τα παρακάτω χαρακτηριστικά του/της εκπαιδευτικού που θα αναλάμβανε τη διδασκαλία της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής;					
	Καθόλου σημαντικό	Όχι τόσο σημαντικό	Σημαντικό	Πολύ σημαντικό	Πάρα πολύ σημαντικό
Γνώσεις σε θέματα ιατρικής και βιολογίας					
Γνώσεις για την ψυχοσεξουαλική ανάπτυξη των παιδιών					
Πληροφόρηση για θέματα που αφορούν τη σεξουαλική συμπεριφορά των σύγχρονων ανθρώπων					
Ικανότητα να χειρίζεται τις νέες τεχνολογίες					
Κατάρτιση ώστε να χρησιμοποιεί νέες διδακτικές προσεγγίσεις					
Προσωπική άνεση να συζητά τέτοια θέματα και κοινωνικές δεξιότητες (εμπιστοσύνη, ήθος, αμεροληψία κ.α.)					

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Απόλυτα
Θεωρείτε ότι θα πρέπει να ενταχθούν στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών προγράμματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αγωγής;					

Για να συμπεριλάβετε τη σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή στο διδακτικό σας έργο τι θα επιθυμούσατε;		
	Ναι	Όχι
Επιμορφωτικά σεμινάρια.		
Κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό (βιβλία, βίντεο κ.α.).		
Πρόγραμμα σπουδών.		
Στήριξη διεύθυνσης, συναδέλφων και γονέων/κηδεμόνων.		

Θεωρείτε ότι η σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή θα πρέπει να διδάσκεται...		
	Ναι	Όχι
Σαν ανεξάρτητο μάθημα;		
Σαν κεφάλαιο ενός νέου μαθήματος, της Αγωγής Υγείας;		
Ενταγμένο στο αναλυτικό πρόγραμμα άλλων μαθημάτων;		
Μέσα από άλλα μαθήματα όποτε το φέρει η περίπτωση;		

Θεωρείτε ότι η σεξουαλική και αναπαραγωγική αγωγή θα πρέπει να διδάσκεται...		
	Ναι	Όχι
Από εκπαιδευτικούς καταρτισμένους σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας (μέσω της παρακολούθησης σεμιναρίων);		
Από επαγγελματίες υγείας;		
Από εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων του τομέα υγείας;		

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

III. Έντυπο Παραπόνων-Καταγγελιών Έρευνας

Έντυπο παραπόνων/καταγγελιών

Τίτλος Ερευνητικού Έργου: *«Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων».*

Επιστημονικά Υπεύθυνος: *Κυριακή Ευδαίμων, μεταπτυχιακή φοιτήτρια.*

Για οποιαδήποτε καταγγελία σχετικά με τη διεξαγωγή της έρευνας μπορείτε να απευθυνθείτε στην Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (ethics@uniwa.gr).

Για οποιαδήποτε καταγγελία σχετικά με τη διαχείριση των προσωπικών σας δεδομένων μπορείτε να απευθυνθείτε και στον Υπεύθυνο Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, κ. Αγιοπετρίτη Ιωάννη (agiop@uniwa.gr). Σε περίπτωση μη επίλυσης του προβλήματός σας μπορείτε να απευθυνθείτε στην Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, συμπληρώνοντας το σχετικό έντυπο που βρίσκεται στην ιστοσελίδα αυτής (complaints@dpa.gr).

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ

Όνοματεπώνυμο:

Διεύθυνση Κατοικίας:

Ημερομηνία:

Υπογραφή:

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων

IV. Έγκριση Διεξαγωγής Έρευνας

 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ	Αχαρνές 20/05/2022 Αρ. Πρωτ.: 125
ΠΕΡ. Δ/ΝΣΗ Π.Δ.Δ. ΕΚΠ/ΣΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ Δ/ΝΣΗ ΔΕΥΤ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ	Προς: Ευδαίμων Κυριακή
2 ^ο ΕΣΠΕΡΙΝΟ ΕΠΑ.Λ. ΑΧΑΡΝΩΝ ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΟΣ & ΝΕΖΕΡ Τ.Κ.: 13671 ΠΑΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: ΤΗΛ/ΦΑΞ.: 210-2407569 ΤΗΛ/ΦΑΞ.: 210-2463250 http://2epal-esp-acharn.att.sch.gr mail@2epal-esp-acharn.att.sch.gr	
Θέμα : «Έγκριση διεξαγωγής έρευνας»	
<p>Εγκρίνουμε τη διεξαγωγή έρευνας στη σχολική μας μονάδα με τίτλο: «Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων», με ερευνήτρια την κα. Ευδαίμων Κυριακή στο πλαίσιο της μεταπτυχιακής της διατριβής στο Τμήμα Μαιευτικής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και εισηγήτρια την επίκουρη καθηγήτρια κα. Σαρέλλα Αγγελική.</p> <p>Η έρευνα διεξάγεται κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2021-2022 μέσω ερωτηματολογίου, το οποίο θα συμπληρωθεί ηλεκτρονικά στη διεύθυνση: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdh_wvVU2CellY71-5VFrVHWoKGpSyn5evA_uCOZ7Cu-Lb98ww/viewform?usp=sf_link και απευθύνεται σε Εκπαιδευτικούς Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης οι οποίοι έχουν ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων σχετικών με την αγωγή υγείας (Βιολογία, Αγωγή Υγείας) σε όλη την Ελλάδα.</p>	
 Η Διευθύντρια Βασίλικη Παπαγεωργίου Οδοντίατρος	

Ο ρόλος των επιμορφωτικών προγραμμάτων στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων